

ቅሌት

ከአንዳርጌ መስፍን

ነሐሴ 1986
አዲስ አበባ፡፡

ስታሰር ጠያቂዬ፣ ስታመም አስታማሚዬ በመሆን ምንጊዜም ከጎኔ ለማትለየኝ እህቴ ለወይዘሪት ፀሀይቱ እማኙ ምስጋናዬ ከፍተኛ ነው።

ደራሲው

መብቱ በህግ የተጠበቀ ነው።
All Rights Reserved.

ነሐሴ 1986
አዲስ አበባ።

መግቢያ

በሰዓሪዎች የሰቃይ አገዛዝ አንድ መፅሃፍ መጻፍ እንዳለብን የተገነዘብኩት ለአራት አመታት በተለያዩ አስር ቤቶች አማካኝ በነበረበት ወቅት ነው። ጉግማንጉግ በሚል ርእሰም አረቂቱን የገደፍኩት ከዚያው አስር ቤት እንዳለሁ ነበር። ይሁን እንጂ ከአስር ቤት ከወጣሁ በኋላ ደርግ በሀይወት አያለ እንደዚህ አይነት መፅሃፍ ማሳተም ስለማይቻል የደርግ ውድቀት እስከሚደርስ ድረስ ለአይኔ ትኩረትን፣ ለአእምሮ የጭንቀትን የሚፈጥሩትን እየመዘገብኩ ማስቀመጥ ያዘኩኝ።

ደርግ የፈለገውን ያህል ቢፎክሮም በህዝቡ ዘንድ ከመወደድ ይልቅ መጣላትን፣ ከመከበር ይልቅ መዋረድንና መናፋትን እያተረፈ መጣ። የህዝብ ድጋፍና ፍቅር በማጣቱም ተንፈራጦ መቆየት አልቻለም። እንዳንበሳ ባገላባት አገር እንደ ውሻ ሙሆ በየአትጣጫው ፈረጠጠ። ከዚህ በኋላ ሁኔታዎች ሁሉ ገልብጥብኑ አሉ። ጦሩም ፍርክሰክሱ ወጣ። ሊሀከደም ባሸናፊነት አዲስ አበባ ገባ። እኔም ለመጻፍ ያቀድኩትን መፅሃፍ ከደርግ አስከሬን ላይ ለመቋጫት ወሰንኩ።

ይህ በእንዲህ እንዳለ ከም/መ/አ እስከ ኩሉኔል ማእረግ ድረስ ያላችሁ ጃንሚያ ከቀድሞው 1ኛ/ጦር መምሪያ እንድትከቱ ተብሎ በሬዲዮ ጥሪ በመተላለፉ እኔም "የደርግ ማእረግተኛ" ስለነበርኩ አብሬ ከተትኩኝ። ይህ አጋጣሚ አዳዲስ ክስተቶችን እንዳይ አረዳኝ። ከጃንሚያ ወደ ሆለታ መጋዛችን ደግሞ የበለጠ እድሉን አሰፋልኝ።

ገነት ጦር ት/ቤት ለወር ያህል ስንቆይ የብዙዎቹ መኮንኖች መዝረክረክና ክብር ማጣት "ለካ እንደዚህ ኖረናል?" ብዬ እራሴን እንድጠይቅ አስገደደኝ። የሚኒስትሮቹና የጽራሎቹ እጅ አለጣጥም ሀሊፍዬን አቁስሎት ስለነበር በፊት እየጻፍኩ ካስተመጥኩት ጋር አያይዘር ለመጻፍ ሳስብ የሚገዛብኝ መስሎ ታየኝና የበሬቱን አዘግይቼና እራሱን አስችየ ወቅታዊ የሆነ መጽሀፍ ለመጻፍ ወሰንኩኝ። የበለጠ ያንሳሳኝ ደግሞ ከሆለታ ወደ ጦላይ ተጋፈን መወሰዳችን ነበር።

ለሶስት ቀናት ለተሃድሶ ሴሚናር ተብለን ሆለታ ገብተን፤ ከዚያ ደግሞ ወደ ጦላይ ጠራርገው ከወሰዱን በኋላ የተለያዩ ምክንያቶችን በመፍጠር የተሃድሶ ትምህርቱን ያጓትቱት ጀመር። በዚህ ጊዜ ውስጥ ግን በቋንቋ፣ በጎሳ፣ በጥቅም በመከፋፈል አንድነታችንን አሳጥተው ውሻ እንደገባበት የዝንጀራ መንጋ በታተኑን። ከዚህ በኋላ በያዳራሾቹ ይታዩ የነበሩት ትርኢቶች እጅግ አሳፋሪዎች ነበሩ። ለዚህም ነው እያሌ ቅሌቶችን በማየቱ የመፅሃፈን ርእስ ቅሌት ብዬ የሰየምኩት።

በወቅቱ የፕሬስ ነፃነት ስላልነበር ይህን ሁሉ ካጠናቀኩ በኋላ አስተይቤ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ለቅድመ ምርመራ /ሳንሱር/ ለቅርቤ ባጭር ጊዜ ውስጥ እንዲታተም ተፈቅዶልኝ ሳለ ማተሚያ ቤት ሳለስገባው በጠና በመታመሚያ ምክንያት ስራው በመጓተቱ ለሰላጭ በሌሊት ከመኖሪያ ቤቱ ባፋኞች ታፈንኩኝ።

ከላይ ለመጥቀስ እንደሞከርኩት ለረጅም ጊዜ እየጻፍኩ ያጠራቀምኳቸው አንድ ሳይቀሩ ተለቃቅመው፤ ይኸው ቅሌት እራሱ ከኔው ጋር ለአስር ተዳረጉ።

ከአስር ቤት አስር ቤት ስዘዋወር ቆይቼ ከ10 ወራት በኋላ እኔ ስፈታ ፅሁፎቼ ግን ከኔ የከፋ ወንጀለኞች ሆነውም እንደሆነ አላውቅም

በዚያው ሰዓትም ቀረ። በተለይም ደም በደም የተሰኘው አረጅም ታሪካዊ ልብ ወለድ ፅሁፊ ምን ጊዜም ቢሆን የጎን ውጋት ሆኖብኝ ይኖራል። ቀሪ ስለሌለኝ መልሽ ለመጻፍ አልቻልኩም። የተወለደኝ ሀገን መልሱ አንደመወከስ ይቆጠራል። ይህን ችግር ደራሲዎች ብቻ ናቸው ሊፈርዱኝ የሚችሉ።

ለአሳሪዎቹ ከመፈታቱ በፊትም ሆነ ከተፈታሁ በኋላ ፅሁፎቼን አንዲመልሱልኝ በፅሁፍም፣ በቃልም በተደጋጋሚ አመልክቼ ሳይሳካልኝ ቀርቷል።

ቅሌትን ግን ከስር ቤት አንደወጣሁ ያለና የጠፋ ንብረቴን ሳራላልግ አረቂቅ የነደፍኩበትን ካልባሌ ቦታ ተወሽቆ በማግኘቴ እንደገና ጀምራ እነሆ ከግብ ላደርሰው ቸያለሁ።

እንግዲህ ዋና ዓላማዬ አንዱን ከቤ ሌላውን ለማዋረድ ወይም የሌለ ታሪክ ዕፌ ስም ለማጥፋት አይደለም። ከኛ ውድቀት የነገው ትውልድ ትምህርት እንዲያገኝበት ማድረግ ነው። በተለይም በወያኒዎች እጅ ላይ ከወደቅን በኋላ ለጥቂት ጊዜ አራሳችንን መቆጣጠር አቅቶን እጅግ አሳፋሪ ድርጊቶችን ሰርተናል። በእርግጥ ቆፍጣና መኮንኖች የነበሩም ቢሆን አብዛኞቹ ተበሻቅጠው አበሻቅጠውናል። አገሪቱም የሞተችው ገና ከማለዳው ሀላፊነት በጎደላቸው ወመኒዎች እጅ የወደቀች አለት ነበር።

በወያኒዎች ጽዝ ባይነት አጋላጭና ተጋላጭ ጣላይ ሲተናነቁ ማየት የሚያሳፍርም፣ የሚያሳዝንም፣ የሚያስቅም ነበር። የበደለና የተበደለ ቤተናነት ባልከፋ ነበር። የሚገርመው ግን ትንሹ ዘራፊና ትልቁ ዘራፊ ርስበርሳቸው ሲናከሱ ማየታችን ነው።

እንግዲህ ወጣቱ ትውልድ ከዚህ ውርደት ምን ይማራል? በራሱ ተማምኖና ኮርቶ እንዲኖር ካሁኑ መዘጋጀት አለበት። ኢትዮጵያንም እንደ ጥንቷ የከራችና የታፈረች አገር ልናደርጋት የምንችለው ኩሩ ወጣቶችን ማፍራት ስንችል ብቻ ነው። አለበለዚያ የጎሳ ሆያ ሆዬ የትም አያደርስንም። ሁልጊዜም ጦርነት፣ ሁልጊዜም ረሃብ ነው። ይህን ሆያሆዬ የሚሹት ከታሪካዊ ጠላቶቻችን የቤት ስራ የተቀበሉ ብቻ መሆን አለባቸው። ይህን ሴራ ማምከን ያለበት ወጣቱ ነው። የዛሬውን ሳይሆን ነገና ከነገ ወዲያ የሚከተለውን መዘዝ በመረዳት በሆደ ሰፊነት መቋቋም አለበት። አለበለዚያ ጎሰኞች ኢትዮጵያን ከማፈራረስ ወደጎሳ አይሉም። ተልእኳቸው ነውና!

በተፈፈ በፈለኩበት ጊዜ ባይደርስልኝም በህይወት ቆይቼ ዛሬ ይህን ዘገባ በማድረስ ከፍተኛ እጩይታ አግኝቻለሁ። እንግዲህ ወደ ዋናው ፅሁፍ የምታደርስ ግጥም ጣል አድርጌ ልሰናበት።

ግብሩንም፣ ታክሱንም ሁሉን ሲምሩት
እስራትን ብቻ ነው አገተውም ያሉት።
ደራሲው

ምዕራፍ አንድ

«ባህያ ቁርባት የተሰራ ቤት
ብትነትን ያላል ጅብ የሙሽላት!»

1

አዲስ አበባና ዙሪያዋ በጭጋጋ ተሸፍናለች። የሰውም ፊት ጨፍገንታል። መሽቶ የሚነጋገሩት በሰላም የሚውል፣ ተውሎ የሚታደር አይመስልም። ሁሉም በደመነፍስ ወደየአለት ከስቡ ይንቀሳቀሳል። ሰላምታ በቅጡ የሚለዋወጥ የለም። ሁሉም በስጋት ተወጥሯል። የድል አጥቢያ አርበኞች፣ የቀበሌ ጀግኖች፣ የኢሰጋ ጀሊዎች የት እንደገቡ አይታወቅም። አምቦ ከተያዘች ወዲህ...

አለቱ ማክሰኞ ግንቦት 13 ቀን 1983 ዓ.ም. ነው። በስድስት ሰአቱ ዜና ቆራጡና ብልሁ መሪያችን፣ ጓድ ፕሬዚዳንት መንግስቱ ሀይለማርያም፡-«ለኢትዮጵያ ደህንነት ሲባል ከስልጣን ወርደው ወደ ውጭ አገር ሄደዋል።» ባንድ የመንግስት ቃል አቀባይ ተገለፀ።

አብዮታዊ መሪያችን፡- «ከመሳሪያና ከሰው አንድ አስከሚቀረኝ ድረስ እዋጋለሁኝ!» እንዳላሉ ሁሉ ዛሬ ፈረጠጡ!!

ይህን ዜና ሰሰማ አንድ ነገር ትዝ አለኝና ወዝ የሌለው ሳቅ ሳኩኝ። ከስስት አመት በፊት ዘመዶቼን ለመጠየቅ ወደ ትውልድ ቀበሌዬ ሄጄ ነበር። ታዲያ ኑሮ ከመረራቸው አዛውንት እንደ ዘበት አንዲት ግጥም ስምቴ ነበር። ዛሬ እውን ሲሆን በጣም ገረመኝ።

«ፈረሱም ጓመረ፣ በሬውም አገላ
ሊሮጥ ነው መሰለኝ ይኸ አሁያ ፈላ!»

በማግስቱ ምክትል ፕሬዚዳንት የነበሩት ለ/ጄኔራል ተስፋዬ ግ/ኪዳን ተጠባባቂ ፕሬዚዳንት ሆነው እንደሚሰሩ ተነገረ። እርሳቸውም ከምሽቱ ሁለት ሰአት ለኢትዮጵያ ህዝብ የመማፀን ጥሪ አስተላለፉ። እንዳልካቸው መኮንን፣ "ፋታ!" ብሎ እንደነበረ ሁሉ እኚህም በሰፈሩት ቁና የመሰረር አይነት «...ታሪክ በትናንትናው አለት ሀላፊነት ስለጣለብኝ እንደ ሰልጣን ፈላጊ ሆኜ አይደለም። ጊዜ ለመሻማትም አይደለም...» በማለት ወተወቱ። በዚሁ አለት የከፍተኛ ትምህርት ተማሪዎች ማሰልጠኛ ጣቢያ እንዳሉ ላምስቱ ሀያላን መንግሥታት የመማፀን ጥሪ አስተላለፉ። በእጅጉ አሳዘኩኝ። ቆራጥ መሪ አለን ብለው ትምህርታቸውን አቋርጠው አገርን ካደጋ ለማዳን ፈጥነው ለመድረስ ነበር ጥረታቸው። ታዲያ ምን ይሆናል አብዮታዊ መሪያችን የውሃ ላይ ከብት አድርገዋቸው ሄዱ። ደግሞኩ እነሱን ላገጋግር ብለው ነው የሄዱት!

ግንቦት 15 ቀን ሀሙስ የሌኒን ሀውልት ተገንደሰ! በዚሁ አለት ባዲስ አበባ አናት ካራት ሰአት ጀምሮ ቀስተ ዳመና ቀለበት ስርቶ ታየ።

በዚ ዓመታት የየገል ሀሳባቸውን ሰንዝረዋል። እንደዚህ "ተለበት ሰርቶ በባንዲራችን ተመስሎ የታየን አምላካችን ሲታረቅን ነው" ሲሉ ሌሎች ደግሞ "የጦርነት ምልክት ነው። ባንዲራ ቀዳጅ ወራሪ መምጣቱን ማሳየቱ ነው" በማለት ተንበዋል። ይህ ሁሉ ሲሆን ሞት ባዲስ አበባ አናት ላይ ከገፋን ዘርግቶ ያዛጋል! ዋጥ ስልቅጥ ለማድረግ። የሲኦል በርችም ተከፍተዋል። በህጢአት የጎደፉ ነፍሳትን ለማስተናገድ!

እርብ፤ ግንቦት 16 ቀን አዲስ አበባ አርህብ በጎዳቸው! ውሃ ጥም ባቃጠላቸው፤ መሪ ባጡ ቅጠልያ ለባሾች ተጥለቀቀች። ወታደሮቹ አዲስ አበባ እንደ ዝቶ ዘረፉ አላካሄዱም። በስርአት እንዲሁም በሄደበት ሌላው በመከተል መስመር ይዘው ነው የሚጓዙት! የጦር ትጥቃቸውን ክርችም አድርገው እንደ ታጠቁ ናቸው። መሪ ግን የላቸውም። አስባቸው አየተማሩ ወደ ምድር ጦር ጠቅላይ መምሪያና ወደ ማስተናገጃ ዋና ክፍል ይተማሉ! ምግብና ማረፊያ እንዲሰጣቸው ለመጠየቅ። ተቀባይ ግን አላገኙም። እነ ጓድ ጅራል የሉም። በየሽርንቀላው አድፍጠዋል። ለኮም አገራን አወዳለሁ ማለት በቀን ላይ ናሯል። ከዚያ ሁሉ የደርግ ጅራል አንድ እንኳን ቆራጥ አስተባባሪ ጠፋ። ከዚህ በኋላ ወታደሮቹ የትም ተበተኑ።

ሰራዊቱ ፈቃድ አጥቶ የትም ሲባዝን ለከፋ ችግር እየተጋለጠ መጣ። ሌላ ምርጫ አልነበረውም! የጦር መሳሪያውን ቸበቸበው። በኢኤም መትረየሶች አስከን እንግታቸው በተላል ገዝብ በነጋዴዎች እጅ ገቡ። ከላሽ ጠመንጃዎች ባርጌ ልብሶችና በእለት እንጀራ ተለወጡ። ፕላስቲክ ሰምቦች እንደ ከረሚላ በህፃናት እጅ ተበተኑ። ግንቦት 19 ቀን ሰኞ የከተት ጥሪው ተነሳ። ይህ ሁሉ ሲሆን አዲስ አበባ ከተማ የሞት ጥላ እንደጣለባት ነበረች።

2

"አብዮታዊ" መሪዎችን ወደ ውጭ አገር ከፈረጠጡበት አለት ጀምሮ አዲስ አበባ የመረጋጋት ሁኔታ አይታይባትም። በተለይም ነበራ ሁለት ሰአት በኋላ አውራ ጎዳናዎች ጭር ይለሉ። ተባራሪ እግረኞች ብቻ እየተገላመጡ ወደ ላይ ወደ ታች ይጣደፋሉ። ከህመስ ወዲህ ተኩስ እንደ ቀለጠ ያድራል። መትረየስ እንዳጓራ የክላሽ ጥይት እንደ ፈንድሻ እንደተንጣጣ ይነጋል። የሚገርመው ግን ጧት ሁሉም ያገኘውን ቀምሶ ወደየአለት ተገባሩ ይሰማራል። ከነጋ በኋላ የተኩስ ድምፅ ባይሰማ አረፍ ብሎ ይውላል። ተኳሾቹ እነማን እንደ ሆኑ በውል ባይታወቅም ሁለት አይነት ግምቶች አሉ።

- 1ኛ. የጦሩ መሳሪያ በግለሰቦች እጅ ስለገባ ለመምከር ነው የሚሉ ነበሩ።
- 2ኛ. ወያኔዎች ከጦሩ ጋር ተቀላቅለው በመግባት ሽብር ለመፍጠር ነው የሚሉም አልጠቀሙም።

በውጭው አለም ደግሞ አዲስ አበባ ጭም ጣር ልትሞት ነው እየተባለ ይሟረትባታል። እንደ ምሳሌ የሚጠቀሙትም ሞቃዲሾና ሞናርቢያ ናቸው። ያዲስ አበባ ህዝብ ግን ሲነጋ ቁርሱን በልቶ ወደ መደበኛ ስራው ደፋ ቀና ይላል።

ሰኞን በምጥ ውለን ማታ በሁለት ሰአት ለ/ጀኔራል ተስፋዬ ገ/ኪዳን ጦሩ ትጥቁን እንዲፈታ ጥሪ ካስተላለፉ በኋላ ለ/ጀኔራል ሀዲስ ተድላን፣ኮሎኔል ብርሃኑ ባይህንና አቶ ሀይሉ ይመኑን አስከትለው ጣሊያን ኤምባሲ የሙጥኝ አሉ። ጦሩ ግን አመራር አጥቶ አረኛ እንደ ሌለው መንጋ የትም ተበትኖ ቀረ።

ምእራፍ ሁለት

«እንኳን አሁንና ሙሉ ትጥቅ እያለን፤ በጦር በጎራዴ ታንክ እንማርካለን!»

3

ሰኞ ሌሊት እንደ መሰንበቸው ሁሉ አዲስ አበባ በተኩስ ስትናወጥ ነው ያደረገችው። እንዳይነጋ የለም ጨለማው ተገፎ በብርሃን ተተክሎ። አለቱም ማክሰኞ ቀኑ ግንቦት 20 ነው። የማማ ልኬ ድምፅ እንደ ተቸሁ ይሰማኛል። ከቤት እደጅ ወጣ ገባ እያሉ ነው የሚነጋገሩት።

"እረ እባክህ አምላኬ ሰላሙን ላክልን" እያሉ ይማፀናሉ። የሰሞኑ ፀሎታቸው ይኸው ነው። ከግንቦት 13 ቀን ወዲህ ከፋኛ ተሽብረዋል። በርግጥ አላቸው ብቻ አይደሉም! ጠቅላላ ያዲስ አበባ ህዝብ በሽብር ተውጧል።

እማማ ልኬ እኔ ተጠግቼ የምናርባቸው አዛውንት ናቸው። ክርላቸው ቤት ተከራይቼ ጣሊያን ሰፈር መኖር ከጀመርኩ ድፍን አራት አመታት አስቆጥራለሁ። ተግባብተን እናትና ልጅ ሆነን እንኖራለን።

ከመኝታዬ ሳልነሳ ከራስጌ ያለውን ራዲዮ በከፍተኛ መደበኛ ፐርግራሙን በማስተላለፍ ላይ ነው። ከዚህ በኋላም ከፐርግራሙ መስፍን ወ/ማርያም ጋር የተደረገ ቃለ መጠይቅ ማስተላለፍ ቀጠለ። ተረጋጋሁኝ። ወያኔዎች ገብተው ያድራሉ የሚል ግምት ነበረኝ። አቃቂ! ሰበታ! ሰንዳፋ! ጫንጦ! ሆለታ በአጠቃላይ ባዲስ አበባ ዙሪያ ባሉት ትንንሽ ከተሞች መግባታቸውን ገና በገዜ ሰዎቹ ነበር። ታዲያ እንዴት ዘገዩ? የሚያደናቅፋቸው ነገር እንኳን የለም። ሁሉም ነገር ተመቻችቶላቸዋል። ጦሩም ትጥቁን ፈቷል። በዚህ ሀሳብ ላይ እየዋለልኩ እንዳለሁ።

«የዘመናት ሀዘባችን ብሎት የወለደው ጀግናው የሊህላጊ ሰራዊት ደርግ ሲጠቀምበት የነበረውን ያዲስ አበባን ራዲዮ ጣቢያ ለሰፊው ሀዘብ ጥቅም ተቆጣጥሮታል! 730ት 20 ቀን 1983 ዓ.ም.» እየደጋገመ አስተጋባ። በመገረም አይነት እንደ ተጋደምኩ ፈገግ አልኩኝ! ልብሴን ለባብሼ ከመገታ ቤት ብት ስል። «የት ትሂድ ጎርፉ? ሻረ አርፈህ ተቀመጥ ልጅ» አሉኝ እማማ ልኬ። ቀይ ድርፍፍጫ ፈታቸው ተከፍቶ።

«ወጣ ብዬ አካባቢውን ልቃኘው እንደ፤ መቸስ ተኝቼ አልውል» አልኳቸው።

«ምን የሚቃኝ ነገር አለ? ወያኔዎች ገብተዋል። ራዲዮ ጣቢያውን ሁሉ ይዘውታል» አሉኝ። መልስ ሳልሰጣቸው ፊትን ተጣጥቦ፤ ፀጉራን እንደ ነገሩ አበጣጥረ ከቤት ወጣ ስል ፀሀይዋ ሞት ብላለች። እማማ ልኬ ከቤታቸው በር ቁመው አገድም ወደ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ሳልፍ፤ አትኩረው ያዩኝ ነበር።

ወደ ዋናው ጎዳና የሚያዘልቀውን መገናድ ይገሩ ብት ስል ከታች በኩል ሀሳት፤ ወጣቶች! ሴቶች ሽትብ ወደ ራዲዮ ጣቢያው ይጎርፋሉ። ቤተመንግስት አካባቢ የቀለጠ ተኩስ ይሰማኛል እንደ በተረፈ አዲስ አበባ በመጠኑ እረጭ ብላለች።

አቡነ ጲጥሮስ ሀውልት አካባቢ፤ የማስታወቂያ ሚኒስቴር ያጥሩ ዙሪያና ማዘጋጃ ቤት በሀዘብ ተከቧል። ይኸ ሁሉ ገርገርና ትርምስ ወያኔዎችን ለማየት ነው። እንዳንዶቹ በትግርኛ ያገጋገሯቸዋል። የቀረው ደግሞ ከቦ ለጉድ ያያቸዋል። እነሱ ያለምንም ስጋት ግማሾቹ ቁጭ ብለዋል። ግማሾቹ ደግሞ ጋደም ብለው በኩራት በአይናቸው ወዲህና ወዲያ ይማትራሉ። እየተዘዋወርኩ ደህና አድርጌ አጤካኳቸው። መቅረፅ ድምፅና ፎቶ ማንሻ አለመያዜ እንደ ጉብኝቲስ ልክ እንደ እንድ ጋዜጠኛ ነበር።

ፈታቸው በፀሀይና በቁር ተፍረገርንል። እንደ ማገኘውም የሰሜን ሀዘብ መጣጣ ናቸው። አብዛኞቹ ከሰውነታቸው ጥብት ያለች ቁምጣ ሱሪ ነው የታጠቁት። ጎፈሪያቸው እውነትም ፋና አስመስጧቸዋል። ጫማቸው በዘልማድ ኮጎኝ ወይም ሰንደል ጫማ እያልን የምንጠራው ነው። ፎጣ ከራሳቸው ጠምጥመዋል። ሌላ ቅራትንቦ የላቸውም። የጎፍስ ወክፍ ጦምቦች በወገባቸው በከረጃ ነገር ከተው ታጥቀዋል። ካንዳንዶቹ በስተቀር ጉርድ ክላሽ ጠመንጃ ነው የያዙት።

የቤት ወታደሮችም አሉ። መልክ የሚባል የላቸውም። የወንድን ልጅ ቀልብ አይሰቡም። የቤት ወታደሮቹን ላይ ግን እንደ አይነት እልህ ተናነቀኝ። እንደኛዋን ሰጉድ ክብር አትኩራ ያየኋት። ብቻዋን ፈንጠር ብላ ተቀምጣለች። እንደኔው ከበው በመቆም የሚያይዋት ብዙ ናቸው። የድካም ምልክት ይታይባታል። ክላሻን ትራስ አድርጋ በጀርባዋ ተጋደመች። ከዚያ አገርገረን የቆምነው ሳትን።

«ምነው?» አለችን ፈገግ ብል።

«ምንም» አልናት። ከዚህ በኋላ ከዚያ ገድም አልተገኘሁም። ወደ ቤት ተመለስኩ። ሁኔታዎችን ሁሉ መለስ ብዬ ሳለባቸው ያንዘገቡኝ ጀመር። ብቻዋን እየተንከተከትኩ አስቃለሁ።

ሴቷ አንኳን ቆጭቷት ቀሚሷን አውልቃ ሱሪ ስትታጠቅ፤ የደርግ ጀኔራሎች ሱሪያቸውን ጥለው አደፈጡ እንደ ቆቅ!

አንድቴ አርር ሲል የቋጨሁት ግጥም ነበር። «በመራራው ትግላችን እናሸንፋለን!!» እንዲህ አድርጎም መራራ ትግል የለ!

አሁን በቅርቡ በኑዛዜ ቃላቸው «ሀዘብ ሲደማ እደማለሁ፤ ሀዘብ ሲቆስል አቆስላለሁ፤...» ብለው ነበር! ምን አይነት አታላይ ኖረዋል?

ሳመል ያህል በሩን አንኳኩቼ ሹክክ ብዬ ስገባ እማማ ልኬ ከድብዳባቸው ላይ ቁጭ ብለው አቦል ቡና ብቻቸውን ይጠጣሉ። ይኸው ናቸው። ቡና ከጎረቤት ሴቶች ጋር መጠጣት አይወዱም። «ትርፋ ሰው ማማት ነው» ይላሉ።

«የት ደርሰህ መጣህ?» አሉኝ። ቡናቸውን ፋት እያሉ።

«ወያኔዎቹን አይቻቸው መጣሁ» አልኳቸው።

«ምን ይመስላሉ?» አሉኝ። ወደኔ አንጋጠው አያዩ።

«ለነገሩ ማ የኛው ሰዎች ናቸው» ሰላቸው።

«እስይ! እስቲ የኛው ሰዎች ያድርጋቸው» አሉ።

ወደ መገታ ክፍለ ገባሁና ጫማዬን አውልቄ ካልጋዬ ላይ በጀርባዬ ተንጋለልኩኝ። በቃ ወደ ደጅ ሳልወጣ እንደ ተጋደምኩ ዋልኩ።

ሌሊት ደግሞ ያን አርጌ ቤት ነፋሱ ያንቋቋው ጀመር። የግንቦት ነፋስ ይኸው ነው። እማማ ልኬ ግን የነፋሱ ብርታት ከፋኛ አስፈርቷቸዋል። መብራቱን አስርዬ አያበሩ።

«ሻረ ምንድን ነው መቶ አለቃ ጎርፉ?»

«ነፋስ ነው እማማ ልኬ! አርፈው ይተኙ።»

«የምን ነፋስ? ጣራ የሚደረምስ! ሻረ የሰው ኮቴ ይሰማኛል!»

«አይዘዎት ነፋስ ነው።»

«አይዘዎት ትለኛለህ እንዴ!» አንተመተሙ። ወዲያው ደግሞ ድመቶች በጣራው ላይ ድድድ...! ብለው እየተዛለሉ ሮጡ። ተኩሱም ልክ እንደመሰንበቻው ይቀደዳል።

«ሻረው!» አሉ።

«ምነካዎ! እማማ ልኬ? ድመቶች ናቸው!»

«ምነው ልኬ! 'ድመቶች' ትለኛለህ እንዴ! » ተቆጡ። ድመቶቹ እንደገና በጣራው ላይ እየተሯሯጡ መጥተው ሚያው! ብለው ድምፃቸውን ባያሰሙ ኖሮ እማማ ልኬ እኩታቸውን ይለቁት ነበር።

ዝም ብለው አዳመጧቸውና።

«ቀልብ ገፋፈዎች!» አሉአቸው።

ለትንሽ ጊዜ ዝም ብለው ቆይተው፤ «መቶ አለቃ ጎርፉ! እንቅልፍ ወሰደህ እንዴ?» አሉኝ። ደግሞኮ እስከ ዛሬ ድረስ በማእረጌ ጠርተውኝ አያውቁም። በጭራሽ ሊያስተኙኝ አልቻሉም።

«ሻረ አልወሰደኝም» አልኳቸው።

«ተኩሱ ይሰማሁል?»

«ይሰማኛል።»

"ተገቡ በጊላ ደግሞ ምን አድርጉ ነው የሚሉን?" አሉኝ። ዝም አልኳቸው። እንቅልፍ ሳይወስዳቸው እንዲሁ አነጉ።

4

"እንተ ጎርፋ፤ ምንድን ነው የቤቱን ጣሪያ ሲነቀንቀው ያደረው?" አሉኝ ጧት ከመኝታ ቤቱ ሰውጣ።

"ነፋስ ነው እማማ ልኬ።"

"ነፋስ እንኳን አይደለም። ደግሞስ ተገቡ በጊላ የምን ተኩስ ነው? እንደ ዶፍኮ ነው ሲወርድ ያደረው።"

ቁርሴን በልቼ እንዳበቃሁ አክስቴን ለመጠየቅ ተነሳሁ። አይኗን ካየሁት ሰንበት ብያለሁ። ደግሞ ዘመድም የሚጠየቀው በእንዲህ ያለ ወቅት ነው።

"ወዴት ልትሄድ ነው ልጄ አርፋችሁ ተቀመጡ እየተባለ።"

"በቅሎ ቤት ሄጄ አክስቴን እስቲ ልጠይቃት።"

"ወዳክስትህ ከሆነስ ደግ" አሉኝ።

ከሰፈራ ወጥቼ ወደ ዋናው መንገድ ስገሰገስ አክስቲ ባለፈው "አብዮታዊ መሪዎችን" የፈረጠው አለት ስልክ ደውላ እየሳቀች ያንጋገረችኝ ትዝ አለኝ።

"ሀሎ! አንተ፤ ጎርፋ..." እኔ መልስ እስከምሰጣት ድረስ እንኳን አልጠበቀችም። እየተጣደፈች፤ "ሳልሳዊ ቴዎድሮስ ጉድ አድርጎን ፈረጠጠ አይደል!" የቁጭት ሳቅ ሳቀች።

"ምን ታደርጊዋለሽ። እኔን ያሳዘኑኝ አሽቃባጮቹ ናቸው። 'በልሁ፤ አስተዋዩ፤ ቆራጡ መሪዎችን' አያሉ ሲወሸኩቱ የነበሩት" አልኳት።

"ማሽቃበጥማ በዘመነ ደርግ ማን ያላሽቃበጠ አለ ብለህ ነው። ሌላው ቢቀር ሀይወትን ለማቆየት ሲባል፤ እንዲያው ግን አይገርምህም? እነሆሹን፤ እነዳዊትን ...እረ ስንቶችን 'ከሀዲዎች! የኢፔሪያሊዝም ቅጥረኞች! እያለ እንዳልወሸኩት ሁሉ ዛሬ እንዳህያ ውርንጭላ ጭራውን ሰቅሎ ይፈርጥጥ! ቅሌት!" ስትለኝ አንድ ተረት ትዝ አለኝ።

"እትየ ሰናይት፤ አንድ ተረት ልንገርሽ። ይቅርታ ግን በስልክ ብዙ ቆየን" አልኳት ተረቱን መፈለግ አለመፈለግን ለማረጋገጥ።

"ቁም ነገርም አይደል የምናወራው? በል ንገረኝ።"

"እይውልሽ፤ እንስሳት ሁሉ ተሰብስበው አለቃ እንምረጥ አሉና በድምፁ ማማር ተማርከው አሁን 'እንተ አለቃ ሁነን' ብለው መረጡት" ስላት።

"እሽ" አለችኝ ለመስማት በመጓጓት።

"ቡላ ሆዬ ባለቅነቱ እየተኩራራ ለጥቂት ጊዜ ደሀና የሚያገለግል ሲመስልልሽ ጊዜ እንዴት እንዴት ያለው ኮርማ በሬ ያሸረገድለት ጀመር። በይህ ጊዜ ቡላ የልብ ልብ ተሰማውና ኮርማውንም፤

ወይፈትንም፤ ጥጃውንም፤ ጊደሩንም... እንዲያው ያገኘውን ሁሉ ትንሽ ትልቅ ሳይለይ በርግጫ እያፈረጠ ይጥለው ጀመር። እንስሳቱ ሁሉ የሚያደርጉት ቢያጡ ከርግጫው ለመሸሽ ወደ ጫካ ገቡ። ግማሾቹ ደግሞ እየተሰባበሩ ወደቁ። የዚህ ጡር የተራበ ጅብ ከጫካ ብቅ ይልልሻል።"

"እስይ! በዘረገፈው!" አለች።

"ቡላ ሆዬ የጅቡን ድምፅ ሲሰማ ፈሉን እንዛርጦ እግራ አውጭኝ ይላል!" ስለት ሳታቋርጥ ሳቅ ፍንቅል አደረጋት። ፀጥ ብዬ ሳቄን እስክትጨርስ ድረስ የስልኩን እጆታ ከጆሮ ለግቼ ጠበኳት።

"ሀሎ! አንተ! ይዝጋህና! ምነው ይህን የመሰለ ተረት እስከዛሬ ሳታጫውተኝ?" አለችኝ።

"በምን አስታውሽ ልንገርሽ? መንስኤ መኖር አለበት። 'ቴዎድሮስ ነኝ፤ ያንበሳው ክፍለ ጦር አባል ነኝ' አያለ ይደነፋል! አሽቃባጮች ተቀብለው 'ቆራጡ መሪዎችን' አያሉ ሰማይ ላይ ሲሰቅሉት ልቡ በእብሪት አብጡ። 'አድሃሪያንን ብቻ ሳይሆን ተፈጥሮንም በቁጥጥራችን ስር እናደርጋለን' አያለ ሌት ከቀን ደነፋ። ተፈጥሮም በድርቅ አንገርግባ በቁጥጥሯ ስር አደረገችን። አድሃሪያን የሚላቸውም ይኸውና አስፈረጠጡት!"

"አፈር ይብላህ! ምናለ ደኔራሎቹን ይዞ አልሆንለት ቢል እንኳን እንደ ሲያድባሬ ባገሩ ጫካ ገብቶ ትንሽ ቢያደፍጥ? ወይንም እንደ ሳሙኤል ዶ ከታማኝ ወታደሮቹ ጋር ሆኖ የክብር ሞት ቢሞት። ብስብስ!" አለችው።

"ይህን ሁሉ ማድረግ የሚቻለው አእምሮ ሲኖር ነው። ደርጎች ደግሞ ለዚህ የታደሉ አይደሉም። አነሳሳቸው አስገራሚ እንደ ሆነ ሁሉ አወዳደቃቸውም አስቂኝ ነው። 'ደኔራሎቹን ይዞ' ብትይኝ አንድ ነገር ትዝ አለኝ። እየውልሽ፤ እኔ ምክትል መቶ አለቃ ሳለሁ አስር አለቃ የነበሩ ሁለት የደርግ አባላት ዛሬ ለደኔራልነት ማደረግ በቅተዋል። የሚገርምሽ ደግሞ ሁለቱም በአዋሳ በኩል ሲፈረጥጡ አንዱ ተገደለ፤ ሁለተኛው በፀና ቆስሎ ተያዘ። ታዲያ ከነዚህ ጋር ቢሸፍት ምን ሊፈይድ? ያው የገበሬ ቤት ያቃጥሉና ይዘርፉ እንደሆነ እንጅ።"

"እሱስ እውነትክን ነው፤ የገበሬ ቤት ከመዝረፍ አያልፉም። ለነገሩማ ከትግራይ ተነስተው ከዚህ እስከሚደርሱ ድረስ እሱ ሚኒስትሮቹን ይዞ በምእራብ ኢትዮጵያ ወርቅ ይሰበስብ አልነበረም?"

"በይ እትዬ ሰናይት! ሲመቸኝ ብቅ እላለሁ" ብያት ነበር በስልክ የተለያየነው።

አክስቲ ያኔ በስልክ ያለችኝን እያሳለለኩ ቸርቸል ጎዳና በመግባት ቁልቁል ተዳፋሁ። መኪና የሚባል ነገር ጨርሶ የለም። ለክም አዲስ አበባን የሚያደምቃት መኪና ኖሯል። ጎዳናው ጭር ብሏል። እግረኞች ብቻ ወደላይ ወደታች በርጋታ ይንቀሳቀሳሉ።

ቴዎድሮስ አደባባይ ስደርስ ከጎሳዬ መንጋ በቅሎ እየተንጋጋ ደረሰብኝ። ሀሳት፤ ወጣቶች ከጎሳ እየተከተሉ እንደ ብርቅና ድንቅ ያዩዋቸዋል። ወደ ዳር ወጣ ብዬ አስቀደምኳቸው። ባልቆጥራቸውም ወደ ሰባና ሰማኒያ ይጠጋሉ።

"ወይ ቸርችል ገዳና! ዲኤክስና ማርቸዲስ መኪና እንዳልተርመሰመሰብሽ ሁሉ ዛሬ በቅሉ ፋንድያውን እያንጠባጠብ ይገጋጋብሽ ጀመር" አልኩኝ በመገረም።

ልጆቼ እየተንጫጩ ይከተሏቸዋል። ሁለት የኢህአዲግ ወታደሮች ይገኛቸዋል። አንሱም መሳሪያ በመያዛቸው እንዲ እረኞች ናቸው። በመንገድና በጭነት ስለተንገላቱ የብዙዎቹ ጀርባ ተገጥሏል። ግራና ቀኝ በጎዳናው ዳር ዳር ያለው ህዝብ አነሱን እያየ ይስቃል። ያንዳንዶቹ ሳቅ ግን «ማሽላ ሲያር ይስቃል» የሚባለው አይነት ነው። አንድ አዛውንት ያሉት ግን ምንጊዜም አይረሳኝም።

"እነዚህ ናቸው የመንግሥቱ ሀይለማርያምን ታንክና መድፍ እንጋግተው ካገር ያሰፈረጠሉት? ትፍ!" ብለው በቁጣ እየተፈናጠሩ አቆልቋለው ሄዱ። እኔም እየተወራጩ ተከተልኳቸው።

ለኮም ጨዋታም የሚጥመው አገር ሰላም ሲሆን ነው። ካክስቲ ጋር ይህን ያህል የጣመ ጨዋታ አልተጫወትንም። ብናነሳው! ብንጥለው ያው ስለ ጦሩ መፈረካክስና ስለ "አብዮታዊ መሪዎችን" መፈርጠጥ ነው።

"ይገርምህል! ለካ ደርግ ውስጡ ባዶ ኖሯል? ያለነገር ምላስ አላባዛም" አለኝኝ።

"ለባዶነቱም ምን አንድና ሁለት አለው። እውቅ ጀኔራሎችን አርዶ ጨርሶ ጦሩን ያለመሪ አስቀርቶ የንቧይ ካብ ሲክብ ኖሮ ባንድ ጊዜ ሲናድ እግራ አውጭኝ አለ።"

"እኔ አንዳንድ ጊዜስ እነዚህ ወያኔዎች ደግ አደረጉ። ይህ ቅርንጢጥ! ጥግብ ብለውብን ነበር።"

"እረስቼ ሳልነግርሽ፤ ቅድም ወዳንች ስመጣ መንጋ በቅሉዎች አይቼ ስስቅ ነበር።"

"የምን በቅሉዎች ናቸው?"

"የወያኔ በቅሉዎች ናቸው። ስንቃቸውንና መሳሪያቸውን ጭነው ያመጡባቸው።"

"እንተ ሆየ፤ ታንኩን፤ መድፋን፤ ጀቱን ይዛችሁ በበቅሉ በተጫነ መሳሪያ ነው የተሸነፋችሁት? ወታደሮቹንም እየጌቸው፤ ከዚህ ታች ከባንኩ ሲጠብቁ። ጭብጥ ያሉና ርሃብ የጎዳቸው ናቸው። ዐጥራቸው ብቻ የተንጨፈረረ። አንዲያው ያዙባጣጣ ዘብጣጣ የደርግ ወታደር ሁሉ የት ደረሰ?" ስትል በመገረም ጠየቀችኝ።

"አሁንኑ ተናግረሽክል እትየ ሰናይት። ደርግ ባዶ ጉራ ወናፍ ነው! ጦሩን ማን ይምራው? ሰውኮ የለም። ሰጋቸን ቀደም አድርገው ጨርሰዋቸዋል።"

"አዎን ልጄ፤ አርደው ጨርሰዋቸዋል" አለኝኝ። አንገቷን በሀዘን ዘንበል አድርጋ።

የሚጥመን ባናገኝም ካክስቲ ጋር ስንጫወት ውለን ወደ ማታ ቤቱ ተመለስኩ። አሁንም መኪና አልነበረም። ጥሩ እስፖርት ነው። ከበቅሉ ቤት ጣሊያን ሰፈር ድረስ በግር ደርሶ መልስ፤ አቀባቱን ተጋተርኩት...

«ግርም ያደርገኛል የኢትዮጵያ ሁኔታ፤
አሳሪ ሲታሰር ታሳሪው ሲፈታ፤
ከትከት ብላ ሳቀች አለም ጥርስ አውጥታ!»

ብሎ ነበር አንድ አቅራቢ በ66 ዓ.ም. የሀይለስላሴ ባለስልጣኖች ተጋፈው ሲታሰሩና ያላገባብ የታሰሩት ደግሞ ሲፈቱ። ባስራ ሰባተኛ አመቷ ደግሞ ታሪክ እራሷን ደገመች። የደርግ ባለስልጣኖችም እየተለቀሙ ይታሰሩ ጀመር።

የኢሰፓ የፖሊት ቢሮ አባልና የትግራይ አራስ ገዝ አስተዳዳሪ የነበረው ጓድ ሻምበል ለገሰ አስፋው ለሁለተኛ ጊዜ ተያዘ። ሻምበል ለገሰ አስፋው ለብዙ ንፁህን ደም መፍሰስና ለበርካታ ምሁራን መሰደድ ምክንያት የሆነ ግለሰብ ነበር። ለኢትዮጵያ ውድቀትም አንዱና ዋናው ተጠያቂ ሰው ነው። ሌላው ቢቀር እንኳን ትግራይን ባይሾምና ፈርጥጦ ባይመጣ ኖሮ የዛሬው መፈረካክስ ባልደረሰ ነበር። የውሻ ደም የማያስቀረው አምላክ ወገቡን እንደ ተመታ እባብ አጥመልምሎ አጥመልምሎ ከወያኔዎች አጅ ላይ ጣለው።

«ጓድ ሻምበል ለገሰ አስፋው» በመጀመሪያ ኢህአዲግ አዲስ አበባ ከመግባቱ በፊት በሰበታ በኩል ሊሾልክ ሲል የ14ኛ ክፍለ ጦር ባልደረቦች ናቸው የያዙት። ከዚያ ወደ ማእከላዊ እስር ቤት ተወስዶ ይታገራል። ኢህአዲግ አዲስ አበባ ሲገባ ደግሞ እንደማንኛውም እስረኛ ይለቀቃል። ለጊ ሆዬ ወደ ዮሃንስ አካባቢ እንደ ሰባራ አህያ ሲጥመለመል ከወያኔዎች እጅ ይገባል። እያጣደፉ በመውሰድ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ከቡሩ ላይ ገትረውት ዋሉ፤ ህዝቡ እንዲያየው። በርግጥም መሳለቂያ ሆኖ ዋለ። 'የሞተ ሰው ምንፈቀደኝ!' ያሰኛል። በፍዋለለባት አገር፤ በፈነጨባት ከተማ እንደዝንጀሮ ቡጫሌ ተቆጥሮ የሀፃናት መጫወቻ፤ የዛውንቶች መዘባበቻ ሆነ።

ጓድ ለገሰ አስፋው ትግራይን የተሾመ እለት ህዝቡ ጉድ ብሎ ስለነበር እኔም አንዱ ጉድ ባይ ነበርኩና በወቅቱ አንዲት ግጥም ቋጥራለት ነበር።

ቢፈለግ ቢፈለግ ሰው ጠፍቶ ካገር፤
ለገሰ ተሸመ በትግራይ ምድር፤
አየ ትህትና አየ ቁምነገር፤
አስረክቦ መጣ ሳይውል ሳያድር።
ምን ጊዜ እርጦ ምን ጊዜ ደረሰ?
ለጊ ባይሆን ኖሮ ልቡ በፈረሰ።

ማታ ደግሞ በፊዲዮ ጀኔራሎችና ሚኒስትሮች ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ድረስ እየሄዱ እጃቸውን እንዲሰጡ ጥሪ ተላለፈ። ሟት ቁርሴን በልቸ እየገሰገሰኩ የሄድኩት ወደ ተጠቀሰው ቦታ ነበር። እጃቸውን እንደት እንደሚሰጡ ለማየት።

አምባሳደር ቲያትር ግንቡን ተደግፌ በመቆም ትኩረቱን ወደ ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ግቢ አደረኩኝ። ያ ሁሉ ጀኔራል ከያደፈጠበት በመውጣት እጁን ይሰጥ ጀመር። ደግሞኮ ፈገግ ለማለት ይሞክራሉ።

እረ እንዳንደቸስ ይስቃሉ። አህአዲሳችን ለማግባባት ይሁን ወይም ጠላትን ደስ አይበለው፤ ወዳጅን አይክፋው ብለው ከቶ አልገባኝም።

ዝግባ ዝግባ የሚያክል ደኒራል፤ እንደ ጠጅ በርሚል የተንዘረጠጠ የሰቢል ሚኒስቴር ቂጥ ለቂጥ ተጋፋ። ህዝቡ ከቦ እያየ ይስቃል። እኒም በዋናው በር በኩል ጠጋ ብዬ እያቸው ጀመር። እንደ ገለባ ቀለሉብኝ። ጨርሰው ላይኒ ሚዛን አልሞላ አሉ። አህአዲሳችን በንቀት ነበር የሚያዩዋቸው።

በ66 ዓ.ም. አብዮቱ የፈነዳ ጊዜ፡-

«ጥይት ሳይተኮስ ስምብ ሳይፈነዳ፤

ያ ሁሉ መኳንንት እንደ በግ ተነዳ!»

ተብሎ ነበር። ዛሬ ያ ቁና ተደገመ፡-

አህአዲግ ቢመጣ ስምብ በኩል ቆርጠ፤

መንግስቱ አርጠ በኪንያ አቋርጠ።

የደርግ ደኒራሎች እነ አውሎ ነፋሱ፤

እጅ ስጡ ሲባል ከያደፈጡበት ተንጋጋተው ደረሱ።

ለካ ለዚህ ኖሯል ያ ሁሉ ድንፋታ ያ ሁሉ ጨሽት፤

አንዲህ ሆኖ ቀረ የደርግ ወንድነት።

ደህና ደህናው ሱሪ የትም ተጣለና፤

ገመናችን ታየ ቀዳሳው ቀረና።

ከዚያ ቁሜ እነሱን መመልከቱ ሲያስጠላኝ ጊዜ ሽቅብ በፖስታ ቤት ሳቀና ከጎላዬ፡-

"መቶ አለቃ ጎርፋ" የሚል የጥሪ ድምፅ ሰማሁና ዘወር ብዬ ሳይ የመስሪያ ቤቱ ባልደረባ እምሳ አለቃ እንዳለው ነው። የፖለቲካ ሰራተኛ ነበር። ዛሬን አያድርገውና መራቷን ለመርገጥ ይጠየፋት ነበር። ቆም ብዬ ጠበኩት።

"ታዲያስ፤ ደህና ነህ" አልኩት ካጠገቤ ደርሶ እጅ ለጅ ሰንጨባበጥ።

"ምን ደህንነት አለ በቁማችን መተን። እየሃቸው አይደል የኛን ደኒራሎች?" አለኝ። እንደ መብሽቅ ብሉ።

"እየገኘው። እድሜ ለናንተ" አልኩት ከስተር ብዬ።

"እንዴት ማለት? እኛ እንማንን?" ሲል ጠየቀኝ።

"ኢሰፓዎች ናችኋ! ምድረ ዱማ ተሰብስጠችሁ ለሽንፈት ያበቃችሁን! ያለ ሆድ ተዝካር በስተቀር ሌላ ነገር አታውቁ! በየቀኑ ሰብስባ እያላችሁ እጃችንን አስጨበጣችሁን!" አልኩት።

"ታዲያ ደህንን ሀሳብህን ለምን ቀደም ብለህ አታቀርብም ነበር?" አለኝ፤ እንደመየቀም ብሉ።

"ያኒማ ባቀርብ ቆራርጣችሁ ትበሉኝ ነበር። ያቀረቡትስ የታሉና። እኒም ብሆን የስርን ፅዋ ቀምሽ ነው የወጣሁት። ለመሆኑ ዛሬን አያድርገውና ደርጎችና ኢሰፓዎች የሰው ምክር ትቀበሉ ነበር? በአብራት ተወጥራችሁ!" የደኒራሎቹን ቁጭት ተወጣሁበት።

"ለመሆኑ በምን እንደ ተሸነፍን አውቃለን?" አለኝ።

"ደግሞ በምን ተሸነፍን ልትሉ ይህን?"

"ባስማት ነው። ከሱዳን በመጣ አስማት ነው የተሸነፍነው" ሲለኝ ከት ብዬ ሳኩኝ። የብሽቀት ሳቅ።

"ምን ያስቅህል? ህዝቡ እያወራ ያለው ነው።"

ለምን የሊቢያ አስማት ሳይጨመር ቀረ ብዬ፤ ነው የሳኩት። ወናርጅ! ደግሞ ብላችሁ በሱዳን አስማት አመክኛችሁ? ሱዳን እንደዚህ ያለ ጥበብ ካላት ለምን የራሷን ችግር አልፈታችም ነበር?"

"እሽ ተወው። አውነቱን ማወቅ ከፈለክ ግን ሄደህ ማየት ትችላለህ" አለኝ ቀዝቀዝ ብሉ።

"ምኑን ነው የማየው?"

"አስማት የተደረገባቸውን"

"ምንድን ናቸው እነሱ?"

"አንዲት ነጭ ቀበሮና አንዲት ነጭ ድመት ናቸው። መዘጋጃ ቤት አስቀምጠዋቸው እየተጠበቁ ህዝቡ ለጉድ ያያቸዋል" ሲለኝ ምራቂን በብሽቀት ተፋሁና፡-

"ይልቅ ቀበሮዎቹና ድመቶቹ እኛ ነን ብትለኝ አምንህ ነበር!" አልኩትና እንደ አልህ ስለተናነቀኝ፤ "በል ያየሽውን ውሰድና አሳየኝ" ስለው።

"ብቻህንም ቢሆን ማየት ትችላለህ። እኒ ከዚህ ተረት ሰፈር ከንደኛህ ጋ ቀጠሮ ስላለብኝ እቸኩላለሁ" አለኝ። ቆም ብሎ ሰአቱን እያየ። በዚህ ወቅት ቱዎድሮስ አደባባይ ከፈርማታው አጠገብ ደርሶን ነበር።

"ከንደኛህ ቀጠሮ ስትመለስ ትደርስቡታለህ። ሳታሳየኝ አትሄድም። አለበለዚያ ለአህአዲሳች ነው ጠቀሜ የማሲዝህ" ስል አስቦኳት። ካደባባይ አጠገብ ዙፊን እየር መቃወሚያ አጥምደው ይጠብቃሉ። ከመቅሰብ ላብ በግንባሩ ችፍፍ አለ።

"እንዴ! ምን ማለትህ ነው መቶ አለቃ ጎርፋ፤ ምን አደረኩህ? ከምርህ ነው እንዴ?" አለኝ። እንደ መማፀን እያለ።

"ከምሬ ነው። ዛሬ ዋሽተህብኝ አትሄድም! እስከ ዛሬ የተቀደዳችሁት ይበቃል!" አልኩት አሁንም ኮስተር ብዬ።

"ዳግመኛ አይለመደኝም። የዛሬን አውጣኝ" አለኝ ወደ እግራ ስር እያጎነበሰ። እንዲህ ሲሆን ደግሞ አሳዘነኝ።

"አስኮናኝ። ሁለተኛ ውሽትን ፈጥሮ ማውራት እንዳይለምድህ። በል ሂድ" ስለው ፈትለክ አለ።

ከእምሳ አለቃ እንዳለው እንደ ተለየሁ በቀጥታ የሄድኩት ወደ ማዘጋጃ ቤት ነበር። በዋናው በር በኩል ስደርስ ህዝቡ ከቦ ወደ ውስጥ ያያል። አህአዲሳች በግቢው ውስጥ ይንቀሳቀሳሉ። በታች በኩል ደግሞ ካትክልቱ ስር ሁለት አህአዲሳች ገልበው ይፀዳዳሉ። ንቀት ይሁን አውቀት ማንስ እንጂ። የሚያያቸው ሰው ሁሉ ይስቃል።

ሰው ወደ ውስጥ እንዳይገባ ከበሩ ሁለት አህአዲሳች ቁመው ይከላከላሉ። ነጭዋን ቀበሮና ድመት ለማየት ወደ ውስጥ ባተኩር ከአህአዲሳች በስተቀር የሚታየኝ ነገር የለም። ምናልባት ነጭ ቀበሮና ድመት ያለኝ እምሳ አለቃ እንዳለው አህአዲሳችን ይሆን እንዴ? አውነትም ሰው ከቦ የሚያየው እነሱ ነው። እየሳኩኝ ወደ ቤቱ ሄድኩ።

እየ ቀበሮና ድመት! የደርግን ሰራዊት ብትንትን አደረጉት!

በማግስቱ ገንቦት 23 ቀን ነበር፤ ያን እለት የሄድኩት ወደ መርከቶ አቅጣጫ ነበር። "አብዮታዊ ጦራችን" በየመንገዱ ዳር ፊሶ ይለምናል። እጃቸውን፤ እግራቸውን የተቆረጡ ሁሉ አሉ። በተለይ አውቶቢስ መናኸሪያ የግር መንቀሳቀሻ የለም። ደክሟቸው የወደቁ፤ ርሃብ የረታቸው በየጥጋጥጉ ወድቀዋል። ትኩስ ቁስለኞች ተዘርገተው ያቃስታሉ። መናገር ያቃታቸው አፋቸውን ገጥመው አይናቸው ብቻ ይቅበዘበዛሉ። ሳንቲም በመሻት። አንዳንዶቹ ደግሞ ቅራቅንቧቸውን ይዘው እየተማሩ የሚሄዱበትን ሳያውቁት ወደ አገኙበት አቅጣጫ ይንከላወሳሉ። ሁሉም ገን ደክመዋል። ጨርሶ ተስፋ የላቸውም። ሞራላቸው መቷል።

"ላገራችን መግቢያ" ልመናቸው ይኸው ነው። ህዝቡ የተቻለውን ያህል ይሰጣቸዋል። ደረታቸውን የሚደቁ ብዙዎች ናቸው። የሚያለቅሱ ሁሉ አሉ። «ነፃ አውጪው ሰራዊታችን...» እየተባለ ሲነገርለት የነበረው ሰራዊት እራሱን እንኳን ነፃ ሳያወጣ ለልመና ተዳረገ። እንዲህ ሆኖ ሳየው አእምሮዋን ጭንቅ ጭንቅ አለች። ያለች ምርጫ ከዚያ ገድም መጥፋት ነው።

በባንኩ በኩል አድርጌ ቁልቁል ባመደ ገበያ ተዳፋሁ። እንደ መናኸሪያው አይትረፍረፉ እንጂ በዚያም ተልከስከሰዋል። ወጭ ወራሹን ደፈር ያሉት "ላገራችን መግቢያ" ይላሉ። ጥገ ይዘው በመቀመጥ የሚለምኑም አሉ። እኔምኮ የሚጠብቀኝ የነሱው አድል ነው። አንጀቴን በሉኝ። ገን ምን ላድርጋቸው?

ላገር መግቢያ እያለ ሲለምን እያየሁ፤
ዝም ብዬው አለፍኩኝ አይቼ እንዳየሁ፤
እኔምኮ እንደሉ አጃጠር ሁኝለሁ።

ወደት እንደምሄድ ባላውቅም ስራመድ እየተጣደፍኩ ነው። በምሄድበት ሁሉ ሰራዊት አላጣም። የትም ተረጭተዋል። በራስ ቲያትር አድርጌ ቁልቁል ወደ ሰንጋ ተራ የሚያዘልቀውን ጎዳና ይኸ እፈናጠር ጀመር።

ጥቁር አንበሳ ሆስፒታል ስደርስ ወደ ግራዬ አጠፍ ብዬ ቁልቁል ወደ ዋናው ጎዳና የሚያዘልቀውን መንገድ ያዝኩኝ። አሁንም ስራመድ ልክ ቀጠሮው እንዳለፈበት ሰው ሆኝ ነው። ወደ ትግላችን ሀውልት ገሰገስኩ። ህዝቡ ከሶ ያያል። እረማመዴ ግርምድምድ አድርጌ የማፈርሰው እመስላለሁ። ፊቱ ተኮሳትሯል። ደረጃዎቹን ጡብ ጡብ እያልኩ ወጥቼ አይናቸው በመጀመሪያ ያረፋት 24 ሰአት ከሚነደው እሳት ላይ ነበር። ጠፍቷል። እንኳንም አልም አለ! አብሪተኞቼም አልም ብለዋል! በንዴት የተቀጣጠለ ሰውነቴ በረድ ሲልልኝ ታወቀኝ። ቀዝቀዝ አልኩ። "ሰደድ" ነበር። እርጥብ ከደረት የማይለይ የኢስፓዎች ምድጃ!

ወደ ሀውልቱ ብዙም ሳልጠጋ ልክ ከዚያ በፊት እንደ ማላውቀው ሁሉ ከቂጡ እስከራሱ ማስተዋል ጀመርኩኝ። በርግጥም

ከዚያ በፊት መጥፋትን እንቺ አስተውሎ አይቸው አላውቅም ነበር። ያዲስ አበባ ህዝቡ ባንድ ወቅት ያለው ትዝ አለች።

"የደርግ ጃላ!" እያለ ነበር የሚጠራው። እውነትም "አብዮታዊ መሪያችን" እንደት ያለ ስራ ሰርተው ሄዱ!!

"እርግጠኛ ነኝ፤ ይህን ሀውልት ያለዛሬ አይተኸው አታውቅም" የሚል የሴት ደምቦ ሰማሁ። መለስ ስል የኔነሽ አሰፋ ነች። ፈገግታዋ አስተድሞ ሰላምታ ሰጠኝ። እኔም ልክ ከደመና ውስጥ ድንገት ብቅ እንደምትል በሀይ ፈገግ አልኩኝ።

"ልክ ነሽ፤ አልተሳሳትሽም" ብዮት ለመሳሳም ተቃቀናን። የሽቶዋ መላዛ እውድ አደረገኝ። ባንድ ወቅት የኔነሽ የኔ ነበረች። በፍቅር አካንፋኛለች።

"ከዚህ ጎላ ሚካኤል አክስቱን ጠይቁ በዚህ ሳልፍ ህዝቡ ተሰብስቦ ሳይ ጊዜ እንደ ሌኒን ሀውልት እየናደው መስሎኝ ቀና ስል አንተን እየሁሁ። የኔ ጎርፍ ለመሆኑ ደህና ነህ?" አለችኝ ተሳስመን ስናበቃ።

"ደህና ነኝ። እኔማ ምን እሆን ብለሽኝ" አልኳት ልክ የናቱን ሞት የተረዳ ያህል ሆኜ። ፈገግታዬ ጭልም እያለ።

"እረ እንኳን ደህና ሆኸቱ። እኔስ አስሴልህ ነበር።"

"እውነት?" አልኳት፤ አታስቢልኝም በሚል አይነት ጥያቄ።

"እንዴት? አታስቢልኝም ማለትህ ነው?"

"ከተያየን ብዙ ጊዜያችን ስለሆነ አታስታውሽኝም ብዬ እንቺ እንደምታስቢልኝ እንኳን አውቃለሁ።"

"ምንስ ቢሆን የጨረቃ ጉዞው ይረሳል" ስትል የሩቅ ጊዜ ትዝታ ቀስቀሰችብኝ።

"ምላጭ!" አልኳት እኔም ፈገግ ብዬ።

"ምን ትሰራለህ? እንሂድ፤ ይህን ሀውልት ተገትረህ ብታየው መንግስቱን አይወልድልህ" አለችኝ።

"ያውስ በጀግንነቱ የሚፈለግ ሰው አይደል።"

"ኤዲያ! 'አብዮታዊ መሪያችን! ቆራጡ! ብልሁ!' ስትሉ የነበራችሁት እናንተው መለዩ ለባሾቹ ነበራችሁ!"

"ልክ ነሽ! ይህን የሚከድ የለም። እውነተኛ ባህሪውን ገን አራሱ አስመስክረ። ሳይሞት ሀውልቱን ተሽምቶ ያሰራው የቁም መት መሆኑን አውቆ ኖሯል።"

"ኤዲያ! ተወኝ እባክህ" ብላኝ ተያይዘን ወረደን።

አምሳ ኪሎ ጤፍ የሚቋጥር አፍና ቂጡ በቀይ ቆዳ የተለገመ ዘንቢል መሰል ቦርሳ አንግታለች። ከውስጡ ምን እንዳለበት እንጂ ከብዱት ነው መሰል አስር ጊዜ ወደ ትከሻዋ ከፍ ታደርገዋለች። ራንግለር ጃኬትና ሱሪ ነው የለበሰችው። ከስር ደግሞ ነጭ ሽሚዝ ለብሳለች፤ የላይኞቹን ሁለቱን ቁልፍች አልቆለፈቻቸውም። እርግጠኛ ነኝ ሆን ብላ ነው። ከጡቶቿ መሀል ያንገቷ ሀብል ተዝለገልን ይታያል። አቅል አልም ነው የምታደርገው። ስትራመድ ነጠር ነጠር ስለምትል ዘንጧ ያረገዳል። ፀጉሯን ምንጊዜም ቢሆን ከልክ በላይ ማሳደግ አትወድም። አጠር አድርጋ ነው የምታበጥረው። ውሸት ምን ያደርጋል

ነፍሱ እስከምትወጣ ድረስ እወዳት ነበር። ታዲያ ምን ይሆናል።
አጥማጃ በዛ፤ እሷም ቅንገንገን ሆነች። በእዚህ በትናት ከማር ብዬ ክሳ
መራቅን መረጥኩኝ። ሲበዛ ጭልፊት ነች። የፈቀደችውን ወንድ
የማጥመድ ትሉታዋ የተለየ ነው። ጥሩ ጥርሶት አሏት። በፈገግታዋ
ነው። ጠብ የምታደርገው። እኔንም ጠብ ያደረገችን በጥርሶቿ ነበር። ትዝ
ይለፍል፤ ከየኔነሽ አሰፋ ጋር የተዋወቅነው ድሬደዋ ነው። እኔ ያን
ዘጠነኛ ክፍለ ጦር፤ የ25ኛ አየር መቃወሚያ ባትሪ ባደረገ ነበርኩኝ።
የሰፈሩ ስም "ምበር ዋን" ይባላል። የጦሩ ነገር ከሰፈሩ አጠገብ ስለሆነ
ሶስት መኮንኖች ሆነን ከወይዘሮ ዘውድነሽ ምግብ ቤት ኮንትራት ይዘን
አንመጥብ ነበር። ያኔ ድሬደዋ ገና ከጦርነት በማገገም ላይ ነበረች። እኔም
ከመሃል አትሮጽዎ ወደዚያው የሂድኩት በዚሁ በጦርነቱ ወቅት ነበር።
የኔነሽ አሰፋ ተወልዳ ያደገችው አዲስ አበባ ነው። ወይዘሮ
ዘውድነሽ ያባቷ ትንሽ እህት ስለሆነ የረፍት ጊዜዋን የምታሳልፈው
ድሬዳዋ አክስቷ ዘንዳ ነበር። እንደ ነገረችን ከሆነ አባቷ የሞቱባት
በልጅነቷ ነው። አክስቷ ናቸው በክሬል ያሳደገች። በዚህ የተነሳም ወደ
ድሬዳዋ ትመጣለች። ያን ጊዜ ደግሞ 12ኛ ክፍል ጨርሳ ስራ ፈላጊ
ነበረች።

ክስቷ ቤት ወጣ ገባ ስንል ባይኖሩ ትቃኝ ነበር። አንዳንድ
ጊዜም ምግብ ታቀርብልኛለች። ሁለቱ ጓደኞቼ ውስጥ ውስጡን
አብስለዋት ኖሯል። እኔ ግን ያን ጊዜ ለፍቅር ግድ አልነበረኝም።
"አንዴት ሶማሊያ ትደፍረናለች" ብዬ ትኩረቱ ሁሉ ወደ ጦርነቱ ነበር።
ምንላድርግ። «ሁሉም ነገር ወደ ጦር ግዛር!» እየተባለ ጧት ማታ
በዜና ማሰራጫ ይሰተጋል። እኔም ርዩ ተሰልቧል፤ የፍቅር ስሜቱ
ሞቷል ማለት እችላለሁ። በዚህ ላይ ደግሞ አይነ አፋር ነኝ። ጓደኞቼ
ግን መቀራረቡ ጠበቅ ሲል ክሳ ጋር ጫት አብረው መቃም ጀምረው
ኖሯል። የየኔነሽ ምርጫ ግን ወደኔ ይሆናል። ታዲያ ምን ይሆናል እኔ
ፍፍንት ሆንኩባት። ሰረቅ አድርጌ ካልሆነ በስተቀር ባይኖሩ ሞልቼ
አላያትም ነበር። ሌትን ልጅ ትክ ብሎ ማየት አፈራለሁ። ዛሬም ቢሆን
ይኸው ነኝ። ቅልሳለሁ።

አንድ ቀን ምሳየን በልቼ ክብቃሁ በጋላ ከሰለት አረፍት
ስለነበርኩ ዝም ብዬ ተቀመጥኩ። በዚህ ጊዜ ወይዘሮ ዘውድነሽ ብቸኛ
መሆኔ ተሰማቸውና።

"ጓደኞቼህ ንዳ ውስጥ አሉ። ግባና ተጫወት። አንተ ጫት
አትቅም" አሉኝ። ተነስቼ ስገባ የኔነሽን ከጎናቸው አድርገው ይህን
ሰምለም ጫት ይሉታል። የሰንደሉ ጭስ ይተናል። ፊታቸው ሁሉ በላብ
ወርዝቱ ይበለጠራል። ጓደኞቼ ቀና ብለው አፈጠጡብኝ። "ምን
ልታደርግ መጣህ?" በሚል እይነት። እኔም በመጠኑ ደነገጥኩ።
የኔነሽንም በማየቱ እንደ ማረር አልኩኝ። ለመለስ ስል።

"የት ትሄድ?" ና ተቀመጥኩ። ስትል ቀልጠፍ ብላ ክሳ ገን
እንደቀመጥ አመቻቸችልኝ። በምትፈረት ሂደ ከገኗ ተቀመጥኩ። ድሪያ
ነበር የለበሰችው። ሰረቅ አድርጌ ሳያት ደረቷ ልትጠልቅ ያለች ፀሀይ
ይመስለል።

"ጫት እንክ" ብላ የነበረች ጫት ዘረጋችልኝ።

"አይ" ብዬ በመደመጥ ፊሴን ነቀነኩ።

"አትወድም?" አለችኝ።

"አልወድም" አልኳት።

"ክልቃምክ ውጣልን። አትደብረን" አሉኝ ጓደኞቼ።

"እሽ ብዬ ብድግ ስል"።

"ለምን? እማየ ትሙት ልክ አይደላችሁም" ብላ ሽሜዜን
ጨምድዳ በመያዝ አስቀረችኝ። ከዚያ ከካላ ከፍታ ሰጠችኝ።

ለሰላሳየን እየጠጣሁ ከመቅለስለስ ወደ መጫወት ተሸጋገርኩ።
አይነ ሞራዩ ከተገፈፈ በጋላ ደግሞ ጨዋታዬ ከማር ይጣፍጣል።
ለፍነክንካት ጀመር። እነአድሬ ግን ፈገግም አላሉ።

ያንለት እንዲሁ በተራ ጨዋታ ተለያየንና ከሶስት ቀናት በጋላ
ጨረቃ ጉዞ ሆኖል በፍቅር አበድነው።

"ለምን ከጓደኞቼህ መካከል አንተን እንደ መረጥኩህ
ታውቃለህ?" ነበር ያለችኝ የመጀመሪያው ቀን።

"አላውቅም" አልኳት።

"ቅልሳለህ ስለሆንክ ነው። እማየ ትሙት፤ ለምን እንደሆነ እንጃ
ቅልሳለህ ወንዶች ደስ ይሉኛል።" ገና ፍቅርን ያልጠገነች አሳት ነበረች።
ዛሬም ያው ናት። ቆያ፤ ጨረቃ ጉዞ ሆኖል ዛሬም ትዝ ይለኛል።

"አሁን ወደ ቤትሽ ነው የምትሄድ ወይንስ ወደ ሌላ" አልኳት
ከቀድሞ ትዝታችን ስመለስ። ሽቶዋ አሁንም አትልቀቃት እያለኝ ነው።

"ወደ ቤቱ ነው የምሄደው። አንተስ ወደት ነው የምትሄደው?"
አለችኝ። በርሳዋን ወደ ትክክል ከፍ እያደረገች።

"እኔ እንኳን ለጊዜው ወደት እንደምሄድ አልወሰንኩም።"

"ከቤትህ ስትነሳ ምንም ጥርግራም አልነበረህም?"

"አልነበረኝም። ዝም ብዬ ነው በመርከቱ ዙሪ ከሀውልቱ
የደረስኩት። ወደ ቤትሽ ከሆነ ትደርሻለሽ፤ ምሳ ልጋብዝሽ።"

"በቀር ይህን ያህል ጊዜ ሳንተያይ ቆይተን ሳትጋብዝ ልትሰደኝ
ኖሯል?" ስትል ቀለደችኝ። ተያይዘን ወደ ቆራ ምግብ ቤት ሄድን።

"አሁን ቆራ ምግብ ቤት ይዘኸኝ የመጣኸው ተዎድርሰን
አታገኘው" አለችኝ። ዝም አልኳት። ምን መልስ ልሰጣት? እንዳለችው
ቋረኛው ካሳ እንደ ገና አይወለድ።

ሁሉም በየቤቱ መሽጎ ነው መሰል የምግብ አዳራሹም ሆነ
ውጭ መናፈሻው ጭር ብሏል። እንደኛው ተባራሪ ሰዎች ናቸው
አልፈው አልፈው የተቀመጡት።

ምሳችንን በልተን ለሰላሳ ይዘን ረጋ ያለ ጨዋታ ያዘን። ጧት
ለማኝ ጦር አየሁ ብዬ እንደ ትኩስ አብድ ወፈፍ ወፈፍ እንዳላልኩ ሁሉ
አሁን በፈገግታ ተውጫ ከየኔነሽ ጋር በመሆን እኔን አታለልኩት።

ከምግብ ቤቱ ለቀን ወደታች ስንወርድ እንደ ዋዛ አድርጌ ልክ
በፊት እንደ ምጠራት፤ "የኔ የተረሳ ፍቅር ማደስ አይቻልም እንደ?
ለምን የሄሬን እንኳን አብረን አናሳልፍም?" አልኳት በተለላለስ
እንደበት።

"ወጭው ካልከበደህ" አለችኝ።

"አረ ለወጭውስ ገደለሽም" አልኳት ቀልጠፍ ብዬ። ከሁሉ ደስ የምትለኝ ለፍቅር ደጅ አለማስጠናቷ ነው። አይጣል ግን ወዲት ለጠላቸው። ዘራክ አታየውም።

"በል እንግዲያው ለማየ በልክ ልደውልላት" አለችኝና የህዝብ በልክ ወዳለበት ስንሄድ።

"ከሆነ አይቀር ለሶስት ቀናት የምትቆይ መሆንሽን ንገሪያቸው" ሰማት።

"እማየ ትሙት ከኔ ጉያ ተደብቀህ መቆየት ትፈልጋለህ መሰል?" ቆም ብላ በሽመጥ ፈገገች አየችኝ።

"ብስጭት ብስጭት ሰላላኝ ካንች ጋር ስሆን እረሳለሁ። ለዚያውም የቀድሞዋ የኔነሽ ከሆንሽ ነው።"

"ድንቄም ብስጭት። ምን ለመሆን?" ብላ የሰልክ እጆቿን አንስታ ወደ ጆርዋ ካስጠጋች በኋላ ሳንቲሞች ጨመረችና ቁጥሮች ታሽከረከር ጀመር። እኔ ካጠገሁ ቁሜአለሁ። ወዲያው ሳንቲሙን ስልቅጥ ሲያደርገው።

"ሁሉ! እማየ ነሽ?... እንደምን ዋልሽ... እየውልሽ ለሶስት ቀናት ያህል እንዲት ጓደኛዬ ታማ ከሷ ቤት ነኝ። ብቻዋን ስለሆነች አነጋገሪኝ ሰላላችኝ ነው። እንዳታስቢ ብዬ ነው የደወልኩልሽ..." አለችቸው። ወዲያው ደግሞ ምን እንዳላት እንጂ ፊቷን ከስክሳ! "የራሱ ጉዳይ ነው! ጓደኛዋ ታማ ሂዳለች በደው!" ብላ በቁጣ ስልኩን ዘጋችው። "የምን ሰው ነው?" ብዬ ልጠይቃት አልኩና መልሽ ተውኩት።

እኔም እማየ ልኬ እንዳያስቡ ለሶስት ቀናት ካክስቲጋ የምቆይ መሆኔን በጎረቤት በልክ ገልጫለችው ጎን ለጎን ሆነን ወደታች ወረድን። የትኛው ሆቲል እንደሚሻል ማማረጥ ያዘን። ለፀጥታውም ሆነ ለማንኛውም ነገር የተሻለ ሆቲል መምረጥ ነበረብን። ለሶስት ቀናትም ቢሆን ሰላማችን መደፍረስ የለበትም።

ከየኔነሽ አለፋ ጋር አርብለት የመሸገን ሰኞለት ተለያየን። ቁሜ መሄዴ በርቱ ነኝ። አራሴ ሁሉ በፍቅር ዘራል። አይኖቴም ቀልተዋል። ሰውነቴ በጠቅላላው ደቋል። የኔነሽ መጅም እያደር ጥንቅሽ ነው የምትሆነው። የተረሳ ፍቅርን እንደ ገና መቀስቀስ ደግሞ አይጣል ነው። የተዳፈነው እየተጫረ ይቀጣጠልና መላ አካላት መጋየት ነው። ሁሉን ነገር አስረሳችኝ። ከሷ ጉያ ተሸጉጫ ዋልኩ! አደርኩ! ተረጋጋሁ።

ከሷ እንደተለየሁ ወደ ቤቴ ነበር የሄድኩት። ታክሲዎች በራቸውን ጆምረው ስለነበር በታክሲ ነበር የሄድኩት። በግራ ቢሆን ኖር አርግጠኛ ነኝ ከመንገድ አዙርኝ እወድቅ ነበር።

ከቤቴ እንደደረሰኩ ካልጋዬ ላይ ተዘረርኩኝ። ሙሉ ቀን ድብን ያለ እንቅልፍ ተኝቼ ዋልኩኝ። የሶስት ቀናቱን እንቅልፍ ተወጣሁት። የኔነሽ እንዴት ሆና ይሆን? አጅሪት ወይ ይሄኔ እንዴን ጠምዳው ይሆናል። ፍቅር የማትጠግብ ፍጥረት።

እራቴን በልጅ እንደገና ተጠቅልየ ተኛሁ። እስከ ሌሊቱ አስር ሰአት ድረስ ከንቅልፌ አልነቃሁም ነበር። አስደንጋጫ ፍንዳታ ነው ከንቅልፌ ያባነኝ።

ምእራፍ ሶስት

የዘር መፈጠሪያው የዚማው ግንቦት፤ ምነው እሳት ሆነ ዛሬና ትናንት።

7

እስቱ ማክሰኞ ግንቦት 27 ቀን 1983 ዓ.ም. ነው። ይህ እስትና ወር በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ሲታሰብ የሚኖር ይመስላል። ብዙ ከንዋኔዎች በተከታታይ ተከናውነውበታል።

ግንቦት 8 ቀን 1981 እስቱ ማክሰኞ በሀገር መካከያ ሚኒስቴር መፈንቅለ መንግሥት ተሞክሮ በመክሸፉ ሚ/ጄነራል መርአድ ንጉሴ የጦር ሀይሎች ኢትማጆር ሹም፤ ሚ/ጄነራል አምሀ ደስታ፤ ያየር ሀይል አዛዥ በእለቱ ራሳቸውን ገደሉ።

ግንቦት 10 ቀን 1981 የሰሜን የጦር አዛዥ ሚ/ጄነራል ደምሴ ቡልቱና ጥቂት ጄነራሎችና በርካታ ኮሰኔሎች በ102 አየር ወለድ ክፍለ ጦር ተገደሉ። አሳዛኝ ውድቀት። ኢትዮጵያ በየቀኑ ጀግና እያጣችና እየተራቀተች መጣች፤ ባንዳ ምንቸቶች ጋን ሆኑ።

ግንቦት 13 ቀን 1982 ዓ.ም. "አብዮታዊ መሪዎችን" 12 ጄነራሎችን ረሸ፤ በእንግሩ ቴልቲባዎች ብቻ ቀሩ።

ግንቦት 11 ቀን 1983 መፈንቅለ መንግስቱ የከሸፈበትን ሁለተኛ አመት ምክንያት በማድረግ ቤተ መንግስት፤ "ከብዮታዊ መሪዎችን" ቤት ቅልጥ ያለ ግብዣ ነበር። በውስጥ ግን "ቆራጡ መሪዎችን" የወጭ ያደረጉት ግብዣ ነበር። በዚህ እለት ደሴ ተያዘች።

ግንቦት 13 ቀን 1983 እለተ ማክሰኞ፤ "ቆራጡና ብልሁ መሪዎችን" ውድ ጓድ መንግስቱ ሀይለማርያም፤ የኢሰፓ ማእከላዊ ኮሚቴ ዋና ፀሀፊ፤ የኢሀድሪ ፕሬዚዳንት፤ ያብዮታዊ ጦር ጠቅላይ አዛዥ" በዳሽ ፋይፍ አይሮፕላን ወደ ዝምባብዌ ፈረጠጡ!!

ግንቦት 20 ቀን 1983 አዲስ አበባ በኢህአዲግ ተያዘች።

ግንቦት 27 ቀን እለተ ማክሰኞ በሴምንቱ ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰአት ጀምሮ አዲስ አበባ በከባድ ፍንዳታና ቃጠሎ ተናወጠች።

ቃጠሎው የተነሳው ወደ ነፋስ በልክ አቅጣጫ፤ ጎተራ አጠገብ፤ በቅሎ ቤት እየተባለ ከሚጠራው አካባቢ ያለው የጦር ሰራዊት የመሳሪያ ዲፖ በእሳት በመያያዙ ነው። ከእንቅልፌ የባንክት በከባድ ፍንዳታው ሳቢያ ካልጋየ ላይ ስናጥ ነበር። እማየ ልኬ ቀድመው በመነሳት።

"እግዚአ! እግዚአ! ምኑን ማት አመጣህብን ጌታዬ!" አያሉ ይብረከረካሉ። ልብሴን ለባብሼ ፈጥኝ ከቤት ስወጣ የሰፈሩ ሰው ሁሉ በየቤቱ በር አገርግሮ በመቆም ይንጫጫል። ደብብ አዲስ አበባ እየጋየች ነው። የከባድ መሳሪያ ፍንዳታ ከተማዋን በሞላ ያናውጣታል። የሁላችንም ግምት አድፍጦ የነበረ ጦር ገብቶ ከኢህአዲግ ጋር ውጊያ ገጥሟል የሚል ነበር። ገጋት ቀደደና ሁሉም ነገር ሲታይ ያደፈጠ ጀግና ጦር ሳይሆን እሳት ነው። የግንቦት ወር እሳት።

ጥቀርሻ የመሰለ ጭስ በመጠኑ ወደ መናገሻ ጋራ ረገብ ብሎ ለማየን ደግፎት የቆመ ይመስላል። ከሰማዩ ላይ ለሊቱን ወጥቶ የተከመረው ጭስ ጥቀርሻ መስሎ ሊዘንብ የተቃረበ ይመስላል። ከስር ደግሞ ነበልባል ሽቅብ ሽቅብ ይተፋል። ከባድ ፍንጃታ በፈነዳ ቁጥር ብራማ መልክ ያለው የተደበለበለ ነገር እንደተወርዋሪ ከክብ በጭሱ መሀል ሰንጥቆ ለረጅም ጊዜ ላይን ሳይጠፋ ይቆይ ያርጋል። ሌላ ብርቱካንማ መልክ ከስር ይነሳና ተብላጭልሎ ይሄዳል። መካከለኛ ተኩስ ደግሞ እንደ በረዶ ይንዳዳል። ቃጠሎው ደግሞ ካንዱ ሀንፃ ወደ ሌላው ሀንፃ ባፋጣኝ እየተሸጋገረ አዲስ አበባን ብርክ ውስጥ አስገባት። የእግዚአብሔር ቁጣ፤ ያላህ ሰይፍ የተሰነዘረባት አደረጋት።

ንጋት ከቀደደ በኋላ ሀዘቡ ከያለበት በመውጣት ወደ ቃጠሎው መጥረፍ ያዘ። ወገኑን፤ ዘመዱን፤ ወዳጁን... ከመቅሰፍት ለማዳን፤ እኒም ወዳክስቲ ቤት እሩጫየን ቀጠልኩ። ደግሞ ቤቷ ከዚያው ከቃጠሎው አካባቢ ነው።

ጥርቻል ጎዳና ብቅ ስል ከወደታች በኩል ሽቅብ የሚያቀናው ሀዘብ ለጉድ ነው። ቢጠይቁት መልስ አይሰጥም። ወደት እንደሚሄድ አያውቅም። በፍርሃትና በጭንቀት ብቻ ይቃትታል። አብዛኞቹ አርጊቶችና ህፃናት ናቸው። ውስጥ ልብስ ብቻ የለበሱ አሉ። ብርድ ልብስ ጠቅልለው የያዙ ብዙዎች ናቸው። እጅና እግራቸውን ብቻ ይዘው የሚቅበዘበዙት ደግሞ ከሁሉም ይበልጣሉ። ሁሉም ግን አሳዳጅ የተከተላቸው ይመስላል እየዞሩ እያዩ በዚያ አቀበት ይሷቸዋሉ።

እናቶቻቸው የጠፍዋቸው ህፃናት «እናቴ» እያሉ ይጫሁሉ። ልጆቻቸው የጠለፍዋቸው እናቶች «ልጆቼ» እያሉ ይገጠጥጣሉ። ምስቅልቅል ያለ ሁኔታ ነው። ጋራው ከመጣው ቁጣ የሚያድን ይመስላል ሁሉም ወደ እንጦጦ አቅጣጫ ነፍሴ እውጭኝ ይላል... ቃጠሎውም የጥፋት እድማሉን በማስፋት ደቡብ አዲስ አበባን ሙሉ በሙሉ በጭስ ጋርዳታል። ጥቀርሻ መስሎ ይጥመስመላል። ነበልባሉም ብጫ መልክ እንዳንድ ጊዜም ቀይ ላንቃ እየመሰለ ሽቅብ ሽቅብ ይጎናል።

ሶስት አራቱ በአንድ ጊዜ ሲፈነዳ ምድሯ ትናወጣለች። በነውጡ ምክንያት ያዲስ አበባ ረጃጅም ፎቆች መስተዋታቸው እንዳለ ወርዶ መሬት ላይ እንደ በረዶ ሆኖ ብሎ ተከምሯል።

ቅዱስ ዮሴፍ ትምህርት ቤት ሰደርስ ከላይ የመጣውን ሀዘብ እንዳያልፍ ሊሀከዲጎች አጥር ሰርተው አገደውታል። ሕዝቡ ጥቅልል ብሎ አገድሞ ወደ መስቀል አደባባይ አለፈ። እኒም ተላላቅ የነገድኩ...

የቦሌን መስመር እንደ ያዘን ሁሉም አጭራጭ መንገድ እየፈለገ ወደ ቃጠሎው ለመድረስ በየቅጣጫው ተሰራጨ። እኒም ተሹሰክልኪ ካክስቲ ቤት ደረስኩ። በሌሊት ልብሷ ብቻ ደንበራ እንደ ወጣች አገኘኳት። ተነፈስኩ።

"ይህ የእግዚአብሔር ቁጣ ነው" አለችኝ። ሰላምታ ከተለዋወጥን በኋላ።

"ለምን ልብስ አለበሽም?" አልኳት።

"ምኑን እለብሰዋለሁ? የቤቴ በር በፍንጃታው ምክንያት በራቱ ተቆልፎ አልከፈትም አለ" አለችኝ። እውነትም ተከርችማል። ቤቷም ባላንድ ፎቅ ስለነበረ ባንድ በኩል መስተዋቱ በመጠኑ አረገፍዋል።

ወዲያው ተሯራጠን አናሂዎች እምጥተን ከፈቱልን። እግዚር ይሰጣቸው።

አሁንም እካባቢው በጭስ ደመና እንደ ጨለመ ነው። በርግሞ የጣቷ ፀሀይ ፈንጥቃለች። ያዲስ አበባ ሀዘብ ግና ግና ተስፋ አልፈነጠቀበትም። ፍንጃታው አሁን በመጠኑ ተግ ብሏል። የቀላል መሳሪያ ተኩስ ግን እንደ ዶፍ ይወርዳል። የቃጠሎው ድምፅ ልክ እንደ ወገጥ ሲንጃጃ ይሰማል።

እነሱቴን ካረጋጋኋት በኋላ አልቂቱን ለማየት ወጣሁ። ከታች ከጎዳናው ሰደርስ ግን ለማለፍ አልቻልኩም። አሁንም ሊሀከዲጎቹ በየቦታው ገድገዳ ሆነው አላሳለፉም። ከቃጠሎው ቦታ ደርሽ የጠፋውን ጥፋት የማየት እድል ሳይገኝላኝ ቀረ። ያው ማታ እንደ ማንኛውም ሰው በሬዲዮ ለማሁት። እሱም ቢሆን ቁጥብ ነበር። "... ወደ ፊት የወደመውን ንብረትና የሞተውን የሰው ብዛት እንደ ተረጋገጠ እንገልጻለን" የሚል ነበር። ሁለት የውጭ ጋዜጠኞች ግን እንደኛው ወዲያው ሲሞት ሁለተኛው ደግሞ በዐና መቀሰሉ ተገልፀዋል።

ማታ በሬዲዮ እንደ ተገለፀው ከሆነ የቃጠሎው መንስኤ የተሳበበው በደርግ ሰራዊትና በኢሰፓዎች ነው። ይኸ ሰበብ በጭ አስገረመኝ። ደርግም ይኸው ነበር። አንድ ነገር የተፈጠረ እንደ ሆነ «የእምፔራያሊዝም ቅጥረኞች ደባ! አድሃሪዎች እሻጥር ሰርተው...» እያለ ይለፈልፍ ነበር። ከጥቂት አመታት ወዲህ ደግሞ የጦር ሚዳው ድል እየከዳው ሲመጣ አራሱ በፈጠረው ጭፍን አመራር አኮናሚው ሲነክታኩት «ያረብ ቅጥረኞች ሲራ! የወያኔዎች ደባ!...» በማለት ይወተውት ነበር። የሚገርመው ግን እንዳንዶቹንም ድርጊቶች አራሱ ይፈፅማቸውና ለመቀስቀሻነት ይጠቀምባቸዋል። የነዚህም አዝማሚያ አላማረኝም። ካንድ ወንዝ የተቀዱ አስመስሏቸዋል።

ጂራሎቹ በቦር ሚዳ ማዋጋት አቅቷቸው ጦሩን እየመሩ አዲስ አበባ ገብተው፤ አዲስ አበባ የቆዩትም በየሽርንቁላው እንደ ጥንቸል እድፍጠው ቆይተው እጅ ስጡ ሲባል አጃቸውን ለመስጠት ሲሸቀደሙ አያየናቸው። «የደርግ ሰራዊት ሲራ ነው» መባሉ መልሶ የኢሀአዲግ ሲራ ነው ያሰኛል።

ቦርም የትም ተበትኖ የሚበላው አጥቶ ልመና ተሰማርቷል። በዚያውስ የትኛው አመራር ሰጭ ተገኝቶ ነው እንዲህ ያለው ሰውር ደባ የሚፈፀመው? በርግሞ ለተንክል ስራ ደርጎችና ከነሱ የተጠኑ ሁሉ ያሰንፋሉ አይባልም። ጥያቄው በዚህን ወቅት አሞቱ አላቸወይ? የሚሰየቻቸውን ቀሚስ አጥልቀው በማድፈጥ። «ምን ይመጣ ይሆን?» እያሉ እየባኑ እንዲህ ያለ ሙያ ሊሰሩ! ድንቄም!

በዚህ ቃጠሎ ሌሎች ታሚተኞች ኢሰፓዎች ናቸው። እነሱም ቢሆን እንደዚህ ያለ ተግባር ይፈፅማሉ ብዬ አላስብም። ሰውን ያለስራው ማማት ሀጠአት ነው። ለነገሩክ ቀላል ነው። ህፃን ልጅም ቢሆን ካላየት ያደርገዋል። ክብሪት ጭሮ መለክስ ነው። ከዚያ በኋላ ቀስቀሱኝ አይልም። በራሱ ይቀጣጠላል። አቀጣጣይ ከሲግኒን የበለጠ ባሩድ አለ። ቁምነገሩ ከበር ያሉትን ዘዎች ሰብሮ ከመገባቱ ላይ ነው። አጥፍቼ ልጥፋ የሚል የኢሰፓ አባል ደግሞ ካለፍናቸው የትንቅንቅ አመታት ውስጥ አላጋጠመንም። ኢሰፓዎችን እናውቃቸዋለን፤ ሁሉም ናቸው ባይባልም አብዛኞቹ የድል አጥቢያ አርበኞች ናቸው። ወይንኦ

ደግሞ የሰላም ጊዜ ደግኖች ናቸው። ባይሆን በግልፅ የሚነገርላቸው ውስጠ ለመጠጣት፤ ሙሉ ለመጠጥፍም የማይቀደሙ፤ የሴት ዳሌ የማይማርጡ መሆናቸውን ነው። በተረፈ ግን ቁርጥማታቸው ናቸው።

የናት አገር ጥሪ በመጣ ቁጥር በተግባር አይተናቸዋል። የበሽታቸው ብዛት ተነግሮ አያልቅም። ጉበት፤ ሳንባ፤ ጨጓራ፤ ኩላሊት፤ ጣፊያ፤ ትርፍ አንድት፤ ሰኳር፤ ደም ብዛት፤ ደም ማነስ... እኔ ምን ቅጡ? በሽታቸው ጠቅላላ የሆድ እቃ በሽታ ነው። ያን ሰምን ሆስፒታሉን በኢሲፓዎች ይጠባሉ። ሚስቶች ይደግፋሉ፤ ልጆች ጃንጥላ ይዘው ይከተላሉ፤ እነሱ ያቃሰታሉ፤ በዚህ በዚያ ብለው ቅርት ይሏታል። ሀኪሞቹም በነሱ ላይ አይጨክኑም። መከራና ዘበኞች ከየድርጅቱ ይለቀሙና ወደ ጦርነት ይላኩ። ያልገባኝ ግን የደርጎችና የኢሲፓዎች በሽታ ለምን የሆድ እቃ ብቻ እንደሆነ ነው? የድሉት በሽታ ይላቸው እንዴት? ደግሞ የሚነሳው ጦርነት ሲቀሰቀስ ነው። ቀንሙ የደርግ አባላትም በሆድ እቃ በሽታ ጡረታ ወጥተዋል። እኔ ስለ ኢሲፓዎች ብዙ የተባለ አለ። አሁን በቅርቡ እንኳን አህአዲግ ከጎንደር እያሳደደ ወደ ጎሃም ሲያሻግራቸው ሩጫቸው የገረመው የጎንደር ህዝብ።

«እነ አንቀላል ቁርሱ እነ ብር ትራሱ፤
ሀሙሲት ቢተኮስ ባህርዳርን አልፈው ዳግላ ደረሱ።
ደህንነት ባህያ ኢሲፓ በፈረሰ፤
አሽቅድድም ይዙ ማርቆስ ለመድረስ!» ብሏቸዋል።

ከማርቆስ ደግሞ ፈርጥጠው አዲስ አበባ ሲገቡ የጎሃም ህዝብ።

«የወያኔ ጥይት ጨምጋ ቢያጓራ፤
ማርቆስ ላይ ቀረ ድሃና ባንዲራ!» ብሏቸዋል።

እኛ ደርጎችንና ኢሲፓዎችን የምናውቃቸው ከሞላ ጎደል በዚህ ተግባራቸው ነው።

አሁን በመጨረሻው በሚያዝያው የክተት ጥሪ ደርግ «ራሳችሁን ተከላክሉ» ብሎ መሳሪያ አስታጥቋቸው ነበር። ጥቂቶችም ሰንዳፋ ገብተው ለጥቂት ቀናት ለመሰልጠን ሞክረዋል። «አዙጥ» በሚል መጠሪያ ስምም ተሰባስበው ነበር። «አዲስ አበባ ዙሪያ ጥበቃ» ማለት ነው። ዞር ዞር ግን የተፈየደ ነገር የለም። ያው ዙጥ ብለው ቀሩ እንደ። እና የተሰነዘረው ምክንያት አጥጋቢ አይደለም ባይ ነኝ። «ለባሏት የፈለግንን አምራ ጅግራ ናት ይሏታል» እንደ ሚባለው እንዳይሆን። ይልቅ የቃጠሉው የተጎዱት ህዝቦች በጅጉ ያሳዝኛሉ።

እኔም በየኒሽ ፍቅር ተቃጥያለሁ። ማታ ስልክ ደውየላት ነበር። እናቷ «የለችም» አሉኝ። የት ሄዳ ይሆን? እየቆየሁ ትናት ሲሰራ። ይህን ጊዜ ካንዱ ጋር በፍቅር እየተማከሽሽች ይሆናል። ትጥል አልኩ። ያለፉት ሶስት ሌሊቶች ትዝ አሉኝ። እንደ እንዝርትኮ ነው ሹራ የምታሸረው። ተስማ አትጠገብ፤ ሁለመናዋ የማር ወለላ። ታዲያ ምን ይሆናል! እሷን የባቻው አድርጎ ያስቀረ ወንድ የለ። አይናቷ! ጥርሶቿ! አርምሻዋ ሁሉ ወንድ ይጠራሉ። አሁን ምን ነበር ድምፅዋን ብለማው። እንቅልፍ ወስዶኝ ያድር ነበር። ከማን ጋር እየከነራቸው ይሆን? እሷ

መቼም በፍቅር ልገመት አታውቅም። እኔን እንዳበጠረችኝ ሁሉ አንዱን የታደለ እያበጠረችው ይሆናል። ያለኝ ምርጫ ተጠቅልየ መተኛት ነው። ተኛሁ። እንቅልፍ ግን ሊወስደኝ አልቻለም።

ቀደም ሲል ያልሰማሁት ጥሪ «በድጋሚ ጥሪ» ብሎ በሬዲዮ "ከነገ ጀምሮ በ48 ሰአት ውስጥ ከም/መቶ አለቃ እስከ ኮላኒል ማእረግ ድረስ ያላችሁ መኮንኖች ጃንጂላ በሚገኘው የቀድሞው 1ኛ ክፍለ ጦር መምሪያ ድረስ በመምጣት እንድትመዘገቡ።"

"ይቺ ጥሪ የዚህ ቃጠሎ መንስኤ ነች" አልኩኝ። ይህንን ሳሰላሰል ለጊዜው የኔንሽን አረሳጋት።

8

በልማዱ የግንቦት ወር የበልግ ወቅት ነበር። በዚህ አመት ግን ደርፋል። ነፋስ ብቻ፤ አቀጣጣይ ነፋስ...

ማታ በሬዲዮ በተላለፈው ጥሪ መሰረት በጧት ቁርሴን በልቼ ደፋ ይፋ እያልኩኝ በፒዮርጊስ አቅንቼ ወደ ጃንጂላ ገሰገስኩ። ሲሸሉ ህዝብ ሴቶች ስለጀመረ በያቅጣጫው ይጣደፋል። ሰውም ከያደፈጠበት ወጥቶ መተረማመስ ይዟል። በመጠኑ የመረጋጋት ሁኔታ ይታያል።

እየገሰገስኩ ከቀድሞው 1ኛ ክፍለ ጦር መምሪያ ስደርስ ከበሩ ውጭ መኮንኖች ፈለዋል። ሁሉም አፍ ላፍ ገጥመው ያንሸካሸኩ። ወደ ውስጥ ስገባ ደግሞ የአገር መቋሚያ የለም። ሁሉም የጦር መኮንን የሲቪል ልብስ ነው የለበሰው። ሽማግሌ ኮሎኔሎች ላይቀሩ የዘመኑን ራንግላር ጃኬትና ሱሪ ነው የለበሱት። ያንዳንዶቹ ነተብ ብሏል። ሁሉም ማለት ይቻላል ከራሳቸው የሌኒን ቆብ አይነት ደፍተዋል። የፀሐይ መነፅርም የሰኩ በርካታ ናቸው። ብቻ ሁሉም ተዋናይ መሰሏል።

ለመመዝገብ! «ተሰለፉ» ተባልንና መሰለፍ ስንጀምር መቆሚያ የት ተገኝቶ። ደግሞ ቀድሞ ለመሰለፍ መስገብገብ የጀመርነው ከዚህ በኋላ ነበር። የት ለመድረስ እንደ ተጣደፍን አልገባንም። ግብግቡ የዋሃ አልነበረም። ይህም ሆኖ አልተሳካልንም። ቦታው በመጥበቡ። «ወደ ጃንጂላ ውጡ» ተባልን። ቀድሞ ሰልፍ ለመያዝ እንደ ግራሳ ወፍ ግርር አልን። ወላ ኮላኒል ወላ ሽለቃ ትናንት ከተመረቀው ምክትል መቶ አለቃ ጋር እኩል እግርን ነቅሎ መፈትለክ ሆነ።

እንደ ቁመቱ የሰልክ ምሰሶ የሚያክል ሰውነቱ ጭርንቅ ያለ መኩንን ሲርጥ ጥቅልል ብሎ ወደቀና እንደግንዳላ ተንከባለለ። ሁለት ጊዜ አቃሰተና ተነስቶ አባራውን እንኳን ሳያራገፈው አሩጫውን ቀጠለ። ፈንደስ ፈንደስ እያለ። ነፍሴ እስከምትወጣ ድረስ ሳኩኝ።

ምዝገባ እመጀመሩ በፊት። «ተሰሰሰሰ» ተባልንና ሰላማው በድምፅ ማጉሊያ ተገለፀለን። ቀደም ሲል የፖሊስ መኮንን ነበሩ አሉ። ጥቁር ናቸው። የማእረግ ምልክት ባያደርጉም ሊከሰሱ አንደ ነበሩ የሚያውቋቸው ነገረውኛል። ወደ ጦሩ ተዛውረው ያንድ ብርጌድ የጦር አዛዥ ነበሩ። ሲቀናቸው ትግራይ ላይ ተማረኩ። ፈጥታ ከፊታቸው

አይለይም። ተፈጥሮአቸው ይሆን ወይም በድል አድራጊነታቸው ከርተውና ተደስተው አይታወቅም ሲናገሩም ፈንደቅደቅ እያሉ ነው። ብቻ እንደ ጥቁራታቸው ፈንገታቸው ባይኖር ኖር ያስደነባሩን ነበር።

“ምዝገባውን እንደ ጨረሳችሁ ለተሃድሶ! ደርጋዊ አመለካከታችሁ በመጠኑ እንዲለወጥ! ለሶስት ቀናት ካዲስ እበባ ወጣ ትላላችሁ። ደግሞ አሰራራቸው እንዳታሰኙን ለቤተሰቦቻችሁ አስረዷቸው” ሲሉ በመገባቢያ አነጋገር ተናገሩ። እኛ በመጠራጠር ተተራመንን።

“የሌሊት ልብስ አልያዝንም” ሲል አንድ መኮንን ጠየቀ።

“ችግር የለም፤ ልብስም፤ ምግብም ዝግጁ ነው። አታስቡ። ባይሆን እንደ ደርግ ሮማ አናቀርብላችሁም” በማለት ሁላችንንም አሳቁን። ከዚህ በኋላ ማንም ቅር አልተሰኘም። ሁላችንም የሶስቱን ቀን የተሃድሶ ሲሚናር ተካፍለን ለመምጣትና የግንቦትን ወር ደመወዝ ለመውሰድ ቸኮልን። ከዚያ ደግሞ እንዳቅማችን ስራ መያዝ... ወዲያው ስድስት አይፋ መኪናዎች ቀረቡና የተመዘገቡትን ማሳፈር ያዙ። እኔ እሳፈር እኔ እሳፈር ጦርነት ሆነ።

«የደርግ መኪና ሽራ የለበሰው! ያን ሁሉ መኪናንት ወደት አደረሰው?»

እንዳልተባለ ሁሉ ዛሬ ያ-ፅዋ ሞልቶ በመፍሰሱ በራሽን መጫኛ ባርጌ አይፋ እንደ ሰርዲን እየታጨቅን እንጫን ጀመር። ንጉሱም ባርጌ ቸልሰዋንን ነበር ወደ እስር የተወሰዱት። ያ-ሁሉ በጥራን ኮላኔል ቴጠ እየተገፋ ይሳፈር ጀመር። ማእረግና ስልጣንም የምትከብደው ለካ በጊዜ ላይ ኖሯል። እንደ ጌሽ ቀለነው አረፍነ። ግሬያው ትርምሱ! ጨሽቱ አራሱን የቻለ ትርኢት ነው።

ያን እለት ፈፅሞ ወረፋ ሳይደርሰን በመቅረቱ ወደ ቤቴ ተመለስኩ። እርም የለኝም፤ ማታ ለየኔሽ ስልክ ደወልኩላት። «የለችም» ተባለኩ። ንድድ እንዳልኩ ተጠቅልየ ተኛሁ።

9

በማግስቱ ቀደም ብዬ በመነሳት ቁረሴን እንደ ነገሩ ተማምኼ ቀድሜ ስልፍ ለውጊያ እየገሰገሰኩ ስደርስ ሌሊቱን ሲጓዙ ይደሩ ወይም እንደነው ይማልዱ ጃንሚያ ጠጠር ቢጣል መሬት ላይ አታርፍም። አብዛኞቹ ግን ከዚያው ጃንሚያ ተኝተው ያደሩ ናቸው። እኔ ስደርስ እንኳን ውርጭ ያገረራቸው ገና አልተነሱም ነበር። ልክ እንደ ሰደተኛ ተከራምተዋል።

የዛሬውማ ለጉድ ነው። ሚስቶች! ልጆች! ጎረቤቶች! ወዳጆች አልቀሩም። ተነቅንቀው መጥተዋል። «ሲሚናር ሊሄዱ ነው» ስለተባለ ለመሸገን ነው። ብርድ ልብስ! እንጣ! ጠቅልለው በፈሰታል! በትንሽ በርሳ አንጠልጥለው የያዙ ጥቂቶች አይደሉም። ከዚህ ላይስ እኔም ብልጥ ሆኛለሁ። ለከፋም ለደጉም ብዬ እንድ ፎጣ! አንድ ጋቢ! ካናቴራና መለወጫ የውስጥ ሱሪ በበርሳ ከትቼ አንጠልጥዬ ይሃለሁ።

24

በዚህ ደግሞ እምሳ ብር ብቻ አለች። ለምናልባት እንደ ምግብም ተዘጋጅቶ ይጠብቀናል ተብሏል።

እኩለ ቀን ላይ ከኛው መካከል መንጃ ፈቃድ ያላቸው ሹፈሮችም ተመርጠው ተመደቡ። ምዝገባውም ከዚያው እንዲሆን ተወስኖ ቆመ። ከዚህ በኋላ የትንቅንቁ ነገር አይነሳ። ለኛም ከዚህ በፊት ትንቅንቁ መጠነኛ የነበረው ግማሹ ስለሚመዘገብ ኖሯል። አሁንም አንድ አይፋ እንደ አፈር ገልባጭ ገልብጦ በመጣ ቁጥር ሺ መኮንን ይሰፍርበታል። ጌላማ አሁኑኑንም ማስተባበሩን ተውት። ሹፈሮቹ እኛ! ተጫኝዎቹ እኛ! ምን ችግር አለው?

ሚስቴ ከጌላው ቴጠን እየገፋቸው የሚሳፈር አለ። እንሳፈራለን ሲሉ እንደ ኑግ ጃንያ ተንደባለው የሚወድቁ አሉ። አውክተን እንስቃለን። ከወደቁበት ተነስተው ተፍገምገሙው ለመሳፈር ይታገላሉ። ደግነቱ የሞተ ሰው የለም።

“እረ ጎበዝ! እረ ተዋረድን! እረ ይሽ ቀን ያልፍና ያስተዛዝበናል። እረ እረጋ በሉ። የት ለመድረስ ነው?” ለሉ እንድ በድሜ ጠና ያሉ መኮንን። ሌላው ቀበል አድርገው።

“ለካ እንደዚህ ኖረናል? እኛን ያላሸነፉሰ ማንን ሊያሸንፉ ኖሯል! የጀኔራሎቹ እጅ አሰጣጥ ሲያስቀን የኛው ብሶ ቁጭ አለ” ለሉ ክፋኛ አገዘው።

አይፋዎቹ እንዲህ ሲሄድ ሌላው ይመጣል። መኮንን ግን ጉደለም አላለ። ደርግ በየወሩ ያስመረቀው ቢዝቁት ቢዝቁት ንቅንቅ አልል አለ። እኔም ወረፋ ሳይደርሰን የምሳ ሰለት ደረስ።

ባካቢው ካሉት ምግብ ቤቶች በልቼ ለመምጣት በታችኛው በር በኩል ወጣ ስል ከውጭ በግንቡ ለጥር ዙሪያ ጥቁር ጥቁር መነፅራቸውን ደንቅረው ተከልኩለው የቆሙ መኮንኖችን አየሁ። ከወደ ውስጥ የሚወጡትን ጠቀስ እያደረጉ ስለሁኔታው ይጠይቃሉ። ሳያቸው ከትናንት ጀምረው ወደ ውስጥ አልገቡም። የፍርሃትና የጥርጣሬ ሁኔታ ይታይባቸዋል። አብዛኞቹን አውቃቸዋለሁ። ከዚህ አዲስ አበባ በተለያዩ ክፍሎች ተመደብው ገንዘብ ሲመዘብሩ የነበሩ ናቸው። አንዳንዶቹ ደግሞ በቀይ ሽብር ጊዜ የህዝብ ልጅ እንደ ጎመን የቀረደዱ ናቸው። በዚህም ስምና ማእረግ አግኝተውበታል። ከተራ ወታደርነት ባንድ ጊዜ ሽለቃ የደረሱ አሉ። የደርግ ማእረግ እንዳንድ ጊዜ የቃቃ ማእረግ ነው። መፈክር ሲያሰማ ድምፅ መረዋ ነው ተብሎ ምክትል አስር አለቃ የተሾመ ወታደር አውቃለሁ። ከዚህ በኋላ ጉረሯቸው እስኪነቃ መፈክር የሚያሰሙ ወታደሮች ነበሩ። ማእረግ ለማግኘት።

ባንድ ወቅት «አብዮታዊ መሪዎችን» በምስራት ጦር ግንባር ጉብኝት ሲያደርጉ አገራችን በሶማሊ ጦር በተወረረችበት ወቅት ሞረር ተንበሩን ሰቅሉ የመጣ ሚሊሺያ መመለሻ አጥቶ ሰጥሞ በመቅረቱ የቀድሞ ሰራው ትዝ ሰላው በሬዎችን ጠምዶ ሲያርስ ቢያገኙት ባንድ ጊዜ የሽምበልነት ማእረግ አሸክመውት። ደርዎችን ሲያረባ የተገኘ ሙቶ አለቃም የሽለቃነት ማእረግ አግኝቷል። እነዚህ ሁሉ «መኮንኖች» ናቸው።

ከውጭ ቁመው ወሬ የሚያገፈገፉትን ላፍታ ያህል ገልመጥ ብዬ አይቻቸው አለፍኩና ካንድ ተበሌ ምግብ ቤት በመግባት ከያዝኳት እምሳ

25

በር ለላት ብር አገደልኩት። ቶሎ ደመወዝ ካልተከፈለን በስተቀር ከችግር ላይ መውደቃችን የማይቀር ነው።

ምሳየን በልቼ እንዳበቃሁ ወጣ ብዬ የህዝብ ስልክ ፈልጌ ለየኔነኝ ደወልኩት። ልሰናበታት ፈልጌ ነበር። ግን «የሰችም» አሉኝ።

"ሁሉ" ማታም ደውዬ ነበር። ላገኛት አልቻልኩም። በጤናዋ አይደለችም እንዴ?... ታዲያ በጤናዋ ከሆነች ወዴት ደረሰች?... 'ከጓደኛዋ ቤት?' ... እም ...! እሽ።" ብዬ ስልኩን ዘጋሁት። ከኔም ጋር ለሰሰት ቀናት የተፍነሽነሽቸው "ጓደኛዬን አሟረቷል" ብላ አመካኝታ ነው። አንዱ የታደለ ለላምንት ይዟት መሸጋል ማለት ነው። ሁሉ የሚቀጥፋት።

ተመልሽ ወደ ገቢው ስገባ አሁንም መኪና ላይ ለመውጣት የሚደረገው እርኩቻ እንደ ቀጠለ ነው። ማየቱ እንኳ ያስጠላል። መኮንን ሁሉ ቲጡን ጥሎ አብዷል። አይፋ በመጣ ቀጥር ግርር ብሎ መሰፈር ነው። ወዲህ ወዲያ የሚቅጠበኩ መኮንኖችም አሉ። አህአዲሳቸውን ለማግኘትም ይቃጠቸዋል። ቶሎ ለመሰጠፍ።

አንድ የብርጌድ የፖለቲካ ሀላፊ የነበረ ሻምበል በኔ አጠገብ ያልፍ የነበረ የአህአዲግ አባልን እርጥ ብሎ አስቆመና።

"ጓድ" አለው ሊያማክረው በመፈለግ።

"ይቅርታ ጓድ አይደለሁም" አለው ኮስተር ብሎ።

"እሽ! ጓድ ታጋይ" አለው እንደ ማፈርም እንደ መደንገጥም ብሎ። ሁለት ማእረግ ባንድ ጊዜ ስለሰታቀፈው ነው መሰል አህአዲጉ አሁን ፈገገ ብሎ ነበር። ፈገገታው ግን የንቀት ነበር።

"እንደዚህ እየተገጋጉ መኪና ላይ ሲወጡ ሊጎዱ ይችላሉ። ተሰልፈው በስርአት ቢሳፈሩ አይሻልም?" ሲለው።

"ጥሩ ሀሳብ ነው። በል ሂድና እንተ አስልፋቸው" ብሎት እብኩ። ጓድ የብርጌድ የፖለቲካ ሀላፊ እንደ ቆመ ቀረ።

እንዲሁ አይን አይን በማየት ብቻ የጉዞ ወረፋ ሳይደርስኝ ከ12 ሰአት ደረስኩ። ሰአት አላፊ አንድ ሰአት ላይ ስለሆነ አንዳንድ መኮንኖች እየተጣደፉ ወደየቤታቸው መሄድ ይዘዋል። እኔም እየተጣደፍኩ ከገቢው ስወጣ ከበሩ ላይ የከፍሌን ባልደረባ ሻምበል አዳኝ ደቻላን አገኘሁት። ከወደ ውጭ ሊገባ ሲል ነው ግጥምጥም ያልነው።

"እንዴ! ጎርፋ!" አለኝና ተቃቀፍን። ከግንቦት 19 ቀን ወዲህ ስንገናኝ የመጀመሪያችን ነው።

"እንተ ደህና ነህ? ተጠፋፋን አይደል" አለኝ ትከሻ ለትከሻ ከተሳላምን በኋላ።

"ደህና ነኝ። አሁን ነው እንዴ የምትመጣው?" አልኩት።

"እኔ ከዚሁ ነው የዋልኩት። ለባለቤቱ ስልክ ለመደወል አሁን ነው የወጣሁት።"

"ምን አደዋወለህ። መሸቷል እንሂድ እንደ" ስለው።

"መኪና ላይ ለመሳፈር ያለውን ስቃይ አይተኸዋል? ስለዚህ አንተም ተመለስና ከዚሁ አምሽተን ቅልል ሲልልን መሳፈር ነው። አለበለዚያ በላምንትም አይደርስክ?" አለኝ።

"ልቅር ብለህ?" አልኩት እንደ ማመንታት አያልኩ።

"ቅር እባክህ" ብሎ ጎተት አደረገኝና ወደ ገቢ ተመለስን። ጎን ለጎን ሆነን ስንሂድ የሱ ሰውነት ጭርንቅ ብሎ ኮቴው ሳይቀር ይከበደኛል። በቁመትም ከኔ ዘለግ ብሎ ይታያል።

እኔና ሻምበል አዳኝ እንዳሰጠነው በቶሎ ሳንሳፈር ቀረን። ለኮም ሁሉም እንደኛ ልባም ኖሯል። የተነቃነቃም የለ። ሄዱ ያልኳቸውም እራታቸውን እየበሉ ተመለሱ። ምን አይነት ስነስርአት አከባሪ ኖረናል?

ግማሽ ሌሊት የጃንሚዳ ውርጭ መጥቶ ፈሰሰ። ቆዳ ያስማትራል፤ አጥንት ይቆረጥማል፤ ጆርያ ሳይቀር የተነቀለ መስሎኝ ነበር። ከስር መሬቱ ሲወረዝ ከላይ ያየሩ ትዝቃዜ እንደ በረዶ ይጠብሳል። መኪናዎቹ አሁንም ያንጉዛሉ። ወለል ያለች ጨረቃ ነበረች። ልክ እንደ ቀኑ ሁሉ ሌሊትም መኪና ላይ ለመውጣት ግብግብ ነበር። እኔ እንኳን መኪና ላይ ታግየ ልወጣ ይቅርና ጋደም ካልኩበትም መንቀሳቀስ አልቻልኩም። እጆቼም፤ እግሮቼም ኩርትምትም ብለው ደንዝዘዋል። እግዚአ ነው! እኔ እሳት ብቻ መስሎኝ ነበር የሚጠብሰው፤ ለኮም ውርጭም ይሞሽልቃል። እንዳይነጋ የለም ባይኖችን እንቅልፍ ሳይዞር ነጋ።

"እግዚአብሔር ይይልህ አዳኝ! እንዲህ አድርገህ ትጫወትብኝ!" አልኩት።

"ከሁኑ ችግሩን መላመድ አለብህ። ሄደህክ ሚዳ ላይ ነው የምትወድቀው" አለኝ።

"ለምን ሚዳ ላይ እወድቃለሁ?"

"ታዲያ ይህን ሁሉ መኮንን የሚችል ቤት ይገኛል ብለህ ታስባለህ?" ሲለኝ ትንሽ ድንጋጤ ተሰማኝና።

"ለሰሰት ቀናት መቼስ የሆነውን ሁሉ መቀበል ነው እንደ" አልኩት።

"አካና! 'ለሰሰት ቀናት?' እንዲህ ከሆነማ ትናንት የሄዱት ነገ ሊመለሱ ነዋ!" በማለት የምፀት ፈገገታ አሳየኝ።

"ታዲያ ለስንት ቀናት ልንቆይ ነው? እራሳቸው ኖቸው 'ለሰሰት ቀናት' ነው የምትቆዩት' ያሉን" ስለው።

"ጅል! ታዲያ ለወር ለሁለት ወር ወይንም ላመት ሊሉን ኖሯል?" ሲለኝ ቆጣ ብዬ።

"ምንድን ነው የምታወራው? የሰማሽው ነገር ካለ ንገረኝ።"

"ምንም የሰማሁት ነገር የለም። ሁኔታውን ስገመገመው ግን ለባን ነገር አይመስለኝም። ቀና ነገር ቢያስቡ ኖር እኛን ለሰሰት ቀናት ሲሚናር ብለው ካዲለ አበባ ውጭ ማጓጓዝ ባለበረረታቸው ነበር" የዝ ጭንቅላቱ ኩብደኝ እንገቴን አቀርቆሬ ፀጥ አልኩኝ።

ሻምበል አዳኝ ደቻላ በሰራጭ ውስጥ የረጅም ጊዜ አገልግሎት አለው። የቀድሞ የክብር ዘበኛ አባል ነበር። ከረጅም ጊዜ አገልግሎት ነገኘው ልምድ የተነሳ ምን ጊዜም ተጠራጣሪ ነው። ጥሩ ተጠራጥሯል።

ወጣ ብለን ቁርሳችንን በልተን ተመለስን። ዛሬ ደግሞ የመጨረሻ እለት ስለሆነ አድፍጦ የነበረው ሁሉ በመምጣቱ ጃንሚዳ ተጨነቀች። ከረፋዱ ላይ እንደምንም ታግለን ተሳፈርን። ለሰሰት ቀናት የተሃድሶ ሴሚናር ወደ ሆስታ ተወሰድን።

ምእራፍ አራት

ደርግ ሲያታለህ ሲያገነገህህ
ልዩነት ነው መሰል በአሁኑኑ ጊዜ ገነት ገባህ።

10

ለስራ ጉዳይ ወደ ወለጋ ክፍለ ሀገር ወይም ወደ አምቦ የሚሄድ ሰው ካዲስ አበባ ሲነሳ የምእራብን አቅጣጫ መያዝ አለበት። ገፈርሳን አልፎ ከመናገሻ ጋራ ጎን ያሉትን የወልመራን ኮረብታዎች ሲጻፉ መንገዱ ወገብ ለወገብ ሆኖ ጠመዝማዛና በደን የተሸፈነ ነው። ቢሆንም ከታች ከረባዳው ላይ የተገባለውን ሚዳ ተገተርሳ የከተመችውን የሆለታ ከተማን ከማየት አያገድም።

የወልመራን ጠመዝማዛ መንገድ እያሸቀለቀሉ ሂደ ከዘብጡ እንደ ደረሱ በሽንጣም አውቶበስ አለዚያም ባነስተኛ መኪና ፍጥሎ ሆለታ መገባት ነው።

ለመዝናኛ የሚሆኑ እውቅ ሆቴሎች ባይኖሩም ካሉት መጠነኛ ሆቴሎች ውስጥ ካንዱ አረፍ ብሎ በተለይም በረንዳ ላይ ወንበር ይዞ በመቀመጥ ገፁህ አየር እየተመገቡ በርቀትም፣ በትርበትም ሲቃችት ስሜትን ይማርካል። እኔ ምኒልክ ተሳስተዋል፤ ዋና ከተማችውን ከዚህ ነበር መመስረት የነበረባቸው ያሰኛል።

በስተምስራቅ የመናገሻ ጋራ እንደ ጋሻ ጃግራ ተገትሮ ካደጋ የሚጠብቃት ይመስላል። ከገጠጠ ጀምረው እንደ ሰንሰለት ተቆጣጠረው የሰሜንን አቅጣጫ በመያዝ ወደ ሙገር የሚያልፉት የወልመራ ኮረብታዎች ጎርፍ ገድበው የሚያስቀሩላት ይመስላሉ። በደን ተጀብው በመከራስ።

ወደ ምእራብ አቅጣጫ ደግሞ ከትንንሽ ጉብታዎችና ሽለቆዎች በስተቀር በቸ ድረስ ያለው መሬት ለጥ ያለ እረባዳ ነው። ወደ ደቡብ በኩል ገን አይን እስኪረታክት ድረስ መመልከት ይቻላል።

ገነት ጦር ትምህርት ቤት የሚገኘው ከከተማዋ በስተደቡብ በኩል ከዳር ላይ ነው። ገነት ጦር ትምህርት ቤት በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኙት የጦር ትምህርት ቤቶች ባንጋፋነቱ ቀደምትነትን ይይዛል። ከምሳ አመት በላይ እድሜ አለው። የመጀመሪያዎቹን እጩ መኮንኖች ለማይጨው ጦርነት አውሏል።

ከትምህርት ቤቱ ገቢ እንደ ተገባ ከፊትለፊት እረጅም ሀውልት ተገትሮ ይታያል። በርቀት ሲያየት «እንኳን ደህና መጣችሁ» የሚል ይመስላል። እየቀረቡት ሲመጡ ገን ተወርውሮ የሚከመር ነው የሚመስለው። ጣሊያን የዚሁ ትምህርት ቤት አባል የነበረውን ካየ ላይ ባይሮፕላን ወርውሮ ስለገደለው ለዚያ መታሰቢያ የቆመ ሀውልት ነው። ካፍቱ ላይ የብረት ቆብ የደፋ እግረኛ ወታደር እረጅም ጠመንጃ ይዞ እንደ እግሩን ነቅሎ ለመርጥ ሲወረወር የሚያሳይ ምስል ነው።

ሀውልቱ ያለበት አካባቢ መሬቱ በመጠኑ ኮራ ያለ ስለሆነ ከዚያ ሆነው ወደ ፊትለፊት ባዘነዛቱ ሲመለከቱት ለመሀል ለጥ ያለ አስፋልት

አለ። ግራና ቀኝ ከላይ እስከታች የመግሪያ ክፍሎችና የቢሮ ሀንጻዎች በረድፍ በረድፍ ተከፋፍለው አሉ። ከበስተደርባው ደግሞ ትንሽ ፈቀቅ ብለው የእጩ መኮንኖች የመኝታ ክፍሎች ይገኛሉ።

ከአስፋልቱ መጨረሻ ላይ አንድ ትልቅ አዳራሽ አለ። ግማሹ የእጩ መኮንኖች የመመዝገያ አዳራሽ ሲሆን ግማሹ ደግሞ ቤተ መጻሕፍት ነው። ከዚሁ አዳራሽ ከወጻናቱ በኩል ያንድ ሀገን ስእል ይታያል። የብረት ቆብ ደፍቶ በሁለት እጆቹ የብረት ቆቡን አንቀ ይዟል። ሲሮጥ እንዳይወድቅበት የያዘው ነው የሚመስለው። ሁለት እግሮቹን ከቋንቋው ሽብረክ አድርጎ ፊቱ የፈካ ቢመስልም ልብ ብሎ ላስተዋለው ገን የበረገገ ፊት ነው። ያጠለቀው ቦት ሚግ ደግሞ ከቋንቋው ደርሶ ከልጁ በልጧል። ከስእሉ አጠገብ የተገፈው መሬቱ «እኔም እንዳባባ!» ይላል። እንደ ገባኝ ከሆነ «እኔም እንዳባባ ወታደር ሆኜ እገሬን እጠብቃለሁ ወይም ጀግና እሆናለሁ» ማለት ነው። ነገር ገን የራሱን ቆብ በሁለት እጆቹ ጨምዶ ይዞ ቋንቋውን ሽብረክ አድርጎ ሳየው «እኔም እንዳባባ ልፈትለክ» ያለ ነው የሚመስለኝ።

«ያብዮታዊ መሪያችን» አባባልም ካፋሪቱ አናት ላይ በጉልህ ተፅዕኖ ይታያል። እጩ መኮንኖችና አሰልጣኝ መምህራን በጣት በማታ እንጋጠው እያዩ በምሳሌነቱ እንዲጠቀሙበት ታስቦ ነው።

«ማየት ማመንን ያጠናክርልናል። በምሳሌነትም መታየትን የመሰለ ዋናና ውጤታማ የማስተማር ዘዴ የለም!» ባዶ መንገቡቱ ሀይለማረያም። እኛም አይተን! አስተውለን አርአያነታቸውን ተከትለናል። በምሳሌነትም ተጠቅመንበታል...

ትምህርት ቤቱ የተገነባው አዳዲስ ከተጨመሩት ሀንጻዎች በስተቀር በጥርብ ድንጋይ ነው። ደህም ጥንታዊነቱን ያስመስክርለታል።

ገቢው በጠቅላላ በአበቦችና በጥድ ተክሎች ተወቧል። በተለይ የጥድ ተክሎቹ ባጭሩ ተክርክመው ሲታዩ የጥንቱን ነፍጠኛ ያስታውሱናል። ባጠቃላይ ገቢው ከላይ እስከታች በልምላሜ የከበረ ነው። ተመልካችን የማልላል። እውነትም ገነት ሲባል ይገባል።

ከጦር ትምህርት ቤቱ በስተምእራብ በኩል አንዲት ክብ ኮረብታ አለች። ከሷ አናት ላይ ያህ ምኒልክ ቤተ መንገስት አለ። ኮረብታዋ በሆለታ ዙሪያ ያለውን በሙሉ ቁልፍ አድርጋ ታሳያለች። ለመመልከቻነት ይሆነኝ ተብላ የተሰራች ነው የምትመስለው። ለዚህም ይመስላል እኔ ምኒልክ ቤተመንገስታቸውን ካናቷ ላይ ያሰሩት።

ሀንጻው ባላንድ ፎት ሆኖ ገዙፍ ነው። አንዱም ገዝፈት የሰጠችው ኮረብታዋ ነች። ልክ ከሞራብ ላይ የተከደነ ወስክንዚያ ነው የሚመስለው። የሀንጻው አሰራር ቤተ ገንብ የሚባለው አይነት ሆኖ ከስፋቱ የተነሳ ብዙ ክፍሎች አሉት።

ደህ ቤተመንገስት ይዞት የነበረው ቤተ መዘክር! የመኮንኖች የግል ማህደር! የትምህርት ቤቱ የሀትመት ክፍል! መዚያም! የትምህርት ቤቱ ብቻ ሳይሆን የሀገሪቱም የታሪክ ቅርሶች... ባጠቃላይ ብዙ ነገሮችን እትፎ ነበር። እነዚህ ሁሉ ዛሬ ወድመዋል! አንዳችም የታሪክ ቅርስ አልተረፈም።

ዛሬ ቤተመንግስቱ ከሚችለው በላይ መኮንኖች እንደ ንብ ስፍራውበታል። ባለዛኛው መኮንን ፎቱ ይደረመሳል የሚል ስጋት አለ። ወደፊት ገነት ጦር ትምህርት ቤትን መልሶ ለመገንባት በሚሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ ይጠይቃል። ይህም ሆኖ በፅሁፍ የሰፈሩ፣ በስላሳ የተደገፉ ታሪኮችን ማግኘት አይቻልም። ያውምኮ የወደመው የታሪክ ቅርስ ከመቶ አመት ወዲህ የተከማቸው ነበር። የታሪክ ነገር ታሪክ በላው!

ይልቅየ ከዚህ ሁሉ መለት ተርፋ ያብዮታዊ መሪዎችን የግል ማህደር ተበራካቂ አገኝቷል። ጨርሶ ሳትወድም መቅረቷ ያስደንቃል! አሳቸውስ ከዚያ ግንዲላ ባለስልጣን መሀል ሾልከው ሄደው የል። ከፍላጎት የወጣ ባቱላ ይሏል እንዲህ ነው!! እንደ ኢላሙስ «ከፈሰሰው ደም ንፁህ» ቢሆኑ አይደሉ!

የግል ማህደራቸው የያዘችው ቱምነገር።

1ኛ «አጩ» መኮንን መንግስቱ ሀይለማርያም» በጠቅላላው የተሰጠውን ትምህርት ተቀብሏል።

- የመሳሪያዎች

- ጠቅላላ ትምህርት

- የጦር ስልትን ተምሮ የሶስቱ ውጤት ተደምሮ ለሶስት ተካፍሎ 67.2 አምጥቶ ከ115 ተወዳዳሪዎች መካከል 80ኛ ሆኖ አልፏል።

2ኛ «ይህ አጩ» መኮንን የሚሰጠውን ትምህርት የመቀበል ችሎታ ያለውና አስፋፍቶ ለማስተማር የሚችል ሲሆን ስነስርዓት አከባሪነቱ ግን አጥጋቢ አይደለም። የበላይን የሚቃወምና ትቢተኛ ነው። ነውሩን ለመሸፈን ሲል ብዙዎቹን ነገሮች በማስመሰል ይናገራል። ተንኮል ስራ ውስጥ ለመግባት የመጀመሪያ ሰው ነው። ነባር እውቀቱ ገዥ ክፍልን የጨረሰ ስለሆነ ደህና ነው። በጥብቅ አዛዥነት ስር በማንኛውም ቦታ ቢደለደል ሊሰራ ይችላል።»

ፊርማ የትምህርት መሪ መኮንን የተማሪዎች የሻምበል አዛዥ።

«አብዮታዊ መሪዎችን» ገና ከማለዳው የተነገረላቸውን ትንቢት አሟልተዋል ማለት ነው። «በማንኛውም ቦታ በጥብቅ አዛዥነት ስር ቢደለደል ሊሰራ ይችላል» ተብሎ የተነገረላቸው «አስተዋዩ መሪዎችን» ያለጠባቂ ተለቀው ኢትዮጵያን ሰው አልባ አስቀርተው አሳቸው ፈፈጠጡ!

አከባቢያችን መቀታማና ነፋሻማ ነው። ሰምኑን ደግሞ ሳይዘንብ አይቀርም። ደመናው ይተለመላል። ከውጭ የፈሰሱት መኮንኖች ተፈጥሮን እንዴት አድርገው በቁጥጥራቸው ስር እንደሚያደርጓት እንጃላቸው።

ምን አይነት የታሪክ አጋጣሚ ነው? ይህ እንጋፋ የጦር ትምህርት ቤት በየጊዜው ያሰለጠናቸውን በህይወት ያሉትን ባሁኑ

ውትት ካንድ ላይ አስባስቦ እያሳሳመ ነው። በ20 አመታቸው ተመልሰው ትምህርት ቤቱን የረገጡት አሉ። በዚህ ላይ «አብዮታዊ መሪዎችን» በየጦር ሚዳው ማዘረግ የለጠፋቸው ዛሬ "ኮርሰኞች" ሆነዋል። እንደገና ደግሞ ያየር ሀይል! የባህር ሀይል! የፖሊስ ሰራዊት መኮንኖች አብረው ተቀላቅለዋል። ወያኔዎችን! "በታኞች!" ይሏቸዋል እንጂ እኛን! ለብስበውናል። ምናልባት ከሀብረተሰቡ ተነጥለን እንገ ሆነ እንጅ እኛስ አፋሪ ታሪክ ከፍተናል።

ግሚሱ መኮንን የሰፈረው ከላይ ታንከኛ ማሰልጠኛ ከነበረው ነው። መሉኒታ ቡሊ የቴክኒክ ትምህርት ቤትን ሁሉ ይጠቀሳል። ይኸም 2ኛ ክፍለ ጦር ተብሎ ተሰይሟል። ግማሹ ደግሞ ከዋናው ትምህርት ቤት ነው የሰፈረው። ይኸ ደግሞ 1ኛ ክፍለ ጦር ተብሏል። እኔ ያለሁት ከሁለት ጓደኞቼ ጋር 1ኛ ክፍለ ጦር ውስጥ ነው። እንደኛው ከጃንሚዳ ጀምሮ አብሮኝ የመጣው ሻምበል አዲኛ ደኝላ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ሻምበል በድሉ ጫኔ ይባላል። ጥሩ ክፍል አግኝተናል።

ከውጭ በየጥጉ! በየበረንዳው የፈሰሰው መኮንን ለጉድ ነው። አዳራሾች! የመማሪያ ክፍሎች! ቢሮዎች ጤት ብለው ሞልተው ከዚህ የተረፈው ነው እንግዲህ ውጭ የፈሰሰው። ትንሽ እርሾ ያላቸው ከቢታቸው ድንኳን አስመጥተው ወጣጥረዋል። በዚህ ሰባያ ታዲያ ብዙ ጥፋቶች ጠፍተዋል።

እነዚያ የሚያማምሩ የጥድ ተክሎች ወድመዋል። አበባት ጨርሰው የሉም። የሰውም እግር እንደ እሳት ነው መሰል በጥቅጣቆ ከሰለዋል። ትምህርት ቤቱ ተዘርፎ የጠበቀን ቢሆንም እኛም ድርሻችንን አበርክተናል።

መህፍት እየተቀደዱ ለመኝታ ጉዝገዝነት ውለዋል። ሊንሳይክሎፒዲያ ብሪታኒካና አሜሪካ ግንጥልጥል ብለው ድራሻቸው ጠፍቷል። ወታደራዊ ካርታዎች እየተገነጠሉ ለምንጣፍ ውለዋል። ጥቁር ሰሌዳዎች ከየተሰቀሉበት እየወረዱ በየጥጋጥን ለመኝታ ከለላ ውለዋል። ወንበሮችና ጠረጴዛዎች ከየክፍሉ እየወጡ ባመቸው ቅርፅ በፋስ እየተፈለጡ የለት ጎጆ ተቀልሶባቸዋል። የሶስት ቀናት የተሃድሶ ለሚኖር ንብረቶችንም እያደሰ ነው። እኛን ብቻ አልሰባበረም።

የሚገርመው ግን ተቀዳደው ለምንጣፍ የዋሉትም ሆነ የተጣሉት የምእራባውያን መህፍትና የኛዎቹ ናቸው። የምስራቃውያን ግን ከተደረደሩበት አንኳን ተንሸራተው አልወደቁም። ክርኝም ብለው እንደ ተደረደሩ ናቸው። ከዚያው ቤተ መህፍት ከሚገኙት ውስጥ አንዱን መኮንን።

"ምናለ ዛጅ ጠቃሚ የሆኑትን መህፍት ባትቀዳድዳቸው። ይልቅ እነዚህን ብትቀዳድዳቸው ይሻል ነበር" ስለው።

"የነዚህን ውሾች መፅሀፍ መንካትም አያስፈልገን!" አለኝ። በጨንቀኝ ሳኩኝ! ለካም መጣላትም ያስከብራል።

አንድ የፈፈረበት መኮንን ታዲያ ከዚህ ሁሉ ዘረፋ የተረፈ አንድ ፓኬት ደስጣ ወረቀት አግኝቶ ከተማ ወስዶ ሊሸጥ ሲል ተይዞ ዛሬ ጧት በኛ ፊት ተሸከሞ ዘራል። እኛ እንኳን መታወቂያው ከኪሉ ተገኝበት እንጅ "የከተማ ዱርየ እምጥታችሁ አትሰደቡን" ብለን ነበር። ይኸም ሆኖ አልተረታንም። "መንግስቱ ሀይለማርያም ከየበረንዳው

አያራሳ ማረጋገጥ የለጠፈለትን ሁሉ ሰብሰባችሁ አትሰደቡን? ብለናቸው ሰብሰባቸውን ጥላን ተባብሩ።

ለሰባት ቀናት ሲሚናር ተብለን መጥተን ሁለተኛ ሳምንታችንን ይዘናል። እስካሁን ምንም አይነት ወሬ የለም። ሽምብል አፋኝ ደቻሳስ እስቀደም አውቀታል። አስር ጊዜ የሚሉት፡ «ተመዝገቡ» ነው። እስካሁን ወደ አምስት ጊዜ ተመዝግበናል። ቁምነገር ያለው አይደለም። ዝም ብለው እስቀመጧቸው እንዳይባሉ ነው። ስም ከነ ማረጋገጥ ያባትና ያያት ስም፤ የትምህርት ደረጃ፤ ያገልግሉት ዘመን፤ የጦር ክፍል፤ ልዩ መቶ የሚል ይኖሩታል። አንድ ጊዜ ብቻ የተመዘገብነው ይልቃ ነበር።

ግን ደርግ እንዴት አድርጎ ባምሳሉ ቀርቶና ኖሯል? ዛሬ ነው በውል ያጤንኩት። የሚገርም ነው፤ መቶ አለቃው ሽምብል፤ ሽምብሉ ሻለቃ ነኝ አያሉ ማረጋገጥ ደመወዝ እየጨመሩ የተመዘገቡ ብዙ ናቸው። እኔ እንኳን ሁለት የማውቃቸውን መኮንኖች ባይኔ አይቼ ታዝቤያለሁ። አንደኛውንም ሽምብል አላስቸል ብሉኝ።

"ከመቼ ጀምረህ ነው ሻለቃ የሆንከው ጓድ ሻለቃ?" ብዬ ጠየኩት። እንደ ማፈር ብሉ።

"በሚያዝያ ወር ተሰጥቶኝ ነበር። ሳልጠበት ጉድ ሆንኩኝ እንደ" አለኝ። እኔ ግን ከግንቦት ህያ በፊት የሽምብል ማረጋገጥን አድርጎ አይቼዋለሁኝ።

የኢሰፓ አባል የነበሩትም፤ «አይደለንም» አያሉ ተመዝግበዋል። ይኸ ሁሉ ቀላል ነው። እኔን የከበደኝ ኢህአዲግ ለተማሩ መኮንኖች ልዩ ቦታ ይሰጣል የሚል ወሬ ስለተናፈሰ ጥቂት ብልጦች ዲግሪ አለን አያሉ መመዝገባቸው ነው። ማስረጃ አቅርቦ የተባሉ እንደ ሆነ መቅለላቸው ነው። አንዱን መቶ አለቃማ ጥቁር አንበሳ ትምህርት ቤት 11ኛ ክፍል በማታው የትምህርት ክፍል ጊዜ የሚማር መሆኑን ደህና አድርጎ አውቃለሁኝ። መቼም ኢትዮጵያ የፖለቲካ ችግር ነው ያለባት ብሎ ነው መሰል፤ «በፖለቲካል ሳይንስ ምሩቅ ነኝ» ብሎ ምዝግብ። ቀና ሲል እኔን ከጆርባው ቁሜ ወረሩ ሰብብቅ አየኝ፤ ቢሞት በወደደው። "አይዞህ" አልኩት። አውግቱን ነው። መመኘት ወንጀል አይደለም። ባይሆን ትንሽ በዛ እንቺ።

በስነ ምግባር ብልሹነት ከሰራዊቱ የተባረሩም ተገልለው የቀዩባቸውን አመቶች ቴሌ ደማምረው፤ ደመወዛቸውንም ጨምረው ተመዝግበዋል። መቼም ነገረኛ ነኝ አንዱን መቶ አለቃ ጠጋ ብዬ።

"ንድረውቶ አለቃ! ከሰራዊቱ ተሰናብተህ አልጠረም እንዴ? መቼ ተመለስኩ? ነው ጥሪው አንተንም ይመለከታል?" አልዘኩት። ይኸስ የዋዛ አይደለም።

"አንተንስ ከምንሃው ኢህአዲግ መለመለህ?" ብሉ ቀንደን አለኝ።

በርካታ ወታደሮችም፤ «መኮንኖች ነን» አያሉ ተመዝግበዋል። ይህ ሁሉ ሲሆን ኢህአዲግቹ ዝም ብለው መመዝገብ፤ ይደው። ማስረጃ አይጠይቁም። ነገረ ሰራቸውም አያምር።

ተመዝግቦ በመለስ የቀድሞ አለቃየን፤ ከሉኔል ዘርጋውን አገኝጋቸው። እሳቸውም ተመዝግበው መመለሳቸው ነበር።

"ደህና አርፍደሃል ጎርፋ" አሉኝ። እኔን ሲያዩ ፊታቸው በመጠኑ ፊታ አለ እንቺ ተከፍቶ ነበር።

"ደህና ነኝ ጌታዬ፤ አስዎስ በርትተዋል?"

"ምንን እበረታዋለሁ ብለህ፤ ተለዋውሼ" አሉ ፊታቸው መልሶ እየጨፈገ። ጊዜ ጣላቸው እንቺ እንዴት ያሉ ጀግና ነበሩ። የሶማሊ ሰራዊት የሳቸው ስም ሲጠራ መድረሻ ነበር የሚያጣው።

"አይዞሁት ጌታዬ! ሁሉም ነገር ያልፋል።"

"በርግጥ ያልፋል። ግን ደግሞ እስከሚያልፍ ያለፋል" ፊታቸው እየተደመ ይጨማደድ ጀመር።

"ቢሆንም መበርታት ነው።"

"በልሰቲ" አሉኝና "ለመሆኑ በየቀኑ ተመዝገቡ የሚሉን ለምንድን ነው? የዛሬውም ከመሰንበቻው የተለየ ነገር አላየሁበትም" አሉኝ።

"ጊዜ ለመውሰድ ካልሆነ በስተቀር ምንም አይነት ልዩነት የለበትም።" እያወራን ሄደን ከሀውልቱ ስር ተቀመጥን።

ከላኔል ዘርጋው በረጅሙ ተነፈሱና ፊታቸውን ቅጭም አድርገው። "እንድ አባባል አለኩ ጎርፋ" ሲሉኝ።

"ምን?" አልኳቸው ቀልጠፍ ብዬ።

ትንሽ ሰው ትንሽ ነው ከትንሽ አትዋሉ!
አጥፍቶ ጠፊ ነው አገርን በሙሉ የሚል።

"እየውልህ! ደርግ እሱም ጠፋ፤ አገሪቱንም አጠፋ። እኛም ከሱ ተጠግተን ጨሽን ጨሽን በመጨረሻ መፈክር ብቻ ታቅፈን ቀረን። አስበውስቲ ግራ እጃችንን ወጥረን! 'ይውደም! እናወድማለን!' ብለን እኛ ወደምነው። አባቶቻችን 'እረጋሚ ተረጋሚ ነው' ይሉ። 'ስር ነቀል አብዩት!' አያልን ተነቅለንው ቀረን።" አገሪቱንም እስከ ወዲያኛው ድረስ እንዳትነሳ አድርገን ነቀልናት።

"አየህ! ሀዘብ ያልተቀበለው መሪ ምን አዋቂ! ምን ብልህ ቢሆን አገር ሊመራና ሊያስተዳድር አይችልም። የመንግስቱ ችግርም ይኸው ነበር። ጀኔራሎቹ ከፊት ለፊቱ! 'አብዩታዊ መሪያችን! ቆራጡ' ይሉታል። ዘወር ሲል ግን 'ይህ ቅርንጫፍ! እንዴት በሱ እንመራለን?' አያሉ ይደልቱበታል። እሱም እንደሚደሉቱበት ደህና አድርጎ ያውቃል። ለዚህም ነው በየምክንያቱ እንደ ባንድ እየገደለ የጨረሳቸው። የቀሩትም መፈንቀል መንግስት ሞክረው ሳይሳዙባቸው ቀረ። ያው እነሱም አለቁ። በመጨረሻም ጦሩ ያለ መሪ ቀረና ተበታተነ። የኔ ስጋት ታዲያ ዛሬ ምን እንደሆነ ታውቃለህ?" አሉኝ ወደኔ መለስ ብለው።

"ምንድን ነው?" አልኳቸው እኔም ወደሳቸው አትኩራ እየተመለከትኩ።

"መቼም ለመሪ አልታደልንም። መሪ የምናገኝ አይመስለኝም። ሰውኮ የለም። ተመትሯል!"

"ልክነዎት ጌታዬ! የኔም ስጋት ይኸው ነው። እንዳሉት መንግስቱ ሀይለማርያም በሀብረተሰቡ ዘንዳ ተቀባይነትን ባለማግኘቱና

በግል በተጠናወተው ባህሪው በጭፍጨፋ ለመግዛት ሞክሮ አልተሳካለትም። እንደባራቂ ታሪክ እመሰርታለሁ ሲልም አላፋሪ ታሪክ መሰረተ።"

"የመሪ ነገር ባፍሪካ ምድር እንደ እርግግን ተቀጥሮ በየጊዜው ጡንቻቸውን እየተነሳ ያለውን ይዘርፋል፤ የተረፈውን ያወድማል። ልክ እንደ ባለድ ወራሪ። ይህም ለመሪ አለመታደል ነው። እንደ እውነቱ ከሆነ ግን ትናንት በጦርነት፤ ትናንት በርሃብ የተንገረገበው ይበቃን ነበር። ያለም መሳቂያና መሳላቂያ ሆነናል። ሌላው ቢቀር ካሰረው ውድቀታችን እንኳን ልንማር በተገባን ነበር።"

"መንግስቱ ሀይለማርያም ሶሻሊዝምን ከሶቭየት ሀብረት እንደ ሸተጥ ባንቴናቭ ጭና በማምጣት፤ 'ለሰላም፤ ለእኩልነት፤ ለብልፅገና፤ ለዲሞክራሲ...' እያለ ኢትዮጵያን 'የዳቦ ቅርጫት አደርጋታለሁ' በማለት አስራ ሰባት አመታት አናፍቶ አናፍቶ ሰውም ንብረትም አውድሞ ሲጨርስ ጥሉ ፈረጠ።"

"እኔ ቲዎድሮስ ሳገራቸው ክብር ሲሉ ሽንጣቸውን በመጠጣት ሀይወታቸውን አሳልፈዋል። መንግስቱ ግን ክብር የሌለው ህሊና ቢሰ በመሆኑ ያገራቱን ክብር ባለም ፊት አስገፍፍዋል። ኢትዮጵያ እንዲህ አይነት መሪ በታሪኳ ውስጥ አጋጥሟት አያውቅም፤ ይኸ ሁሉ ወርደት የደረሰባት እንግዲህ ከመጀመሪያው አእምሮው የበለለ መሪ በማጣታችን ነው። ያለፈውስ አለፈ፤ ዛሬ ምን ይበጀን?"

"አዎን አስገፍፍዋል። ክብር አሳጥቷል።"

"የዛሬው የበለጠ ያሳስባል። ሶቭየት ውስጥ አሜሪካ ንብታለች። ያጣቻትን ኢትዮጵያን እንደገና ጨብጧለች። መመሪያችን ማርክሲዝም፤ ሌኒኒዝም መሆኑ ቀርቶ ከሽኒዝም ወይም 'ዲሞክራሲ' ሆኗል። እጣ ፈንታችን ሆኖ የመጣውን መቀበል እንጅ የመቃወም ወይም የማስተካከል እድሉ ተሰጥቶን አያውቅም። የማርክሲዝም የሌኒኒዝም ፍልስፍና ያጎናፀፈን ፀጋ ረሃብ፤ ጦርነት፤ ሰደት እንደሆነ ሁሉ ዲሞክራሲም ዘረኛነትን፤ ጎሰኝነትን ይዞልን መጥቷል። ተበታትነው እናርፈዋለን። ይኸ ሁሉ የመሪዎች ገፅ በረከት ነው።"

"በመሰረቱ ዲሞክራሲ በራሱ ሰላም አያመጣም። ሶቭየት ሀብረት ኢትዮጵያን በአፍሪካ የሶሻሊዝም ሞዴል እንዳደረገችት ሁሉ ዛሬ ደግሞ አሜሪካ የዲሞክራሲ ሞዴል ልታደርጋት ሽርጉድ እያለች ነው። ይህን ሴራ ማክሸፍ ያለበት ህዝቡ ነው።"

"አዎን፤ ህዝቡ ነው ከንግዲህ የድሉ ወላጅ መሆን ያለበት፤ አለበለዚያም ምንን ዲሞክራሲ ሆነው? የሚረካን ህዝብ ራሱም አይደል መሪውን የሚመርጠው? የኛም ህዝብ መሪውን መምረጥ መቻል አለበት" አሉኝ።

"እንድ ቁም ነገር ግን አለ ጌታዬ፤ ደርግ ሶሻሊዝምን አራምዳለሁ ብሎ በፈጠረው ጭፍን አመራር ራሱ ባጠመደው ወጥመድ ገብቶ እንደ ተሸመቀቀ ሁሉ እነዚህም ዲሞክሲን እናራምዳለን ብለው ጀምረው ከመርሁ ካፈነገጡ ያው የደርግ አጣ ይጠብቃቸዋል። በዲሞክራሲ የተሸፈነ የጎሳ መርህ ጎሳ ሆነው እንዳይቀሩ አሰጋለሁ።"

"እህ፤ እኛንም ጎሳ አድርገው እንዳያስቀሩን እንጅ ጎርፉ" አሉ። እንደ መሳቅ ብለው።

ለትንሽ ጊዜ ወጭ ወራጁን እያየን ዝም ብለን ቆየንና "እንዲያው ግን ይኸ ሁሉ መኮንን ነው ብለህ ታስባለህ? እኔማ የመርኮቶ ጭርቆ ሁሉ አብሮን መጥቷል እያልኩ አስባለሁ።"

"ግምትዎ ልክ ነው። ቦርድ የወጡና በስነምግባር ብልሹነት ከሰራዊቱ የተባረሩ ሁሉ መጥተዋል። የማውቃቸውን አግኝቻለሁ። የመኮንንነት ክብር ከቀረ ቆይቷል ጌታዬ።"

"ልክ ነህ። የሞትነው ለክብራችን መሞት ሲያቅተን ነው። ለዚህ ደግሞ ስምና ክብር የሌላቸው ግፋፎዎች መሩን፤ ስማልባ ሆነን ቀረነው" አሉና በፀፀት ራሳቸውን ነቀነቁ። እውነታቸውን ነው። ጥሩ ስም ነበራቸው። ዛሬ ግን ስም የላቸውም። እናታቸው ያወጡላቸው ስም ዘርጋው ብቻ። ማእረግ ይጨመር ከተባለም። «የደርግ ኮላኔል» ተብለዋል። የምስራቁ ጀግና ለዚህ በቅተዋል።

ከኮላኔል ዘርጋው ጋር ጨዋታ ይዘን ሳይታወቀን ከምሳ ሰአት ደረሰን። መኮንንናች ሲሰለፉ ይታየኛል።

"ጌታዬ፤ የምሳ ሰአት ደርሷል፤ እንሂድ" ሰላቸው።

"ትንሽ ያገልግል እንጂ አለችኝ፤ እንሂድና አሷን እንካፈላት" አሉኝ፤ ከተቀመጡበት አየተነሱ።

"እንግዲያው አሷን አርስዎ ይገረሷት። እኔ ልሂድና ከብዙሃኑ ጋር ልጋፋ" አልኳቸውና ቀደም አልኩኝ።

"ተው ግደለህም" አሉኝ ከተል እያሉኝ።

"ግደለህም ጌታዬ፤ በሌላ ቀን ይጋብዙኛል" ብያቸው ነጠቅ ነጠቅ እያልኩ ተራመድኩ።

የምግብ ቤት ሰልፍ በመጠኑ ተሻገሏል። ችግሩ ሊቃለል የቻለውም ሁለቱም ክፍለ ጦሮች ለየራሳቸው ምግብ ቤቶች በመክፈታቸው ነው። ምግብ ቤት ተከፍቶ ስል ግን ሳላወቀ እንጂ ተጋግሮ፤ ወጥ ተሰርቶ የሚሰጠን ሊመስል ይችላል። ደረቅ ኮቻሮና ሻሂ ነው። አልፎ አልፎ በእራት ሰአት መኮረኒ ይቀቀልልናል።

ይልቅየ ይህን ሰሞን አንድ በሰባቱክ የታሸገ ምግብ ታድሎናል። አንዱ እሸግ ለሁለት ለሁለት ነው የተሰጠን። በፈረንጅኛው ፅሁፍ ግን «አንድ ሳንድ» ይላል። ምናልባት አንዱ የፈረንጅ ሆኖ ሁለት ያበሻ ሆኖ ይወጣው ይሆን እንደ? በርግጥም ውቅያኖስ አቋርጦ፤ አየር ሰንጥቆ መጥቶ እንኳን የበሰለውን ጥሬውንም ቁርጥምጥም ነው የሚያደርገው። ይህም ሆኖ የፈረንጅ ሆኖ የሚያጠግብ ነገር የለም።

መቼም የምእራቡ አለም ደግ ነው። ቀለምና ነገር የበላው ነው። ጦርነት ቢያስነሳም መድሃኒት ይልካል፤ ጥሬ አቃ ቢመዘብርም መልሶ እርዳታ ይሰጣል። ለኛም ይህን ሰሞን ከምግቡ ሌላ አንድ የምእራብ በጎ አድራጊ ድርጅት ብርድ እንዳይበርደን በማሰብ ብርድ ልብስ ልኮልን ነበር። የት እንደገባ አጣነው እንጂ። ብርድ ልብሱ ግን ቢሰወርም ተገቢ ነው። ቡስቅ ያለ ነው። ይኸ ሁሉ እያቆሰለን ነው። የሚያቆስለን ሞልቷል። ገና ምን ተይዞ...

ገነት ጦር ትምህርት ቤት ከገባን ጀምሮ በትምህርት ቤቱ አጥር ዙሪያ በግቢው ውስጥ ለውስጥ ሻሂና ቡና አፍሊዎች እንደ አሸን ፈልተዋል። እኛ ደግሞ እየገዛን መጣጣት ነው። በተለይ ኮረባ ቢጤ ከሆነች አስር ሀያው መኮንን ከቦ ዝንብ ሲከላከልላት ይውላል። ጭሉ ተጥመልምሎ ወደ ሰማይ ሲወጣ ሀዳር ሚካኤል የታጠነ ይመስላል። ካጥሩ ወጣ ሲሉ ደግሞ አረቂው ለጉድ ነው። ያን እየለጉ የሚደነቱ መኮንኖች ብቅ ብቅ ማለት ይዘዋል።

ዛሬ ተረፋፋ ላይ ካንዱ መኝታ ክፍል ስገባ ስድስት መኮንኖች ውስኪ አቅርበው ይጠጣሉ። ሁለቱ ገንዘብ ቤቶች ሲሆኑ አራቱ ደግሞ ደመወዝ ከፋዮች ናቸው። እንዴት ተጠቃቅሰው እንደ ተገናኙ ደግሞ ገረመኝ። ድፍረታቸውስ። ሰው ለካ ተስፋ ሲቆርጥ እንደዚህ ነው። ሞቅ ስላላቸው አስተውለው እንኳን አላዩኝም። እኔ ግን ባይኖሩ ፎቶ እንስቻቸው ወጣሁና ወደ ሀውልቱ ሳቀና ኮላኔል ዘርጋውንና በድሉን ቁመው ሲያወሩ እየጋቸው። ሄደ በመጨመር።

"እግር ጥሉኝ ካንድ ክፍል ገብቼ አይኔ ጉድ እየ" አልኳቸው።

"ምን እየህ?" አሉኝ ኮላኔል።

"ደመወዝ ከፋዮችና ገንዘብ ቤቶች ከመኝታ ክፍላቸው ውስኪ አስመጥተው ይጠጣሉ።"

"ዛሬ ነው እንዴ ያየሃቸው? ከመጡ ጀምረው ውስኪ መቼ ተለይቷቸው ያውቃል። ታዝበን ታዝበን ትተናቸዋል" አለኝ ሽምብል በድሉ።

"ይሉኝታ ማጣት ነው ወይንስ ንቀት? ለምን ከተማ ሄደው አይጠጡም?" አልኩኝ ቆጣ ብዬ።

"እስቲ ለሁሉም እንቀመጥ?" አሉ ኮላኔል ትክት ባለ አነጋገር። ወደ ላይ ወጣ ብለን ከዛፋ ስር ተቀመጥን።

"ታሪካችን ተጠላሽኮ ጌታዬ" አላቸው በድሉ።

"አየ በድሉ! ምን ታሪክ አለን ብለህ? ያለፈው ውርደት አልበቃን ብሎ ተግዘን እንኳን ከውስኪ መለኪያ መላቀቅ ሲያቅተን ምን ይባላል። ወይኔ ዘርጋው!" አይናቸው ደም ለበሉ። እሳቸው ስለመረሩ የኛም ፊት ተከሳተረ።

"ከብራችንን አጥተን የተዋረድነው ከላይም! ከታችም በከብረ ቢሶች ስለተከበብን ነው። ሆኖም ሰው ድርም ቢሆን ከብርና አምት የለውም። አስቡትስቲ ጎበዝ! ዛሬ ሙማ የምንቆርጥበት! ውስኪ የምንጠጣበት ወቅት ነው? እንደ መንጋ ከብት ተነድተን መምጣታችን ሊያንገበግበን ሲገባ ከመኝታ ክፍላቸው ውስኪ አምጥተው መጠጣት ምን ማለት ነው? ወያኔዎችኮ በነዚህ አንገዛም ብለው ቢወይኑ አግባብ አላቸው። የሰው ልጅ ከብር ከሌለው ይሉኝታም የለውም። ይሉኝታ ከሌለውም አዙር የሚያይበት አንገትም የለውም! አንገት ከሌለውም እንሰላ ነው! ቢጭኑት አህያ ቢያርዱት የሚታረድ ከብት!" በተናገሩ ቁጥር ደማቸው ይፈላ ደመር። ዘወርወር ብለው አዩና።

"ለላው ቢቀር 'ተመልካች ምን ይላል?' ማለት ነበረባቸው። እንዴ! አብረንኮ ነው የምንሰደበው ምነው ጎበዝ" ሲሉ እኛ ያጠፋን ይመስል ገላመጡን። እውነታቸውን ነው! ትናንት አህአዲሃች ሰብስበው ጥንብርኩሳችንን ነው ያወጡን።

የአህአዲሃቸ ተወካይ ነበሩ የሰበሰቡን። ፊታቸው ምጥጥ ያለና የቀይ ዳማ ናቸው። ማእረጋቸው ኮላኔል ነው። «ማእረግ አነሰኝ» ብለው ነው ወደ አህአዲሃ የገቡት። የጎሳ ልገም ጎትቷቸው እንጅ ዛሬም ቢሆን ያው ኮላኔል ናቸው።

"ዛሬ የምንገጋገረው ስለ ስርአት አልበኞች ጉዳይ ነው" አሉ። ንግግራቸውን ሲጀምሩ። ሁለቱም ክፍለ ጦሮች ነበር ለጥ ካለው አስፋልት ላይ የሰበሰቡን። "በርግጥ ባጠቃላይ መኮንኖችን ለመውቀስ ያስቸግራል። ጥሩ ስነምግባር ያላቸው መኮንኖች አሉና። ግን ደግሞ አንዳንድ ከስነስርአት ውጭ እንሁን የሚሉ መኮንኖችን ዝም ብለን አናያቸውም። የስነስርአት እርምጃ ለመውሰድ እንገደዳለን። እኛ መጠጥ አትጠጡ አንልም! ጠጥታችሁ ግን አትስደቡን! ትናንት ማታ ሁለት መኮንኖች ከመጠን በላይ ጠጥተው ይሰክሩ ይመጡና የበር ዘቦችን ቅማላም ሁሉ! እናንተ ናችሁ እኛን የምታሸንፉን? አውቀን ተሸንፈንላችሁ እንጅ አያሉ ደነፉ። በፈጠራችሁ! አረቂ ስትጠጡ ነው እንዴ ወንድነታችሁ የሚነሳው? ጆቱን! ታንኩን! መድፋን ይዛችሁ ያልተሳካችሁ ዛሬ ባረቁ ጥይት ድል ለመቀዳጀት ትመኛላችሁ!" ሲሉን ቢጨንቀን አቋርጠናቸው ሳቅን።

"እባካችሁ አትስደቡን። ተከበሩ! እናከብራችሁ። አለበለዚያ በዚህ መልኩ የምትቀሰሉ ከሆናችሁ የስነስርአት እርምጃ የምንወስድ መሆናችንን እንድታውቁት" በማለት ነበር ንግግራቸውን የጨረሱት።

ስለመጠጥና ጠጭዎች እንስተን ስናወራ ከወደላይ በኩል ሶስት መኮንኖች የቆጥ የባጡን እየቀባጠሩ መጡ። በተራመዱ ቁጥር እግሮቻቸው ወዲያና ወዲህ ወልከምከም ይላሉ። ጨዋታችንን አቁመን ወደነሱ አተኮርን።

"ቅ... ቅ... ቅማላም ሁሉ! በ... በ... በነሱ እንሸንፋለን!" አለ እንደኛው መኮንን

"ባ... ባ ... ባሪያው ነው ጉድ የሰራን" ሲል ሁለተኛው መለሰ።

"ባሪያው! ባሪያው! ትላላችሁ! እሱ ምን ያድርግ? ጉድ የሰራንስ ጂኔራሎቹ! ዝምብሉ አሁን! ሰካራም ሁሉ!" አላቸው ሶስተኛው። ይኸ በመጠኑ ሚዛኑን እንደጠበቀ ነው።

"ተ... ተው እባክህ! እናገረን ይውጣልን! እ... እስከዛሬ የታረነው አይበቃም!" በማለት የመጀመሪያው ተናጋሪ እንደ መውራጨት ሲል ሊወድቅ ነበር፤ ጓደኛው ደግፎ አስቀረው።

ኮላኔል ዝም ብለው ሲያዩ ቆዩና "እኔ እምለው ተስፋ መቁረጥ ይሆን እንዲህ የሚያደርጋቸው?" አሉ።

"በርግጥ እንዳንዶቹ የሶስት ቀናቱ ሴሚናር ስለቀረ ተስፋ ቆርጠው ሊሆን ይችላል። አንዳንዶቹ ግን የቆዩ ልማድ ስላላቸው ነው" ስላቸው።

"እኔ ወዲያ!" ብለው እጃቸውን አወራጭተው ከተቀመጡበት ተነስተው ሲሄዱ በድሉ ተከተላቸው። እኔ ግን እንደ ተቀመጥኩ ቀረሁ። ፍገዝ ብዬ ነበር ወጭ ወራጁን የማየው። እኔ የሰከር ነገር ቅጥ እያጣ መጣ። ከዛፍ ስር ሳይቀር ወድቀው የሚያነት አሉ። ሲደጋገም የራሱ ድብ እንዳይዘረክታቸው እንደ፤ ሰሞኑን ደግሞ ሲጮህ ነው የሚያድረው። እንዳንድ መኮንኖች «የረሃብ ምልክት ነው» ሲሉ ሌሎች ደግሞ «የለም! የጦርነት ምልክት ነው» ይላሉ። ከንቱ ትንበያ ነው። ሁለቱንም ይዘናቸዋል። ርሃብንም፤ ጦርነትንም። እንዱ መኮንን ያለው ይልቅ አውነትነት አለው።

"ጅብሰ ደርግ ነው! አሁን ደግሞ አሳማ ነው!" አለ በሽቆ። እኔ ከምተኛበት ጎን ነው የሚተኛው። እንዳጫወተኝ ከሆነ ያምስት ልጆች አባት ነው። ደመወዝ ቶሎ ባለማግኘቱ ይበሳጫል። ከአስራ ሁለት ሰአት በኋላ ተጠቅልሎ ነው የሚተኛው። ጧትም ቶሎ አይነሳም። ፊቱም ግጥጥ ያለና ርሃብ የጎዳው ነው። ሚስቱንም ባለፈው አሁድ ልትጠይቀው መጥታ አይቻለሁ። ከስት ያለች ነች።

ወደ ሰው ብሶት ገባሁ እንጅክ እኔም ብሶት አለብኝ። በርግጥ እንደሱ ሚስትና ልጆች የሉኝም። ለምን እንደ ሆነ እንጂ የኢትዮጵያ ሁኔታ እየሳሰበኝ መጥቷል። ለነገሩማ አገር ሚስት ነች፤ አገር ልጆች ነች፤ አገር ሀብት ነች፤ ሲያገኙ መደሰቻ! ሲያጡም መለመኛ ወይንም መተከገር። ያለ አገር ምንም ነገር የለም። አገር ከጠፋች ሁሉም ነገር ይጠፋል። ዛሬና ትናንት ኢትዮጵያ የሚደሰቱባት ሳትሆን የሚያለቅሱባት፤ የሚኖሩባት ሳትሆን የሚሰደዱባት ሆናለች።

ምእራፍ አምስት

ጥንት በልማዱ የኢትዮጵያ ገበሬ ነጭ ጤፍ ነበረ ያመርት የነበረው፤
ጊዜው ተለውጦ አገባጣው ደርግ ወጥቶ ቡቃያውን በላው!

13

ትናንት ማታ ግማሽዬ ካርታ ይጫወቱ ነበር። ግማሹ ደግሞ በየመኝታቸው ላይ ጋደም ጋደም ብለው በህላብ ተደምመዋል። ሬዲዮ ድንገት ጢርር... ጢርር... ማድረግ ጀመረ። አዲሱ የኢህአዲግ ማርሽ መሆኑ ነው። ሁላችንም ጆሮዎቻችንን አቀናን።

«የሀገር መከላከያ ሚኒስቴር! የሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር! የኢሰጋ መዋቅርና ድርጅቶች ከዛሬ ጀምረው ፈርሰዋል። ሰራተኞችም ተሰትነዋል።» ከጊዜያዊ ጠቅላይ ሚኒስቴር ጽ/ቤት ተገለፀ። ሁላችንም

ተመስጠን ነበር ያዳመጥነው። እኛ የተሰባሰብን መስሉን ነበር፤ ለካ ተበትነናል...

"መከላከያ ሚኒስቴር ፈረሰ ማለት ነው?" አለ ሾምበል አዱኛ ደቻላ ወደ በድሉ ዞር። ቀስ ብሎ መናገር አይሆንለትም። ሙከ ብሎ ነበር የተናገረው።

"አትጩህ! ይፍረስ!" አለው በድሉ ቆጣ ብሎ። ከሱ ቀና መልስ ሲያጣ ጊዜ ወደኔ መለስ አለና አይኖቼን አፈጠጠ።

"ምን እንደ ጉማሪ ትገላበጣህ? አርፈህ አትተኛም" አልኩት። ከዚህ በኋላ ትንፍሽ አላለም።

በለውጥቱ ሁኔታ እንስቶ መወያየት አይቻልም። ችግር ነው። ወጥመድ ውስጥ እንገባለን አያልን እንሰጋለን። ትግራ መኮንኖችን የኢህአዲግ መረጃ ሊሆኑ ይችላሉ አያልን መፍራት ጀምረናል። አብረው እንደኛው እየተሰቃዩ የጎሳ ጉዳይ በመሆኑ ልናምናቸው አልቻልንም። በዚህ ላይ በደርግ ጊዜ ሲቋሰል የነበረው ሁሉ የጎሪጥ ይተያያል። አብዛኛው ደግሞ ማን ምን እንደሆነ በውል አይተዋወቅም። ውስጥ ለውስጥ የሆነ ያልሆነውን አሳብቀው ለመሸም፤ ለመሸለም የሚትነዝዝ መኮንኖች መታየት ይዘዋል። ለገፀ በረከት እንዳያቀርቡን መጠራጠር ይዘናል።

ጧት ቁርሳችንን በልተን ከመነቃቀል ከተረፉት ቁጥቋጦዎች ስር ሂደን ተቀመጥን።

"ማታ እኔ እንደዚያ ቀንደን ያላችሁኝ ለምንድን ነው?" ሲል አዱኛ ጭውውታችንን በጥያቄ ጀመረው።

"ቀስ ብለህ መናገር አይሆንልህም! አሁን ደግሞ በየመኝታ ከፍሉች የመለመላቸው መኮንኖች አሉ ይባላል። እኔ እባካችሁ ተወንቱ" አለ በድሉ።

"ደርግ ትናንት የተፈጠረ ነው። ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ግን ከጥንት ጀምሮ የነበረ ነው። በርግጥ ኢሰጋና ሌሎች ድርጅቶች መፍረስ ይገባቸዋል። የደርግ መጠቀሚያዎች ነበሩ። የሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴርም ይፍረስ፤ አፋኝ መስሪያ ቤት ነበር። የመከላከያ ሚኒስቴር ግን ከኢትዮጵያ መፍረስ ጋር ተነጥሎ የሚታይ አይደለም። በመሰረቱ ጥሪተኞችን ለፍርድ ማቅረብና ለውትድርና አገልግሎት ብቁ ያልሆኑትን ማገለል ሲገባ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ መዘጋት አልነበረበትም" አለ አዱኛ በመቆርቆር አይነት አነጋገር። እኔም ሆነኩ በድሉ ፈጥነን መልስ አልሰጠነውም። አራሱ መናገሩን ቀጠለ።

"አሳማቸው ግልፅ ነው። ኢትዮጵያን በጎሳ ከፋፍሎ ለማፈራረስ ነው። ፖሊስንም ያፈረሱት በከተሞች አካባቢ ሁከት እንዲፈጠር ነው። በዚህ ግርግርም ገብረት ወደ ትግራይ ያጉዛሉ፤ ፋብሪካዎችን እየነቀሉ ይወስዳሉ፤ እርሞንና ለማራገን ደም እንዲቃብላቸው ቅስቀሳ ያደርጋሉ፤ ይህ ደግሞ ለነሱ ምቹ ነው። ከቻሉ እረገጠው ይገዛሉ። ካልቻሉ የሚፈለጉትን አጉዘው ሲጨርሱ አስበሳችን እናከሰው ወደ ትግራያቸው ውልቅ ይላሉ። ከዚያ ከኤርትራ ጋር ተዋህደው አምባገነን ገዢዎች ይሆናሉ" አለና አሻግሮ ወደ መናገሻ ጋራ አተኮረ። አስተያየቱ "አንተ ጋራ ፍረድ" የሚል ይመስላል።

ካንከሰሰቡት ቀና አልኩና "ሌላውን ተወውና በጎላ የመከፋፈላችን ጉዳይ ግን አሳሳቢ ነው። እንደ ሆነንም አልተሳካልን፤ እንኳን ተበታትነን። ሀዘቡ እስካልነቃ ድረስም የገዥ መደቦች የሚያመቻቸውን መንገድ ከመምረጥ ወደጎላ አይሉም። እኔ እንደሚገባኝ ዛሬ ለዚህ የከፋ ችግር ተፈታኞቹ እነሱ ሳይሆኑ ሀዘቡ ነው። ይህን ደባና ሴራ ማክሸፍ መቻል አለበት። አለበለዚያ ግን የጎላ ሆያ ሆያ ልንወጣው ከማንችለው ችግር ውስጥ ይከተናል። በተረፈ ግን መከላከያ ሚኒስቴርን እንኳንም አፈረሱት! ግንብ ነበር። ባዶ ሀገር! ሰው የሌለበት!" በስተመጨረሻው በስጫት ብዬ ነበር የተናገርኩት።

"ሰራዊቱ ግን እያሳዘንህም? ላገሩ እንዳልደማ! እንዳልቆሰለና ለሀገሩ እንድንት ሲል በረሃ ለበረሃ እንዳልተንከራተተ ተቆጥሮ የትም ተበትኖ በገዛ አገሩ ለማኝ ሆኖ ሲቀር" አለኝ።

"ያሳዘንኛል፤ አንጀቱን ይበላኛል፤ ግን ለዚህ ሁሉ ውርደት ማን አበቃውና? ሰራዊቱን በትኖት የሄደው መንግስቱ ሀይለማርያም! ያብዮታዊ ጦር ጠቅላይ አዛዥ ነው። እሱ የበተነውን ሰራዊት ደግሞ ጠላት ሰብስቦ ይንከባከባል ማለት የሞህነት ነው።

"ሰራዊቱ እንደ ሆነ ድርም አልደላው። ሲንከራተት ነው የኖረው። ለመንግስቱ ሀይለማርያምና ለጥቂት ደልቃቶች ሲሞት፤ ሲደማ፤ አካሉን ሲያጣ ኖሯል። ከእንግዲህ ግን ለራሱ መሞት አያቅተውም። መቼም እድሜውን ሙሉ ለማኝ ሆኖ አይኖር!

"በመሰረቱ ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር በዘመነ ደርግ ስሙ የጎደፈ፤ ሙያው የቆሸሸ ነበር። በስም አንድነት የሀዘብ ሃብት እየተዘረፈ ለደርግ ቅምጥሎች ቤት መሰሪያ፤ መኪና መግዢያ መንደላቀቂያ ውሏል። የነሱ ልጆች በካናዳ፤ በአሜሪካ፤ በአውሮፓ ከመሞላላ ሀፃናት ፈስከ ከፍተኛ ትምህርት ድረስ ተልከው ሲማሩ የድሀው ልጅ አጣ ፈንታ ግን እየታፈነ ብሄራዊ ውትድርና መላክ ነበር። የሚገርመው ግን ከናቅፋ ተነስቶ አዲስ አበባ እስከሚደርስ ድረስ 'አብዮታዊ ሰራዊታችን ግንባሩን አያጥፍም' እየተባለ ከግል ወደ ቡድን ከዚያም ለወጥ አድርገው በብርጌድ፤ በክፍለ ጦር፤ በእዝ ደረጃ ቆርቆሮ እየቀጠቀጡ 'የጀግና ሜዳይ' በማለት ለማታለል መሞከራቸው ነው። የነሱን አስትንፋስ ለማቆየት ይህ ሰራዊት የሱን አስትንፋስ ማጣት ነበረበት።

"የጦሩ ስምና አይነት ቢጠሩት ቢጠሩት አያልቅም። አበው ሲተርቱ ዝጠኝ ሱሪ ከፈሰ አያድንም ይላሉ። የእኩ! የግብረ ሀይሉ! የክፍለ ቦ ብዛት በትክክል አይታወቅም። በየቀኑ አዳዲስ ስም ይለዩማል። 'ናደው፤ ገረምደው፤ ወቃው፤ ሰንጥቀው፤ በርግደው፤ ተራራው፤ ስፓርታው፤ አየር ወለዱ፤ ፓራቶማንዶው፤ ሜካናይዘዱ፤ ሚሊሻው፤ ወዛደሩ፤ አብዮት ጠባቂው፤ ብሔራዊ ወታደሩ' ይኸ ሁሉ ሰራዊት ነው። ሳር ቅጠሉ፤ ጎጣጠሉ ሁሉ ሰራዊት ብቻ ነው። መሪ ግን የለውም...

"እንደ ሰራዊቱ መንጋጋት የልብሱ አይነትም ተቆጥሮ አያልቅም። ዝብርቅርቅ ያለና ቅጥያጣ አለባበስ ነበር ይታይ የነበረው። ያለ ምክንያት አይደለም ልብስን ያነሳሁት። ያንድ ሰራዊት ግርማ ሞገሱ ልብሱ ነው። አለባበሱ ያላማረ ሰራዊት ተመልካችን እይማርክም። ተመልካችን ካልማረከ ደግሞ የውትድርና ሙያ አይከበርም። ይናቃል።

መለዩው እራሱ የረኛ ጥሬ መቋጠሪያ ይመስላል። ከዚህ ብሶ ደግሞ 'ባጅ' የለውም። ታዲያ የኢትዮጵያ ሰራዊት ከፊልም ቤት ዘበኛ በምን ይለያል? ይህ ሁሉ ተዕለኖ አድርጎበታል።

"ይህ ሰራዊት አስራ ሰባት አመታት ሙሉ ካገር አገር እየተንከራተተና ከምሽግ ምሽግ እየተፈራረቀበት፤ የራሱን ፀጉር እንኳን የሚላጭበት ጊዜ አጥቶ ቅማል በላይ ላይ እየፈላበት የሰውነቱ እድፍ መገረና ሰርቶ የኤሌ ገላ መስሎ ቅርፊት አበጅቶ ከሰው እንዳልተፈጠረ ሲሆን ከጀርባው ግን ጓድ ደርጎች ሙማ እየቆረጡ በውስኪ ይራጩ ነበር። ይህ ብቻ አልበቃቸው ብሎ ሀውልት ሳይቀር ይገነቡ ነበር። በሱ ደምና አጥንት። እየሞተ 'ገሏል መሰለኝ ዝናሩ ጎሏል' አያሉም አዘፍነውበታል። ሲሮጥም ጥሎት ሊሆን ይችላል።

"እሱ እየተንከራተተ 'ልጄ እንኳን ተምሮ ይደርስልኛል' ሲል በቀበሌ ታፍኖ ካለበት ድረስ ተላክለት። ታዲያ እንዴት ብሎ ለኢትዮጵያ ይሙትላት? ለዚያውምኮ አለገመም። ሲያጠቃ 'ይዞታህን ለቀህ ተመለስ' ይሉታል። ሲማርክ 'ልቀቅ' ይባላል። 'ጥይት' ሲላቸው ኮቾር ይልኩለታል። 'ኮቾር' ሲላቸው ጥይት ይልኩለታል። በዚህ ላይ ሹመትና ማእረግ ለፈርጣጮች ይሰጣል። ይህም አንጀቱን ያሳርረዋል።

"እንደ ጊዜ ከደብረታቦር የፈረጠጡ ባህርዳር ይገባሉ። ቀሪዎቹ የጀግና አሸሻሽት እየሸሹ ከሶስት ቀናት ጉዞ በጎላ ባህርዳር ሲደርሱ ፈርጣጮቹ ሹመት በሹመት ሆነው ቆዩዋቸው። እንዳይከሱ 'አብዮታዊ ሹመት ነው' ቢጨንቃቸው 'እንደዚህ ከሆነማ ቆይ ለወደፊቱ እኛን ማርቆስ ድረስ የሚቀድመን የለም' አሉ። ይኸ ሁሉ የሰራዊቱን ሞራል ገሎታል። ፊሪ መሪዎች ፊሪ አድርገውታል" በማለት ትንሽ ተነፈሰኩ።

"ስለዚህ መከላከያ ሚኒስቴር መፍረስ አለበት ነው የምትለኝ?" አለኝ።

"አዎን፤ ሰራዊቱ ባጥፊነት ባይወቀስም በደርግ አምሳል የተቀረፀ ስለሆነ መፍረስ አለበት። ከላይ እስከታች የተግማማ ነው" አልኩት። በድሉ የሁለታችን ክርክር በተመስጦ ያዳምጥ ነበር። ሲበዛ ከመናገር ቁጥብ ነው።

በዚህ ላይ እንዳለን ኮለኔል ዘርጋው ከወደፊት ለፊታችን መጡ። መጠኝ ፈገግታ ይታይባቸዋል። ካጠገባችን ሲደርሱ ቁመታችንን ሙሉ ተነሳገላቸው።

"ኧረ በግዜር፤ እንደምን አረፈዳችሁ" ብለው እጃችንን ተራ በተራ ከጨበጡን በጎላ ከጎናችን ተቀመጡና።

"ታዲያስ እንዴት ይዟችኋል?" አሉን።

"አለነው። ሲመሽ ሲነጋ እናያለን" አልኳቸው።

"መኖር መልካም። ይህን ማን እየበት" አሉ ላላ ባለ አነጋገር።

"ጌታዬ ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር በመፍረሱ ምን ተሰማዎት?"

ሲል አዳኛ ጠየቃቸው።

"እናንተ ምን እንደተሰማችሁ እንጂ እንጅ እኔስ መፍረሱን አምኜበታለሁ።!"

"እንዴ! ጌታዬ አገሪቱከ ተቆርቋሪ ሀይል ከሌላት ንብረት እየተዘረፈ ወደ ትግራይ መጓዙከ ነው" ሲላቸው ፈገግ አሉና።

"ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ሮ መቼ ከጥፋት እዳናት አዳኝ" አሉትና "ግዴላም ያዙቱ። የትግራይ ህዝብ እንደሆነ ወገናችን ነው። ወደ ሱዳን አያገዙ እንጅ። ዋናው ነገር መከላከያ ሚኒስቴር እንዲሆን ፈረሰ። ለዚህ ሁሉ ውርደት የበቃነው አመራር ሰጭ በማጣታችን እንደ ሰራዊት አንሶን ወይም መሳሪያ አጥተን አልነበረም። እርግጥ ለሽንፈታችን ብዙ ዘርፍ ሊኖረው ይችላል" አሉና አንገታቸውን ደፋ አድርገው ትንሽ አሰቡና።

"ለውድቀታችን ተጠያቂው መንግስቱ ሀይለማርያም ብቻ አይደለም። ጀኔራሎችም ናቸው። ወይ ታማኝ ሆነው ከልብ ማገልገል ነበረባቸው። ወይ እሱን በወቅቱ አገር ሳያጠፋ ማጥፋት ነበረባቸው። ወይ 'አልቻልንም' ብለው ስልጣን መልቀቅ ነበረባቸው። እስራ ሰባት አመት መሉ በሱና በጀኔራሎች መካከል የድብብቆሽ ጨዋታ ይካሄድ ነበር። በመካከሉ ግን ይኸ ሰራዊት እንደ ቅጠል ይረግፋል።

"ጀኔራሎች መንግስቱን ከሰራዊቱ ነጥለው እርቃኑን ለማስቀረት ሲሉ ሰራዊቱን በተለያዩ መንገዶች ይረሽኑት፤ ያስሩት፤ ያስቃዩት ነበር። ሰራዊቱ ግን እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ለመንግስቱ ከፍተኛ አክብሮት ነበረው። ጀኔራሎችን ግን በጠላት አይን ነበር የሚያያቸው።

"በዚህ የተነሳም መንግስቱ በጀኔራሎች ላይ እምነት ስለሌለው እስከ ብርጌድ ጦር ድረስ እሱ ሳያውቀው ከመከላከል በስተቀር የማጥቃት ዘመቻ ማካሄድ አይቻልም። የክፍለ ጦር፣ የብርጌድ፣ የሻለቃ አዛዦች የውጊያ አቅድ አውጥተው ጦራቸውን በመረጡት ጊዜና ቦታ ማዝመት አይችሉም። ሁሉም ነገር ከላይ መጠበቅ አለበት። ከላይ የሚወጡት የውጊያ አቅዶች ደግሞ ምስጢሮቹ ለባላጋራ ከወገን ቀድመው ስለሚደርሱ ሽንፈትን ያፋጥናሉ።

"የመረጃ ሰራተኞቻችንም 'ስኳር፣ ጨው፣ ካኪ ተሸጠ' እያሉ ከመረጃ ጥበቃ በስተቀር ከጠላት ጓዳ ገብተው የጣመ መረጃ እያመጡም። እንዲያውም በገንዘብ እየተገዙ የኛን የሚያቀብሉ ሞልተዋል።

"የፖለቲካ ሰራተኞቻችንም 'ሌኒን እንዳለው፣ ማርክስ እንዳለው፣ ኤንግልስ እንዳለው፣ አሁን አሁን ደግሞ አብዮታዊ መሪያችን ባንድ ወትት እንዳስገነዘቡት' ከማለት በስተቀር ሌላ ነገር አያውቁም። ቢያውቁም ከዚህ ውጭ እንዲሉ አይፈቀድላቸውም። በዚህ የተነሳ ጦሩ እያደር ደንቆረ፤ ደንዘዘ...

"የጀኔራሎች ደባ በዚህም አያበቃ። ጦሩ በጠላት ጦር እየተመታ ባፈገፈገ ቁጥር እንደገና በማጠናከርና ሞራል በመስጠት ፋንታ ቀድመውት ይፈረጥጣሉ። አዛዦች ከሌላ ደግሞ ጦር አውራ እንደሌለው ንብ ማለት ነው። የጀኔራሎች ሽሽት ወይም ፍርጠጣ ሁለት አይነት ገፅታ አለው።

"አንደኛው ሽንፈቱ የመንግስቱ ሀይለማርያም ሽንፈት ብቻ እየመሰላቸው ይረከቡታል። ለዚህም ነው እያንዳንዱ የጦር ግንባር 'ጀኔራሎች በብዙ ሺ ብር ሽጡት' እየተባለ የሚወራው። ያገር ፍቅር ስሜት ያላቸው አዛዦች ከጦሩ ጋር ሳይላቀቁ ሲደመሰሱ 'ጅሎች፣ መሸሽ ሲሹ'፣ እጃቸውን መስጠት ሲገባቸው እያሉ ይስቁባቸዋል። እራሳቸውን የሚገድሉትንም 'እብዶች ናቸው' ነው የሚሏቸው። መፈርጠጥ እንደ ጀግንነት የሚቆጠርበት ዘመን ነው። ባጠቃላይ ጦርነቱ

የመንግስቱ ሀይለማርያም የስልጣን እድሜ ማራዘሚያ፣ የጀኔራሎች መሸሚያ መሸላሚያ ነበር።

"ሁለተኛው የመሸሽ ገፅታቸው ተፈጥሯዊ ባህሪያቸው ፈሪዎችና ሆዳሞች በመሆናቸው ነው። የሚገርመው ግን ከሀላፊነት ቦታ የሚቀመጡት ደግሞ እንደነዚህ ያሉት ናቸው። ለዚህ ተጠያቂው መንግስቱ ሀይለማርያም ነው። ልብ እንደሌላቸው ስለሚያውቅ አገርን ሳይሆን እሱን የሚጠብቁትን፤ እሱ ከሌለ እነሱ መኖር እንደማይችሉ የሚያውቁትን ቁልፍ ቦታ ላይ ያስቀምጣቸዋል። ከዚህ በኋላ እንደ እቃ ይጠቀምባቸዋል። ጀግና ጀኔራሎችን ከሀላፊነት ቦታ ላይ ቢያስቀምጥ ለሱ እንደ ማይተኙለት ያውቀዋል።

"እነዚህ ጉልቻ ጀኔራሎች ግን ሴትና ገንዘብ ከማሳደድ በስተቀር ሌላ ነገር አያውቁም። እያንዳንዱ ብርጌድና ክፍለ ጦር በተደመሰሰ ቁጥር ለመንግስቱ ጀኔራሎች ሰርግና ምላሽ ነው። ገንዘብ ባካፋ ይዘቃሉ። 'ጦሩ እንዴት ተጠቃ? የትስ ደረሰ?' ሳይሆን ጥያቄአቸው 'ገንዘብ የት ደረሰ? ይኸ ብቻ ነው?' ነው። ከዚህ በኋላ ገንዘብ ቤት፣ ደመወዝ ከፋዮች፣ ደህንነትና ፖለቲካ ሀላፊዎች ካዛዥ ጋር ተከፋፍለው ጦሩን እየመሩ ከተረጋጋ ይዞታ ሲደርሱ መንግስቱ ሀይለማርያም ተቀብሎ ይሾማል፤ ይሸልማል፤ የተሻለ ቦታም ይሰጣል። ለዚህ ጥሩ ምሳሌ ልስጣችሁ።

"ሽምባ ለገሰ አስፋው የትግራይ ራስ ገዝ አስተዳዳሪና የጦሩ የበላይ አዛዥ ሆኖ ሲሾም ጀኔራል መላቱ ደግሞ የሱ የቦታች ሆነው የጦሩ አዛዥ ነበሩ። ውድቀቱን አይተናል። ከዚህ በኋላ ነው ቅስጥችንም ተሰብሮ የቀረው። ለገሰ ግን የተሻለ ስራና ሀላፊነት ተሰጠው እንጅ የሆነው ነገር የለም። ለዚህም ነው ጦሩ።

«ለገሰ ሲሸሽ ቤተ መንግስት፤
ሚሊሻ ሲሸሽ በጥይት!» ብሎ የገጠመው።

ጀኔራል አበበ ሀይለማርያም ደብረታቦር ላይ ጦሩን አስጨርሶ ወደ አዲስ አበባ ቢፈረጥጥ የሁርሶ ጦር ትምህርት ቤት አዛዥ ሆኖ ተሾመ እንጅ የሆነው ነገር የለም። ይህ ድርጊትም ጦሩን እንደቱን አቁሰሉታል። ጀኔራል አስራት ብሩም ከባህርዳር የፈረጠጠ በወለጋ ዞሮ አዲስ አበባ ሲገባ የሆነው ነገር የለም። እንዲያውም ጊዜው አጥርበት እንጅ ከፍተኛ ሹመትና ማእረግ ያገኝ ነበር።

"ሀገር መከላከያ ሚኒስቴር ከመፈንቅለ መንግስቱ ወዲህ ሶስት ኡታማጆር ሹሞች ተሹመው ነበር። አንዱን አንዱ ሲጠብቀው አንድ ነገር ሳይሰሩ እጃችንን አስጨበጡን! ጎበዝ የሰራዊቱ ግፍ በዚህ አያበቃም። አብዮታዊ ዲስፕሊን አስተባባሪ ኮሚቴ /አዲላክ/ ተብሎ የሚታወቀው በ80 ዓ.ም. ፀድቆ ለጦር ክፍሎች ተበትኖ በተግባር ላይ ከዋለበት አለት ጀምሮ ወደር የሌለው ጭፍጨፋ ተካሂዷል። ጦሩንክ የጨረሰው ጠላት ሳይሆን ወገን ነው። የዚህ ጭፍጨፋ አላማ የሚሸጉ ወታደሮችን ለመግታት ይሁን እንጅ ያለቁት ግን ከፖለቲካው ጋር መጣጣም ያልቻሉት ነበሩ። በዚህ የተነሳም የጦር ክፍሎች ስማቸው

እንደ ባዶ ነበር። ጦሩኮ ከሞተ ቆይቷል። ሚች አውሬ ገዳዩን ያስመሰግናል። እንዲሉ ለወያኔዎች መርከሪያ ሆንናቸው።

"ይህ ሰራዊት ሲመለመል ባፈሳ፤ ሲረሽን ባፈሳ፤ በርድ ሲወጣ በመንጋ፤ ሲሸሽም በጅምላ፤ በመጨረሻም እጅ ሲሰጥ እየተሻማ በጠቅላላ ሆነ!" አሉና ከተቀመጡበት እንደ መውራጨት አሉ። አይናቸው መቅላት ይዘዋል።

"ጦሩ ሲሰለጥንም እንዲያሸንፍ ሆኖ ሳይሆን እንዲሸነፍና መሳሪያውን ጥሎ እንዲፈረጥ ሆኖ ነው። ለዚህ ደግሞ የሰነልቦና ጦርነት የሚካሄድበት ገና ከቀበሌ ሲታፈስ ጀምሮ ነው። ከዚህ በኋላ በአእምሮው የሚታየው መግደል ሳይሆን መሞት ነው፤ መማረክ ሳይሆን መማረክ ነው።

"በየ ክፍለ ሀገሩ እንደ አስራት ወይም ግብር ከታ ተጥሎ የታፈሰ ወጣት ሆኖ ሺና ሰላሳ ሺ ባንድ ወር ጊዜ ውስጥ ለብ ለብ ተደርጎ ይወጣና 'አብዮታዊ ሰራዊታችን' ይባልና በማስ ሚዲያ ነጋሪት ይደለቅላታል። ነገር ግን እንደ ነገር ሳይሰራ ታፍሶ ይማረካል። ጎላማ ወያኔ እያሰለጠነ ካድሬ አድርጎ ይልክልን ጀመር። ወያኔ በዚህም አልተወሰነ፤ 'ጀግና ምርኮኛ መኮንኖችን ኢዲመክን' ብሎ በመስየም ይሽውና ዛሬ ያተራምሱናል። 'እሾህን በሾህ' እንዲሉ ...

"ለማያውቅ የምድር ጦር ጠቅላይ መምሪያ ጦር ሰራዊትን በጠቅላላ የሚያዝ ይመስላል። ግን አይደለም። እንደ ደንቡ ማዘዝ ነበረበት። ባዲስ አበባ ውስጥ ያሉትን ልዩ ልዩ ክፍሎች፤ መዘቀኛን፤ የመቻል የስፖርት ክለብን፤ ማስተናገጃን... የመሳሰሉትን ከማዘዝ በስተቀር በሌላው ሰራዊት ግን ሀይል ከመቁጠርና ስንት ከማቀበል ሌላ የእዝ ሰንሰለትም ሆነ ስልጣን የለውም። ታዲያ የምድር ጦር አዛዥ መሰንጠልና ሳክሰፎን ይዘው አይዋት። ወይም ኳስ ተጫዋቾችን ይዘው አይሰለፉ። ቢጨነቃቸው የምድር ጦር ጠቅላይ መምሪያን ዙሪያ አጥር ማስገንባት ያዙ። ያውምኮ አምቦ ተይዞ ነው። ምን ያድርጉ! ባይሆን ለጅ መንሻ ግንብ አስገንብተው ይቆዩ እንጅ" አሉና በሀይል ተነፈሱ ሲከነክናቸው የኖረውን ሁሉ ነው የሚዘክዝኩት።

"ለላው የመከላከያ ሀይላችን አየር ሀይላችን ነበር። አየር ሀይላችን ዛሬን አያድርገውና በኢትዮጵያ ህዝብ ተፈቃሪ ነበር። በተለይ በምስራቁ ጦርነት ጊዜ ያላየው ትርኢት ታሪክ እየቀረ ነው መሰል እንጅ ለዘለአለም ተከብሮ የሚኖር ነበር። የታንክ ሞተርና ሰንሰለቱን አነጣጥረው ሲመቱት እግረኛውን በወኔ ከነበልባሉ ውስጥ ያስገቡት ነበር። አየር ላየር ውጊያም ስጋ እንደሚናጠቁ ጭልፊቶች ነበር የሰማሌን ቀርፋፋ ሚግ እስ በሱ ያጋጩት የነበረው። ከካራ ማራ ጋራ ጋር ሳይቀር አላትመውታል። ብቻ እንደ እንድ እግረኛ ወታደር ያላንዳች አረፍት ጨበጣ ገብተው ተዋግተዋል።

"አየር ሀይላችን ለገዢነቱም ልጅ ተበርክቶለታል። ከልጅ የበለጠ የሚዳይ ሽልማትም በዚች አለም ላይ ያለ አይመስለኝም። ታዲያ ያ-ጊዜ አለፈና ሌላ ጊዜ ተተካና እነዚያ ስመጥር አብራሪዎች አለቁና፤ አንዳንዶቹም ተሰደዱና ምን ይቀራሉ በራሽያ የሰለጠነ ወጣት አብራሪዎች። ከችሎታ ማነስ ይሆን ወይም ባመራሩ አለመደሰት የገበሬ መንደርን፤ ገበያ ለመገብየት የተሰበሰበ ህዝብን፤ ቤተክርስቲያን

ለመሳሰለም የወጣን ምእመና ያጋዩት ጀመር። አንዳንድ ጊዜም የወገንን ጦር ያበራዩታል። እነዚህስ ቆርቆሮው የደርግ፤ አብራሪዎቹ የኢህአዲግ ሳይሆኑ አይቀሩም" አሉና ትንሽ ተንፈስ ብለው።

"ለላው ጦራችን የባህር ሀይላችን ነበር። እሱም ባህር ውጤት ቀረ" በማለት ዝግ ብለው በመቆጩት አይነት ራሳቸውን ነቀነቁ።

"ፖሊስም ደጀን ጦራችን ሲሆን ቅድመ አብዮት ጥሩ ዝና ነበረው። በተለይም ፈጥኖ ደራሽ ፖሊስ በህዝቡ ዘንዳ ተወዳጅ ነበር። የጠረፍ ፖሊሶችም ከጠላት ጋር አንገት ላንገት እየተናነቁ ጥለው አልፈዋል። በቢሮ ስራም በኩል ቀልጣፋ ነበሩ። ወንጀለኛን አሳዶ በመያዝ በኩልም አንቱ የተባሉበት ወቅት ነበር።

"ፖሊስ ድህረ አብዮት ግን ልክ እንደ ሌላው ሰራዊት ሁሉ እሱም ተሰቃይቷል። ፈጥኖ ደራሽም እንደ ቀድሞው አየር ወለድ ፈርሶ በጦሩ ውስጥ እንዲጨፈለቅ ተደርጓል። የቀረውም ቢሆን በተለያዩ ጊዜያት ወደ ጦሩ እየተወሰደ ስጥም ቀርቷል።

"ፖሊስ በተለይም ከቅርብ አመታት ወዲህ ስሙ በጅጉ የጎደፈ ነበር። ከስታዲየም በር ላይ ቁመው የሚገቡ ትኬት በትርፍ የሚሸጡ፤ በሲጋራ ተገዝተው የሰልፍ ቦታ የሚያሲዙ፤ ጨለማን ተገን በማድረግ በቆመጥ የሚነርቱ፤ በሶሻሊዝም ማህፀን ውስጥ ተፈለፈሉ። በመጨረሻም ፖሊስ እንደ ውሻ ቡችላ ተቀጥሮ የራሱን ምስል በቆርቆር ተሰክቶለት ከደረቱ ላይ ለጥፎ እንዲሄድ ተደረገ" ብሎ እኛ እንደ መሳቅ አልን። እሳቸው ፈገግም አላሉ። አንጀታቸው አሯል።

አፈተለፊታቸው እየተመለከቱ ትንሽ ከተከዙ በኋላ፡-"የሰቢል ሚኒስትሮችና ኮሚሽነሮች፤ የመምሪያ ሀላፊዎች ሁሉ ለውድቀታችን ተጠያቂዎች ናቸው። የሰቢል ባለስልጣኖችም መንግስቱ ሀይለማርያምን አይወዱትም ነበር። የፓርቲ አባል የሆኑት ባላማው አምነውበት ሳይሆን ለማደግ፤ ቤት ለመስራት፤ እንዳንደቹም ቀን ለመግፋት ነበር። በዚህ የተነሳ ታማኝነታቸውን ለሱ እየገለፁ የገል ሀይወታቸውን ያመቻቹ ጀመር። ከመጠን በላይ የስልጣን መባለግ ባገሪቱ ውስጥ ተከሰተ። ስግብግብነት ነገሱ። ጦሩ በየቀኑ እየተመታ አዲስ አበባ አስከሚጠጋ ድረስ 'ኧረ እንዴት ነው? ጦሩ በምን ምክንያት ተሸነፈ?' ብሎ የሚጠይቅ አልነበረም። የሚንጫጫው ያው ተራው ህዝብ ነው። እሱ ደግሞ ሰሚ የለውም። ካዲስ አበባ ውጭ ሀይወት የለም። ጦርነት፤ ርሃብ፤ ስደት፤ ሰቆቃ ነው። አዲስ አበባ ውስጥ ደግሞ ሰርክ ግብዣ፤ ሰርክ ሰርግ ማሸር ይቀልጣል። ቀኑ አልጠቅም እያለ ሲጨፈር ይነጋል። የጥፋት ደመና ግን በላያችን ላይ ያንዣብብ ነበር። ቀና ብሎ ላፍታ የሚያየው ጠፋ እንጅ።

"ባለስልጣን የተባለ ሁሉ ገንዘብ ለማከበት መሯሯጥ ብቻ ሆነ። እና ደርግ ሲወድቅ ካዲሱ መንግስት ጋር ተስማምተው የሚኖሩበትን መንገድ መቀየሩ፤ በሚስት ስም፤ በልጆች ስም፤ በወዳጅ ስም ድርጅት መክፈት። ለክፉ ቀን ንብረት ወደ ውጭ ማሸሽ። ደኔራሎችም ከዚህ ውድድር ውስጥ የገቡት ወደው አይደለም። ሁኔታው አስገዳጃቸው ነው። ፍትህ ጨርሶ ጠፋ። በእኩልነት ለመኖር ቀርቶ የበታች ሆኖ መኖር ከማይቻልበት ደረጃ ላይ ተደረሰ። እና ጎዘገዛ አገራችንን ተረባርቦን መሰለኝ ያጠፋናት። መንግስቱ ሀይለማርያምን ብቻ መከነት አግባብ

አይመስለኝም። ተሳስቶ ይሆን?" ሲሉ ተናገረው ሲጨርሱ በጥያቄ አስተያየት አዩን።

"አልተሳሳቱም ጌታዬ! ልክ ነዎት። ለውድቀታችን መንግስቱ ሀይለማርያም ብቻ አይደለም ተጠያቂው። ከሱ የበለጠ ተጠያቂዎቹ ባንዳ ምሁራንም ናቸው። አገሪቱ ደክማ አስተምራቸው በሙያቸው አገሪቱን ማገልገል ሲገባቸው ሀሊና ቢላች በሆዳቸው ከብራቸውን ሸጠው! ከመንግስቱ ስር እያቶሱቱ ይችን አገር ቀበሯት! ሰው አልባ አደረገች!" ሰላቸው ቀልጠፍ ብለው።

"ልክኳልሁሁ ሆዳም ሰው ከሆዱ ሌላ አገርም! ዘመድም የለውም። ንብዝ! ከደርግ የተጠጉ ሆዳም ምሁራን የሚያስቱም! የሚያሳዝኑም ናቸው። 'በልሁ! ቆራጡ...' እያሉ ሲያንቀላጁት ናረው ጉች አድርጓቸው ሲሄድ ቅሌታቸውን ታትፈው ቀሩ። ሆዳምች" አሉ እጃቸውን በቁጣ አወራጭተው።

"እኔ ግን ጌታዬ የመከላከያ ሚኒስቴር መፍረስ ምስጢር ያለው ሆኖ ነው የሚታየኝ። ካለፈውከ መማር አለብኝ። ደርግ እያታለለ አይደለም እንዴ ያወደመን። እነዚህን ያንድ ጎሳ ጦር ገንብተው አንባገንን ቢሆኑስ?" አለ አዳኛ።

"ይሆናሉና! ምን ጥርጥር አለው። ታዲያክ አዳኛ ይህን ሁሉ መንግስቱ የክረብን በፊት ነበር። ዛሬ መሳሪያችንን አስረክብን! እጃችንን ሰጥተን 'እንዲህ ሊያደርጉ ነው' ብንል አይሆንም። ለተወሰነ ጊዜም ቢሆን የሚሰሩትን ማየት ነው። 'ለኩልነት! ለዲሞክራሲ' ነው የቅምነው አይደል የሚሉት? በተግባር ከተረጎሙት ከጎናቸው እንሰለፋለን። ሸፍጥ የሚሰሩ ከሆነ ግን እነሱ እንደሆኑት መሆን ነው። ሀዘቡም ቢሆን የሚሆነውንና የማይሆነውን ደህና አድርጎ ያውቃል። ሌላው ቢቀር ጥይት ሳይተኩስ! ሸፍቶ ጫካ ሳይገባ በዝምታ ብቻ አድቅቆ ይጥላቸዋል። ደርግን ያነኳተው ሀዘቡ እንደ እነሱ እንደሚሉት ብቻቸውን አይደለም" አሉ።

ለትንሽ ጊዜ ዝምታ ዋጠን። ውስጥ ውስጡን ግን ነገር እንፈጭ ነበር። በተለይ በድሉ ጫኔ በሀሳብ ሰጥሟል። ይኸው ነው። ነገር ከሆዱ ሲገባ መነጋገር አይወድም። እስካሁንም ትንፋሽ አላለም።

ኮሰኔልና አዳኛ ቀድመው ሄዱ። ቀጥሎ በድሉ ሄደ። እኔ ብቻየን እንደ ተቀመጥኩ ቀረሁ። ብዙ ካሳብኩ በኋላ ነው ይህን ግጥም የጽጠርኩት።

አገር ተቃጠለች አንድ ነገር ሳይቀር እርጥቡም!
ደረቁም ባንድ ላይ አረረ!
በርጭቆው በርሌው የንጆራ ምጣድም ሁሉም ተሰበረ!
እቃ እቃው ብቻ ነው ቁጭ ብሎ የቀረ።
ሲቃዩ እየሰዛ ገፉ ገነፈለ!
አዛው ሲተከል ቡቃያው ነቀለ።
አምላክሽን ሳትበድይ አንገትሽን በደፋሽ!
ኸረ ምን አረገሽነው አዞ ያስጨረሰሽ?
ኢትዮጵያ አገራ የጥንት ጠረገሽ የዝግድ ነበረ!
በዘመነ ደርግሰ ጠረገሽ ለውጦ እጣኑ እያረረ!

በደርግ ጊዜማ እረምኑ ተርፎ!

ሁሉም በያለበት አንድ ወይራ ቅጠል ቀረ እንደ እረግፎ!

ወደፊትም ገና እንረገፋለን። የሚታየኝ ተስፋ ጨርሶ የለም። ጨለማ ሀይወት ብቻ...

14

ትናንት ሶሻሊዝም ዛሬ ጴጌ ቆስጤ እያልኩኝ አላዝንም!
ምንም ይሁን ምንም ሀቅ ይዞ ከመንገዩ የተሻለ የለም።

የሶስት ቀናቱ ሲሚናር ደብዛው ጠፍቷል። አሁን እፍላ እየተወራ ያለው ከሰኔ 24 ኮንፈረንስ በኋላ የሽግግር መንግስቱ ሲመሰረት የሶስት ቀናቱን ሲሚናር ተካፍለን የገንቦትና የሰኔ ወር ደመወዛችንን ተቀብለን በደስታ እየጨፈርን አዲስ አበባ መግባት ነው።

ሌላው የሰሞኑ አዲስ ነገር በራሪ ወረቀት በግቢያችን መረጨቱ ነው። ሁሉም ተመስጦ ያነበዋል። አርማው የመስቀል ምልክት ነው። «ፊታችሁን ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ መልሱ! ይቅር ባይ ነውና ይቅር ይላችኋል» ይላል። ጠይቁ እንደተረዳሁት ከሆነ ጴጌ ቆስጤ የተባለ የሀይማኖት ድርጅት ነው። መመሪያው መፅሀፍ ቅዱስ ነው። በርግጥም አብዛኛው መኮንን ጥራዙ ያበጠ መፅሀፍ ቅዱስ ይዟል። ምን አይነት ሀይለኛ ድርጅት ነው? ይኸውና ባንድ ሳምንት ውስጥ ይበልጡን መኮንን መለመለው። ወደፊት ሌሎች ድርጅቶች ብቅ ቢሉ ዋጋ የላቸውም። ካባላቱ ውስጥ ዋናውን ሚና የሚጫወቱት የደርግ ካድሬዎች የነበሩ። ትልጥፍቸውን አደነኩኝ።

አንድ የንቦች ማናቢያ የነበረ አዳራሽ አለ። ንቦቹን ዘራፊዎች ስለዘረፉባቸው አዳራሹ ዛሬ በንቦቹ ምትክ መዘመሪያ ሆኗል።

ዛሬ ጧት መዝመሩ ካደራሹ ጣራ በላይ ነገሶ ሲሰማኝ ጊዜ ሁኔታቸውን ለማየት ወደዚያው አመራሁ። ወደ ውስጥ ስገባ መኮንኑ ሁሉ አይኖቹን እንደ ውሻ ቡችላ ገጥሞ «ኢየሱስ ሆይ! ይቅር በለን!» እያለ እንባ ቀረሽ በጭንቀት ያምጣል። አውራጁ ደግሞ ድምፅ መረዋ ነው። አእምሮን ይሰልባል። አንገቱን አስገኜ ሳይ ከላይ ዳር በኩል እየሁት። በጣም ገረመኝ። አውቀዋለሁኝ። የሶማሌ ጦርነት ጊዜ አስር አለቃ ነበር። እኔ የዚያን ጊዜ ምክትል መቶ አለቃ ነበርኩ። ዛሬ እሱ ቀድሞኝ ሻምበል ሆኗል። ኸረ ኢህአዲግ ደርሶበት እንደ በሚቀጥለው ሀምሌ ሻለቃ ይሆን ነበር። ትግራይ ዘምቶ አንድ አይነት አጥቷል። ታዲያ ተጀምሮ እስኪጨረስ የፖለቲካ ሰራተኛ ነበር። ዛሬ ከምነየው ቀሰሰ?

ጓድ! የብርጌድ የፖለቲካ ሀላፊ ሲዘምር ቆይቶ ያችኑ የቀረች አይነትን ገለጥ ሲያደርጋት አየኝ። አፍር አለ። እኔ ደግሞ ፈገግ ብዬ ኮራ አልኩኝ። ሆን ብዬ ነው። እሱና እኔ የምንተዋወቅበት ጉዳይ ነበር።

ታሪክ መቼም ጉደኛ ነው። ለታደለ በቁሙ ያሳየዋል። እኔም አንዳቅሜ እየሁኝ። የዛሬው የሃይማኖት መምህር! የትናንቱ ካድሬ

ድሬዳዋ በነበርንበት ወቅት መፅሀፍ ቅዱስ «አድሃሪ ነው» ይባልና ከያለበት ተሰብስቦ እንዲቃጠል ይወስንበታል። እኔ ሲፈርድብኝ፡-

"ጓድ ምናል ባይቃጠል፤ ተቃጥሎ የሚሰጠው ጥቅም ምንድን ነው?" ብዬ መጠየቅ። እሱ ተቆጥቶ "ጓድ ይኸ ለዘብተኝነት ነው" ብሎ ወረደብኝ።

"እኔ አስከሚገባኝ ድረስ መፅሀፍ ቅዱስ የሃይማኖት ታሪክ ነው። መፅሀፍ ማቃጠል ደግሞ ሀቀኛ አያሰኝም" ብዬ መመለስ። "አይቃጠል ማለትም አድሃሪነትና ጎታችነት ነው!" አለኝ። ያን ጊዜ መኮንን የተባለ ሁሉ አድሃሪ ነበር የሚባለው። በተለይ ኮለኔሎች መከረኞች ነበሩ።

"ድንቁርና ነው" አልኩና በማኩረፍ ፈንጠር ብዬ በመቆም ድርጊቱን አመለክት ጀመር። ያ ሁሉ መፅሀፍ ቅዱስ ቤንዚን ተርክፍክርበት ተቃጠለ። እኔም በማግስቱ ክፍለ ጦር ፖለቲካ መምሪያ ትፈለጋለሁ ተባልኩና በስልክ ተጠራሁ። ስሄድ የቃል ክስ ተመስርቶብኝ አገኘሁ። 'ካድሬዎችን ደንቆሮዎች ናችሁ' ብለሃል የሚል ነበር። መልስ እስከምሰጥ እንኳን ጊዜ አልተሰጠኝም። ለጥብስ አደረሱኝ። በወታደር ፖሊስ ተነድቼ እስር ቤት ታገርኩኝ። ከዚህ በኋላ ያለምንም ጥያቄ አራት አመት ጠጥቼ ወጣሁ። ያን ያደረገው ጓድ ነው እንግዲህ የዛሬው የሃይማኖት መሪ የሆነው። እኔም በማእረጌ ከማንም በታች ሁኝ የቀረሁት በዚሁ ሰብብ ነበር። ዛሬ ግን ከኮለኔሎቹም ጋር እኩል ነኝ።

ስርአት ዐለቱ አብቅቶ ከበሩ ላይ ጠበኩትና ሰላምታ ሰጠሁት፤ ሆን ብዬ ነበር።

"ታዲያስ ጌታዬ" ሲል ተሽቆጥቁጦ እጄን ጨበጠኝ።

"ታዲያስ ጓድ! እንዴት ይዞሃል?" ስለው።

"ጓድ አትበለኝ" አለኝ ትንሽ ቅር ተሰኝቶ።

"እንዴት?" አልኩት።

"አልፈልገውም። የውሽት መጠሪያ ነው። እነመንግስቱ ሀይለማርያም እኛን ለማታለል የተጠቀሙበት ዘዴ ነው" አለኝ።

"ታዲያ በምትኩ ምን ብዬ ልጥራህ?"

"ማእረግ አለኝ፤ በማእረጌ ጥራኝ።"

"ማእረግህም የነመንግስቱ ነው" አልኩት ትንሽ ፈገግ ብዬ።

"ከፈለክ በስሜም ጥራኝ። አልቀየምም። ሁሉም ነገር እኩትሟል። የእግዚአብሔር ሀይል ብቻ ነው ማክተሚያ የሌለው" አለኝ ኮስተር ብሎ።

"አንድ ነገር ልጠይቅህ" ስለው ቀልጠፍ ብሎ።

"ምን ልትጠይቀኝ እንደ ፈለክ አውቂያለሁ። የዚያን ጊዜ ድሬደዋ መፅሀፍ ቅዱስ አቃጥለህ አልነበረም" ልትለኝ ነው። ማቃጠሉን አልክድም። አቃጥያለሁ። ያሃ ጨቅላ ነበርኩ። ዛሬ ግን አውቃለሁ። ብዙ ነገሮችን ተምራለሁ። እምላኬንም ይቅርበለኝ ብየዋለሁ። ከእንግዲህ ወዲያ በኋላ የሱስ ክርስቶስ ከማመን በስተቀር የሚያዋግ ነገር የለም። አንተንም ቢሆን ባለፈው የተገናኘን እለት ይቅርታ ጠይቂሃለሁ። ምንም አይደል፤ አልፋዋል ብለኸኛል። አንተን መበደሌንም ላምላኬ

ነገራዋለሁ። አሁንም ቢሆን በድጋሚ ይቅር በለኝ" ብሎ ወደ ጉልበቴ ጎንበስ አለ።

"በፍቃድ! እኔ ቂም አልያዝኩብሁም። ብይዝብሁም ኖሮ አላናግርሁም ነበር" ብዬ በጆ ቀና ሳደርገው።

"እመሰግናለሁ። እግዚአብሔር ይስጥህ" አለኝ እገጋገሩን ረገጥ አድርጎ።

"አሜን" ብዬው ፈጥኝ ተለየሁት። ትህትናውንስ ምንየ ተላብሶታል።

ትዝ ይለኛል፤ ከየኔነሽ አበፋ ጋርም ፍቅራችንን ሳንጨርስ የተለያየነው በመታሰራ ምክንያት ነበር። ምን አይነት አድል ነው። ባለፈውም እንደ ጀመርነው ተቋረጥን። ዛሬስ ናፍቃኛለች። ሰኔ 24 ቀን ከመድረሱ በፊት አዲስ አበባ ደርሽ መመለስ አለብኝ። ትመጣለች እያልኩ በጉጉት ብጠብቃት አልመጣችም፤ ማን ያውቃል፤ አንድ ችግርስ ገጥሟት እንደሆነ?

ምእራፍ ስድስት

«ሰማችን ወያኔ ስድባችን ትማለም፤ የደርግን ወታደር ነፃነው እንደላም!»

«እረ እናንተ ሆሁ ምንም ቀን አልወጣ፤ አንድ አሀያ ቢሄድ መንጋ ፍጹል መጣ፤ የኔነሽን ፍለጋ አዲስ አበባ ሄጃ የሰማሁት ግጥም ነበር።»

15

ከጥዶቹ ቁጥቁጦዎች ስር ነው የተቀመጥኩት። ከፊት ለፊት የኢትዮጵያ ሰንደቅ አላማ ትውልደባለች። አንጋጥጫ አየኋት። ነፋስ ወዲያና ወዲህ ያላጋታል። ከግንዞት ህያ ወዲህ የሚሰቅላት፤ የሚያወርዳት የለም። ሌትም ቀንም ትውልደባለች። ባለቤት የሰትም። እረ ለመሆኑ የማን ባንዲራ ነች? አሳም ያማራ ባንዲራ ትሆን እንዴት?

ካዲስ አበባ የተመለሰኩት ትናንት ነው። አዲስ አበባ ቀዝቀዝ ብላ ጭርታ ውጣት ነው ያገኘኋት። ለምን እንደ ሆነ እንጃ ሰጪ ጨርሶ ተስፋው ተሟጧል። በዘፈቀደ ነው የሚንጠራውዘው። ሲመሽ ሲገጋ ማየት ብቻ... ተስፋ ማጣት መጥፎ ነው። ያዲስ አበባ ሀዝብ ደግሞ እሳ ነገሩ ተስፋ ማጣት አይወድም። እረ መላው የኢትዮጵያ ሀዝብ በተስፋ ነው የኖረው። ደርግ «አስተባባሪ ኮሚቴ፤ ጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ፤ ኢማላዲህ፤ ኢሰፓአክ፤ ኢሰፓ» እያለ በተስፋ አቅዶቶችልንበር፤ ትንሽ ተስፋው የተሟጠጠበት «ኢህድሪን»

ከመሰረተ በኋላ ነበር። ከዚህ በኋላ የሚለው የለውማ። እነዚህስ ባንድ ጊዜ ተስፋ አሳጡት። ህዝቡ አህዲትቸን ፈፅሞ አልተጠጋቸውም። የጎረጥ ያያቸዋል፤ ይሸሽቸዋል፤ መጥፎ አገማሚያ ነው። ፈጣሪ «የመንግስቱ ሀይለማርያም አስተዳደር ይሻላል» ከሚባልበት ዘመን እንዳያደርሰን ፈራሁኝ።

ካውቶቡስ እንደ ወረድኩ ነበር በህዝብ ስልክ ለየኔነሽ የደወልኩላት። ስልኩ መጥራት ሲጀምር ልቤ እመር እመር ይልብኝ ጀመር።

"ሀሉ!" የሚል ድምፅ ሲመጣልኝ፤

"ሀሉ! የኔነሽን ነበር፤ ላገኛት እችላለሁ?... የት ሄደች? ሆለታ? መቼ? ትናንት?... እሽ" ብዬ ስልኩን ዘጋሁት። ስሜቴ ሁሉ ኩምሽሽ አለ። ልክ ከፍም ላይ ውሃ ሲፈስ ትሺሺ... እንደሚለው።

ለመሆኑ ማንን ለመጠየቅ ነው ሆለታ የሄደችው? እኔን ቢሆን ኖር ታገኘኝ ነበር። ደግሞስ ትናንት ከሆነ የሄደችው ዛሬ የት ደረሰች? አዲያ ዐባይዋን እያወኩኝ፤ አረ እሱስ ያባከናት መኮንን አለ። ወይኔ ጎርፋ! በቅናት እርር ኩምትር አልኩኝ። በየኔነሽ ለምን እንደ ምቀናባት አይገባኝም። ከበርካታ ሴቶች ጋር ተገናኝቻለሁ። ካንዳንደም ጋር ዋል አደር ብያለሁ። ግን አላስታውሳቸውም። ስለያቸው መለየት ነው። የኔነሽ ግን አትረሳኝም። ጠብ እርግፍ አድርጌ ብተዋትም ሳገኛት አዲስ ትሆንበኛለች። የምተዋትምስ ስለምቀናባት ነው።

የኔነሽስ መኝታ ላይ እንደ ሌሎቹ ሴቶች አይደለችም። የተለየች ናት። አብዳ ነው የምታሳብደው። በዚህ ላይ ልስላሴዋ፤ ጠረፍ፤ የከንፈርቿ መጣፈግ ማር ከረሜላ ናቸው። ለፍቅር ንፍገት አታውቅም። ታዲያ ምን ይሆናል! እንደ አደይ አበባ ሁሉ ይቀስማል። እንዚህአብሄር ይደላት! ያንን ገላ ለሁሉ ታስዳስሰዋለች።

ካውቶቡስ መናኸሪያ ወጥቼ ቁልቁል ተዳፋሁ። ለጊዜው ወደየት አቅጣጫ ለመሄድ እንዳሰብኩ አላውቅም። በጣም በሽቆኛል። አይፈረድብኝም፤ ከሆለታ በጉምጃታ መጥቼ ሳጣት ምን ላድርግ!

መሀል መርካቶ ካንድ ሆቴል ዘው ብዬ ገባሁና ጥግ ይገር ተቀመጥኩ። ሰጪ ድራፍት ይጠጣል። ሰኣቱ ወደ እስራ አንድ ሰአት ይጠጋል። አንዲት ጠየም ያለች ቅንጆ መጥታ።

"ምን ልታዘዝዎት?" አለችኝ። ፈገግታዋ ለዛ ነበረው። ጨምድ ይዘኝ።

"ድራፍት" አልኳትና መለሰ ብላ ስትሄድ ባይኖቼ ተከተልኳት። ትከለ መልካም ናት፤ ሽንቀጥ ያለች። ከሁሉም ጥርሶቿ ይምጡብኝ። የተቆለፈ ልብን ይከፍታሉ። ድራፍቱን ይዛልኝ መጣችና ከፊቴ ላይ አስቀምጧልኝ ፈቀቅ ብላ ጥግ ይዛ ቆመች። ስርቅ አድርጌ አየኋት። ፀጉሯም ዘንፋላ ነው።

መሽተኛው ጠጥቶ ለመሄድ ተቻኩሏል። እፋግፍግ ብሎ እየተጣደፈ ይጠጣል። ብዙ ሁካታ አይሰማም። ፈገግታ የሚባል ነገርም የለም።

በሰፋብ ህፊፋው መሽሽ ሲልልኝ ብርጭቆውን ብድግ አድርጌ ጨዋታዬን ጀንደ መንምዘዝ አለኝ። ይልቅዋ ቅዝቃዜው ያተሰሰ ሰውነቴን አበጸጸልኝ። ህግደ አሁንም ጠጥቶ ለመሄድ ይሻማል። እኔም አጋባሁና

እንድትደግመኝ ጠቀስኳት። ለምን እንደ ሆነ እንጂ ወደኔ ስትመጣ ፈገግታዋን ታደምቀዋለች። ብርጭቆውን ስታነሳ።

"ይቅርታ! ጠምቶኝ ነው። አጣደፍኩሽ መሰል" አልኳት። ገና አሁን ነበር ያናገርኳት።

"አይ! ምንም አይደል! ስራየ አይደል" አለችኝ፤ አንገቷን መታ ስታደርገው ሀብሷን አየሁት፤ ከጠይም አንገቷ ላይ እርፎ ውበት ሰጥቷታል። ድራፍቱን ይዛልኝ ተመለሰች። አሁንም አስተውሎ አየኋት። አንጀት የለትም። ሽልግ ያለ ነው፤ ከፊቴ አስቀምጧልኝ መለሰ ስትል።

"የት ትሄጃ" አልኳት ፈገግታዋን አድምቄ።

"የትም አልሄድ" አለችና መለሰ ብላ በትከሻየ በኩል ጠጋ ብላ ቆመች። መቀመጫ ወንበር አልነበረም። ደግሞ በጂ ትከሻየን ተመረከዘችው። ደስ አለኝ። የየኔነሽን ራስ ምታት የምትፈውስ ክኔን አገኝሁ።

"ሰጪ የት ለመድረስ ነው እየተጣደፈ የሚጠጣው?" ስል ጨዋታ ለመጀመር ያህል ጠየኳት።

"ሰአት እላፈ ሳይደርስበት በጊዜ ጠጥቶ ወደ ቤቱ ለመሄድ ነው።"

"ሰአት እላፈ አስከ ስንት ነው?" አልኳት ልክ እንደማላውቅ ሰው ሁኝ።

"አስከ ምሽቱ አንድ ሰአት ድረስ። እንግዳ ነህ እንዴ?"

"አዎን! አንግዳ ነኝ። ከክፍለ ሀገር እንደ መጣሁ ሆለታ ገባሁ። እራሴ ነበረኝ እሷን ልጠይቅ ብመጣ የለችም አሉኝ" ብላት ከንፈሯን መጣ።

"የት ሄደች አሉህ?"

"ትናንት ሆለታ እንሄደች አልተመለሰችም አሉኝ።"

"አንተኑ ለመጠየቅ ሄዳ ይሆናላ።"

"ሊሆን ይችላል" አልኳትና ትንሽ ዝም ብዬ ቆይቼ "ለምሽ ማን ይባላል?" አልኳት።

"ዕጌ" አለችኝና "ያንተስ?" ስትል ጠየቀችኝ።

"መቶ አለቃ ጎርፋ እንደሻው እባላለሁ። ምንድን ነው የምትጠጭው? ልጋብዝሽ።"

"ድራፍት" ብላኝ ልታመጣ ስትል።

"እንዳትመላለሽ ለኔም አምጭልኝ" አልኳትና ብርጭቆን አጋብቼ ሰጠኳት።

ዕጌ ድራፍቱን ይዛ መጣችና የኔን ከፊቴ ላይ አስቀምጧልኝ የሷን አጋመሰችለት። ደንገጥ አልኩ። ጠጭ ከሆነች ኪሴ አይችላትም። ጥርሶቼን ነክሽ ከያዝኳት አምሳ ብር እርባ ቀርታኛለች።

ብርጭቆውን ጠረጴዛው ላይ አስቀመጠችና ከንፈሯን አባብላ ትከሻየን ደገፍ ብላ በመቆም።

"ተጫወት" አለችኝ። የኪሴ መቅለል ቅፅበታዊ ስጋት ወርኝ ነበር።

"እሽ" አልኳትና ድራፍት ተጎነጨሁ።

"ለመሆኑ መጽሐፍ አገኝ ይሆን?" አልኳት። አጠያየቁ የቢሆን ይሁን ነበር።

"ልጠይቅልህ እንዴ?"

"አዎን" ስላት ፈጠን ብላ በውስጥ በር ገባች። ስለቲን ሳይ ላበራ ሁለት አምስት ደቂቃ ጉዳይ ይላል። መሸተኛው ቀስ እያለ መሹለክ ይዟል።

ፅኒ ወዲያው ተመለሰችና "እድለኛ ነህ! ለትንሽ የመጨረሻውን አልጋ አገኘህ። ስምንት ብር ስጠኝ" አለችና እየተጣደፈች። አውጥቼ ሰጠኳት። ሰላሳ ሁለት ብር ቀረኝ። ጉዴ ፈላ። እራት አለ! ድራፍቱንም ገና አልደጋገምንም። አሲስ ስንት ትጠይቀኝ ይሆን? ወገቤ ክፍል አለ።

ያልጋውን ሂሳብ ከፍላ መጣች። ከኒ አልፍ ብለው ይጠጡ የነበሩ ሁለት ሰዎች ሂሳብ ከፍለዋት ሂዱ። ብርጭቆዎቹን አነሳስታ! ጠረጴዛውን ወላውላ እንዱን ወንበር ይዛ በመምጣት ከፊት ለፊቱ ተቀመጠች። መስተዋት ሆነችልች። በማደራ ደስ ብሏታል። ያይኖቿ ቅንድቦች ሳይቀሩ ስቀዋል።

"ተጫወት" አለችና ተመቻችታ ከተቀመጠች በኋላ።

"እሽ" አልኳት ፈገግ ብዬ። ከንግዲህ መምሸራችን አይደል። የሂሳቡ ነገር ወገቤን አርቆኛል።

መከራከሩን ደግሞ አላውቅበት። ያለኝ ምርጫ ሀቁን መናገር ነው። ትጠጣ! እራት እጋብዛታለሁ። ያለኝ ገንዘብ ለዚህ ይበቃኛል። ከዚህ በኋላ እሽ ካላች አብረን እናድራለን። እንቢ ካላችም ተጠቅልየ መተኛት ነው።

እሷ ከድራፍቱ ከደገመች በኋላ እራታችንን ለመብላት ወደ ምግብ አዳራሽ ገባች። ስላት እላፊ በመቃረቡ ነው መሰል ጭር ብሏል። ከመቀመጣችን ነጭ ካኒ የለበሰ በይ መጥቶ።

"ምን ይምጣላችሁ?" አለን።

"ምን ምን አላችሁ?" ስለው ማት ነገር አነበነበልኝ። እኔ ይህን ሁሉ የምግብ አይነት አላውቅም። ቶሎ ብዬ።

"ጥብስ" አልኩት እሱን ሲጠራልኝ። ፅጌም እሱን አዘዘች።

"ሂሳብ በቅድሚያ" ሲለኝ።

"ስንት ነው?" አልኩት እጄን ወደ ኪሴ እያስገባሁ።

"እስራ ሁለት ብር" አለኝ። አውጥቼ ሰጠሁት። ሀያ ብር ቀረኝ። ድራፍቱ ገና አልተከፈለም እንጂ ለፅኒ ይበቃት ነበር።

ጥብሱ መጣልን። ትኩስ ነው። ደግሞ ለጋ ነው። እሱስ ፅጌም ለጋ ነበረች። ኪሴ ነው ደርቆ ያደረቀኝ።

"ብይ እንጅ" አልኳት እንደ መቅለስለስ ስትል ጊዜ። የየኔንሽን አለህ በፅኒ አበረድኩት።

በልተን ካበቃን በኋላ ተጣጥበን ወደ መጠጥ ቤቱ ተመልሰን ድራፍታችንን እንጠጣ ጀመር። ሳይታወቀን ነበር እንድ ስላት የደረሰው። ሴቶች እቃ መሸከክ። ሂሳብ ማስረከብ ይዘዋል። እኔም ለፅኒ እንዳለ ሀያውን ብር አስረከብኳት። ዘጠኝ ብር ከሀያ ሳንቲም መለሰችልኝ። ጓደኞቿ ወደ ቤታቸው ውልቅ ውልቅ አሉ። አሳዘኑኝ። ወረቱን የተቀማ ነጋዴ ይመስሉ ነበር። ወንዱ ወኔው ተሰልጧል...

ፅኒ ሂሳቧን አስረከባ መጣችና ካጠገቤ ተቀመጠች። እንድ ነገር ለትጠይቀኝ ፈልጋ ትቅለስለስ ጀመር። ፈገግታዋ ደግሞ የትህትና አይነት ነበር። የሴትነት ክብሯ ደግሞ አፍኖ ያዛት። ቢጨንቃት።

"ቤቱክ እርቅ ነው" አለችኝ።

"የት ነው?" አልኳት።

"ወደ መሳለሚያ ነው።"

"ታዲያ ምን አስጨነቀሽ።"

"ማለቱ ... " ብላ እንገቷን ደፋ አደረገች።

"ማለትሽ?" አልኳት ፈገግ ብዬ።

"አብረን ነው ይህምናድረው ብዬ ነው" አለችኝ።

"ታዲያስ። አንቺን ብዬ እንጂክ የማድርበት አላጣሁም። ለምን እንደሆነ እንጃ ሳይሽ ደስ አልሽኝ" ስላት ፈገግታዋ ጨመረ። ትንሽ አሰብ አደረኩና "ፅጌ" አልኩና ጠራጊት፤ አጠራራ ራሱ ለዛ ነበረው።

"ወይዘሩ" አለችኝ አሷም በፍቅር አይን እያየችኝ።

"እንዴት መሰለሽ! በምን ሁኔታ እንደ መጣሁ ነግራሽለሁ። ዛሬ የገንዘብ ችግር አለብኝ። በሌላ ጊዜ ግን እጥፍ አድርጌ እክስሻለሁ" ስላት ቅሬታ በፊቷ ላይ ሽው ብሎ ሲያልፍ አየሁት።

"ምንም አይደል" አለችኝ። አመላለሷም በይልቻታ የታፈነ ነበር። እርግጠኛ ነኝ። የጋበዝኳት ጉባዣና አቀራረቤ ተለሳልሼ እንጅ ፅኒ በዋሳ የምትቀመስ አይደለችም።

ከዚህ በኋላ ወደ መጽሐፍ ክፍላችን አመራን። ፎቅ ነው። የረጃውን ስንጣጣ ትንፋሾችን ይፈጥን ነበር። ክፍላችን ውስጥ እንደ ግን እኔ ወዳልጋው ሳመራ፤ እሷ በሩን ከረቸመችው። ካልጋው ጫፍ አገሮቹን አንጠልጥዋ ጠበኳት። ወደኔ ስትመጣ አይኖቿ ማረፊያ አጥተው ተቅበዘበዙ። ጥርሶቿ ደግሞ ሙሉ በሙሉ ተገልጠዋል። ከቅሬ ላይ ወደቀች። ምንኛ የዋህ ኖራለሁ። የቡና ቤት ሴቶች ገንዘብ እንጅ ፍቅር የማያውቁ አይመስሉኝም ነበር። ከንፈሮቿን ሳም አደረኳቸው። ወለላ ማር ናቸው። ልብሳችንን ለማውለቅ ሽሚያ ነጠምን።

መብራቱን አረስተነው አላጠፋነውም ነበር። ብዙም ሳንቆይ ሁለተኛውን ዙር ተያያዝነው። ለካም ነገር ያለው ሁለተኛው ላይ ነው። የሰማይ የምድሩን፤ የኢስፓውን፤ የኢህአዲጉን እንቀባጥር ጀመር።

ጧት ስለቲን ሳይ እንድ ስላት ይላል። ፅጌ ውድቅ ብላ ነበር። ቀለቀስኳት። አይኖቿን አሻሽና "ነጋ እንዴ?" አለችኝ።

"ኧረ እረፍዷል" አልኳት። አይኖቿ እንደ መርገብገብ አሉ። ይህንኑ ከንፈሮቿን ሳምኳቸው። ወደ ሰውነቴ ጥብቅ አለችና መልሳ ላመችኝ። አድረጋለች እንደገና ተናነቅነው። መብራቱም ሲበራ እንዳደረ ነው። ማህበራዊ ኑሮው ብቻ ነው የጨለመው...

ተነስቼ ልብሴን ስለባብስ አሷም መልበስ ያዘች። ፀጉሯ ድራሽ ለባቱ ጠፍቷል። ነፋስ እንደ አመሰቃቀለው የጤፍ ነዶ። በመልክ በመልኩ ካስተካከለችው በኋላ ቦርሳዋን እንግታ ተከተለችኝ። መብራቱን ያጠፋነው ክፍሉን ስንለቅ ነው።

ከታች ወርደን ፊታችንን ከታጠብን በኋላ ቁርሳችንን ለመብላት ከሆኑል ወጥተን ወደ አንድ ቁርስ ቤት አመራን። ገሩም የሆነ እንቁላል ጥብስ ነበር የበላነው።

"እንግዲህ ዕጌ የዛሬን መዋሌ አይቀርም" ሰጠ።

"እርሳችሁን ፍለጋ ነው?" አለችኝ ፈገገ ብላ። በፈገገታዋ ውስጥ ግን የቅናት ምልክት አየሁባት።

"እሷን ተያት፤ ያልነገርኩሽ ነገር አለ" ሰጠት ደስ አላት። በመካከላችን ጠብ እንዳለን በመገመት።

"ከዋልክ ብቅበላ ታዲያ።"

"እመጣለሁ።"

"እንዳትቀር አጠብቅሃለሁ።"

"አልቀርም።"

ከዕጌ እንደተለየሁ በቀጥታ የሄድኩት ወደ ቤቴ ነበር። እማማ ልኬን ከበሩ ላይ ቁመው አገኘኋቸው።

"ጎርፉ!" አሉና በደስታ ጮሁ። "ልጄ እንደ ዋዛ ወጥተህ በዚያው ቀረህ! እስቲ ግባ" ብለው ድብርክ ድብርክ እያሉ ቀድመውኝ ገቡ።

"ተለቀቃችሁ?" አሉኝ ከተቀመጥኩ በኋላ።

"አልተለቀቅንም። መቆየታችን የማይቀር ነው። እማማ ልኬ እስከዚያው መበርታት ነው።"

"እኔማ ምን እሆን ብለኸኝ ልጄ! አንተ ተጎዳህ እንጂ። ይሰጥ ያልሆነውን አይተናኩሉም አሉ። እንተ ዛሬ ያለህ ይሰጥ አይደለህ። ለምን አትነገራቸውም? ወዲህ ደሞ ተማሪ ነህ! ከጣጣው የለህበት። ይህን ሁሉ አብራርተህ ንገራቸው።... የደርግ ጊዜም ታስራ ነበር ጠቸው።"

"እስቲ እጥክራለሁ" አልኳቸው። የረሳሁትን ይልቅ ቀስቀሱብኝ። ይሆናል መሰሉኝ የኒቨርስቲ ትምህርት ጀምራ ነበር። ፊተና ሲቀረገኝ ነው የተቋረጥነው። ምን አይነት እድል ነው? ከማድ ላይ መነሳት...

እማማ ልኬ እምበላው ለማዘጋጀት ተፍተፍ ሲሉ እኔ ወደ መኝታ ክፍሌ ገብቼ ሳጥኔን ከፍቼ ሰፈትሽ ለችግር ቀን ብዬ ያስቀመጥኩት ሁለት መቶ አምሳ ብር አገኘሁኝ። ልክ ወድቆ ያገኘሁት ያህል ነበር የተደሰትኩት። አምሳ ብሩን ለማማ ልኬ ሰጠኋቸው።

ምሳየን በልቼ ወደ ውጭ ሳልወጣ ከቤት ዋልኩኝ። እማማ ልኬን ተሰናብቻቸው የወጣሁት ልክ አስራ አንድ ሰአት ሲሆን ነበር። ወደ ዕጌ ከመሄዴ በፊት ለየኔነሽ ስልክ ደወልኩላት።

"ሁሉ!" የሚል የሴት ልጅ ድምፅ ሰማሁ።

"ሁሉ! የኔነሽን ነበር... አልተመለሰችም?... መቶ አለቃ ጎርፉ ደውሎ ነበር በይልኝ፤ ሆለታ ነው ያለሁት። ጎሽ እንዳትረሽ" ብዬ ስልኩን ዘጋሁት። ዕጌን ተለዋጭ በማግኘቴ አልተሰላጩም። አደዋጋሌም የቢሆን ይሁን ነበር። ወደ ዕጌ ገሰገስኩ።

ከምትሰራበት ሆቴል ስገባ ሰጪ ይህን ድራፍት አፍላ ተያይዞታል። መቀመጫ ፍለጋ ባይኖሩ ዘወርወር ብዬ ሳይ ዕጌን ከወዲያ በኩል ቁጭ ብላ አየኋት። ፈገገ ብላ ጠቀሰችኝ። ካጠገባ ስደርስ ተነሳችና እጅን ጨበጠችኝ።

"ታዲያስ" ብያት ተቀመጥኩ። ሁለት ሰዎች ካጠገባ ተቀምጠው ድራፍት ይጠቡ ነበር። እኔ ሶስተኛ ሁኝ ጠረጴዛ ተጋራሁኝ።

"ምን ይምጣልህ?" አለችኝ ትከሻየን በጂ ደገፍ ብላ። የሚወዱትን ወይም የፈቀዱትን ወንድ ሳይሆን አይቀርም እጃቸውን ጣል የሚያደርጉበት።

"ድራፍት" አልኳት። የጠረጴዛ ባልደረቦቼ እረጋ ያለ ጨዋታ ይዘው ነበር። ስለጊዜው ሁኔታ ነው።

"... ምን እንዳያመጡ ብለሃቸው ነው? 'ጨው ለራስህ ብትል ጣፍጥ! እለበለዚያ ድንጋይ ነው ብለው ይጥሉሃል' የሚባል አባባል አለ። ለራሳቸው ቢሉ የህዝቡን ትንፋሽ ያዳምጡ። አለዚያ ግን የደርግ እጣ ይጠብቃቸዋል። የኢትዮጵያ ህዝብ እንደሆነ ከንግዲህ ወዲያ አይታለልም" አለ ጥርስ በላዛው ሰውየ።

"እንደ ደርግ መላ የሚፈጥሩ ከሆንማ እዳልኩው የደርግ እጣ ይጠብቃቸዋል" አለ ራሰ በራው።

ዕጌ ድራፍቱን አምጥታ ከፊቴ አስቀመጠችልኝና ወደ ጆሮዋ ጠጋ ብላ "እርሳችሁን አገኘሁት?" አለችኝ

"አልፈለኳትም" አልኳት።

"ቀጣፊ!" አለችኝ።

"ሙቸ" ሰላት።

"ልክ አይደለህም" አለችኝ።

"ልክ ነኝ እባክሽ። ከተወችኝ መተው ነው። ይልቅ የምትጠጭው ያዥ። በነገራችን ላይ አልጋ እንዴት ነው?"

"ይገባለሁኝ" ብላኝ ድራፍት ልታመጣ ሄደች። ወደ ሰዎቹ ወራ ጆሮዬን ጣል አደረኩ።

"ለመሆኑ መመሪያቸው ምንድን ነው?" አለ ራሰ በራው።

"ዲሞክራሲ ነው" ሲል ጥርስ በላዛው ሁሉቱም ሳቱ። እኔም ፈገገ አልኩኝ።

"ጦሩ ነው አንተው ጉድ የሰራን፤ ሽንጡን ገትሮ ቢዋጋ ይኸ ሁሉ ነገር አይመጣም ነበር" አለ ራሰ በራው።

"ጦሩ ምን ያደርግ ብለህ፤ እንደምንሰማው ከሆነ እያንዳንዱ የጦር ግንባር በገንዘብ ተቸብቻል አሉ። በዚህ ላይ ጀኔራሎቹ እየጣሉት ይፈረጥጣሉ" ሲል መለሰለት።

ዕጌ መጥታ ስለቆመች የነሱን ጨዋታ ማዳመጡን ተወት አድርጌ ወደሷ መለስ ብዬ። "መቀመጫ አጣሽ?" አልኳት።

"የለም፤ በሙሉ ተይዟል" አለችኝ። እኛ ሶስተኛ ስንደዝ የጠረጴዛ ባልደረቦቹ ሂሳብ ከፍለው ሄዱ። ብርጭቆዎቹን አነሳስታ ስትመለስ።

"እራታችንን እንብላ፤ እርቦኛል" አለችኝ። ገንዘብ እንደያዝኩ አውቃለች።

"እሽ" ብያት ይዠው የነበረውን ድራፍት ጨልጬ ቀድሜያት ወደ ምግብ አዳራሽ ገባሁኝና ጥብስ አዘዝኩኝ። ቁርጥስ እሷን ብቆርጥ ይሻለኛል።

ጥብቡ ቀርቦልን እየበላን እያለን "በቃ በእርሶህ ጨካኝነት ማለት ነው?" በማለት ከፊቱ ላይ አንዳች ነገር የምታነብ ይመስል ትክብላ ታየች ጀመር።

"እውነቱን እንድንግርሽ ትፈልጊያለሽ?"

"እስቲ ንገረኝ።"

"እንዳንቺ ድንገት ያገኘህት ፍቅረኛዬ እንጅ እርሶህ አይደለችም። ግን ለብዙ ጊዜ በፍቅር አብረን ቆይተናል" ሰላት።

"እስቲ እጅን ምታች" ብላ እጇን ወደኔ ዘረጋች። መታረት። ልክ የግሏ ያደረገችኝ ያህል ደስ አላት። እንዳጤንኳት ቶሎ ፍቅር የሚያጠቃት፤ እና ደግሞ ቅናት የሚጠብሳት አይነት ናት። ምስኪን፤ አሳዘነችኝ። ቡና ቤት ገብታ ተንገረገበችው። ዛሬ እንዴት ነገ ሌላውን። በቃ ጥቂት ብሮች መለቃቀም፤ ሽቶ መግዛት፤ ያችን መቀባባት፤ ብልጭልጭ ልብሶች ለብሳ መብለጭለጭ... ጊዜውም ፍሬ የሌለው ብልጭልጭ ጊዜ ነው...

"ቡና ቤት ኖሯል የምትሰራው?" ስትል ጠየቀችኝ።

"ነገሩስ የቢሮ ፀሀፊ ነበረች" ሰላት በንቀት ከንፈሯን ለጠጥ አድርጋ።

"ይችሉ ሽጣሃለች። ደግሞ የቢሮ ፀሀፊዎች ሁሉ አይደል እንዴ የሚጎትታቸው። ቡና ቤት ያለነው በቁርጡ እንሻላለን።"

"እስቲ መሻላችሁን ወደፊት ባንቺ ላያችሁ አይደል" አልኳት።

እራታችንን በልተን ወደ መጠጥ ቤቱ ስንመለስ ሰጪ ሂደ መጠጥ ቤቱ ጭር ብሎ ነበር። ጊዜውም ጭርር ብሏል... እኛም ጊዜው አላገናናንም። ወዲያው ሰአት ደረሰ።

ሂሳቧን አስረክባ እየተጣደፍን ወደ ፎቄ ስንወጣ አደናቅፍዋት ባፍጢሟ ልትደፉ ስትል። "እኔ ልደፋልሽ" ብዬ ቀለብኳት። ፕርሶቿ ሊረግፉ ነበር። በሳቅ ተንካካች። ለብ ብሏታል።

ለካ የፍቅርም ጣእሙ የሚታወቀው ሲደገም ነው። ከትናንቱ የተለየች ሆነችብኝ። አቤት ትንፋሻችን! ላባችን ደግሞ ምንድን ነው? ሰውነታችን ጨርሶ ቀለጠ...

"መጥቼ እጠይቅሃለሁ።"

"እሽ።"

"አይከለክሉም አይደል?"

"አይከለክሉም።"

የፍቅርና የሰላም ሌሊት ነበር። ኢትዮጵያ ብቻ ነች የልጆቿን ፍቅር አጥታ ሰላሟ ተናግቶ የምትታመሰው፤ እኔና ፅጌስ በሰላም አነጋነው።

ጧት ቀድሜያት በመነሳት ልብሴን ስለባብስ በጀርባዎ ጋደም እንዳለች ታየች ነበር።

"ተነሽ እንጅ" አልኳት።

"አሁ!" አለች ለመነሳት እየተንጠራራች። ትክት ብሏታል። አይፈረድባትም። ሁለት ሌሊት... ያለአረፍት፤ እኔም በፅናት ይገኘው እንጅ ራሴ ሹው ሲልብኝ ይታወቀኛል።

ልብሷን ለባብሳ እንዳበቃች ሃምሳ ብር ከኪሴ አውጥቼ ለጠጋት።

"እቁብ ደርሶብኝ እንጅ አልቀበልህም ነበር። ዝርዝር የለህም?" አለችኝ።

"የምን ዝርዝር?"

"ያምሳ ብሩ። መልስ የምስጥህ ስለሌለኝ ነው።"

"መልስ አያስፈልገኝም።"

"እንዴ! እስረኛቱ ነህ" አለችኝ።

"እስረኛ አይደለሁም። ታዳሽ ነኝ። አዲስ ሰው እንድሆን" ሳቅ አልኩኝ፤ በገዛ አነጋገራ። ቃል ሳትናገር ተከተለችኝ።

ቁርሳችንን በልተን አውቶብስ ተራ ስንገባ የሰጪ ትርምስ ለጉድ ነው። ስንጋፋ፤ ላይ ታች ስንል ባንድ ሰአት የሄድን ካምስት ሰአት ደረሰን። ትግስቲን ጨረስኩ። ፅጌን ወደ ቤትሽ ሂጂ ብላት እንቢ አለችኝ። በዚህ ላይ ፀሀዩ እናት ይነድላል። የሰኔ ፀሀይ አይጣል ነው። ፅጌ እኔ በሄድኩበት ትከተለኛለች። ከንፈርቿ ደርቀዋል። ድክም እንዳላት እርምጃዋ ያስታውቃል።

ግፊያውን ባለመቻሌ እንድ ሀሳብ ስለመጣልኝ እየገሰገስኩ ወደ ስምሪት ከፍሎ ገባሁ። ፅጌም ተከትላኝ በመግባት ከጋላየ ቆመች። ቲታ የለበሰች ሴት ለሹፌሮች የመውጫ ወረቀት ትሰጣለች። ልቅና እንዳላት ተረዳሁ። ሹፌሮቹ ሁሉ ይሸቆጠቆጡላታል።

"የኔ መቤት ችግር ገጥሞኝ ነው። ተባበረኝ። ሆለታ ሀጅ ነበርኩ። መኮንን ነኝ። ይኸውና ከጧት ጀምሮ እስካሁን ድረስ ብጋፋ ወረፋ አልደረሰኝ አለ" አልኳት።

"አንችሰ?" አለቻት ፅጌን ለኔ መልስ ከመስጠቷ በፊት።

"የኔ ባለቤት ነች" ሰላት።

"እስከህ ባለቤትዎት ነው እንዴ እጅዎን የሰጡት?" አለችኝ። ተሳሳቅን። ምን ይደረግ? ደግነቱ እንዲህ ብላኝ አልቀረችም። ይዛኝ ወጥታ ሳንድ የመለስተኛ አውቶቢስ ሹፌር ሰጠችኝ። ያቆያት።

"ሳምንት አሁድ አመጣለሁ። እንድትጠብቀኝ።" አለችኝ ፅጌ አውቶቢስ ውስጥ ከመግባቱ በፊት ስንሰነባበት።

"የመኪና ችግር አለ። እንደምታይው ነው። ከስራሽ እንዳትሰናከይ።"

"ግዴለህም! እንደ ሰው እሆናለሁ።" ብላኝ ወደ ቤቷ ሄደች። አይኖቼ ተከትለዋት ነበር። ተሃድሶ ይሏል እንዲህ ነው። በዚህ ሁኔታ ነበር ፅጌ አድሳ የለቀቀችኝ። የኢህአዲግ ተሃድሶ ነው ደብዛው የጠፋ!

ምእራፍ ሰባት

አስበን እንስራ ሰነም እንዲሆን
ይሁን ይሁን ብለን የማይሆን እንዳይሆን።

16

ቀኑ ሰኔ 24 ቀን 83 ዓ.ም. ነው። የሽግግር መንግስቱ የሚመሰረትበት አለት።

ሌሊቱን ዝናብ ሲወርድ ነው ያደረው። ከውጭ በየጥጉ የተኙት መኮንኖች ሲንጫጩ ነው ያገኙት። ቀኑ አሁንም ቢሆን እንደ ጨፈገገው ነው። የመኮንኖቹም ፊት እንደ ቀኑ ምርግ ያለ ነው። በየመኝታቸው ላይ ተደምመው በሀሊናቸው እንዳች ነገር የሚዳስሱ ይመስላሉ። ከኔ ጎን የሚተኛው መኮንን ተጠቅልሎ እንደተኛ ነው። ፊፅም ተስፋ ቆርጧል። ደግሞ ሲጋራ አጭያሽ ነው። ሱስም ሳይገለው አይቀርም። እርሃብም ጎድቶታል። ለምን እንደሆነ እንጂ መኮንኖቹ አያቀርቡትም። ድሃ በመሆኑ ይሆን? ሊገባኝ አልቻለም። እሱም ቢሆን ከማንም አይጠጋም። ደስ ሲለው ትንሽ ከኔ ጋር ይነጋገራል። በተረፈ ዝም ነው። አብዛኛውን ጊዜውን የሚያሳልፈው ተጠቅልሎ በመተኛት ነው። መኝታ ሲበዛ ደግሞ መጥፎ ነው። እርሃብም ካንጀት ይገባል። ስሙን ገና በቅርቡ ነው ያወኩት። መቶ አለቃ ሀይለሚካኤል ይባላል።

የወታደር ጃኬቱን እስከ አንገቱ ድረስ ቆልፈው በመልበስ! ፎጣ ደግሞ በመከናከብ ከመኝታየ ተቀምጦ መፅሀፍ አነባለሁ። ሻምበል በድሉና ሻምበል አዳኛ እንደተኙ አፍላፍ ገጥመው ያንሸካሹኩ። የሚሉት አይሰማኝም።

መቶ አለቃ ሀይለሚካኤል ድንገት ከተኛበት ወርጫ ሲል ጎኔን በክርኑ ስለጎሽመኝ ትንሽ ፈቀቅ አልኩኝ።

"ይቅርታ" አለኝ ከራሱ ቀና አለና።

"ምንም አይደል" አልኩት። ደጋግሞ አዛጋና ተመልሶ ተኛ። ከነጋ ምንም ነገር አልቀመሰም። አንጀቱ ታጥፍዋል። ብዙም ሳይቆይ ብርድ ልብሱን እንደለበስ ተቀመጠ። አሁንም ደጋግሞ አዛጋና ትክ ብሎ አየኝ። አስተያየቱ እንደ ነገር የመሸት ነው።

"ምን ልርዳህ?" አልኩት አነበው የነበረውን መፅሀፍ አጠፍ አድርጌ በመያዝ።

"ያንዲት ሲጋራ መግዣ ሆያ አምስት ሳንቲም" አለኝ።

"እሽ" አልኩትና በነጠላ ጫማ ወደ ውጭ ወጣሁና ቆም ብዬ ላፍታ አካባቢውን ቃኝሁት። ዝናብ ያደረባቸው መኮንኖች ልብሳቸውን ያሰጣጣሉ። ጥቂት መኮንኖች ደግሞ ወደ ላይ ወደ ታች ይንከላወሳሉ። ፊታቸው እንደ ቀኑ የከፋ ነው። በሀሳብም፣ በብርድም ተጨባብጠዋል።

ከሲጋራ አዛጋዎች ላይ እንደ ፓኬት ኒያላ ገዝቼ በመግባት ስለጠው "ምነው መቶ አለቃ ጎርፋ? መግዛቱንም እኔ እገዛው ነበር። ደግሞ የጠየቁህ ያንዲት ሲጋራ መግዣ ነበር። አይደ...! እግዚአብሔር ይስጥህ" አለኝ።

"አሜን" ብዬው ተቀመጥኩ። ተስገብግቦ ነበር ከብሪት ጭሮ አንዱን ሲጋራ ያያያዘው። ጠምቶት ኖሯል። እያከታተለ ያበነው ጀመር። ሰረቅ እያደረኩ አየዋለሁ። ያለማቋረጥ አንዱን ሲጋራ አጭሶ ጨረሰና ከዚያው ላይ ሌላ ለኮሰ።

"በባዶ ሆኖህ ሲጋራው አይጎዳህም? ባታበዛ ጥሩ ነው" ስለው።

"ይጉዳኝ፤ መኖር አልፈልግም" አለኝ።

"አይዞህ ተስፋ አትቁረጥ" አልኩት። ቶሎ መልስ አልሰጠኝም፤ በጭሱ ውስጥ አንድ ነገር የሚያይ ይመስል ነበር። በሀሳብ አርቆ ሲያይ ቆየና ድንገት ፈገግ ብሎ።

"ልጆች አለህ መቶ አለቃ ጎርፋ?" ሲል ጠየቀኝ።

"የሉኝም።"

"ሚስትስ?"

"የለኝም። ጠብደል ወንደላጤ ነኝ።"

"ታድለህ" አለኝ።

"መታደል አደረከው። እኔ ደግሞ ባልታደል ነው የምለው" አልኩት።

"የለም፤ መታደል ነው። ለምሳሌ እኔ ዛሬ ልጆቼና ሚስቴ ባይኖሩብኝ ኖሮ ላንድ ሀይውቱ አልጨነቅም ነበር። የልጅን አስፈላጊነት አጥቼው እንዳይመስልህ። ሁሉም ነገር ሲደላ ነው ደስ የሚለው። በእውነት ነው የምልህ ለጆቼ የሚቀምሱት የላቸውም። በኑሮየ መሰረት የለኝም። በረሃ ለበረሃ ስንከራተት ነው የኖርኩት። ልጆቼ የንጄራ እርሃብ ብቻ ሳይሆን የኔም ርሃብ አለባቸው። እኔም ብሆን ልጆቼ ይርቡኛል፤ ሚስቴ ትናፍቀኛለች። አንድም ቀን ቁጭ ብዬ አጫውቻቸው አላውቅም። ሁልጊዜም በደብዳቤ። መደምደሚያውም ስቃይ ሆኗልሁ..."

"አይዞህ፤ ዛሬ 24 ቀን አይደለም? የኛም ችግር አልባት ያገኝ ይሆናል?" ስለው እንደ መሳቅ አለና።

"ከንቱ ተስፋ ነው መቶ አለቃ ጎርፋ። ወያኔዎችን ደሀና አድርጌ አውቃቸዋለሁ። ዘመዶቼ ናቸው። ቅንጣት ካላማቸው ንቅንቅ አይሉም። መነሻቸውን ካወከ መድረሻቸውም አይጠፋሁ። በቀለኞች ናቸው።"

"ትግራ ነህ እንዴ ጓድ መቶ አለቃ?" አልኩት ትንሽ ፈገግ ብዬ።

"ንፁህ ትግራ አይደለሁም። አማራም ነኝ። አንዱም የሚያላዝነኝ ይኸ ዘር ቆጠራ ነው። እኔ ከማንኛው ወገን እንደ ምሆን ወደፊት እንጃልኝ? አባቴ ጎንደራ ነው። እናቱ ደግሞ ትግራ ነች። አባቴ ፖሊስ ነበር። በስራ ምክንያት ትግራይ ሄደ ነው እናቱን አግብቶ እኔን የወለዱት። ቢደንቅህ ባለቤቴ ግማሽ አደሬ፤ ግማሽ አሮሞ ናት። ሀረር 3ኛ ክፍለ ጦር እያለሁ ነው የተጋባነው። እንግዲህ የኛ ልጆች የየትኛው ብሄረሰብ አባል ሊሆኑ ነው?" አለና ሶስተኛ ሲጋራ አቀጣጠለ።

"እረ ሲጋራው ይጎዳሃል!"

"ይጉዳኝ አንተው። ኢትዮጵያ ከንግዲህ የኔ አትሆንም። ንፁህ ዘሮች ይፈንጨባት!" አለ ምርር ብሎ።

"ተው መቶ አለቃ ሀይለሚካኤል! እንደዚህ አይባልም። በኔ ይሁንብህ! ከዛሬው ኮንፈረንስ አንድ ውጤት እናገኛለን። እርግጠኛ ነኝ የግንቦትን ወር ደመወዛችንን ይሰጡናል።"

"በዚህ ተስፋ አታድርግ። አጉል ተስፋ በሽታ ነው። መብታችንን የሚጠብቁ፣ ደመወዛችን የሚሰጡን ቢሆን ኖሮ እኛን ከዚህ ድረስ ማምጣት ባለስልጣኑ ነበር። ሲያታልሉን ነው። እኛ መቼም ሁልጊዜ እንደተታለልን ነው። ሀይለስላሴ አስር እጅ ዋሽቶ ነበር። ደርግ ደግሞ ሺ ጊዜ ዋሽቷል። እነዚህ ደግሞ ገና ሚሊዮን ጊዜ ይዋሻሉ። እድገት ነው" አለች። ማዕናናት አልሆነልኝም። እንገቱን ደፋሁ። እሱም ዝም ብሎ ሲጋራውን ይለበልብ ጀመር። ሳየው ፓኬቱ ካለቀ በስተቀር የሚያቆም አይመስልም።

ሻምበል በድሉ ጫኔና ሻምበል አዳኛ ደቻሳ ከመኝታቸው ተነስተው ጠቅሰውኝ ወደ ውጭ ወጡ። መፅሀፌን ከራሱገዩ አስቀምጧል ተከተልኳቸው። ፀሀይዋ አሁን ፍዋ...! ብላለች። ወደ ዳገቱ ሄደው ጠፍታ ቦታ መርጠው ተቀመጡ።

"ለምን ነበር የፈለጋችሁኝ?" አልኳቸው ከተቀመጡ በኋላ።

"ከዚያ መቶ አለቃ ጋር ምንድን ነበር ስታወራ የነበረው?" ሲል በድሉ ጠየቀች።

"የግል ችግሩን ነበር ሲያወራኝ የነበረው" ስለው አዳኛ ቱግ አለና።

"ምን የግል ችግሩን ያወራሃል! 'ወያኔዎችን አውቃቸዋለሁ፤ ዘመዶቼ ናቸው...' ይልህ አልነበረም?" አለች ልክ እንደ ህፃን ልጅ በማፋጠጥ።

"ይህን ያለኝ ታዲያ ከግል ችግሩ ተነስተን ስናወራ ነው..." ስለው በድሉ ደግሞ አቋረጠኝና። "ዋናው ነገር ሰውየው የኢህአዲግ መረጃ ስለሆነ ብትጠነቀቅ ይሻልሃል! ትግሬ መኮንኖችን ብዙ ባንቀርባቸው ጥሩ ነው" አለች።

"እረ በፈጠራችሁ እሱ ንፁህ ኢትዮጵያዊ ነው። ችግር ነው የሚያቆምመው።"

"እንደም ችግር የለበት። አውቆ ነው ችግረኛ በመምሰል ተቆልምሞ እየተኛ የሚያደባው። ደግሞ ካንተ ላይ ነው ጥላውን ያጠላው" አለች አዳኛ።

"ምንድን ነው የምታወራው? ለመሆኑ እሱ ከኔ ምንድን ነው የሚያገኘው? ከንቱ ሃጢአት አትግቡ" አልኩኝ ቆጣ ብዬ።

"ብቻ ብትጠነቀቅ አይከፋም። መኮንኖቹ ሁሉ አውቀውት ነትተውበታል። አንተ ብቻ ነህ ያልነቃህበት" አለች በድሉ።

ሁለቱን ተከራክሮ ማሸነፍ ስላቃተኝ አኩርፌ ጥያቄው ወደ መኝታ ክፍል ገባሁ። ሀይለ ሚካኤል ተኝቶ ነበር። ለካ የመኝታ ክፍላችን መኮንኖች የማያስጠጉት ለዚህ ነው። እውነት የኢህአዲግ መረጃ ይሆን? እረ ይኸ ኮንፈረንስ ተካሂዶ በተገላገለነው።

ኮንፈረንሱ ልክ ዘጠኝ ሰአት ከሆነ ለምስት ደቂቃ ሲሆን ተከፈተና መጠነኛ መተዋወቅ አድርጎ የመነጋገሪያ ለጀንዳዎችን ለፅድቅ ለቀጣዩ ቀን ተቀጥሮ አበቃ።

«ምኒልክ ተወልዶ ባያነሳ ጋሻ፤

ግብሩ እንቁላል ነበር እህን ጊዜ አበሻ!»

በማግስቱ፤ ሰኔ 25 ቀን ኮንፈረንሱ በመጀመሪያ ፕሬዚዳንት ከመረጠ በኋላ የመነጋገሪያ ቋንቋ አማረኛና እንግሊዘኛ እንዲሆን ተወሰነ። እንደ አማራጭ አረብኛም ቀርቦ ነበር። የፈለገ ደግሞ በራሱ ቋንቋ ባስተርጓሚ መናገር እንደሚችል የዲሞክራሲ መብት ተሰጥቶታል። ሁላችንም ጀርዎቻችንን ከፊደሎች ለግተናል። አብዛኛው ተሰብሳቢ እያንሳ ይናገር የነበረው «ስለ መቶ አመት ታሪክ» ነበር። ያንድ ብሄረሰብ ተወካይ ምርር ባለ እነጋገር፡- «... ከምኒልክ ጀምረን ተጨቁነንና ተረገጠን የኖርን ነን። እንኳንስ ለመንግስት ስራ ልንመክር ቀርቶ ከሸንክራ አገዳ ቆረጣም ወጥተን እናውቅም። ሌላው ቀርቶ ስማችን ጌዴቦ የተባለው ገዳሙ እየተባለ የማራ ስም እየተሰጠን ወግና ባህላችን ተረገጠ ነበር። ዛሬ ለዚህ በመብቃታችን ክልብ ተደስተናል።»

ሌላው አከራካሪ ሃጥብ የኤርትራ ጉዳይ ነበር። «መዋጋት ለሚፈልግ መንገዱን ጨርቅ ያድርግለት!» አሉ አዲሱ ፕሬዚዳንት። እስካሁን የተከፈለው መስዋእትነት መለስ ዜናዊን ፕሬዚዳንት ለማድረግና ኤርትራን እስከ ማስገንጠል ድረስ ነበር ማለት ነው።

ቀጥሎ የቀረበው ጥያቄ ደግሞ የባንዲራ ጉዳይ ነበር። ለዚህ ጥያቄ ፕሬዚዳንቱ ሲመልሱ ልክ ቀስሳቸው የተነካ ያህል ተቆጥተው ነበር። «... እኛ ከጨርቁ ነገር የለንም! ከጨርቁ በስተጀርባ ካለው እንጂ! ለማንኛውም ስለባንዲራ ጉዳይ ወደፊት የኢትዮጵያ ህዝብ የሚወስነው ይሆናል!» ብለው ባጭሩ ዘገት። የኛም የማዳመጥ ስሜት አብሮ ተዘጋ።

ኮንፈረንሱ ስለኛ ጉዳይ እንደም ነገር ሳያነሳ ተጠናቀቀ። አብዛኛው መኮንን ከሽልሽል ነበር ያለው።

ወደ ማታ ገደማ እኛ ሶስታችን፤ አራተኛ ኮሌኔል ዘርጋው ሆነን ስለኮንፈረንሱ ማንሳት መጣል ያዘን። ዳገቱ ላይ ነበር የተቀመጠው።

"እንዲያው ጎበዝ ይኸ አማራ የሚወነጀልበት መብቱ። ሰው መቼስ አካባቢ የሚፈጥረውን ሰርቶ ይኖራል። አሁን አገዳ ቆረጣን ምን አመጣው? ይህም ይሁን ቢሻው። 'ጌዴቦን ገዳሙ...' ተብሎ የተነገረው እውነት የኢትዮጵያ አጣጫሪው ችግር የሰም ለውጥ ነው? ደግሞስ መቼ ነው አማራ ስማችሁን ለውጡ ያለው? እረ ወዲያ! ከደርግ የባለ ሆያ ሆየ!" አሉ ኮሌኔል አዘነው።

"እየ ጌታሃ! ወደፊት ከነ አገዳ ቆረጣው ሲያጣው ያነዩ ደግሞ 'ድሮስ አገዳ ቆርጠን በሰላም' እንኖር ነበር፤ ዛሬስ ከነ አገዳ ቆረጣውም አጣን ብሎ የሚናገርበት ጊዜ እሩቅ አይሆንም" አላቸው በድሉ።

"ልክ ነህ። ይኸ የማይቀር ነው። በዚህ አይነትም ምን ሰላም ተፈጠረው" አሉት። አዳኛ ደግሞ ቀበል ብሎ፡- "ጌታዬ ባንዲራችንን ፕሬዚዳንቱ 'ጨርቅ' አሏት ሲላቸው።

"ኤዲያ! ማትም ይበላት! ከሱ የምንጠብቀው ነው!" አሉት። በዚህ ጊዜ እኔ ካንብስኩበት ቀና አልኩና።

"ዋናው ነገር ወሳኙ ህዝቡ ነው። ሁልጊዜ ባፈ ጮሎዎች መነዳት የለበትም። የጎበጠውን ማቃናት፤ የተጣመመውን ማስተካከል አለበት። የደርግ ድለቃ ይበቃናል። ጦርነት የጋላ ቀርነት ምልክት ነው።

የመቶ አመት ታሪክ እየጠቀሱ ጦር ጠማኝ ማለት ወደባሰ ችግር ነው የሚከተለው። በዚያን ጊዜ ስህተቶች ተፈፅመው ሊሆን ይችላል። ታዲያ እንደነዚያ ያሉ ስህተቶች እንዳይደገሙ መጣር እንጅ ማባባስ ለማንኛችንም የሚበጅ አይመስለንም። ታሪክን መጋራት እንጅ ላንድ ብሄረሰብ ብቻ መቆለልም የጋላ ጋላ ፀፀት ላይ የሚጥል ይመስለኛል። ዘማች አማራ፣ ጦረኛ አማራ፣ ያንድነት ጠበቃ አማራ፣ ነፍጠኛ አማራ፣ ባንዲራ ያማራ፣ ኢትዮጵያ ማለት አማራ፣ እየተባለ የሚነገረው ትክክል አይመስለንም። ስም የሌለው የሰው ስም ያጠፋል። ታሪክ የሌለውም የሌለውን ታሪክ ያጎድፋል። ቅርስ የሌለው ቅርስ አልባ ያደርጋል። ዛሬ የተያዘው ይህን ይመስላል። አሳዛኝ ኢትዮጵያ! ስለ አምርሬ ተናገርኩ።

"ልክ ነህ" አሉ ኮላኔል ራሳቸውን እየወዘወዙ። ከዚህ በጋላ የረባ አልተነጋገርንም። ድንዝዝ እንዳልን ነበር የተለያየነው። ሰማዩም ከብድብድ ብሏል። የኛም ፊት ከብደኋል...

17

የጠበቅነው ቀርቶ ያልጠበቅነው መጣ፤
እባቡን ብንቀብረው ከሰር ጊንጡ ወጣ።

በየክፍለ ጦራችን እንድንሰባሰብ በድምፅ ማጉሊያ የተነገረን ቁርሳችንን በልተን እንዳበቃን ነበር። ከኮንፈረንሱ በጋላ ስንሰበሰብ የመጀመሪያ ጊዜያችን ስለሆነ የታመሙ እንኳን አልቀሩም። ከሀውልቱ ፊትለፊት ከዳገቱ ላይ ነበር የተሰበሰብነው።

ሶስት የኢህአዲግ አባላት እየተጣደፉ መጡና ከፊት ለፊታችን ቆሙ። ቶሎ ንግግር አልጀመሩም። እኛ ደግሞ ቸኩለናል። አንድ አይነት ውሳኔ እንደያዙልን ቅንጣት አልተጠራጠርንም። እስከሰላቸው እንሸካሽኩና አንዱ ታጋይ ወደኛ ወጣ ብሎ በድምፅ ማጉሊያ በመጀመሪያ ኮንፈረንሱ እንዴት ተጀምሮ በምን መልክ እንደተጠናቀቀ አጠር አድርጎ ካብራራልን በጋላ የድጋፍ ሰልፍ እንድናደርግ ስልት በተሞላበት ሁኔታ በመግባቢያ ቃላት ያገርፍልን ጀመር። እኛ ገንፈልን። አንድ መኮንን ብድግ ብሎ።

"በመጀመሪያ መብታችንን ጠብቁልን። ከዚያ ደግሞ ስለ ኢህአዲግ አላማና ፕሮግራም በሰሚናር መልክ ይሰጠን። ከዚህ በጋላ የድጋፍ ሰልፍ ማድረግ እንችላለን" ብሎ ሲቀመጥ ሌላው መኮንን ተነስቶ።

"ሰልፋንም ሆነ ሴሚናሩን ቀስ ብለን እንደርስበታለን። ጊዜ የማይሰጠው እርሃብ ነው። ደመወዛችንን ስጡን። ቤተሰቦቻችን በርሃብ አይለቁ!" ሲል ጠቅላላ መኮንን ሀሳቡን ደገፎ አጨበጠ። ሶስተኛ መኮንን ተነሳና ደግሞ።

"እኛ የኢትዮጵያ መኮንኖች እንጅ የደርግ መኮንኖች

አይደለንም። ለምንድን ነው በማስ ሚዲያ የደርግ መኮንኖች

እያላችሁ የምትጠሩን?" አለ።

"ይኸ አያጣላንም። ወደፊት እንዲስተካከል እናደርጋለን" ሲል ታጋዩ መልስ ሰጠ።

"እኛም ሰልፋን የምንሰለፈው ደመወዛችንን ስትሰጡንና ስታስተካከሉ ይሆናል" ሲል አንድ መኮንን ተሻምቶ መለሰ። ከዚህ በጋላ ፈፅሞ መጣጣም አልተቻለም። ከፍተኛ መቃቃር ተፈጠረ። የኛ ቁጣ እየበረታ መጣ።

"እኸ እረጋ በሉ" አለንና ፀጥ ስንልለት "ያለፍላጎታችሁ በግድ ተሰለፉ አንላችሁም። ነገር ግን አንድ አውቃችሁት መሄድ የሚገባችሁ ጉዳይ አለ። ይኸውም በነዚህ ሶስት ቀናት ውስጥ ወደ ጣላይ ትሄዳላችሁ። የተሃድሶ ትምህርቱን ለመጀመር በዚህ በተጨማሪ ሁኔታ አይቻልም" ሲለን ጠቅላላችን ከምሽሽ አልን። ድንገተኛ መብረቅ ነበር የመታገን። ወዲያው ጥለናቸው ተበተን።

"ያልኩት እውነት አልሆነም ታዲያ መቶ አለቃ ጎርፉ" አለኝ መቶ አለቃ ሀይለ ሚካኤል። ወደ ክፍል ጥልቅ ብዬ ከመኝታዬ ላይ ከመቀመጤ ። እሱ ቀድሞኝ በመግባት ከመኝታው ላይ ተቀምጦ ሲጋራ ያጨነ ነበር። እሱም ጭሷል...

"እንተስ ብለሃል" አልኩት እራሴን እየነቀነኩ።

"እኔ ሀይለሚካኤል ካሁን በጋላ የነሱ መጫወቻ አልሆንም!" አለና ሌላ ሲጋራ አቀጣጠለ። ሰውነቱም በንዴት ተቀጣጥሏል። ከዚህ በጋላ አልተነጋገርንም።

መኮንን ሁሉ ሌላ ወሬ የለውም፤ ስለጉዟችን ሁኔታ ነው። ግማሾቹ "ሰልፋን ብንሰለፍ ኖሮ ከዚህ አያነሱንም ነበር" ይላሉ። ግማሾቹ ደግሞ "የለም፤ ብንሰለፍም ከዚህ መልቀቃችን የማይቀር ነው። እንኳንም አልተሰለፍንም!" እያሉ አልህ ይተናነቃቸዋል። አንዳንዶቹ ደግሞ "የጣላይ ወባ ቀንሃስ ነው፤ እባቡና ዘንዶውም መከራ ነው። ብዙ ብሄራዊ ወታደር ተውጦ ቀርቷል" ይላሉ። እኔ ጣላይን አላውቀውም። ጭንቅ ጥብብ አለኝ። እረ ከመሄዳችን በፊት ደግሞ ዕጌ በመጣችልኝ በተሰናበትኳት።

18

ዛሬ አለተ ሰንበት ነው፤ ዕጌ እንደማትቀር እርግጠኛ ነበርኩ። የማለዱ ቤተሰቦች በድምፅ ማጉሊያ ሲያስጠሩ ይሰማኛል። ወደ ውጭ ስወጣ መቶ አለቃ ሀይለ ሚካኤል ልብሱን በሚገባ ለብሶ፤ ፀጉሩን አበጣጥሮ ጫማውን ያስወለውላል። እንደዚህ ሆኖ ሳየው ደስ አለኝ። ዘወር ብሎ አየኝ።

"መቶ አለቃ ጎርፉ፤ እፈልግሃለሁ" አለኝ።

"እኸ" አልኩት። ገብቶኛል። የሲጋራ መግዣ ሊጠይቀኝ ነው። ጫማውን አስወልውሎ እንደ ጨረሰ ካጠገኔ መጥቶ ቆመ።

"ለምንድን ነበር የፈለክኝ?" አልኩት።

"ልሰናበትህ ነው" ሲለኝ ደንገጥ አልኩና።

"የት ትሄድ?" አልኩት ትክ ብዬ እያየሁት። የተሟላ አለባበስ ይልበስ እንጅ ፊቱ የበረገገ ነው።

"መሄዴ ነው። ዳግመኛ አንገናኝም። እስካሁን ድረስ ላደረክልኝ የሞራል ድጋፍ ከልብ አመሰግንሃለሁ። ከኛ ክፍል የሚተኙት መኮንኖች አይወዱኝም። በጠላት አይን ነው የሚያዩኝ። በግማሽ ትግራ በመሆኔ የኢህአዴግ መረጃ ነው ብለው ይጠረጥሩኛል። ማን እውነተኛ እንደሆነ ግን ወደፊት ያዩታል። አንተ ግን ከዚህ ጭንቅ ይገላገልህ" አለኝ።

"ለተራ አሉቧልታው ቦታ አትሰጠው። ይልቅ ልትጠፋ አስበህ ከሆነ ሊይዙህ ይችላሉ" ሰለው።

"አይዙኝም። ከሁን በኋላ ስጋዬን እንጅ ነፍሴን አያገኛትም።" እነጋገሩ ሁሉ ጠጠረብኝ።

"ከኢትዮጵያ ውጭ ለመውጣት አስበህ ከሆነ ባሁኑ ሰአት የሚቻል አይመስለኝም። ያልጠበከው እንቅፋት ይገጥምሃል። እባክህን ይህን አይነቱን አሳብ ሰርዘው።"

"አልሰርዘውም መቶ አለቃ ጎርፋ። ልጆቼ በርሃብ እየተሰቃዩ ማየት አልቻልኩም" አለና እንደ እንባ ተናነቀው። እኔም ጭንቅ አለኝ። የምሰጠው መልስ አጣሁ። በቅፅበት በመካከላችን ፀጥታ ሰፈነ። ሁለታችንም መሬት መሬት እናይ ነበር።

"በል ቻው" አለኝ ካቀረቀረበት ቀና ብሎ። እጅ ለጅ አልተጨባበጥንም። ጠቁሜ የማሲዘው ይመስል ቁልቁል ተጣድፎ ወረደ። ፍገዝ ብዬ እንደ ቆምኩ ቀረሁ። ብዙ ተከገዢ ቆየሁ። ከሀሳቤ የነቃሁት በርካታ መኮንኖች በድምፅ ማጉሊያ "ቤተሰብ ይፈልጋችኋል" ተብለው ሲጠሩ ነበር። ወደ ዳገቱ ሄጄ ተቀመጥኩ። መቶ አለቃ ሀይለሚካኤልን "ይቅናው፤ ያሰበው ይሳካለት" አልኩና ትኩረቴን ወደ ፅኒ አደረኩ።

ዛሬ እንዴት ተውባ ትመጣ ይሆን? ባይነ ሀሊናየ ሽቅርቅር ብላ ልክ እንደ ፅጌረዳ አበባ ፈንድታ ታየችኝ። ትምጣ እንጅ ከንፈርቷን ግምጥ ነው የማደርጋቸው። ጥርሶቿን ግን ምን አደርጋቸዋለሁ? አይሳሙ ነገር። በመጀመሪያ ያየኋት ጊዜክ ጥርሶቿ ናቸው እቅሊን ያሳጡኝ። ውሸት ምን ያደርጋል! የደም ገንቦ ነች እንጂ በመልክ ከየኔነሽ አትደርስም። በፍቅር ግን ማንኛቸው ይበልጣሉ? ለመለየት ተቸገርኩ። አየ የሚቻል ቢሆን ከሁለቱ መሀል ተኝቼ አንድ ጊዜ ወደ ፅጌ ሌላ ጊዜ ወደ የኔነሽ እየዞርኩ ማጣጣም ነበር። ለምንድን ነው ግን የኔነሽን ካንጆቱ ላወጣት ያልቻልኩት? አንድጊዜ እራቂታችንን አሳብዳኝ ነበር። ምናልባት በዚህ ምክንያት ይሆን? ከዚያ በፊት ግን እንኳን እራቂቱንና ከብርድ ልብስም ውስጥ ሆኝ መብራት ካልጠፋ በስተቀር አልሞከርም ነበር። በጣም እፋራም ነኝ። አጅሪት ግን መብራቴን ሳታጠፋ እራቂቱን አድርጋ ስታንከባልለኝ አደረች። ከዚያን በኋላ «ሞኝ ያሲያዙትን አይለቅም» እንዲሉ እራቂታችንን ካልሆነ በስተቀር አይጥመኝም። ሁልጊዜም የሚታየኝ ታዲያ ከኔ ጋር እንደምትቀብጠው ሁሉ ከሌሎቼም ወንዶች እንዲሁ እንደምትቀብጥ ነው። በሷ የምቀናውም ለዚህ ነው። ከሌሎች ሴቶች ጋር ብተኛም ላመል መክለያ

ያህል ካልሆነ በስተቀር የሚጥመኝ ነገር የለም። ገና ባለፈው ፅጌን አገኘሁ። እሷም አልጋ ላይ እብድ ነች።

"መቶ አለቃ ጎርፋ እንደሻው! ከድምፅ ማጉሊያው ድረስ ዘመድ ይፈልግዎታል" ተባለኩ። ከተቀመጥኩበት ፈጥኝ በመነሳት ተንደርድሪ ወረድኩ። ወዲያው አይኖቼ ፅጌን ፈቀዳ ገቡ። አየኋት። ካጠገሷ አራት ያህል ሴቶች ቁመዋል። የሁሉም አስተያየት በመገረም ነው። የኛ ሁኔታ ሳያስገርማቸው አልቀረም። ካጠገሷ እስከምደርስ ድረስ አላየችኝም ነበር። አይኖቿ እርቀው ነው የሚያዩት ፤ እኔን ፍለጋ። ኮት መሰል ቡላ ሹራብ ለብላለች። ሻርጥ ነገር ደግሞ ከትከሻዋ ላይ ደርባለች። ለጭቃው ብላ ቡና አይነት የቆዳ ቦት ጫማ አጥልቃለች። ከግሯ ስር ነጣ ባለ ቆዳ የተለገመ አገልግል ጉብ ብሏል።

"ፅጌ" አልኳት! ዘወር ስትል አየችኝ።

"ውይ! ወዲያክ ነበር የማየው!" አለችና በደስታ ድንጋጤ አንገቴን አቀፈችኝ። ከንፈርቷን አገኝኋቸው። ልክ ማር የተቀቡ ያህል ጣፈጠኝ።

"አንቺስ ቶሎ ቀናሽ" አሏት አብረዋት የነበሩት ሴቶች።

"አይዟችሁ! የናንተም ይመጡላችኋል" አልኳቸውና አገልግሉን ተሽካሚ መንገድ መራሷት...

"እንደዚህ ብዙ ናችሁ እንዴ?" አለችኝ ተገርማ።

"እየውልሽ እንደዚህ ብዙ ነን" አልኳትና መኝታ ክፍል ይገኙት ገባሁ። ንደኞቼ ብድግ ብለው በክብር ተቀበሏት። ከመኝታየ ላይ አስቀመጥኳት። የእንግድነት ፍርሃት ይታይባታል። እየተገላመጠች ከፍሉን ቃችች።

"አይውልሽ እንደዚህ ተቆላልፈን ነው የምንተኛው።"

"ምንም አይደል" አለች ከንፈሯን መጣ። ምንጊዜም ቢሆን ቤተሰብ ሲመጣ ያረፍንበትን ካሳየን በኋላ ወደ መናፈሻ ይዘን ነው የምንወጣው። ምግብም ሆነ ጨዋታ ከዚያው በየላፋ ስር ነው።

"ተነሽ" አልኳት እኔ ቀድሜ በመነሳት።

"የት ልንሄድ ነው?" አለችኝ እየተነሳች።

"ውጭ መናፈሻ አለ! ከዚያ ነው" አልኳትና አሏን አስቀድሜ ወጣን። እነ አዳኛ አገልግሉን ይዘው ቀድመውን ሄደዋል።

"አትምጭ ስልሽ በጭቃ ደክምሽ።"

"እንኳንም መጣሁ! ደስ ነው ያለኝ።"

"የመኪና ችግር አልገጠመሽም?"

"የመኪናውን ችግር አታንሳው። እውቶቢሰማ ስቃይ ነው።"

"ታዲያ በምን መጣሽ?"

"አስራ ሁለት ብር ከፍየ በታክሲ መጣሁ" ስትለኝ እራሴን ነቅንቄ ገም አልኩኝ።

"ምነው? በመምጣቴ ቅር አለህ እንዴ?"

"ለምን ቅር ይለኛል! በዚህ ጭቃ በመድከምሽ አሳዘንሽኝ እንጅ።"

"ለኔ መድከምስ አታሰብ።"

እነ በድሉ ከትልቁ ዛፍ ስር ሄደው ተቀመጡ። ጥሩ አድርገዋል። ለድጋፍም፣ ለጥላውም ትልቅ ዛፍ ጥሩ ነው። ቁጥጭጦ ምንጊዜም ቁጥጭጦ ነው...

ዙሪያውን ከበን ከተቀመጥን በኋላ አገልግሎት ከፈትነው። የዶሮ ወጥ ከንቁላል ጋር፣ በመልካም ነጭ ጤፍ እንጀራ እፍን አድርጋ ነው ያመጣችው። አልተረፈችም። ያችን የሰጠችንን አምላ ብር ለዚሁ ተግባር ነው ያዋለችት። ገለጥለጥ አደረገችልን። እሷ ለመቁረስ ፈራ ተባ ስትል እኛ ሽማግሌ ነጠሞን። አበላላችን ይኸው ነን። ለማያውቀን ሰው እናስፈራለን። ይሉኝታ የሚባል ነገር አናውቅም። እየ ሙያ! ቁንጅና ብቻ አይደለችም። የኔነሽ በዚህ በኩል እጁን ትሰጣለች። እንደም ቀን የሰራችውን ቀምሽላት አላውቅም። ሳያትም ድስት ጥጻ ወጥ ሰርታ የምታውቅ አትመስለኝም። አዲስ የሚከፈቱ ክትፎ ቤቶች ግን አያመልጧትም። ደግሞ ወንድ እስከትላ ነው የምትሄደው። እኔንም እንድ ሰሞን ይዛኝ ትዞር ነበር። ዛሬስ ደስ አይበላት፤ ዕኔ አለችልኝ።

"ብይ እንጅ፤ ምን ዳርዳር ትያለሽ" ብዬ እንድ እንቁላል በፍትፍት ጠቅልየ አጎረሰኝ።

"ለራሴህ ብላ፤ እኔ በጂ እበላለሁኝ" አለችኝ። እነ አጅሬ እብድ የወረወረው ድንጋይ እያስመሰሉ ከጎረሱ በኋላ አጥንቱና እንቁላሉ ሲያልቅ ፍትፍቱን እንዳል ትተውት ተነሱ።

"ብሉ እንጅ ተዋችሁትላ" አለች።

"ዝምበይ! እነሱ ሳይጠግቡ አይተውም" አልኳት። ከኛ የተረፈውን ያካባበው ልጆች አስፍስፈው ይጠባበቁ ስለነበረ ለነሱ ሰጠናቸው። ተረባረቡበት።

"እረ አገልግሎን" አለች ስቃ! ሽማግሌ ሲገጥሙ አገልግሎት ወዲያና ወዲህ ሲመነጫጭቁት ጊዜ።

"ልጆች፤ እንደ! እረ ቀስ በሉ!" ብዬ ተቆጣጧቸው።

እነ በድሉ እጃቸውን አባብሰው፤ መራርቀው ጥለውን ሄዱ። ምንጊዜም ቢሆን ሚስትም ትምጣ ወዳጅ ምግብ የጋራ ነው፤ ጨዋታ ግን የግል ነው። ልጆቹም አገልግሎት አጋብተውልን ሄዱ።

"መቼ ነው የምትለቀቁት?" ስትል ጠየቀችኝ።

"በደንቅሽ ገና ወደ ጠላይ ሊወስዱን ነው" ስላት ደንገጥ ብላ።

"ጠላይ ደግሞ የት ነው።"

"በጅማ መስመር ነው።"

"ከዚያ ወስደው ደግሞ ምን ሊያደርጓችሁ ነው?"

"ትምህርት ትማራላችሁ ይሉናል" አልኳት ፈገግ ብዬ።

"ትምህርት ጨርሳችሁ መስሎኝ ስራ የተቀጠራችሁት?"

"ነበር! ነገር ግን ደርግ ስላደነቆራችሁ እኛ እንደገና እናድሳችሁ ነው የሚሉን።" አልኳት አሁንም ፈገግ ብዬ። አንገቴን ደፋ አድርጋ ዝም አለች።

ዕኔ ትንሽ ዝም ብላ ቆይታ "ለመሆኑ እጮኝህ መጥታ ጠየቀችህ?" ስትል ጠየቀችኝ። ጥርሶቿ ብልጭ ሲሉ ህይወት ይዘራሉ።

"አልመጣችም።"

"እስቲ ሙች በለኝ።"

"ቅሌታም ነች" አለችት።

እስከ ስምንት ሰአት ድረስ ከተጫወትን በኋላ መኪና ሳላፍራት ወደ ከተማ አብረን ወጣን። አውቶቢስ ተራው ወደ አዲስ አበባ አቅጣጫ ትንሽ ወጣ ይላል። ስንደርስ መኪና የለም። ተሳፋሪው ግን በሁለት መስመር ተሰልፍዋል። ከኋላ ሄደን ቆምን።

"ወይ ዛሬ! መኪና ቢገኝም ወረፋ አይደርስኝም" አለች እንደ መጨነቅ ብላ። እስከ ዘጠኝ ሰአት ድረስ ተገትረን አንዲት መለስተኛ አውቶቢስ ብቻ መጣች። ወዲያው የቻለችውን ያህል ጭና ተፈተለክች። እስር መኪናም ቢመጣ ሰልፈኛውን ጨርሶ የሚያነሳው አይመስልም። ከኋላ እየመጣ ይጨመራል።

"ዕኔ! ይሽ ነገር ነገም የሚደርስሽ አይመስለኝም። ስለዚህ ወደ ከተማ እንመለስና ሌላ መኪና ብንፈልግ ይሻላል" አልኳት።

"ይሻላል! እንደ ጧቱ ታክሲም ቢሆን ካገኘሁ ጨምራ እሳፈራለሁ" አለችና ተመለስን። መሀል ከተማም ቢሆን መኪና የሚባል ነገር የለም። እቃ የጫነ መኪና ጋቢናው ባይ የሆነ ባየን ቁጥር ሁለታችንም አንገታችንን እናስጋለን። ሹፈሮቹ ግን ጭቃ እረጭተውበን ይሄዳሉ። ሰአቱም እስር ሰአት ሆነ። ዝናቡ ደግሞ ማንጠባጠብ ያዘ። ሰጢ እየተረፈ፣ ስለመንገድ በላይ ካለው ሆቴል ገባ። እኛም አብረን ገባን። ዝናቡ የምርን ለቀቀው።

"አንተን ጨምራ አስቸገርኩህ" አለችኝ ከተቀመጥን በኋላ፤ ልቧ ተንጠልጥላለች።

"እንቺ እኔን ብለሽ ተቸገርሽ እንጅ እኔን ምን ብለሽ ታስቸግረናለሽ! መቼም ካሁን በኋላ ሄደሽ ለስራ አትደርሽ። ለነገው እንደሆነ አድረሽም ቢሆን ትደርሻለሽ" አልኳት።

"ማደር ይቻላል እንደ?"

"ለምን አይቻልም? ሆቴል ሞልቷል።"

"ማለቱ እንተ ውጭ ማደር ትችላለህ?"

"ለምን አልችልም? እችላለሁ።"

"እኔማ እንግዲያው ለዛሬ ፈቃድ ወስጃለሁ።"

"ለነገስ እንግዲያው ተለምነሽ ነው።"

"በል እሽ" ስትለኝ ልቤ በደስታ ዳንኪራ መታች። እሷን አስቀምጬ በጀርባ በር ፈጥኝ በመግባት አልጋ ተከራይቼ ተመለስኩ።

"አገኘህ?" አለችኝ።

"አዎን" አልኳት። ለምንድን ነው ግን አይናቸችን የተሰራረቁት? እስካሁን ድረስ ለማደር ስላላሰብን ነው መሰል የፍቅር ስሜት አልተቀሰቀሰንም ነበር። ማን እስከ መኝታ ሰአት ይጠብቃል።

"ተነሽ ከመኝታ ከፍላችን እንሂድ! ከዚህ ጫጫታ ነው" አልኳትና ተያይዘን ገባን። ወዲያው በሩን ዘጋነው። ከዚያ ካልጋው ጫፍ ተቀመጥንና በዝምታ ተያየን። እንደ መቅለስለስ ስትል እቅፍ አድርጌ ሳም አደረኳት።

"ቆይ ጫማየን ላውልቀው" አለችኝ የልቧ ምት ናር ናር እያለ። ለቀኳትና እኔም ጫማየን አወለኩት። ከዚያም ምን ተይዞ! እንደ

ተጠማጠምን ገነት ገባነው... ስለማትኮ ነው የበለጠ የምረካው። ከከንፈርቷ ላይ የማር ጠብታ አለ።

አምሮታችንን ከልተን ስንወጣ ዝናቡም አባርቷል። ከሆቴሉ ስንገባ እምብዛም ሰው የለ። ቢራ ብንጠይቅ የለም ተባልን። ለብርድም ቢሆንን ብለን መሉቷ ኮኛክ አዘዝን።

"እራትስ ምን አንዘዝ" አልኳት።

"እኔ ምንም ነገር አልቀምሰም። ቀን የበላሁትም ጎደል አላለ።"

"ባይሆን ለሁለት አንድ ጥብስ ይምጣልን" አልኩና አዘዝኩ። ጥብሱ መጣልን። ደግሞ የበግ ነው። ያውም ለጋ ጥብስ። እሱስ ፅጌም ቀንበጥ ነች። ምን ይሆናል ታዲያ! ቡና ቤት ገብታ እንደ ሸንኮራ አገዳ ልትመጠጥ ነው። ከንፈርቷን ማንም አልፎ ሀጅ ሊስማቸው ነው። በራሴ አስቤ በቅናት ተቃጠልኩ።

"ጉረሽ እስቲ! እኔ ግሩም ጥብስ ነው።"

"እንተ ጉረሰ! እኔ ጠግቤያለሁ" አለች አንዳንድ ፍሬ ስጋ በማንሳት! እኔም ብሆን አጎራረቤ የጥጋብ ነበር። ነካተን ተውነው። ከመጠጡ ይልቅ ደጋግመናል። ሞቅ ብሉን ነበር ወደ መኝታ ክፍላችን የገባነው።

በጥሩ ሁኔታ ጠላይ ተሸንጓት። ጥሩ የፍቅር ስንቅ... ጧት አሳፍሬአት እየተጣደፍኩ ነምጥ ስደርስ አዳኛና በድሉ ከኮሎኔል ዘርጋው ጋር ቆመው ያወራሉ። ውጭ በማደሬ እንደ ማፈር ብዬ አይቼ እንዳላየኳቸው ሁኝ ወደ መኝታ ክፍል ልገባ ስል።

"ና ወዲዚህ ጎርፋ" አሉኝ ኮሎኔል። መለስ አልኩና።

"እንደምን አደራችሁ ጌታዬ" ብዬ እጆቻቸውን ተራ በተራ ጨበጥኳቸው። አንዳች ድንጋጤ ወራቸዋል። ፈገግታ የሚባል ነገር ከፈታቸው ላይ የለም። አርግጠኛ ነኝ። የጠላዩ ጉዞ ይህን ያህል ቅስማቸውን አይሰብረውም። ሌላ የሆኑት ነገር አለ።

"ደሀና አድረሃል! የት ጠፍተህ አድረህ ነው?" አሉኝ! ኮሎኔል ሀዘን በተሞላበት አስተያየት እያዩኝ።

"አንዲት ልጅ ትናንት መጥታብኝ እሷን ለማሳፈር ሄደ መኪና ሲጠፋ ጊዜ ከተማ አድረን! አሁን አሳፍሬያት መምጣቴ ነው።"

"ወይ አገጣጣሚ! አይገርማችሁም?" አሉ ወደነ በድሉ ዞረው።

"እየለፈለፍን ነው ጌታዬ! አልሰማን ብሎ ነው" አለ በድሉ ዝግ ባለ አነጋገር።

"ትናንት ጧት ያ መቶ አለቃ ሀይለሚካኤል ምንድን ነበር ይልህ የነበረው?" ሲል አዳኛ ጠየቀኝ።

"የት ለመሄድ እንዳሰበ አልነገረኝም እንጂ 'መሄዴ ነው ከንግዲህ አንገናኝም' ብለኛል። እንደ ተረዳሁት ከሆነ መጥፋቱ መሰለኝ።"

"መቼም ከኛ የምትደብቀው ምስጢር አይኖርም ጎርፋ። የነገረህ ነገር ካለ ንገረንና እንመካከርበት። መኮንኑ ትናንት ካንተ እንደተለየ ከዚህ ታች ራሱን በገመድ ሰቅሎ ተገኝቷል" ሲሉኝ።

"እረ!" አልኩ በድንጋጤ ደርቄ። በሁለት እጆቼ እራሴን ያገዘኩኝ።

"እና የሆነ ወረቀት ፅፎ ከኪሱ ውስጥ ተገኝቷል አሉ። ያንተንም ስም ጠቅሷል አሉ። ለምን እንደገፈህ የታወቀ ነገር የለም። ሊሀአዲንቼ ከትናንት ጀምረው ይፈልጉሃል" ሲሉኝ ድንጋጤ ወረረኝ።

"ለምንድን ነው የሚፈልጉኝ? እኔን ሰቀለው ብለው ነው?" አልኩ። ከሰውየው ሞት ድንጋጤ ወደ ራሴ ጭንቀት ከመቅፅበት ተሸጋገርኩ።

"ለምን እንደፈለጉህ የታወቀ ነገር የለም። ደግሞ ያጋጣሚው ነገር እንጅ። እሱ እራሱን ሲገድል ያንተ ውጭ ማደር" አሉ በመጨነቅ።

"መከረኝሃል ጌታዬ! በገዛጄ ነው መዘዝ ያመጣው! አሁንም ጊዜ ላያጠፋ ቢጠፋ ይሻላል! መቼም ያላንዳች ምክንያት የሱን ስም አልጠቀሰው። አንድ ነገር መኖር አለበት። እነሱ ደግሞ ከያዙ አይለቁም። እውነቱ እስከሚረጋገጥ ድረስ ለምን ይሰቃያል" ሲል አዳኛ የራሱን ሀሳብ ሰነዘረ።

"መጥፋቱ እንኳን ጥሩ አይሆንም። አድራጊ መምሰል ነው።" ሲሉ ኮሎኔል ሀሳቡን ተቃወሙ። በዚህ ውይይት ላይ እንዳለን።

"መቶ አለቃ ጎርፋ እንደሻው! የምድር ጦር ማስተናገጃ ባልደረባ የነበሩ! ከሊሀአዲን ፅፈት ቤት ቢሮ ቁጥር 3 ድረስ በመምጣት ሪፖርት እንዲያደርጉ" በድምፅ ማጉሊያ ነበር የተጠራሁት። አራታችንም በሀይል ተነፈስን። ፊቱ ኮስተር ይበል እንጅ ድንጋጤ ወርኛል። ከምጠላው ነገር ቢኖር በገዳይነት መወንጀል ነው።

"አይዛህ አትደንግጥ! ሀቁን ንገራቸው" አሉኝ ኮሎኔል። ፈንጠር ፈንጠር እያልኩ ስራመድ እነሱ ቀስ ብለው ከጋላዩ ተከተሉኝ።

የሊሀአዲን ፅ/ቤት እርቅ አይደለም። ከዚያው ከገቢያችን ውስጥ ነው። ደቂቃ አልፈጀብኝም። ቢሮ ቁጥር ሶስትን በሩን እንኳኩቼ ስገባ ፀጉሩን ያንጨፈረረ! ፊቱ ገጠጥ ያለ ወጣት ሊሀአዲን ቁጭ ብሏል። የሚፅፈውም! የሚያነበውም ፋይል ነገር ከፊቱ የለም። የፊጥኝ አሰረው ያሰቀመጡት ይመስላል።

"ምን ነበር" አለኝ ኮስተር ብሎ።

"መቶ አለቃ ጎርፋ እንደሻው እባላለሁ። አሁን ተጠርቼ ነው" አልኩት እኔም ኮስተር ብዬ።

"ምን አሁን ብቻ! እኔ ከትናንት ጀምረን ነው የምንፈልግዎት። እስቲ ይቀመጡ" በማለት ከፊት ለፊቱ እንድቀመጥ ወንበር አሳየኝ። ፈጠን ብዬ ተቀመጥኩ። ከዚያም ከጠረጴዛው መሳቢያ ውስጥ አንዲት የተጣጠፈች ወረቀት አወጣና።

"እስቲ ይችን ወረቀት ያንብቧት" አለና ሰጠኝ። ተቀብዬ ገለጥ በማድረግ ማንበብ ጀመርኩኝ። ሲጋራ አቀጣጠለና እያጨሰ አራልቆ ያየኝ ነበር።

"የወታደር ልጅ ነኝ። አባቴ እድሜውን ሙሉ ሲንከራተት ኖሮ ጡረታ ወጥቶ እንኳን ማረፊያ አጥቶ በዳግም ዘማችነት ዘምቶ የኤርትራ መሬት በልቶት ቀርቷል። እኔም በግሩ ተተክቼ ያቅሜን ያህል እናት አገሬን አገልግያለሁ። በውትድርና አለም 23 አመት አገልግያለሁ።

"ያምስት ልጆች አባትና ባለ ትዳር ነኝ። በምስራቅ፣ በሰሜን ከመንከራተት በስተቀር ያካበትኩት ሀብት የለም። ዛሬ ታዲያ ልጆቼን

ምን ላብላቸው? ፊፅሞ የሚቀምሱት ነገር የለም። እርሃብ ጊዜ አይሰጥም። በርሃብ ማለቃቸው ነው። ቁሜ እየሄድኩ ደግሞ ልጆቼ በርሃብ ሲያልቁ ማየት ልሽክመው የማልቸለው ስቃይ ነው። ይህን በማስብበት ወቅት ሁሉም ነገር ከቁጥጥራ ውጭ ሆነ። የነበረኝ ተስፋ ሁሉ ተሟጠጠ። ስለዚህ እራሴን ከመገደል ሌላ አማራጭ አላገኘሁም። መገላገል ነው ከማንኛውም ነገር...

"ውድ ልጆቼ! እራሴን የሰዋሁት ለናንተ ፍቅር ስል እንቺ ጠልቻችሁ እናንተን ለመገላገል ስል አይደለም። ቁሜ ካልጠቀምኳችሁ እኔ መቼ 'የሙት ልጆች' ተብላችሁ ብትረዱ ይሻላችኋል። የናንተ ባላደራም የኢትዮጵያ ህዝብ ነው..." በጉያው ሸጉጠ፤ የጎረሰውን አጉርሶ ያሳደጋችሁ።

"ውድ ባለቤቴ! መሪር ሀዘን እንዳይገባሽ። በተቻለሽ አቅም ልጆቻችን ለማሳደግ ሞክራ። እኔ ተዋርዶ መኖርን ሀሊናየ ሊቀበልልኝ አልቻለም። ጥርጣሬ እንዳይገባሽ። እራሴን በራሴ ነው የገደልኩት። ለማንኛውም ነፍሴ ይቅርታ ትጠይቅሻለች! ይቅርታ አድርጊላት...

"ውድ ወዳጅ! የጥቂት ቀን ጓደኛዬና አፅናኔ መቶ አለቃ ጎርፋ፤ አንተንም ከፍተኛ ይቅርታ እጠይቃለሁ። የምጠፋ መስለህ ሀሳቤን ለማስለወጥ ጥረት አድርገህ ነበር። ለመሆኑ የምጠፋው አልሰረኩ፤ አልገደልኩ፤ አልቀጠፍኩ፤ ለምንድን ነው? ያለ ስራየ የኢህአዲግ መረጃ ነው ስለተባልኩ? እስቲ ያለ ስሜ ስም የሰጡኝን ይሰፋቸው። እኔስ ለጭራሹ ተገላግያለሁ። ብዙ ለመገፍ ያሰብኩት ነገር ነበር፤ ግን ጠፋብኝ። አእምሮዬን ጭንቅ ጭንቅ አለኝ። ለማንኛውም በኔ መሞት አትፀፀት። ለኔ እፎይታ ነው። አንተም ቢሆን ተዋርዶ መኖርን በፀጋ አትቀበል። ሆኖም ሰው ብቻ ነው በሆዱ እየተገዛ ውርደትን ከብሩ አድርጎ የሚኖረው። በል ለጭራሹ ቻው፤ ሀይለሚካኤል ግዛው።"

አንብቤ ሰጪርስ ቀና ብዬ በረጅሙ ተነፈሰኩና "የሚያሳዝን አሟሟት ነው" አልኩኝ።

"ለመሆኑ ከስዎ ጋር ግንኙነታችሁ እስከምን ድረስ ነበር?" አለኝ ሲጋራውን እያየነኝ።

"ያው አብረን ባንድ ክፍል ውስጥ በመተኛት ነው። የተዋወቅነውም ከዚሁ ነው።"

"ለሀይወታቸው መጥፋት ምክንያት የሆነው የኢህአዲግ መረጃ ናቸው ተብለው መጠርጠራቸው ይመስልዎታል?"

"በዚህ እንኳን እራሱን የሚያጠፋ አይመስለኝም። በርግጥ በነገሩ በጣም አዝናቦታል። እንደ ገባኝ ከሆነ ግን ለመሞቱ ምክንያት የሆኑት ልጆቼ ናቸው። ጧት ማታ 'ልጆቼ የሚቀምሱት የለም' እያለ ያዘን ነበር።"

"ከዚህ ውጭ የሚያውቁት ነገር የለም?"

"በጭራሽ አላውቅም"

"እሽ! ሰፊልግዎት ይመጣሉ" ብሎ አሰናበተኝ። ከቢሮ ሰወጣ እነኮላኔል በትካዜ ሲጠብቁኝ አገኘኋቸው።

"ምን አሉህ?" ሲሉ ኮላኔል ቀድመው ጠየቁኝ።

"የኔን ስም ከፃፈው ወረቀት ላይ ጠቅሶ ስለነበረ የማውቀው ነገር እንዳለ ብለው ነው።"

"ለመሆኑ ምን ብሉ ነው ያንተን ስም የጠቀሰው?"

"የምጠፋ መስለህ ሀሳቤን ለማስለወጥ ሞክረህ ነበር። እራሴን በመገደል እንዳይፀፀትህ። 'ይቅርታ አድርግልኝ' ነው የሚለው።"

"በመጨረሻ ታዲያ በምን ተለያያችሁ?"

"ስንፈልገህ ትመጣለህ" አሉኝ።

"ጣጣው ገናነው አትለኝም ታዲያ!"

"ሟቼ ያሳዝናል እንቺ እነሱን ዳግመኛም አይጠይቁኝ። ይህን ያህልም ትኩረት አልሰጡት። የሚጠይቀኝን እንኳን በማስታወሻ ለመያዝ አልሞክረም።"

"ትኩረትማ ምኑን ትኩረት ይሰጡታል። ጥይት ከማባከን እራሳችንን በገመድ እየሸመቀቅን ከተገላገልናቸው ጥሩ ነው እንቺ" አሉ ተቆጭተው።

"ስምተዋል ጌታዬ! ሁለተኛ ክፍለ ጦርም አንድ ሻለቃ ማላታይን ጠጥቶ መቷል" አለ አዳኝ።

"ስምቻለሁ። አንድ ሻምበልም ሽጉጥ ጠጥቶ ሞቷል። ምን አደከማችሁ! በዚህ ሳምንት ብቻ አምስት መኮንኖች መሞታቸው ነው። ጦላይ ስንሄድ ደግሞ ወጣ ይጨርሰናል" አሉ ኮላኔል በብርቱ አዝነው።

የጦላይ ጉዞ ደግሞ ተሰነቀረብን።

19

ገነት ገብተን ነበር ለሶስት ቀን እድሳት፤ ጦላይ ተመረጠ ታርቆ ለመውጣት።

ከቀኑ ዘጠኝ ሰአት ጀምረው ወደ ጦር ትምህርት ቤቱ ሲገቡ የዋሉት አውቶቢሶች ገቢውን ሞልተውታል። ከሌሊቱ አስር ሰአት ጀምረው ነበር አንደኛ ክፍለ ጦርን ማጓጓዝ የጀመሩት። ለጊዜው «ጉዞው የማይመለከታችሁ ወዲህ ወዲያ እንዳትገባቸው» ስለተባልን በየበራችን ላይ ቁመን እንመለከት ነበር። ብርዱም አጥንት ይቆረጥማል። የመኪናው ጨሽት፤ የመኮንኖቹ ጫጫታ ምስቅልቅል ያለ ትርኢት ነበር። ልክ ከንጋቱ አንድ ሰአት ሲሆን የመጨረሻው አውቶቢስ ከገቢው ለቀቀ።

ከጉዞ የተረፍነው መኮንኖች በሀሳብ ክልውሰውስ አልገ። ኮላኔል ዘርጋው ቀድመውን ሄደዋል። እኛ ሶስታችን ግን ገና ተራችንን እንጠብቃለን። ስለጦላይ የሚወራው ወሬ መቼም አስጨንቆታል። እንዲያው የበሽታ አይነት ሁሉ መጠራተኛም ነው አሉ። እኔ ጦላይን አላውቀውም፤ ቢጨንቀኝ።

አጋዴን ወርሃ በጥይት ሳልሞት፤
አንድት ጣላይ ሂደ በትንሻ ልሙት አልኩኝ፡፡

በዚሁ አለት አራት ሰአት ተኩል ሲሆን ከጉዞ የቀረነው እንደገና በሰላም ተደረገና የሆለታ ከተማ የጤና ባለሙያዎች ናቸው ተብለው ባንድ ደክተር መሪነት መጥተው ንግግር አደረጉልን፡፡

"... ምክርም! ማስጠንቀቂያም! ማሳሰቢያም ነው፡፡ የጤና ጉዳይ በመሆኑ ቸላ ልንለው አንችልም፡፡ በርግጥ ከሞራል አንፃር ሲታይ ሊሰማችሁ ይችላል፡፡ እኛ ደግሞ ከሀላፊነት አንፃር ስናየው ሌላ ምርጫ የለንም፡፡ እንደ እውነቱ ከሆነ በናንተ አፍረናል፡፡ ጨብጥ! ቂጥኝ ... የመሳሰሉትን በሽታዎች በመድሃኒት እንኳን ማዳን አልቻልንም፡፡ የናንተ ከዚህ መምጣት እናንተ የፈጠራችሁት ችግር ባይሆንም! ለሆለታ ህዝቡ ግን ጠንቅ ነው የሆናችሁበት፡፡ በርግጥ ቀላሉ መንገድ ለህዝቡ ነግሮ እናንተን እንዳያስጠጋ ማድረግ ነበር..." በማለት እየተናገረ እያለ፡-

"በስብስ! እንተን ብሎ ደክተር!" ብለነው አውከተን ጥለነው ሄድን፡፡

"እውነት ይኸ ደክተር ነው? በጭራሽ አይደለም! አንዱን ወያኔ ጋዋን አልብሰው አቅርበውት ነው!" አለ አዳኛ በሽቆት፡፡

"ነገሩስ ደክተር ነው፡፡ መኮንኖቹ ውሽማውን ስለተሙት በበቀል ነው የሰደበን፡፡" አለ በድሉ፡፡

"እናንተው ጊዜው አዘንብሎብናል" አሉ አንድ ጠና ያሉ ሻምበል፡፡ ያም ሆነ ይህ ለተቅንለት፡፡ በሶስት ቀናት ውስጥ ሁለቱም ክፍለ ጦሮች ተጠናቀን ጣላይ ገባን፡፡ ባድ ደክተርም ሆለታን አንድ ላንድ ይዞት፤ ይሰፋው፡፡ ሰው ያለሰው ግን ባዶ መሆኑን የጊላ ጊላ ይገባው ይሆናል፡፡

ምእራፍ ስምንት

በዘመነ ደርጉ ናውገፍ ናውገፍ፤
በኢህአዲግ ጊዜ ከጣላይ ከረምኩኝ በማእረግ ተይገ፡፡

20

ጣላይ የገባነው ማታ ነበር፡፡ እንደ እድል የቀናው አልጋ አገኘ፡፡ ያልቀናን ደግሞ ቅጠል ዘንጣጥፈን፤ ሳር በጻፉን በጫጭቀን እንደ ነገሩ ገዝጉዝን ከዚያ ላይ ተጋድመን አደርን፡፡ ታዲያም በማግስቱ ጧት ያልጋው ርብራብ ስለተዘረፈ ጣውላ ቢጤ ለመፈለግ እንደ ዋዛ ወጣ ብዬ ቀረሁ፡፡ እረ ጉድ ነው የሆነኩት! ያደርኩበት ክፍል ጠፍቶኝ በወጣ በወርድ ላገኘው አልቻልኩም፡፡ ካንዱ ክፍል ወጥቼ ከሌላው ክፍል ስገባ ከዚያኛው ክፍል ያየሁትን አያለሁ፡፡ ጣራው፤ ግድግዳው፤ በረንዳው አንድ አይነት ነው፡፡ ልክ እንደ መንታ ልጆች ለመለየት ያስቸግራል፡፡

ካንዱ ብለኩ ተነስቼ ከሌላው ስሄድም ያው ነው፡፡ ካንዱ የሻሎ ካምፕ ተነስቼ ወደ ሌላው ሻለቃ ካምፕ ብሄድም ካምፑ እንድ ነው፡፡ በርጊድ ከብርጌድም መለየት አይቻልም፡፡ ሳር ቅጠሉ፤ ዛፋ፤ ሁሉም እንድ አይነት ነው፡፡ እንዲሁ ስንከራተት፤ በባዶ አፊ ከዘጠኝ ሰአት ደባሁኝ፡፡ የሚያውቁኝ መኮንኖች፡-

"ምን ጠፋህ?" ሲሉኝ፡-

"ምንም" አላቸዋለሁ፡፡ ምንላድርግ? ያደርኩበት ክፍል ጠፍቶኝ ለማለት አፈርኩኝ፡፡ እንዴት እንደ ሀፃን ልጅ ያደርኩበት ክፍል ጠፍቶ እንደ ወጣሁ አቀራሰሁ? ቅሌት ነው፡፡ በጊላማ ደከመኝ፡፡ አረማመዴ ፈ አጥፍ አጥፍ ሆነ፡፡ አፊ ደርቋል፡፡ ውሃ ጥምም ይዘኛል፤ እርሃስ እየበገበገኝ ነው፡፡ ማታ የረባ አልበላንም ነበር፡፡ ዳቦቀሉ መሳይ ቆረጣጥመን ያደርነው፡፡ የማደርገው ባጣ ከመንገዱ ዳር ካለው ፈላ ዛፍ ስር ሂደ ግንዱን ደገፍ ብዬ ቆምኩ፡፡ ምንላድርግ? ደክኝ፡፡ መኮንኖቹ ወዲያና ወዲህ በጥንድ በጥንድ ሆነው ይንጠራው፡፡ መንገዱ ዙሪያ ጥምጥም ነው፡፡ ፍሬ አላገኘሁበትም እንጅ አስርቢ ይሆናል የዘርኩት፡፡

ዘነፋ ስር እናቱ ገበያ እንደ ሄደችበት ሀፃን ፍዝዝ ብዬ ነደ ቆምኩ ከወደ ፊት ለፊቱ ኮለኔል ዘርጋው ቸኮል ቸኮል እያሉ በመሪድ ሲመጡ አየኋቸው፡፡ አቤት ደስታየ! የተጫጫኝ ነገር ሁሉ ል አለኝ፡፡ ፈገግ ብዬ ከዛፋ ስር ስወጣ እሳቸውም አዩኝ፡፡

"ጎርፋ!" አሉኝ ከፊቱ ላይ ምን እንዳዩ እንጃ ለቀ እየቃጣቸው፡፡ ተቃቅፈን ትክክ ለትክክ ተሳሳምን፡፡

"እንኳን ደሀና መጣችሁ ልላችሁ ብመጣ አንተ የሉ፤ እነበድሉኩ ተጨንቀዋል፡፡ ያደርኩበት ክፍል ጠፋህ እንዴ?" ኝ በጥርጣሬ አስተያየት እያዩኝ፡፡ ደግሞ ለመሳቅ አቆብቁበዋል፡፡

"ለስዎስ አልደብቅዎትም ጌታዬ፡፡ በወጣ ብገባ ያደሰት ክፍል አልጠፋብኝም መሰለዎት" ስላቸው በሳቅ ፈንድተው ሊሞቱ፡፡

"ገና ሳይህክ ነው ግራ እንደ ተጋባህ የተረዳሁት" አሉ ስቁ ያወጡትን እንባ በመሀረባቸው እየጠረጉ፡፡

"እንዲህ አይነት ቅሌት ገጥሞኝ እያውቅም፡፡ ከአጋዴን ሰጠ አደናጋሪ መሬት የለም፡፡ ለዚህ ግን ተወዳዳሪ የለውም፡፡ አሁንም ከዲስ አበባ በየት እቅጣጫ እንደ ሆነ አላወኩትም" ስላቸው እንደ ገና ርፍር አስከሚሉ ሳቁና፡፡

"እረ ባክህ በሳቅ እትገደለኝ" አሉኝ አሁንም አይኖቸውን በመሃረብ እየጠረጉ፡፡ "በል እንሂድ ላድርስህ" በማለት መንገድ ደረገን፡፡

"መቼስ አይጣል ነው ጌታዬ፤ እኔ ለተጎዳሁ የማዝነው ሄዳኝ መሳቂያ መሆኔ ነው፡፡"

"አንተክ ብቻ አይደለህም ጎርፋ፡፡ እኛ የመጣን እለት እንዲህ ስንቶቹ ተዋርደዋል መሰለህ፡፡ አንድ ሻምበል ለሽንት ወጥቶ የመለሻው ጠፍቶት ከዚያው ሽንት ቤት ተገትሮ አድሮ ጧት ተገኝታል፡፡ አንድ መቶ አለቃ ደግሞ እንደ ዋዛ ወጥቶ መመለሻው ጠፍቶት ሲዳክር እምሽቶ! አሳድሩኝ እንዳይል ደግሞ ማፈር፤ እንደ ጣባ ከዛፍ ላይ ተንጠልጥሎ አድሮ ጧት ሳይወርድ ተገኝቷል፡፡ አስጠጉን እያሉ

በየክፍሉ የሚያድሩት ጣቢ ናቸው። ሰሞኑን ስንሰቅ የነበረው በዚሁ ነው። ጣይ ለንግዳ ደራሽ አስቸጋሪ ነው። በጥንቃቄ ልዩ ምልክት ካልያዝ በስተቀር እንደ ሰባራ አህያ ስትሂሂር መዋልህ ነው። ቀደም ሲል ብራዊ ወታደሮች ከዳን ይሉና ሲዳክሩ ውለው ካምፑን ሳይለቁ ይያዙ ቢሮ" በማለት ተረኩልኝ።

እነ አዳኝ ገና ሲያዩኝ ሳቃቸውን ለቀቁት። ኮላኔልም እነሱን ተከትው ይስቁ ጀመር።

"ምን ያስቃችኋል?" አልኩ ቆጣ ብዬ። ማንም አላናገረኝም። እየተባበሉ እንባ እስከሚወጣቸው ድረስ ሳቁ። እኔ የኮዳ ውሃ እነሳሁና በባሁዴ አንደቀደኩት።

"ጌታዬ የት አገኙት?" አላቸው በድሉ ጠጋብሎ።

"እኔን ሊጠይቅ ሂደ ኖሮ እኔን ሲያጣ ጊዜ ከዚያው ቁጭ ብሎ አነሱ።"

"እስቲ ሙት ይበሉኝ" ሲላቸው።

"ለምን ትሞታለህ?" ሲሉት እንደ ገና በሳቅ ይንፈቀፈቅ ጀመር። ንድፍልኩኝ፤ አዳኝ ደግሞ ወደኔ ጠጋ ብሎ።

"የኔ ጎርፍ፤ ጎርፉ በለህ" አለኝ።

"እንተን ይጠረግህ! አሁን እርሶኛል" አልኩት።

"እረ ባካችሁ በሶ መሳይ በጥብጡና ስጡት" ሲሉ ኮላኔል በድሉ ቀበሉ።

"ምነው ጌታዬ! በባህላችን እንግዳ ክቡር ነው፤ እስከምን ሊጠይቅ ሂደዬት አላስተናገዱትም?"

"ባለቤቱ ወደ ገበያ ሄዳ ከባዶ ቤት መጥቶ ነው" ሲሉ ቀለዱ። ወዲያ አዳኝ በሶ በጣሳ ሲበጠብጥልኝ በድሉ ደግሞ ዳቦቆሉ ዘግኖ ሰጠኝ። ባለቤቱ ከምር እንደ ገባ መንጋ ፈየል ይህን የደረቀ ዳቦቆሉ ቁርጥኝም አደርግ ጀመር። በሰውንም ሰጠኝ። ተቀብዬ ባንድ ትንፋሽ ለጋሁ ለመም እያለ ነበር የገባው።

ልድገምህ?" አለኝ።

አዎን" አልኩት። ሀይለኛ እርሃብ ተለቀብኛል።

እኒህአዲግኮ ልናመለክት ነበር ጌታዬ" አለ በድሉ።

"ን ብላችሁ" አሉት።

ጌዲዮ እንዲያስፈልግልን ነዋ።

ባካችሁ ተውት አሁን። ከድካሙ ወዲህ የፈራው የናንተን ሽሙጥና ያልድ ነው።"

እኔል ሲሚወቱ ቆይተው ሄዱ። እኔም ደከሞኝ ስለነበረ ተጠቅልህ ተኛሁ። ይልቅየ ቆንጆ አልጋ ሰርተው ጠበቁኝ። እግዚር ይሰጣቸው።

«ጦሩ ሳይዋጋ ይሰለጥናል!»

ጣላይ በገባን ማግስት ያገኘው አባባል ነው። በደርግ ጊዜ ምን ያልተባለ ነገር አለ? ጣላይ ከገባን አንድ ሳምንታችንን ይዘናል። በመጠኑም ቢሆን ተላምደነዋል። እባቡ! ዘንዶው! ጊንጫ! የወጣው ትንኝ እየተባለ የተወራው ሁሉ ከመጠን በላይ የተጋነነ ነው። እስካሁን ድረስ በእባብ የተነደፈም ሆነ በዘንዶ የተዋጠ የለም። በርግጥ ወባ እንዳለ ይነገራል። ቢሆንም ጊዜው ክረምት ስለሆነ ይህን ያህል የሚያስጋ አይደለም። ጥናም ቢል ከመስከረም በኋላ ነው። ለጊዜውም ዲዲቲ ተረጭቶልናል።

ባለፈው ጣላይ በገባን ማግስት ያደርኩበት ክፍል ስለጠፋብኝ በሽቁ ስለጣላይ ያልኩት ነገር አልነበረም። ዛሬ ግን በሚገባ አጠኝታለሁ።

ከሆለታ ተነስተን ምእራብ አዲስ አበባን እያቆራረጥን ከጅማው መንገድ በመግባት ጉዟችንን በረጋ ሁኔታ ቀጠልን። በመንገድ የሚያየን ሀዝብ ሁሉ በሀዘን ከንፈሩን ይመጥልን ነበር።

ምላችንን ወሲሶ በልተን ጉዞአችንን በመቀጠል ከወልቂጤ እስር ኪሎ ሜትር ያህል እንደ ተጓዝን ዋናውን ጎዳና ለቀን ወደ ቀኝ በመታጠፍ የምእራብን አቅጣጫ ያዝን። የጠጠር መንገድ ነው። አንድ ትልቅ ወንዝ አለ! ከዚያ እስከምንደርስ ድረስ የመንገዱን ዳር ተከትለው አልፈው! አልፈው አዳዲስ የሰፈራ መንደሮች ተቆርቁረዋል። ከወንዙ ወዲያ ግን ግቢ እስከምንደርስ ድረስ ምንም አይነት የሰው ዘር አላየንም። ጭልጥ ያለ በረሃ ነው። ሆኖም ግን የክረምት ወቅት በመሆኑ በልምላሜ ተውጦ አይንን ይማርካል። ዛፎች ቅጠል ለብሰዋል! መሬቱ በሳር ተሸፍኗል። እርቃትን የሆነ ነገር የለም። እኛ ነን ከንግዲህ ከሰው ዘር እርቀን እርቃናችንን የቀረን ...

መንገዱ በመጠኑ ስላች እየሰራ! ቀናታ እየጨመረ ይሄድና ግቢ መዳረሻ ላይ ያዘቀዝቃል። የምእራብ ፀሀይ ፊትለፊታችን ትመታን ነበር። ሹፈሮች የፀሀይ መካካኪያ ባለቀለም መስተዋታቸውን ጋርደዋል። ከፊትለፊታችን ከግቢ ወንዝ በርቀት እንድ ትልቅ ጋራ ተገትሮ ይታያል። ፀሀይዋ ከዚያ ላይ ቁማ እንደ ጦር የምትወጋን ትመስላለች።

ግቢ ወንዝ ስንደርስ አፍ እስከ ገደፉ ሞልቶ ጎሽቷል። መሬቱ ረባዳ ስለሆነ እረጋ ብሎ ነው የሚጥመለመለው። ሳር ቅጠሉን ያግባሰብሰዋል። እኛም ተግባራታችን ነው የመጣው...

ወንዙን ተሻግረን እንደ ገና ወደ ምስራቅ ደቡብ ታጥፈን እንድ ሀያ ኪሎ ሜትር ያህል እንደሄድን ከታ የተባለች ትንሽ ከተማ አለች። ከተማ ስለሚሏት ከተማ አልኳት እንጅ መንደር ናት። ከወሎና ከደቡብ ሸዋ መጥተው የሰፈሩ ናቸው። ወደፊት እንጂ እንጅ ዛሬስ ቋንቋ! ባህል! ሃይማኖት ሳያራርቃቸው በፍቅር ተሳስበው ነው የሚኖሩት።

ከከታ በኋላ መንገዱ ለጥ ያለ እግድመት ነው። እስራ አምስት ኪሎ ሜትር ያህል እንደ ሄድን ደግሞ ዋዩ የምትባል ከተማ እናገኛለን። ዋዩ በመጠኑም ቢሆን የከተማነት ባህሪ አላት። እንደኛ ደረጃ ት/ቤት!

አንድ ሆኖ፤ በርካታ ትንንሽ ሱቆች፤ የሰፈር መጠጥ ቤቶች አሏት። ሳምንታዊ ትልቅ ገበያም አላት፤ ቅዳሜ ቀን ነው የሚውለው።

ከዋዩ በኋላ አንድ አግድመት ተፈትሏል። ካንድ ወንዝ ውስጥ እንደርሳለን። መጠነኛ ድልድይ አለው። እሱን ከተሻገርን በኋላ የጣላይ ማሰልጠኛ ማእከል ክልል ነው። ከዋናው በር መዳረሻ በሰሜንቶ የተገነባ ጠፍጣፋ ግንብ አለ። ከላዩ ላይ የብረት ቀብ የደፋ ባንድጃ ክላሽ ጠፍጣፋ፤ በሌላ እጁ ደግሞ ጡርንባ ይዞ የሚነፋ ስእል ተሰላብታል። የከተት ጥሪ መሆኑ ነው። ስናስከትት ኖረን በመጨረሻ እኛው ከተትን። ፅዋ አይደለ!

ጡርንባ ነፈውን እንዳለፍን መንገዱ ለሁለት ይከፈላል። መሀል ለመሀል አትክልቶችና አበባዎች አሽብርቀውበታል። የቸርቸል ጎዳናም እንደዚህ አያምር። እንግዲህ ከዚህ በኋላ ያለውን ውስጣውስጡንና የመንገዶቹን ቅያስ ከናዝሬትና ከድሬዳዋ ወይም ከባህርዳር ጋር ማገነፀር ነው። አበባው ተንተርክኮ ሲያዩት መንፈስን ያድሳል።

የመግቢያውን በር አስከፍተን ገባን። በስተግራ በኩል የማሰልጠኛ ማእከሉ ዋና መስሪያ ቤት ይገኛል። ባላንድ ፎቅ ሲሆን ዘመናዊ ህንፃ ነው። ካናቱ ላይ አንደ ተለመደው «ከቡታዊ መሪያችን ካንድ መንግስቱ ሀይለማርያም ብልህ አመራር ጋር ወደ ፊት!» የሚል በቀይ ቀለም ተፅፎ በሩቁ ይገባል። መርተው መርተው ዝምባብዌ ደርሰዋል። እኛም እሳቸውን በመከተል ከእነ ሚዳ ተነስተን በሆለታ አድርገን ይኸው ጣላይ ደርሰናል። ካሁን በኋላስ ንቅንቅም አንላት! «ወደ ፊት!» አያልን ወደ ኋላ ተፈንግለናል። አጅሬ ግን እውነትም ብልህ! «ወደፊት!» እንዳሏት ተፈተሰች፤ ሽረ ከሳቸው ያላነሱ ብልሆችም አሉ! ጦርን ትጥቅ አስፈትተው ጣሊያን ኤምባሲ የተሸገጡ። ይባላላቸው! ፓስታ ያልቅና ውጡ የተባሉ እንደሆነ እንጂ ዛሬስ ታደለዋል። ቅንቡርስ ቅንቡርሱ ባለስልጣን ነው እንደኛ ተጋፎ ሰንዳፋ የገባው። ይኸ እንግዲህ «በብልሁ መሪያችን» ጀርባ ታዝሎ የኖረ ነው። የራሱ ጭንቅላት የሌለው...

ከዋናው መስሪያ ቤት ትንሽ ከፍ ብለን ወደ ቀኝ ታጥፈን ትንሽ አለፍ እንዳልን የባህል ማእከል አዳራሽን እናገኛለን። ይህ አዳራሽ በጣም ዘመናዊ ነው። አዲስ አበባ ካሉት ቲያትር ቤቶች ቢበልጥ እንደ አያንስም። ካዳራሹ አለፍ እንዳልን ያንደኛ ክፍለ ጦርን ካምፕ እናገኛለን። እንግዲህ የሰሜንን አቅጣጫ አንደኛ ክፍለ ጦር ሲይዝ የደቡብን ደግሞ ሁለተኛ ክፍለ ጦር ይይዛል። አወቃቀራችንም በክፍለ ጦር፤ በብርጌድ፤ በሻለቃ፤ በሻምበል ነው። በዚህ መሰረትም ሁለት ክፍለ ጦሮች፤ ስድስት ብርጌዶች፤ አስራ ስምንት ሻለቆች፤ ሰባ ሁለት ሻምበሎች አሉ። እያንዳንዱ ሻለቃ የራሱ የሆነ ምግብ ቤት፤ የመሰብሰቢያ አዳራሽ አለው። መኖር የምንችለው ግን አንድ ሻምበል ጦር ባንድ ብሉክ ነው። በዚህ ድልድል መሰረት እኔና በድሉ፤ አዳኛ ሆነን የምንኖረው 1222 ነው። ይህ ማለትም አንደኛ ክፍለጦር፤ ሁለተኛ ብርጌድ፤ ሁለተኛ ሻለቃ፤ ሁለተኛ ሻምበል ማለት ነው።

በሁለተኛ ክፍለ ጦር ማዶ ያይርፕላን ማረፊያ አለ። ከዚህ ነው እንግዲህ ባንቴናሽ የከተተው ወጣት ሁሉ ተከቶ ወደ ተለያዩ የጦር ግንባሮች የሚወሰደው።

ባጠቃላይ ጣላይ የመንገደቿ ቅያስ፤ የዛሬቹ አተካክል፤ የበባዎቹ ፍካት የበረሃ ገነት አስገቷታል። በዚህ ላይ የወፎቹ ዜማ፤ የጠባዎቹ ሁካታ ልዩ ደስታን ይሰጣሉ። ዛሬቹ ቀንዘልና ቀንዘላቸውን አገጣጥመው የቆርቆሮውን ቤት ውጠውታል። ባይርፕላን እንኳን ሆኖ ቁልቁል ማእከሉን ማየት አይቻልም። ሌላው ቀርቶ ካንደኛ ክፍለ ጦር ሆኖ ሁለተኛ ክፍለ ጦርን ማየት አይቻልም። ወዲያና ወዲህ ባልን ቁጥር ፀሀይ አይመታንም፤ ጥላ ለጥላ ነው መንገዳችን።

ጣላይን በርቀት ለሚመለከታት ደግሞ የበለጠ ትማርካለች። ለጥ ካላና በደን ከተሸፎን ልምጥ ዋልካ ላይ ነው የተመሰረተችው። በስተምአራብ በኩል እንደ ሰንሰለት የተያያዙ ጋራዎች የተፈጥሮ መከታ ሆነዋታል። ከጋራዎቹ በስተጀርባ ያለውን አገር ማየት አይቻልም። ከነዚህ ጋራዎች የሚነሱ ሁለት ወንዞች ማእከሉን አማክለው ግቢ ወንዝ ሄደው ይጨመራሉ። በወንዞቹ ውስጥ ለውስጥ ዘንዶ አለ እያሉ በፊት ከዚያ አስልጣኝ የነበሩ መኮንኖች ያስፈራሩናል። እኔ ግን ያለ አይመስለኝም። ጠባዎች ናቸው ሲያሸክቡበት የሚውሉት። ከኮምፑ ድረስ በመምጣት አሹፈውብን ይርጣሉ።

የጣላይ አየርም ተስማምቶናል። እንደ ጊዜው አልጠመመብንም። እስካሁን የሞተም፤ የታመመም የለም። ይልቅ እዳ የገባነው ሁለት ድርጅቶች ተቋቁመው ጠቅላላ መኮንንን ማመስ በመጀመራቸው ነው።

1ኛው ሽብር ፈጣሪ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (ሽፈዲድ) 2ኛው ሞራል ገንቢ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (ሞገዲድ) ይባላሉ። ሁለቱም የተለያዩ አላማዎች አሏቸው። ሽፈዲድ መኮንኖቹና ኢህአዲግቱ እንዳይጣጣሙ ወይም እንዲጋጩ ይጥራል፤ አባላቶቹ ገንዘብ ቤቶች፤ ደመወዝ ከፋዮች፤ ካድሬዎች፤ የደህንነት አባላት፤ አዛዦች ናቸው ይባላል። ሞገዲድ ደግሞ የሌላ ተስፋ እየሰጠ እኛን በቁም የሚያጠወልግ ድርጅት ነው። የዚህ ድርጅት አባላት ከኛው መካከል የወጡ ጥቂት እንጀራ ፈላጊዎች ሲሆኑ ከኢህአዲግቱም ውስጥ ቃል አቀባይ አላቸው። ሌሎች በህቡእ የሚንቀሳቀሱ ድርጅቶችም እንዳሉ ይነገራል። ዲሞክራሲ በደንብ ስልሰፊን ገና ይፋ አልወጡም። መቼ ይሆን ግን ከዚህ ሁሉ ውዥንብር የምንገላገለው? እስካሁን ያሉን ሃገር የለም።

22

ምንም ቢቸግረኝ አጥቼ ብንጣ፤
ሲጋራስ አልሸጥም ካገራ ባልወጣ፤
የትናንት መኮንን ተብዩ አልጠራም፤ 'ጃብሉ ሲጋራ እምጣ'!

ጀብሉ መኮንኖች በኮምፑ ውስጥ በስፋት ተንሰራፍተዋል። በየመንገዱ ዳር ለዳር የተልት ገበያ ጀምረዋል። ሲጋራ፤ ቃሪያ፤ ነጭ ሽንኩርት መሽጥ ይዘዋል። ሽረ ነጭ ሽንኩርትስ መድረሻ አላጥቶናል። ከውጭ ወደ መኝታ ክፍላችን ስንገባ የሽንኩርቱ ሽታ ወደ ውጭ መልሶ

ይገፈትራል። ምግብ አዳራሽም እንዲሁ ስቃይ ነው። ባጠቃላይ ቤት ደጃ ጠንብቷል። ደግነቱ ሁሉም ስለሚጠገን እንደ ነውር አልተቆጠረም። «ሸተትከኝ» የሚልም የለም። የማይወድ ቢኖርም በግዳ ፊቱን አጨናግጎ ሁለት ፍሬዎችን መብላት አለበት። የህይወት ጉዳይ ነው። እሱ ካልተሰላ ወባዋ አንድ ቀን አታሳድርም አሉ። በዚህ የተነሳ ሁሉም ነጭ ሽንኩርት ይከሰካል። አንዳንዱ መኮንንማ አንድ ራስ ሽንኩርት ከሰከሶ የሚጨርስ አለ። እኔ ፈርዶብኝ እንኳን ልብ ይቅርና ሲባሉ ላይም ያንቀጠቅጠኛል። እነ በድሉ ተቆጥተውኝ ለሁለት ቀናት ያህል ሁለት ሁለት ፍሬዎችን ከሽ ከሽ አድርጌ ነበር። የገዛ አፈ ጠነባኝ። ከዚህ በኋላ «ወባዋ እንዳሻት ታድርገኝ» ብዬ ተወኩት። ካፍንጫቸው የሚወትቶትም አሉ። የረጋ ንፍጥ መስሎ ተለጉዶ ሲያስጠላ። ያ ሁሉ ትቢተኛ ኮላኔልና ሻለቃ ሀይወቱን ለማቆየት የማይቆፍረው ጉድጓድ የለም። ጉድጓድ ብል ጉድጓድ ትዝ አለኝ።

ጠላይ ከገባን ጀምሮ ዋነኛ ስራችን ጉድጓድ መቆፈር ነው። ለምን ግዙፍ ግዙፍ ጉድጓዶች እየቆፈርን እንደምናጠራቅም አልገባኝም። ጥልቀት 2 ሜትር፤ የጎን ስፋት 2 ሜትር፤ ርዝመት 8 ሜትር የሆኑ በርካታ ጉድጓዶች በየሻለቃው እየተቆፈሩ ነው። ዛሬስ ሰግተናል። የኋላ ኋላ ለኛው ማዳፈኛ እንዳይሆኑ እንጅ።

ሌላው ስራችን በሳምንት አንድ ቀን የምግብ ማብሰያ እንጨት መልቀም ነው። ጫካ እንሄድና የቻለ ግንድ ተሸከሞ ይመጣል። ያልቻለ ጭራር እንከርፍፍ ይገባል። ሻለቃ የለ ኮላኔል፤ እንደ መብሉ ስራውም አኩል ነው። ስራችን በጉድጓድ ቁፋሮና በእንጨት ለቀማ ብቻ አያበቃም። ምግባችንም ተራ እየገባን በጥይት ሳጥን ተሸከመን ወደ መመገቢያ አዳራሾች የምናመጣው እኛው ነን። የቦታው እርቀት ደግሞ ከማድ ቤት እስከ መመገቢያ አዳራሽ ያለ እርቀት አይደለም። ከነሆኑ ሶስት ኪሎ ሜትር ያህል ይርቃል። የምግብ ሽክመም ማእረግ አይለይም።

ባለፈው አሁኑ ታዲያ ባህል አዳራሽ አጠገብ አንድ ትርኢት አየን። ማእረጋቸው ሌ/ኮላኔል ነው። አብሯቸው የተሸከመው መቶ አለቃ ነው። እሱ ፊት ፊት፤ እሳቸው ከኋላ ናቸው። እንጀራውን ተሸከመው ቱስ ቱስ እያሉ በዚያ ሲያልፉ ሚስት ካዲስ አበባ ባለቸውን ሊጠይቁ መጥተው ኖሮ ድንገት ግጥምጥም። ሚትስ ሆኖ ኦኩታቸውን መልቀቅ። በዚህ ጊዜ ባል ሀፍረት ይይዛቸውና የተሸከሙትን ሳጥን አምዘገዝገው መጣል። እስቲ ጓደኛቸውን እንኳን «ጣል መጣል ነው» ቢሉት ምንበር? ክፋኛ ነው ትከሻው የተገዳው። ከዚያም ባልና ሚስት አንገት ላንገት ተቃቅፈው መላቀስ። እኛ ደግሞ ድራማውን በነፃ መመልከት። ከዚያም አንድ መኮንን ሴትየዋን እስለቀቃቸውና።

"ይተው እንጅ! ነውር ነው! የሞቱ መሰለዎት እንዴ!" ማለት። "ምነው ሸዋ! ሞት ከዚህ ወዲያ አለ እንዴ! ሞትስ በቁርጡ ይሻላል!" ብለው በሜሬት ተናገሩ። በዚህ በዚህ ምክንያት እርሮ ስላበዛን ነው መሰል ዛሬ እንጀራ ሽክመ ቀርቶልናል። ባንድ ትራክተር እየተጫነ በየሻለቃው የምግብ አዳራሽ እየዞረ ይታደላል።

ሆለታ ሳለን ደመወዝ ካልተሰጠን ስንል የነበረው ጠላይ ከሄድን በኋላ ደግሞ መውጫ ቀዳዳ ፍለጋ ሆነ። በቃ! የደመወዝ ነገር አከተመ።

በደርግም ስብሰባ!
በኢህአዲግም ስብሰባ!
ኧረ መቸ ይሆን ለርተን የምገባ?

ስብሰባ ቆይተን ገና አሁን መውጣታችን ነው። የተሰበሰብነው በየሻለቃችን ነበር። ስብሰባ አይበለው። የነጭ ሽንኩርት ሽታ የምገባበት ነበር ያሳጣኝ። አንድ ሻለቃ ጦር አንዳንድ ራስ ሽንኩርት በልቶ በዚህ ላይ ባፍንጫው ወትፎ የመጣው በርካታ ነው። የትንፋሹ ግለት፤ ከበርሃው መቀት ጋር ተዳምሮ የት ልድረስ ያሰኛል። መቼ ይኸ ብቻ! መኮንን ከመቶ ዘጠና ዘጠኝ እጅ አጫሽ ነው። እንደ ጃርት ታፍነን መተነው ነበር። ጭሱ ሲገፈጠፈጥ ምጣድ የተጣደበት የገጠር ቤት ምስጋና ይንሳው። በመስኮት በኩል እንኳ ንፁህ አየር እንዳይገባ ወንበር ስለማይበቃን መስኮቱን ከበው የሚቆሙት መኮንኖች ከዛፍ ላይ የሰፈረ ንብ ይመሰላሉ። አቅለሽለሽኝ። ሊያስመልሱኝ ምንም ያህል አልቀረኝም ነበር።

ኢህአዲጎቼም ስብሰባውን የሚመሩት እንደ መፋቂያ ሲጋራ ከከንፈራቸው ሰከተው ነው። ይኸው ናቸው። ሲያልቅባቸው ከዚያው ላይ መለኮስ ነው። ትንሽ ፋታ የሚያገኙት በጃቸው እንደያዙት ሲናገሩ ብቻ ነው። ደግሞኮ የኢህአዲግ አባል የሆነ ሁሉ የማያጨስ አላየሁም፤ ታዲያ የኛዎቹን መኮንኖች።

"ለምንድን ነው አዳራሽ ውስጥ በስብሰባ ጊዜ የምታጨሉት?" ያልናቸው እንደ ሆነ።

"ተመልከቱ ኢህአዲጎቼን፤ ደግሞ የዲሞክራሲ መብታችን ነው" ይሉናል። ኧረ ዲሞክራሲ ግራ አጋብቶናል! ከትናንት ወዲያ አንድ መቶ አለቃ እንዲሁ በምሳ ሰአት ሲጋራ አቀጣጥሎ እያጨሰ ምሳውን በሰብቲክ ሳህን ተቀብሎ ከኔ ጋር አንድ ጠረጴዛ ተጋራ። ታዲያም ሲጋራውን በግራ እጁ ያዝ አድርጎ በቀኝ እጁ እንጀራውን እየቀረሰ ሁለት ጊዜ ያህል ጎረሰና እንደ ገና ደግሞ ከሲጋራው ይምግ ጀመር።

"ንድ መቶ አለቃ፤ ምግቡ ነው መቅደም ያለበት ሲጋራው?" አልኩት ጥርሶቼን ብልጭ አድርጌ።

"ሁለቱም የዲሞክራሲ መብቱ ነው" አለኝ። ይድነቅህ አለና ወደኔ ጢሱን አቦነነብኝ። ምን ላድርግ፤ ተናድጄ ምሳየን ሳልብላ ወጣሁኝ። ይኸ ይሆን ዲሞክራሲ ማለት?

ትናንት ማታ ደግሞ አንዱ ያስም በሽተኛ "እባካቸሁ ጓዶች ሲጋራ በተወሰነ ሰአት አጭሱ። ቢቻልማ መኝታ ቤት ባታጨሱ ጥሩ ነበር" ብሎ ቢማፀን ከያቅጣጫው ተነሱበት። ቡትቶ ጨርቅ ነው ያደረጉት። ስሎ ዝም አለ። ለካ እንደዚህ ምግባረ ብልሹዎች ኖረናል? በዚህ አይነትስ «የደርግ መኮንኖች» መባል ሲያንሰን ነው። ባምሳሉ አድቦልቡሉን ኖሯል!

ዛሬ የተሰበሰብንበት ጉዳይ ግን ከሰሞኑ ለየት ያለ ነበር። ስብሰባውን የመራው ታጋይ ሀጎስ ይባላል። ለኛ ሻለቃ ሳለተማሪነት የተመደበ ነው። ባንድ ስብሰባ ላይ አይቸዋለሁ። ሲናገር ትንታግ ነው።

ነገር ስጋውን አላምጦ ጨርሶታል። በየሻለቃው የተመደቡት ታጋዮች በሙሉ አስተማሪዎች ተብለው ነው የሚጠሩት። ምን እንደ ሚያስተምሩን ለብዙዎቻችን እንቆልሻለን ነው የሆነብን። ቢጨንቀኝ፡-

"እነዚህ ታጋዮች አስተማሪ የሚባሉት ምንድን ነው የሚያስተምሩን?" ብዬ በድሉን ጠየኩት።

"ስለ መቶ አመት ታሪክና ስለዲሞክራሲ፣ ስለብሄር፣ ብሄረሰቦች መነጣጠል" ብሎ አሳቀኝ።

ታጋይ ሀገስ ሲጋራውን ቡልቅ ቡልቅ አደረገና "ያው 'የድጋፍ ሰልፍ እንሰለፍ' ብላችሁ በጠየቃችሁት መሰረት እንድትሰለፉ ተፈቅዶላችኋል። ስለዚህ በዛሬው እለት መፈክር የሚያዘጋጁ፣ የክርቱን ስእል የሚሰሉና ልዩ ልዩ ስራዎችን የሚያከናውኑ ሰዎችን ትመርጣላችሁ" ሲለን ጭጭ አልን። ከሰሞኑ "እንሰለፍና እንገለገል! ደመወዛችንን የያዙት ሰልፍ ባለመሰለፋችን ነው" እየተባለ ውስጥ ውስጡን ቅስቀሳ ተደርጎ ሁላችንም ለመሰለፍ ተስማምተን ነበር።

"የተናገርኩት ለቤቱ ግልፅ አይደለም እንዴ?" ሲል ጠየቀ።

"እረ ግልፅ ነው" አሉት ከፊትለፊት የተቀመጡት።

"እንግዲያም ተጨማሪ ሀሳብ ስጡበትም" አለ። ከዚያ ጠና ጠና ያሉ መኮንኖች እየተነሱ የድጋፍ ሰልፍ ማድረግ እንደሚገባን በስፋት አስረዱ። እኛም በመስማማት አጨበጫለን። በዚሁ የሰልፋን አዘጋጅ ኮሚቴ መርጠን ካዳራሽ ወጣን። የሽንኩርቱ ሽታ ግን አሁንም አለቀቀኝ። እንጃልኝ በዚህ ከቀጠለ አንድ ቀን ከሰብሰባ ላይ ማስመለሴ የማይቀር ነው። እረሱስ የኢህአዲግ ስራም ያስታውካል።

ምእራፍ ዘጠኝ

በቀን ደክመን ደክመን እውነቱን ያጣነው፤
አሁን በጨለማው ሰምን እንደክማለን ደስታን ላናገኘው?

24

«የቀድሞው መንግስት የጦር መኮንኖች እጃችንን ከተጨማለቀው ሰርአት ለማንፃት ዝግጁ ነን!!!» ነገ ከምንደዛቸው መፈክሮች አንዱ ነበር። ገና ከማታው ጀምሮ የዝግጅት ኮሚቴው መፈክሮችን ለየሻምበሉ ጦር አከፋፍሏል።

ካልጋየ ላይ ጋደም ብዬ መፈክሩን አትኩሬ እያየሁ በቁጭት ተጠበስኩኝ። ፊቱ ተጨማሪ። እንደነው በየመኝታቸው ላይ ሆነው መፈክሩን አትኩረው እያዩ ፀጉራቸውን የሚነጨ ነበሩ። ከናካቴው ምኑም ያልገባቸውም ነበሩ። ልክ በማግስቱ እንደሚሞሽሩ ሁሉ

ይጨፍሩ ነበር። ምንፈቀዱኝ። እነሱ የሚያከርፉት ሆዳቸው ሲጎድልና ሲጋራ ሲያጡ ብቻ ነው።

"አፈር ይብሉና! የዝግጅት ኮሚቴ ተብዬዎች የመረጥናቸው እኛን የሚያዋርድ መፈክር እንዲያወጡ ነው እንዴ?" አለ አዱኛ ደቻላ። ጮክ ብሎ ነበር የተናገረው።

"ቀስ በል!" አለው በድሉ ጫኔ ቆጣ ብሎ።

"ምኑን ቀስ አለዋለሁ! እነመንግስቱ ባጨማለቁት ሰርአት እኛ ተጠያቂ እንሆናለን እንዴ!" አሁንም ቀስ ብሎ መናገር አልሆነለትም።

"ጤናም የለህ! ምናል ዝም ብትል!" ደግሞ ተቆጣው።

"ለምን ዝም አላለሁ? ከዚህ የበለጠ ምን ይመጣል? እንዳህያ መፈክር እሸክመው ሲገዱን ነው!" አለ እንደ እልህ እየተናነቀው። ለትንሽ ጊዜ ዝም ብሎ ቆየና እየተንካኩ የሚስቁትን አፍጥጦ እያየ "እነዚህን መፈክር ማሸከም ብቻ ሳይሆን መድፍም ማስጎተት ነበር! አሁን ምኑ ደስ ብሏቸው ነው እንደ እንቁራሪቶቹ የሚያሸክቡት!" አለ። ሳቃቸውን ቆም አድርገው ዘወር ዘወር እያሉ አዩት።

"እንተ ጤናም የለህ እንዴ!" ስል እኔም ተቆጣሁት። ዳግመኛ ትንፋሽ አላለም፤ ተሸፋፍኖ ተኛ። እኔም ተጠቅልየ ተኛሁ። እንቅልፍ ግን አልሞክረኝም።

ከውጭ የእንቁራሪቶቹ እልልታ ይሰማኛል። ደስታቸው ይቸው ክረምት ነች። ከዚያ ወዲያ ጭጭ ይሏታል። ዛሬ ግን እልልታቸው መቁረጫ የለውም። ቀንም፣ ሌትም ከኩሬ ኩሬ እየተዛለሉ ፍቅራቸውን ይጨርሳሉ። የፍቅር መጨረሻ ትንሽ ኩሬ...

የሰልፋ አዘጋጅ ኮሚቴዎች ጫት እየቃሙ ሲወጡ፣ ሲገቡ ነው ያነጉት። ልክ ወጧ እንዳማረላት ሌት። እኛንም የቀሰቀሱን ልክ አስራ ሁለት ለአት ሲሆን ነው።

ሀምሌ 18 ቀን 1983 ዓ.ም. እለተ ሀሙስ ነው። ጣላይ ከትናንት ጀምሮ ብራ ናት። የዛሬዋ እለትም ቁልጭ ያለች ቀን ነች። ቁርሳችንን ከበላን በጊላ በየሻለቃችን ተሰለፍን። መፈክሮች ይኸጎደጎዳሉ፤ የባህል ዘፈኖች ይቀልጣሉ። የኢትዮጵያን ሰንደቅ አላማ በብዛት ይዘን እናውለበልባለን። በዚህ አጋጣሚ «ጨርቅነቷን» ሰርዘን ደምና አጥንት የተዋሀዱት መሆኗን ለማሳወቅ እየተቀባበልን በመያዝ ጉሯራችን እስከሚነቃ እንጨሃለን። ደግሞ የማንንም የድርጅት እርማ አልያዝንም። የኛን ሻለቃ የሚመራው ሰልፈኛ የያዛት በራ ልታመልጥ ስትል የተያዘች የእንዲት ነጭ እርግብ ስእል የሚያሳይ ነው። ትርጓሜውም «ሰላም ልታመልጠን ስትል ያዝናት» ማለት ነው። ከኛ ጌላ የሚከተለን ሰልፈኛ ደግሞ 3ኛ ሻለቃ ነው። እሱ የያዘው የክርቱን ስእል ደግሞ ሁላችንንም አስቆል። በውድድሩም አሸናፊ የሆነው ይኸው ሻለቃ ነው።

«አብዮታዊ መሪዎችን» የወታደር ልብስ አልብሰው ከሳሏቸው በጊላ ከወደ ግንጭላቸው በኩል ልክ የችምፓንዚ ግንጭል አስመስለውባቸው እግሮቻቸውን እንደ ሽራት እግሮች አቅጥነዋቸዋል። ያጠለቁት ጫማ ደግሞ አካፋ ያካላል። በቴሌቪዥን እንደሚታዩት የሀፃናት ፊልም ነው ያስመሳላቸው። ካጠገባቸው ደግሞ ለመብረር

ያከብሩ ዳሽ ፋይፍ አይርጥላን አለ። ብር ያጨቁበትን በርሳ አንጠልጥለው ወደሱ የሚርጡ ይመስላሉ። ከካርቱን ስእሉ ግርጌ የተፃፉት መፈክሮች፡-

«ትንሽ ትንሽ እንድማ! እንድ ሰውና እንድ መሳሪያ እስከሚቀረኝ ድረስ እዋጋለሁኝ» የሚል ነው። ሰልፈኛው ያሰማው የነበረው መፈክር ደግሞ፡-

«የዝምብቁ መንግስትና ህዝብ ፈርጣጫንና ፋሽስቱን መንግስቱ ሀይለማርያምን ለኢትዮጵያ ህዝብ አሳልፎ መስጠት አለበት! የሀገርን ሀብት የዘረፉ ባስቸኳይ ለፍርድ ይቅረቡ!» የሚል ነው።

ተጥመልምለን የባህል አዳራሽን እንዳለፍን ጋዜጠኞች ፎቶ ለማንሳት! በቴሌቪዥን ለመቅረብ ይሯሯጡ ጀመር። ልክ ጣላይ አደባባይ ስንደርስ ቦታ ቦታችንን ይዘን ቆምን። ይዘናቸው ከነበሩት መፈክሮች ውስጥ፡-

- የብሄሮችና የብሄረሰቦች የራሱን እድል በራስ የመወሰን መብት የዲሞክራሲ መብት ነው!
- ኢህአዲግ የሰላምና የዲሞክራሲ ዋስትና ነው!
- ህዝባችን የተጠማውን ሰላም ያግኝ!
- የሰላምና የዲሞክራሲ ኮንፈረንስ የኢትዮጵያ ህዝብ ምጥ የወለደው ነው!
- የተጎላቆለችውን አገራችንን መልሰን እንገነባለን!
- የህዝቡ የበላይነት ይከበራል! የሚሉ ናቸው።

የክብር እንግዶች መጥተው ቦታቸውን እንደ ያዙ የሰልፉ አዘጋጅ ኮሚቴ ሰብሳቢ የመግቢያ ንግግር አድርገው ፐርግራሙን ለሚመራው መኮንን ለቀቁለት። ከዚህ በኋላ በተከታታይ ሶስት ግጥሞች ተነበቡ። ሁሉም ግጥሞች ከብሶት የመነጨ ነበሩ። አቅራቢዎቹም ወጣት መኮንኖች ናቸው። ከጨለማ ሀይወት ላይ መውደቃቸውን ግጥሞቻቸው ይጠቁማሉ። ተስፋን አያጭሩም! ያስቆዝማሉ እንጅ።

ሁሉም ነገር ተብሎ ካበቃ በኋላ የማእከሉ ሀላፊ ንግግር ለማድረግ ሲነሱ ለክብራቸው ርቅት ተተኮሰላቸው። ወዲያው እርጭ ሲል መናገር ጀመሩ። ባማረኛ ነበር የተናገሩት። መነፀር አድርገዋል። የቀይ ዳማ ናቸው።

"... ወደፊት በዚህ ማእከል ውስጥ ላጭር ጊዜ በምትቆዩበት ወቅት ጥሩ ጥሩ ተግባራትን ታከናውናላችሁ ብለን እንገምታለን..." በቃ ይኸው ነው። ሌላው ስለሽግግር መንግስቱ! ስለቻርተሩ አላማ ነው። ይኸ ደግሞ ምናቸንም አይደል። በዚሁ የሰልፉ ፍጥሜ ሆነ።

ይች "አጭር ጊዜ ቆይታ" የምትለዋ አባባል የሁላችንንም ጭንቅላት በጥብጠዋለች። ለሶስት ቀናት ሲሚናር ተብለን ሆለታ ገብተን ይኸውና ሶስተኛ ወራችንን ይዘናል። ይች አጭር ጊዜ ደግሞ ትረዝም ይሆን?

ጉድ አይመጣ የለም እያደር ጉድ መጣ! «አመኑ» ተባልን አምነን ብንመጣ።

ሌሊቱን ሲዘንብ ነው ያደረው። ከነጋም በኋላ ካፊያ ቢጤ ነበር። እየቆየ ግን ፈተት እያለ መጣ። የጣላይ ያየር ፀባይ ይኸው ነው። ይዘንብና ወዲያው ፀሀይ ትወጣለች። ከዚያ ደግሞ ጭቃው ምጥጥ ይላል። ታዲያ ይኸ የዋልካ ጭቃ ስንረግጠው እንደ ካትራሚ ንክስ ንክስ ያደርግና ወዲያው ተተምትሞ ሀሰፋልት ሆኖ ቁጭ ያላል። ሲዘንብ ደግሞ ሙልጭልጭ ይልና አፍርጦ ይጥላል። ዛሬስ አፍርጦ የጣለን የኢህአዲግ ነገር ነው። እያደር ከበደን! ሰልፍ ተሰልፈን እንደቱን እናራራለን ብለን ነበር፤ እሱ ግን ሽቦ እንጀት ሆነ። እንደ ኮራን ብንቀመጥ ይሻለን ነበር። በመሰለፋችን ያላሰብነውን መዘዝ መዘዙብን። አውቀነዋል፤ አጭሯን ጊዜ ለማስረዘም ነው።

ዛሬ ስብሰባ እንደ ምናደርግ የተነረገን ማታ ነበር። ያው እንደ ሁልጊዜው በየሻለቃችን ነው የተሰበሰብነው። አዳራሹ ጢም ብሎ ሞልቶ የመስኮቱ ዙሪያ እንደ አጥር ክርችም ብሏል።

የነጭ ሽንኩርት ሽታ እንጀት ያማሰላል፤ አፍንጫን ይቆርጣል። ሲዘንብ ሰላደረ ነው መሰል የሙቀቱ መጠን ቀነሰ ያለ ነው። የሲጋራው ጭስ ግን የማርፈጃውን ጉም ተከቶ ወደ ኮርኒሱ ይበናል። ተጠራቅሞ ካፊያ እንዳይሆን እንጅ...

ታጋይ ሀገስ ጉርሮውን ጠራረገና "ዛሬ የተሰበተብንበት ምክንያት ባለፈው ያካሄድነውን ሰልፍ ለመገምገም ሲሆን ዋናው ትኩረታችን ግን 'የበደልነውን ህዝብ መልሰን እንክላለን!' የሚለውን መፈክር ሳትይዙ በመቅረታችሁ ሰልፉ የተሟላና ክልብ ነበር ለማለት እንችልም። ስለዚህ ዛሬ ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ተወያይተን የዚህን መፈክር ፅንሰ ሀሳብ ተረድታችሁና አምናችሁ ካወጣችሁት ያጁም መግለጫ ጋር ተጨምሮ ይተላለፋል" ሲል አብራራል። ለኮም ያጁም መግለጫው በሬዲዮ ያልተላለፈው ለዚህ ነው። ቤቱ በግለት እጁን አወጣ። ላንድ ሻምበል አድል ሰጠው።

"በመጀመሪያ ለምጣይቅህ ጥያቄ ተገቢ መልስ ሰጠኝ! ለመሆኑ ሰልፉ የኢህአዲግ ነው የኛ?" ሲል ጠየቀው።

"ሰልፉ የኢህአዲግ አይደለም፤ የናንተ ነው። ሆኖም ግን የመቆጣጠር ሀላፊነት አለብን" ሲል መለሰለት።

"በመቆጣጠሩ በኩል ያላችሁን ድርሻ እኛም እንቀበለዋለን። ሰልፉን ግን የጠየቅነው እኛ እስከሆንን ድረስ የምንይዘውንም መፈክር መወሰን ያለብን እኛ ነን። በርግጥ እናንተን የሚፃረር መፈክር እንዳንይዝ መከልከል ትችላላችሁ። ይህም ቢሆን የዲሞክራሲን መርህ ይፃረራል። ነገር ግን እናንተ የምትፈልጉትን መፈክር እንዴት እንሸከማለን?" በማለት ተናግሮ ተቀመጠ። በርካታ መኮንኖች ደግሞ እጃቸውን አወጡ። ሀገስ ለማንኛውም አድል ሳይሰጥ እራሱ።

ጉድ አይመጣ የለም እያደር ጉድ መጣ!
«አመኑ» ተባልን አምነን ብንመጣ።

ሌሊቱን ሲዘገብ ነው ያደረው። ከነጋም በኋላ ካፊያ ቢጤ ነበር።
አየቆ ግን ፈተት እያለ መጣ። የጠላይ ያየር ፀባይ ይኸው ነው።
ይዘንብና ወዲያው ፀሀይ ትወጣለች። ከዚያ ደግሞ ጭቃው ምጥጥ
ይላል። ታዲያ ይኸ የዋልካ ጭቃ ስንረገጠው እንደ ካትራሚ ንክስ ንክስ
ያደርግና ወዲያው ተተምትም ሀስፋልት ሆኖ ቁጭ ያላል። ሲዘገብ
ደግሞ ሙልጭልጭ ይልና አፍርጦ ይጥላል። ዛሬስ አፍርጦ የጣለን
የኢህአዲግ ነገር ነው። አያደር ከበደን፤ ሰልፍ ተሰልፈን እንጅቱን
እናራራለን ብለን ነበር፤ እሱ ግን ሽቦ እንጅት ሆነ። እንደ ኩራን
ብንቀመጥ ይሻለን ነበር። በመሰለፋችን ያላሰብነውን መዘዝ መዘዙብን።
አውቀነዋል፤ እጭሯን ጊዜ ለማስረዘም ነው።

ዛሬ ስብሰባ እንደ ምናደርግ የተነገረን ማታ ነበር። ያው እንደ
ሁልጊዜው በየሽለቃችን ነው የተሰበሰብነው። አዳራሹ ጢም ብሎ ሞልቶ
የመስኮቱ ዙሪያ እንደ አጥር ክርችም ብሏል።

የጥጭ ሽንኩርት ሽታ እንጅት ያማስላል፤ እፍንጫን ይቆርጣል።
ሲዘንብ ሰላደረ ነው መብል የሙቀቱ መጠን ቀነሰ ያለ ነው። የሲጋራው
ጭስ ግን የማርፈጃውን ጉም ተክቶ ወደ ኮርኒሱ ይሰናል። ተጠራቅሞ
ካፊያ እንዳይሆን እንጅ...

ታጋይ ሀገስ ጉሮሮውን ጠራረገና «ዛሬ የተሰበተብንበት
ምክንያት ባለፈው ያካሄድነውን ሰልፍ ለመገምገም ሲሆን ዋናው
ትኩረታችን ግን የበደልነውን ሀዝብ መልሰን እንክሳለን!» የሚለውን
መፈክር ሳትይዙ በመቅረታችሁ ሰልፉ የተሟላና ከልብ ነበር ለማለት
እንችልም። ስለዚህ ዛሬ ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ተወያይተን የዚህን
መፈክር ፅንሰ ሀሳብ ተረድታችሁና አምናችሁ ካወጣችሁት ያቆም
መግለጫ ጋር ተጨምሮ ይተላለፋል። ሲል አብራራልን። ለኛም ያቆም
መግለጫው በሬጂዮ ያልተላለፈው ለዚህ ነው። ቤቱ በግለት እጁን
አወጣ። ሳንድ ሽምብል አድል ሰጠው።

«በመጀመሪያ ለምጣይቅህ ጥያቄ ተገቢ መልስ ስጠኝ፤ ለመሆኑ
ሰልፉ የኢህአዲግ ነው የኛ?» ሲል ጠየቀው።

«ሰልፉ የኢህአዲግ አይደለም፤ የናጉተ ነው። ሆኖም ግን
የመቆጣጠር ሀላፊነት እለብን» ሲል መለሰለት።

«በመቆጣጠሩ በኩል ያላችሁን ድርሻ እኛም እንቀበለዋለን።
ሰልፉን ግን የጠየቅነው እኛ እስኪሆንን ድረስ የምንደዘውንም መፈክር
መወሰን ያለብን እኛ ነን። በርግጥ እናንተን የሚፃረር መፈክር
እንዳንይዝ መከልከል ትችላላችሁ። ይህም ቢሆን የዲሞክራሲን መርህ
ይፃረራል። ነገር ግን እናንተ የምትፈልጉትን መፈክር እንዴት
እንሸከማለን?» በማለት ተናግሮ ተቀመጠ። በርካታ መኮንኖች ደግሞ
እጃቸውን አወጡ። ሀገስ ለማግኘቱም እድል ሳይሰጥ አራሱ።

ያክብብ ዳሽ ፋይፍ አይሮፕላን አለ። ብር ያጨቁበትን በርሳ
እንጠልጥለው ወደሱ የሚርጡ ይመስላሉ። ከካርቱን ስእሱ ግርጌ
የተፃፉት መፈክሮች።

«ትንሽ ትንሽ እንድማ! እንድ ሰውና እንድ መሳሪያ
እስከሚቀረኝ ድረስ አዋጋለሁኝ» የሚል ነው። ሰልፈኛው ያስማው
የነበረው መፈክር ደግሞ።

«የዝምባባዊ መንግስትና ሀዝብ ፈርጣጫንና ፋሽስቱን መንግስቱ፤
ሀይለማርያምን ለኢትዮጵያ ሀዝብ አሳልፎ መስጠት አለበት! የሀገርን
ሀብት የዘረፉ ባስቸኳይ ለፍርድ ይቅረቡ!» የሚል ነው።

ተጥመልምለን የባህል አዳራሽን እንዳለፍን ጋዜጠኞች ፎቶ
ለማንሳት፤ በቴሌቪዥን ለመቅረብ ይሯሯሯሯ። ልክ ጠላይ
አደባባይ ስንደርስ ቦታ ቦታችንን ይዘን ቆምን። ይዘናቸው ከነበሩት
መፈክሮች ውስጥ።

- የብሄሮችና የብሄረሰቦች የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት
የዲሞክራሲ መብት ነው!

- ኢህአዲግ የሰላምና የዲሞክራሲ ዋስትና ነው!

- ሀዝባችን የተጠማውን ሰላም ያግኝ!

- የሰላምና የዲሞክራሲ ኮንፈረንስ የኢትዮጵያ ሀዝብ ምጥ
የወለደው ነው!

- የተላቆላችውን አገራችንን መልሰን እንገነባለን!

- የሀዝቡ የበላይነት ይከበራል! የሚሉ ናቸው።

የክብር እንግዶች መጥተው ቦታቸውን እንደ ያዙ የሰልፉ
እዘጋጅ ኮሚቴ ሰብሰቢ የመግቢያ ንግግር አድርገው ፕሮግራሙን
ለሚመራው መኮንን ለቀቁለት። ከዚህ በኋላ በተከታታይ ሰባት ግጥሞች
ተነበቡ። ሁሉም ግጥሞች ከብሶት የመነጨ ነበሩ። አቅራቢዎቹም
ወጣት መኮንኖች ናቸው። ከጨለማ ህይወት ላይ መውደቃቸውን
ግጥሞቻቸው ይጠቁማሉ። ተስፋን አያጭሩም! ያስቆዝማሉ እንጅ።
ሁሉም ነገር ተብሎ ካበቃ በኋላ የማእከሉ ሀላፊ ንግግር
ለማድረግ ሲነሱ ለክብራቸው ርችት ተተክለዋቸው። ወዲያው እርጭ
ሲል መናገር ጀመሩ። ባማረኛ ነበር የተናገሩት። መነፀር አድርገዋል።
የቀይ ዳማ ናቸው።

«... ወደፊት በዚህ ማእከል ውስጥ ላጭር ጊዜ በምትቆዩበት
ወቅት ጥሩ ጥሩ ተግባራትን ታካናውናላችሁ ብለን እንገምታለን...» በቃ
ይኸው ነው። ሌላው ስለሽግግር መንግስቱ፤ ስለቻርተሩ አላማ ነው።
ይኸ ደግሞ ምናችንም አይደል። በዚህ የሰልፉ ፍቃዴ ሆነ።

ይች «አጭር ጊዜ ቆይታ» የምትለዎ አባባል የሁላችንንም
ጭንቅለት በጥብጠዋለች። ለሰባት ቀናት ሲሚናር ተብለን ሆለታ ገብተን
ይኸውና ሶስተኛ ወራችንን ይዘናል። ይች አጭር ጊዜ ደግሞ ትረዝም
ይሆን?

አንድ ወጣት መኮንን ተጣድፎ በመነሳት "የሀውዜንን ጭፍጨፋ መጥቀስህ የሚያስተዛዝብ ነው፤ የጎንደር፤ የወሎ፤ ሀዝብ በደርግ ጀት አልተደበደበ ይሆን? ደግሞስ የሀውዜን ሀዝብ ነው እንዴ የኢትዮጵያን ሀዝብ የሚወክለው? የሚቆረቆርለት አጥቶ እንጅክ ያሳሳ ሀዝብም አልቋል!" ሲል ጠረጴዛ ሳይቀር አየተደበደበ ቅልጥ ያለ ጭብጨባ ተጨባጩ። የሀገሥ ፊት ኩምትርትር አለ።

"ዋእ! ስንስርእት! መኮንኖች አይደላችሁም! ጫጫታውና ጠረጴዛ ድብደባን ምን አመጣው!" ሲል ተቆጥቶ ተናገረ። ያስቆጣው ግን ጭብጨባው ብቻ ሳይሆን ያሳሳ አልቂት መነሳቱ ነው። ያሳሳ አልቂት ሲነሳ ታጋዮችን ኩምትርትር ነው የሚያደርጋቸው። አንዳንዶቹ "እኛ በዚያ ግንባር አልተሰለፍንም። እንግን ጠይቁ" ይላሉ። አንዳንዶቹ የግሞ ሽላ በደፈናው ይቆጡና ጥያቄው እንዳይነሳ ይከላከላሉ። ከሆለታ ጀምረን ያወዛገበ ጉዳይ ነው። እነሱ ሀውዜንን ሲያነሱ እኛ አሳሳን እናነሳለን። በዚህ በጠብ እንለያያለን።

"ማሳሰቢያ" አሉ አንድ መኮንን ከተቀመጡበት ተነስተው።

"እኛ! ማሳሰቢያውን ይቀፅሉ" አላቸው።

"ስንስርእት የምታላጣን አንተ ነህ! ባንድ በኩል የመናገር መብታችሁ የተጠበቀ ነው' ትለናሉ። አውነቱን ስንገንግርህ ደግሞ ትቆጣለህ። አንተ የምትፈልገውን ከተናገርንም ምኑን ዲሞክራሲ ሆነው?" ብለው ተቀመጡ።

"እኔ አሁንም ቢሆን የዲሞክራሲ መብታችሁን አልተጋፋሁም። የሆነ ሆኖ ማሳሰቢያውን ተቀብሎታለሁ" አለና በርካታ እጆች ወጥተው ስለነበረ ላንድ ከላኔል ፈቀደላቸው።

"ቅራኔዎችን ለማስፋት ከሆነ ብዙ ድርጊቶችን መጥቀስ ይቻላል። ሀውዜንን ስትጠቅሱም እሳሳን ማንሳታችን የማይቀር ነው። የሚያሳዝንው ግን ለሁለቱም ሀዝቦች መቆርቆር ስንችል ዘር መረጣ መግባታችን ነው።

"አስራ ሰባት አመት መሉ በኢትዮጵያ ውስጥ ያልተቋረጠ ጦርነት ተካሂዷል። በዚህ ጦርነትም ከወዲህም ሆነ ከወዲያ ያለቀው የኢትዮጵያ ሀዝብ ነው። በዳይም ተበዳይም ያለ አይመስለኝም። አለ ከተባለም ደርግና ስርአቱ ናቸው። እኛ እንዴት እንደ በዳይ እንቆጠራለን? ለመሆኑ እኛ ሀዝቡን ስንገድል እናንተ ሀይወት እየዘራችሁ ነበር የመጣችሁት? እናንተ አልገደላችሁም? ስለዚህ ይቅርታ ጠይቁ ካላችሁን አብረን እንጠይቅ፤ ምሩን እንከተላችኋለን!" ሲሉ የጭብጨባው ነገር አይነሳ፤ ክፍሉ ተናጋ።

"ዋእ! አሁንም ቢሆን እንጋገራችሁ ወደ መፍትሄ የሚያመራ ሳይሆን የሽመጥ እንጋገር ነው። ተክክል አይደላችሁም! እኛ የተጋደለው ከናንተ ጋር እንጅ ከሀዝቡ ጋር አይደለም። ታዲያ ምን ብለን ነው ይቅርታ የምንጠይቀው? ከደርግ የጭቆና አዝዛዝ ስላላቀቅንው? እኛክ እንደናንተ ስንቅ ሰንቅ፤ ልጁህን አምጣ፤ ነጋ ጠባ መዋጮ፤ አብዮት ጠባቂ፤ ታጣቂ እያልን ሀዝቡን አሳስቃየነውም። ከዚህ የበለጠስ ምን ልታደርጉት ቅሯል?" በማለት ተናገረ። ለመልሱ አንድ ጠና ያሉ ሽለቃ ተነስተዋል።

"ደርግ ያራምደው የነበረው ስርአት ጨቋኝ ስርአት ነው አይደለም?" ሲል ጥያቄ አቀረበልን። ማንም አላመናታም፤ ባንድ ድምፅ፡-

"ጨቋኝ ስርአት ነው!" አልነው። በዚህ ጊዜ ፈገግ አለና፡-

"እንግዲህ የስርአቱን ጨቋኝነት ካመናችሁ ስርአቱን ያራምዱ የነበሩት ደርሳችሞ ፋሽስቶች ናቸው! በዚህ ታምናላችሁ አታምኑም?"

"የደርግን ፋሽስትነትም እናምናለን!" አልነው።

"ታዲያ ደርግን ደግፎ ያቆዩው ማነው? እናንተ አይደላችሁም? በዚህ አታምኑም?" ሲለን ፀጥ አልን።

"ምነው ዝም አላችሁሳ?" አለን ፈገግ ብሎ፤ እገኝኋችሁ በሚል አይነት። በዚህ ጊዜ አንድ መቶ አለቃ ብድግ አለና፡-

"በርግጥ የደርግን ፋሽስትነት ማንም ሳይነግረን እኛ አራሳችን እናውቀዋለን። ታዲያ ካወቃችሁት ለምን ተሽከማችሁት? ልትለን ትችላለሁ። መልሳችን 'ባንድነት ስም' ተወጥረን ስለተያዝን አገርን ከመገነጣጠል ለማዳን ባደረግነው ተጋድሎ የደርግ እድሜ ሊራዘም ችሏል።" ታዲያ ላገር መሞት፤ ለዳር ድንበር መፋለም ሀዝብን በዳይ ያደረጋል እንዴት? ብሎ ተቀመጠ። በርካታ እጆች ደግሞ ወጡ። ሀገስ ፊቱን ቅጭም አድርጎ በሲጋራው ጭስ በኩል አጮልቆ እያየ ላንድ ሽምብል እንዲናገር ፈቀደለት።

"ሀቅ እንናገር ካልን እኛ የኢትዮጵያን ሀዝብ አልበደልነውም። እንዲያውም አንወቅስውም እንጂ የበደለን አሉ ነው። ከበስተጀርባችን ከደርግ ጋር ሆኖ እየጨፈፈ... 'ገሏል መሰለኝ' ዝናሩ ገሏል... ፈጣን ነው ባቡሩ...' አያለ ቤቱ እቋረጠውና አጨበጨበ። ሀገስ አሁን ፈገግ ብሎ ነበር። ፈገግታው ግን 'ሞጃች ናችሁ' የሚል አይነት ነው። ሽምብሉ ንግግሩን በመቀጠል፡-

"በምስራቅ፤ በሰሜን፤ በደቡብ፤ በተገክራተትን፤ በተሰባቻችን መጠለያ አጥተው በተበተኑ እንዴት የኢትዮጵያን ሀዝብ በድላችኋል ትሉናላችሁ? እንዲያውም የኢትዮጵያ ሀዝብ ሊከሰን ይገባል" አለና ተቀመጠ። ወዲያው ደግሞ በተጣደፈ ሁኔታ "ተጨማሪ፤

"ለመሆኑ የበደልነውን ሀዝብ መልሰን እንከላለን። በሉ የምትሉን የኢትዮጵያ ሀዝብ 'ልጆቻችን ይለቀቁልን' ብሎ ጥያቄ አቀረበ እንጅ፤ 'በድለውኛልና ለፍርድ ይቅረቡልኝ' አለ? ይህ ሁሉ ጥረታችሁ መብታችንን ለማሳጣት ነው። ለምን ምክንያት ታበዛላችሁ? እንዲሁከ መግፈፍ ትችሉ ነበር!" አለና ተወራጭቶ ተቀመጠ።

በዚህ ጊዜ ሀገስ ፈጠን ብሎ "ዋእ! በምትናገሩበት ጊዜ ከግል ስሜታችሁ በመነሳትማ መሆን የለበትም! እኛ መብታችሁን ለመግፈፍ ሀሳብ የለንም። በርግጥ በግል ደረጃ ሲታይ አብዛኞቻችሁ ተበዳይ እንጅ በዳይ ላትሆኑ ትችላላችሁ። እኛም ይህን በሚገባ እናውቃለን። ለዚህም ነው የሽግግር መንግስቱ ከሚሸገን አቋቁሞ ጭቁኑን መኮንንና ወታደር እሳብስቦ ተሃድሶ እስገብቶ ለማነፅ ጥረት የሚያደርገው። ለመሆኑ አልበደልንም የምትሉት የሀውዜን ጭፍጨፋ እንዲህ በቀለሉ የሚረሳ ይመስላችኋል?" ሲል ለመልሱ እጅ አንድ ችቦ ሽቅብ ቆመ። ከሁሉም ፊት ላይ ደግሞ ቁጣ ይንገባሉ።

ውይይቱ የሚካሄደው ባሽናፊዎችና ባሽናፊዎች መካከል ሆኖ እንደ እኚህ በናንተ ቦታ ብንሆን ኖሮ ስንት ስም በሰጠናችሁ ነበር" ሲሉ አቋረጣቸውና።

"ግንጣይ፡ አስገንጣይ፡ ወያኔ፡ ወንበደ... ስትሉን አልነበረም" ሲላቸው።

"እሱማ ሕናንተም ያልሰደባችሁን ስድብ የለም። ዛሬም ቢሆን የደርግ መኮንኖች፡ እያላችሁ ትሰድቡናላችሁ። የሆነ ሆኖ እኛ ለኢትዮጵያ ህዝብ ሞትንላት እንደ አልገደልነውም። አሁንም ገደሉን አላለም።

"የደርግንም እድሜ ያረዘማችሁት እናንተ ናችሁ እንደ እኛ አይደለም። እኛም አሁን ለመጣል መፈንቅለ መንግስት ሳይቀር ሞክረን ነበር። ደግሞ ከገባችሁ እናንተን ለድል ያበቃናችሁ እኛ ነን" ብለው ሲቀመጡ ጭብጨባ ቀለጠ። ጭብጨባው ማናደጃም ጭምር ነው።

"እኛ ለድል የበቃነው በራሳችን ጥረት እንደ በናንተ ድጋፍና እርዳታ አይደለም። ምናልባት መሳሪያችሁን አስረክባችሁ እጃችሁን በሰላም መስጠታችሁን እንደ ውለታ ቆጥራችሁት ከሆነ ተሳስታችኋል። ስለም ፈላጊ ብትሆኑማ ኖሮ ቀደም ሲል አፈመዛችሁን ወደ ደርግ አዘራችሁ መፋለም ነበረባችሁ። በፌዴራል ጥሪ አድርገዋችሁ ነበር። ስለም ፈላጊና የህዝብ ልጅ የመሰላችሁት ደርግ ፍርክስክሱ ሲወጣና መንግስቱ ሀይለማርያም ጥላችሁ ሲፈረጥጥ ነው። መፈንቅለ መንግስት ሞክረን ነበር ያሉትም እኛ አንደግፈውም። በጀኔራሎች የተካሄደ መፈንቅለ መንግስት ስለሆነ በሌላ ደርግ ለመተካት ካልሆነ በስተቀር ፋይዳ አይኖረውም ነበር። አሁን ወደ ዋናው ነጥብ ልመለስና የኢትዮጵያን ህዝብ አልበደልንም ነው የምትሉትን" በማለት ጥያቄ አቀረበ።

"አዎን" የሚል ድምፅ አስተጋባ።

"መልካም፤ የዛሬው ስብሰባችን ዲሞክራሲያዊ ስሆን መገንድ ተወያይተን በማመንና በማሳመን ሳይሆን በእገቢተኝነት፤ ነገሮችን አጣሞ በመተርጎም፤ በተለይም የደርግ ኢሰፓ አስተሳሰብ ያልተላቀቃቸው መኮንኖች የቤቱን መልካም አዝማሚያ በርዘውታል። ሁቱን ነገር ከዳችሁ የምታደርጉት መፍጨርጨር ይቻላል። ስለዚህ አስጠነቀቀንና ሲጋራ አያያዙ። አሁን ሲለኩስ ደግሞ የባረከላቸው ይመስል ሁሉም ለነሱ። ባዳራችሁ ውስጥ ጭስ ይግፈጠፈጥ ጀመር። ነገርም አብሮ እየጨሰ ነው...

ለትንሽ ጊዜ ተፋጠነ ሳለ አንድ መኮንን ብድግ አለ። ፊቱን ብጉር በንጉሮታል። "እኔ የፓሊስ መኮንን ነኝ። በፓሊስነቴም ብዙ ምስጢሮችን አውቃለሁ። እንዲጋጣሚ ደግሞ አለቆቼ ስለማደውዱኝ ከቦታ ቦታ ስለንክራተቱኝ ብዙ ነገሮችን አይቻለሁ። በደርግ ጊዜ ያልተፈፀመ ጉድ የለም። ይህን ሁላችንም እናውቃለን። ታዲያ ለማን ብለን ነው ይህን ያህል ክርክር የምናነሳው? ለደርግ ጥብቅና ለመቆም ወይንስ ታማኝነታችንን ለመግለፅ? እንዲህ አሰብን ከሆነ የዋሆች ነን። ጉማ ክፍሉ አንባል። ለምን እሽ ብለን አንገለገልንም" ሲል የላቅ ሁካታ አስተጋባ። ወዲያው ደግሞ ተስማምተናል በሚል አይነት ጭብጨባ አስተጋባ። ሀገስ ደስ አለው። በሲጋራ የበለዙ ጥርሶቹን ገለጣቸው። በዚህ መካከል አንዳለን ኮሰኔል ዘርጋው እጃቸውን አወጡ። ጠቅላላ

ባደራሹ ውስጥ ያለው አይን ከሳቸው ላይ አረፈባቸው። ከኔ ፊትለፊት ነበር የተቀመጡት። ፊታቸው የተቆጣ ነበር መስሏል። አይኖቻቸው ቀልተዋል። ሲቆጡ ይኸው ናቸው። ቶሎ ብለው ነው አይኖቻቸው የሚቀሉት።

"ተጨማሪ ነው" አላቸው ሀገስ ቀልጠፍ ብሎ።

"አዎን" አሉት ዝማ ባለ አነጋገር።

"ይናገሩ! ይናገሩ!" አላቸው ተጠድፎ።

አዳራሹን አንድ ጊዜ ዳር እስከ ዳር ቃችና "ዝግግ! እንዴት የኢትዮጵያን ህዝብ አልበደልንም ብለን እንከራከራለን? የበደል በደል ፈፀመንበታል እንደ። ያውም ትውልድ የማይረሳው። 'ልጆቼ ከጥቃት እድኑኝ' እያለ ስንቁን፤ ልብሱን ከልጆቼ ጉሮሮ እየነጠቀ ሳያንድልብን ፈርጥጠን በመምጣት ታሪኩን አትድፈንበታል። ስለዚህ በበደልነው ልክ ልንክለው ከቻልን፤ እሱም ይቅርታ የሚያደርግልን ከሆነ በስኩሌ ይቅርታ መጠየቁ ተገቢ ነው ባይ ነኝ። አንዲያውም በሀገስ በኩል ከመጠየቃችን በፊት እኛ አውቀን መጠየቅ ነበረብን። አልበደልንም ብለን መክራከር የነበረብን ትጥቃችንን ሳንፈታ ነበር። አሁንም ከንቱ መንፈራገጥ ነው። ሀገራችንን ልካችንን ነግሮናል። ትጥቃችንን የፈታነው ፈርተን እንደ ሰላም ፈላጊ ሆነን እይደለም። ይህን እኔም እምንበታለሁ፤ ጨርሻለሁ!" ብለው ተቀመጡ። ጭብጨባ የለም። ሁሉም በቀጭት ከንፈሩን ይክስ ጀመር። ጠረጴዛ ሳይቀር በቡጢ የሚደልቁ ነበሩ። የተረጋጋው ቤት እንደ ገና ቢንቢን ተርክፈክፈኑት።

"ዋዕ! ይህም ግልፅ ነው! ኮሰኔሉ እንሸፍን ነው የሚሉት!" አለ ሀገስ ተቆጥቶ። በዚህ ጊዜ እኔ አጀን አወጣሁኝ።

"በርሳቸው ላይ ተጨማሪ ከሆነ አያስፈልገኝም!"

"ራሴ የተሰማኝ ነገር ስለሰሰ አሁን ለመናገር ነው።"

"አስተ" አለኝ በመጠራጠር አይነት። ከተቀመጥኩበት ቀስ ብዬ ተነሳሁና።

"የኢትዮጵያን ህዝብ 'በድለነዋል' ወይንም 'አልበደልነውም' ለማለት ብዙ አጨቃጫቂ ነጥቦች ሊነሱ ይችላሉ። አስተ በመጀመሪያ ከህዝቡ ሰቆቃ እንነሳ። ከዚህ በኋላ ነው መበደል ወይንም አለመበደላችንን የምናውቀው።

"የኢትዮጵያ ሕዝብ በዘመነ ደርግ ንብረቱ፤ ቤቱ ተወርሶ በመጨረሻ የቀሩት ልጆቹና ሚስቱ ብቻ ነበሩ። እነዚህንም ሚስቱን እኔሌማ የሚባል በደርግ አምሳል የተቀረፀ ድርጅት እንዳሸት ትሁን ስለሰ የሰንቱ አባወር ቤት ፈረሰ። ልጆቹን ደግሞ በገጠር የገበሬ ማህበራት፤ በከተማ ከነማት የተባሉ እንደ አዳኝ ውሻ በየጓዳው እያነፈነፉ፤ እየመነጠቁ ለኮሚሳርያት ሊያቀብሉ ኖረዋል። ኮሚሳርያት ደግሞ ለብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት ያስፈልገዋል። ብሄራዊ ውትድርና ለባ ለባ እድርን ለጥብስ ያደርሳል። ወጣቱን እንደ እጅ ኳስ እየተቀበለ ተጫውተውበታል። በዚህ መካከል ደግሞ የሚካሄደው ሽያጭ ራሱን የቻለ ታሪክ ነው። የጥንቱ ባሪያ ፍንገላ ምስጋና ይጓሳው። አስተ ህዝቡ ሲብሰው የሚያንጎራጎረውን ልጥቀስላችሁ።

"ካር ከመዘዝኝ እድገት ገለግኝ፤
የትሰ እቤት ልብል ጨዋትን ማን ይሰማኝ፤
ጣት ማታ መዋጮ አገድቱን አወጣኝ፤
ይኸ ልልበቃኝ ብሎ ልጄንም አምጣለኝ፤
እኔ መሊገማ፤ ሚስቴ አሊሲማ፤ ልጄ አሊወማ፤
ፈጣሪ ግደሰኝ ይህንን ሳልሰማ፤ ይል ነበር።

"ይህ ሁሉ ድርጊት ሲፈፀምበት እኛ አናውቅ ይሆን?
ለምልመላ የተሰማራን መኮንኖችህ የለንም?

"የኢትዮጵያ ህዝብ የደም እንባ እያንባ፤ በርሃብ እንደ ቅጠል
እየረገፈ ደርግ ኢሰጋን በመስራተበት ወቅት ከተማዎችን በቀይ ጨርቅና
ባንፑል በኮራያ ኤክስፕርቶች ያሸበርቅ ነበር። ያዲስ አበባ እረጃጅም
ፎቆች በቀይ ጨርቅ ተሸልመው ከተማዋ በተለያዩ ቀለማት ባጌሩ
አፑሎች ስትብረቀረቅ በዚያን ወቅት መሬት ላይ ያለን ይመስሉን ነበር?
በርግጥም አልነበረንም። ተፈጥሮን በቁጥጥራችን ስር አድርገን
እንጨፍር ነበር። ይህንም ህዝቡ በዝምታ አሳለፈውም።

"በደርግ ጊዜህ ሁሉም ተደበረ፤
ግዙብ ሳይቀር ቀይ ጨርቅ ለብሶ እያደረ።

"ደርግ ህዝቡን የተስፋ ዳቦ እያስገመጠ እሱ በውስጡና በጭማ
በመቀማጠሉ ከዛሬ ነገ ያልፍልኝ ይሆናል በማለት በችግር የተጠበሰው
ህዝብ በአህድራ ምስረታ ወቅት ተስፋው በመግጠሙ።

"እነሱው ደግሰው እነሱው በሉት፤
መቼም አያምርበት የባለፈ ቤት ብሏቸዋል።

"ደርግ ግን ቢነግሩት የሚገባው አይደለም። ልክ ከቋጢኝ
ድንጋይ ላይ ውህ እንደ ማፍሰስ ይቆጠራል። ወይንም 'ደንቀሮ
ቢጠቅሱት መልሶ ይጠቅሳል፤ ለምን ቢባል እሱ ስለማይሰማ ሌላው
የሚሰማ ስለማይመስለው ነው።' እውነትም የድንቁርናው ድንቁርና
(አብሪትም ሊሆን ይችላል) የኢትዮጵያን ህዝብ በነኪ እንገቱን አነቀው።
ህዝቡ አሁንም ደርግን ከመገንተል ወደ ጎሳ አላለም።

"ደርግ ተራመደ ሄደ ገሰገሰ፤
ባስራ አንድ አመቱ 'ፑልቆ ለበቤ።' ብሎታል።

"የደርግ አብሪት እንዲህ በዋዛ የሚታለፍ አይደለም። 'መንደር
ምስረታ' ብሎ ባወጣው ፖሊሲ መሰረት የኢትዮጵያን ህዝብ ቤቱን
እንዲያፈርስ አደረገው። ያለ ጥናት፤ ያለ አቅድ አጋርፋ በሰለጠኑ የገበሬ
መሀንዲሶች እየተቀየሩ ገበሬው በእድሜው ያነፃቸው ቤቶች 'አምራው
ቡድን' የሚባል አቋቁሞ ጣራው እየተገነባረ እንዲወድቅ ተደረገ።
ይህንም ገበሬው በምሬት ሲገልፀው።

"እርሻ አንሰኝ ብዬ ሰቆጣ ሰቆጣ፤
እዩት ተመልካቱት የባህ ቀን መጣ፤
ቤት እያፈረሰ የሚያባርር መጣ።
መሬታችን እንኩ፤ አህላችንን እንኩ፤ ልጆቻችን እንኩ፤
የሬሳችን መውጫ ቤታችንን አትገኙ።

ብሎ አልቅሷል።

"እንዲህ ያለውን ሰው በላ ስርአትና መንግስት ነበር ለአስራ
ሰባት አመታት ተሸክመን ያቆየነው። ታዲያ ህዝቡ የደም እንባ ሲያንባ
እኛ መላዩ ለባሽ ልጆቹ ደርሰንለታል? ከደርግ መንጋጋ አላቀነዋል?
የኢትዮጵያ ህዝብ ግፍ መቻ በዚህ ብቻ ያካትምና።

"እህል ሰብል ገበያ ድርጅት ወይም 'አሰገድ' የተባለ አቋቁሞ
ገበሬ ያመረተውን ምርት እንዳሻው እንዳይሸጥ ሽማቹ ግብረ ሀይል
በየገጠሩ በማስማራት አርሶ አደሩን ገፍቷል። በዚህም ገበሬው ዝም
አላለም።

"እረ አነዚህ ደርጎች ጤፍ አምጡ፤ ቅቤ አምጡ ይሉ፤
ቅቤ የት ተገኝቶ በሀይለስላሴ ተቀልጦ ተበልቶ ብሏቸዋል።

"አዎን፤ የደርግ መፈጠር ህዝቡ አንገሽግሾት አንቅሮ የተፋውን
የሀይለስላሴን አስተዳደር አንደገና እንዲናፍቀው አስገድዶታል። ቢልም
አይፈረድበት። ባይሆን ያኔ የሚስቱ፤ የልጆቹ፤ የቤቱ ባለቤት ነበር። የኔ
የሚለው ነበረው። የደርግ አብሪት በዚህም አልተገታ። ከተሟውን
መብረኛውን አሁድ አሁድ እንዳያንቀሳቅስ በህግ አገደው። ህዝቡ
በጨንቀው የጋብቻ ቀኑን ወደ ቅዳሜ አዛወረ። ይህም አዲስ ታሪክ
ነበር።

"የኢትዮጵያ ህዝብ አንድ አፄ መሸከም አቅቶት ሲገቀጠቀጥ
መቶ ህያ አፄዎች ተሸከም ተብሎ ተፈረደበት። ያውም መንጋ
ደናቁት። እረ መቼ ይሆን እንባው የሚደርቀው? እረ መቼ ይሆን
ባገሩ ከርቶ የሚኖረው? አስከመቼስ ያንባገኛችን ጡጫ ችሎ ይኖራል?
ፍርዱን ለዚያው ሲቃይተኛ ህዝብ አተወዋለሁ።

"ቀደም ሲል አንድ መኮንን 'ለደርግ መቆየት አህአዲግ
አስተዋፅኦ አድርጎለታል' ያሉትን እኔም አምንበታለሁ። ለምን ቢባል
የአህአዲግ አቋም ባለመታወቁ ህዝቡ ጎስጓጎትን አጥብቆ ስለሚቃወም
ደርግ ይህን አጋጣሚ በመጠቀም 'ግንባይ፤ አስገንጣይ፤ ሳጠኛ፤ ወያኔ...'
እያለ በፕሮፓጋንዳ ወጥሮ በመያዝ ለድሜው መራዘም ፋታ እንዳያገኝ
እግዛታል። እንዲያውም ባንድ ወቅት አዲስ አበባ ይወራ የነበረው 'ደርግ
ያለ አህአዲግ፤ አህአዲግም ያለ ደርግ አይኖሩም' እየተባለ ነበር።

"መታወቅ ያለበት ግን ደርግ ይህን ይህን ሁሉ ግፍ ሲፈፀም
የመጀመሪያው ግፍ የተፈፀመበት ይህ ሰራዊት መሆኑን ነው።
በመጨረሻም ውድቀታችን የከፋና አሳፋሪ ሆኖ 'እመት' እየተባለን
እንወገጣለን። በከብ ጠረጴዛ መሆኑ መልካም።

"የኢትዮጵያን ህዝብ ልጆች ነን ካልን መንግስቱና መስሎቹ
ታዲያ የኢትዮጵያን ህዝብ ልጆች ነን ካልን መንግስቱና መስሎቹ

ሻለቆች ታጋዮችን ካዳራሽ አባረዋል። እነዚህን ሻለቆች ሽፌዲድ እጅግ ሲያደንቃቸው ሞገዲድ ግን «ስርአት አልበኞች» ብሏቸዋል።

ምሳየን በልጅ አንዳበቃሁ በቀጥታ እየገሰገሱ የሄድኩት ሶስተኛ ሻለቆች አዳራሽ ነበር። መቀመጫ ቀርቶ መቆማያም አልነበረም። ከሶስት በፊት ያመኑት መነጻጽጽ ለማዳመጥ አዳራሹን ገልብጼል ቆምኩኝ። በስተመግቢያው በር በኩል ሰርስሬ በመግባት ደረቴን ገልብጼል ቆምኩኝ። ከሶስት በፊት ሻለቆቻቸውን ያሳመኑት ታጋዮች ተሰብስበዋል። እየተቀባበሉ በመደሰስር መነጻጽን አደነዘዙት። መነጻጽ በነገርም፤ በመቀትም እየዛለ መጣ። ከሶስት በፊት ያመኑት ሻለቆች ደህን ሻለቃ ተስፋ አስቆረጠውታል። ታጋዮቹ ተናግረው ተናግረው ሲያልፋላቸው አንድ መነጻጽ ብድግ አለና።

"አብዛኛው ጦር አምኗል። ስለዚህ የኛ መንገዶችን ዋጋ የለውም። እንመንጽ እንገለገል" ሲል ቤቱ በመስማማት አጨበጠ። ታጋዮቹም ያሸናፊነት ኩራት ተለማቸው። ፈገግ አሉ።

"አሁንስ መቶ አለቃ ተስማማህ?" አለው ሰብላቢው ታጋይ ወንዳንድ ወጣት መነጻጽ አትኩሮ እየሞ።

"በርግ፣ እኔ አንድ ጥፋት ሆኖ ያገኘሁት በወታደርነቱ መንግስት የሚያወጣቸውን መመሪያዎች ተቀብሎ ተግባራዊ ማድረግ ነው። ዛሬ አንዲህ መጠየቅን ባውቀው ኖሮ ያንዴ ስታዘዝ እንቢ ብዬ መረሸን ነበረብኝ" ብሎ ሲናገር አንድ መነጻጽ ገንፍሎ በመነሳት።

"እንዲህ ያሉትን ሀሳብ ግትሮች እየወሰዳችሁ በግል አሳምኑልን። ይኸ መቶ አለቃ ቢነግሩት የማይገባው ነው። ከሶስት በፊትም አሉው ነው ጎትሮን የዋለው!" በማለት በቁጣ ተናግሮ ተቀመጠ።

"አሁንስ?" አለው ታጋይ።

"አሁን አምኛለሁ። ያመንኩት ግን ተገድጀ አንድ በሀሳብ ተረትጅ እያደለም። ከኛው መካከል ተወስዶ ለብቻዬ እንደምን ሀሳብ ስለተሰጠብኝ ነው" አለ ከፍተኛ ቅሬታ ተለምዶት።

"እስቲ አምነናል የምትሉ እጃችሁን አውጡ?" ሲል ጠቅላላ እጅ ወጣ። ሁሉም እመነት ማለት ነው። ከዚህ በኋላ የስብሰባው ፍፃሜ ሆነ። አንደኛ ክፍለ ጦር እንግዲህ በሙሉ እመነት ማለት ነው። ሁለተኛ ክፍለ ጦር ደግሞ ያላመኑትን ለማሳመን ስብሰባው ከሶስት በኋላም እንደ ቀጠለ ስለሆነ ወደዚያው እየገሰገሱ ሄደዋል። እየተጣደፍኩ የገባሁት አራተኛ ብርሃድ አንደኛ ሻለቃ አዳራሽ ውስጥ ነበር። እነዚህ ደግሞ በፅሁፍ አጠቃለው ነው ያቀረቡት። አንድ መነጻጽ ጥቅል ሀሳቡን ቁም በንባብ ሲያሰማ ነበር የደረሰው።

«1ኛ. በማሸነፍ በትር ስልጣኑን የጨበጠው አሁኑኑን በመሆኑ በኛና በሱ መካከል የተፈጠረው የጦርነት እልቂት እራሱን ከተጠያቂነት ለማዳን ሲል፤ የኢትዮጵያን ህዝብ 'በድለናል' በሉ ማለቱ አግባብ ስላልሆነ በዳይም ተበዳይም ህዝብ ሳይሆን ሁሉ ጦርነቱን ያካሂዱት ወገኖች ናቸው። ስለዚህ እንበድልም አንበድልም 3ኛ ጠያቂ ሀይል እስቲ ፈጠር ድረስ ባንቸኩል ጥሩ ነው።

«2ኛ. የምስራቁ ጦርነት ዳርድንበርን ለማስከበር ስለሆነ በዚህ ጦርነት ወቅት ተበድያለሁ የሚል ካለ በማለዝን ተለይቶ ይቅረብ።

ሲፈረጥጡ ለምን ፍርሽሽሰሳችን ወጣ? ለምን የሳምንት አድጫ እንኳን አልመከትንም? እውነት ከዚህ ሁሉ መነጻጽ መካከል አንድ ወይንም ከዚያ በላይ አሞት ያለው ጠፍቶ ነው? ልብ ያለው ከልሶ ደግሞ ያሁኑ ክርክር መነሳት የለበትም። ያሉንን ከመሬፀም ሌላ ምርጫ የለንም። እኔ አንድ ሚኒስቴር የኢትዮጵያን ህዝብ በድለነዋል ባይ ነኝ። ታዲያ እኔ አሁኑኑን ብሆን ከዚህ አስቀምጼል የርዳታ አህል እየለመንኩ አልቃልብም ነበር። ሱራውን አስወልቄ ቀሚስ እያስጠለኩ፤ እንዝርት አስጨብጼል 'ሂዱ ከሚስቶቻችሁ ጋር ጥጥ ፍተሉ' ነበር የምለው።

ወንድ ልጅ ተወልዶ ካልሆነ እንዳብቱ፤ አመልማሎ ይፍተል ቁጭ ብሎ እንደናቱ!

ይሉ አበው። አመሰግናለሁ።" ብዬ ስቀመጥ ቅልጥ ያለ ጭብጨባ ተጨበጠ። ለምን እንዳጨበጠሁ ግን አልገባኝም። ማጨብጨብ ልማድም ስለሆነ ይሆናል።

ሀገስ ሲጋራውን እያያዘና ሁለት ጊዜ ምን "መቶ አለቃ ጥሩ ተናግረው በስተመጨረሻ ብቻ ያልሆነች ሀሳብ ሰንዝረው ነው የተቀመጡት። የሆነ ሆኖ ጥቅል ሀሳባቸው 'በድለናል' የሚል ስለሆነ በሳቸው ሀሳብ የምትስማሙ እጃችሁን አውጡ" ሲል ጠቅላላ እጅ ወጥቶ ጨራሮ መሰለ።

"ተቃውሞ?" ሲል ጠየቀ። ከተቀመጠበት ተነስቶ ቁም ነበር። አንድም መነጻጽ የተቃወመ አልነበረም። በዚሁ "የባደልነውን ሀዝብ መልሰን እንከሳለን!" ብለን ተገለገልን።

ጤፍ አምጡ! ቅቤ አምጡ! ልጅ አምጡ በማለት ያስቃዩኛሁ፤ ዛሬ ማሩን ስንል ማሩን እባካችሁ።

ምሳ ላይ የሞገዲድና የሽፌዲድ አባላት በየሻለቃው የተካሄዱትን የውይይት ውጤቶች በሙሉ አዘነቡልን። ካንደኛ ክፍለ ጦር አንደኛ ብርሃድ ሶስቱም ሻለቆች አምነዋል። ከሁለተኛ ብርሃድ አንደኛ ሻለቃ ያለምንም ትግር "የባደልነውን ሀዝብ መልሰን ለመካከ ምገድ ነን። ይኸ ደግሞ ምን ትግር አለው?" ብለው ነው ባንድ ድምፅ የተሰማው። ሽፌዲድ ግን ውሳኔአቸውን እንኳሳል። ሞገዲድ ደግሞ ግንዛቤያቸውን አድንቋል።

እኔ ባለሁበት ሁለተኛ ሻለቃ ያው ስንዳረቅ ብንውልም በመጨረሻ አምነናል። ከኛ ብርሃድ ውስጥ እምያ ያለው ሶስተኛ ሻለቃ ነው። ከምሳ በኋላም ስብሰባው ይቀጥላል። ሽፌዲድ ያገሏቸውን ነጥቦች አድንቆላቸዋል። "አሁኑኑን አንድ የፖለቲካ ድርጅት እንደ የኢትዮጵያ ህዝብ የወከለው መንግስት ባለመሆኑ በሉ አንጠየቅም። የኢትዮጵያን ህዝብ አንዱ ጨራሽ አሁኑኑን ስለሆነ ተጠያቂው እይጠይቃለንም" የሚሉ ሀሳቦች ተለንዝረዋል። ሶስተኛ ብርሃድ ሶስቱም ሻለቆች ተጨፋጭፈው ተጨፋጭፈው በመጨረሻ አምነዋል።

ሁለተኛ ክፍለ ጦር ደግሞ ካንዱ ብርሃድ ውስጥ አንዱ ሻለቃ ብቻ ሲያምን የቀሩት ግን እንሞክርም ብለዋል። እንዲያውም ሁለት

«3ኛ. ተብረትናል የሚለው ጥያቄ የኢትዮጵያ ህዝብ ጥያቄ ከሆነ በህዝቡ በኩል ይቅረብ።

«4ኛ. ዲሞክራሲ ሲባል የመናገር፣ የመጻፍ፣ የመደራጀት፣ የመክራክር መብት መብት ሲሆን እኛ ግን ያለንበት ሁኔታ ስለማይፈቅድልን ለማመንም ሆነ ለማሳመን ወይም ወይም ተመጣጣኝ መልስ ለመስጠት አንችልም። ብንችልም አንኳን የምንሰጠው ህላብ ያቋም መለኪያ ተደርጎ ስለሚወሰድ የዲሞክራሲ ነፃነት የሚለው ቃል በዚህ ስብሰባ ላይ ወይም ጨርሶ በዚህ ማእከል ውስጥ መነሳት የለበትም» የሚሉ ነበሩ። በነዚህ ነጥቦች ላይ ከፍተኛ ፍጭት ከተካሄደ በኋላ ያው «ሌሎች ካመኑ የኛ ብቻ መነሳት ምን ዋጋ አለው» ብለው አመኑ።

መኮንኑ ለልጆቹ፣ ለሚስቱ ሲል የማይከፍለው መስዋዕትነት የለም። ልጆቹና ሚስቱ ይጎትቱታል። በሌላ በኩልም በጅምላ መታሰብን በብዙ መንገድ ጎድቶናል። ከአስር ያመለጠው ታማኝነቱን በመግለጽ፣ ኢህአዲግን አምጋግሶ ከነፁህን ጋር ንፁህ ተብሎ መለቀቅ ይፈልጋል። ነፍሱ የገደለ፣ ገንዘብ የመዘበሩ ደግሞ አድፍጠው ከጅምላው ጋር ተቀላቅለው መሽሉኝ ይፈልጋሉ። ምንም የሌላቸው ድሆች ደግሞ ከኢህአዲግ ጥግ ለማግኘት ሲሉ ጅራታቸውን ይቆላሉ። በዚህ ምክንያት አንድነት የለንም። ያለ ጠባቂ ቂጥ ለቂጥ ስንጋፋ እንደሚሉን። በዚህ ላይ በጎላ መከፋፈል ተጀምሯል። ይህ የነሳ ጉትቻ የት እንደሚደርስን ግን አላወቅነውም።

ምእራፍ አስር

በረባው ባረባው ጀግና ደግሞ መቶ፣ መንጋ ለከከላ እንቶ ፈንቶው ቀርቶ፣ ስም አልባ ልንሆን ነው ስማችንን ጠፍቶ።

እንቁራራቶች ይሽክመከማሉ። ደግሞ ይተዘዘላሉ። መተቃቀፋቸው ይሆን? በተለይ ከመሸ በኋላ በነሱ እልልታ ድንቁር ነው የምንለው። ፋታ የላቸውም። በጊዜላቸው፣ በወቅታቸው አልል ይበሉ እንጂ...

ባለፈው ስብሰባችን የበደልነውን ህዝብ መልሰን እንከሳለን ካልን ወዲህ አዲስ ነገር ብቅ ያለው ካዲስ አበባ፣ ከወሊሶ፣ ከወልቂጤ ሴቲ ሳጤዎች፣ ሊስተርዎች፣ በራራ ነጋዴዎች ተነቅለው መምጣታቸው ነው። ተስፋቸው ደግሞ ከበጽና ከሊሙ ስቃ ገንፍለው መጥተዋል። ደግሞ ሀፃናት ናቸው። በያንዳንዱ ሽለቃ የምግብ አዳራሽ በምላ ስለትና በራት ወቅት መጥተው ከበሩ ላይ ይሰፍራሉ። በዚህ የተነሳ ዛሬ ጠላይ በሰው ተጨንቃለች። በማእከሉ ውስጥ አዳዲስ ነገር ቤቶች እንደ እንጉዳይ እየፈሉ ናቸው። ሻሂና ቡና አፍሊጆች በየጥጋጥጉ፣ በየዛፋ

ስር ቁጭ ቁጭ በማለት የቅምጥ ገበያ ጀምረዋል። እንደኛ ክፍለ ጦር፣ እንደኛ ብርጌድ አጠገብ፣ «ታይዋን» ተብሎ ተሰይሟል። የማይሸጥ ነገር የለም። በተለይ ሽንኩርት፣ ቃሪያ፣ ለንደል፣ ወረቀት... ይዘው እንደ ዝንጀሮ ጠባቂ ይገለታሉ መኮንኖቹ።

በየሽለቃው መኖሪያ ክልል ውስጥ ለውስጥ ደግሞ በረንዳው ሁሉ ሻሂና ቡና እየተፈለ መሸጥ ተይዟል። ይህ እንግዲህ የሰፈር ገበያ መሆኑ ነው። የሚገኝ ቤት ስራተኞችም በፈረቃቸው ተከታታይ ቡናና ሻሂ ችርጉው ገብተዋል። ሁሉም የኛን ኪስ ለማራገፍ ሽሚያ ይዟል። የሰከረ አሳ ሆነናል። ስኬር ብል ስኬር ትዝ አላት።

ስኬር ከሆለታ ወዲህ ትንሽ ፋታ ስጥቶን ነበር። ይህን ስምን እንደገና ተቀስቅሶ ከዋዩ በድጋፍ ከምጥ መግባት ተይዟል። አረቂ ከወልቂጤ በጀረካን በቀን የሚያመላልሱ አራት ሳንድሮሽሮች አሉ። እኛ ዋዩ እየሄድን መገልበጥ ነው። ባለፈው ስምን እንደ መኮንን ከመጠን በላይ ጠጥቶ በመስከሩ ውሃ ውስጥ ገብቶ መታተፍ። ሞት ባነሳ የሞቱት ሁሉ ታወሱኝ። ነፍሱን ይማረውና መቶ እስቃ ሀይለሚካኤልንም እየረሳሁት ነው። ለነገሩ ማን እንኳን የሞቱት ያለነው እየተረሳን ነው።

ሌላው ከሰሞኑ የተከሰተው አዲስ ነገር የድርጅት ጋጋታ ነው። በሽፈዲድና በዋግዲድ ስንማረር ሌሎች በህዙእ ይንቀሳቀሱ የነበሩት አሁን ዲሞክራሲ በሚገባ በመስፈኑ ፕሮግራማቸውን ይፋ አድርገው ከምጥን ያተራምሱታል።

- 1ኛ. አገልግል መንትፍ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (አመዲድ)
- 2ኛ. አገልግል ጠላፊ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (አጠዲድ)
- 3ኛ. ሚስት ነጣቂ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (ሚኒዲድ)
- 4ኛ. ፖስታ ቀዳጅ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (ፖቀዲድ)
- 5ኛ. ኪስ ዳሳሽ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት (ኪዳዲድ) ናቸው።

አመዲድና አጠዲድ ካንድ ሳይ ተዋህደው ለመስራት ቃል ገብተዋል። ምክንያቱም በፕሮግራማቸው ላይ ምንም አይነት ልዩነት የለም። ኪስ ዳሳሽና ፖስታ ቀዳጅ ትንሽ ልዩነቶች ስላሏቸው በህብረት ለመስራት ወስነዋል። ሁሉም ድርጅቶች ግን ፕሮግራማቸውን ይፋ ከማድረጋቸው በፊት በተግባር ብዙ ድርጊቶችን አከናውኑዋል። አሁን በቅርቡ ፕሮግራሙን ይፋ ያደረገው ኪዳዲድ የተባለው ድርጅት አስደናቂ ተግባር በመፈፀሙ የተነሳ በርካታ አባላትን ለማፍራት ችሏል።

ካዲስ አበባ መጣች። ያንድ መኮንን ሚስት ባሏን ለመጠየቅ ስላዲስ አበባ መጠየቅ ባህላችን ነው። በመሆኑም እንደ የኪዳዲድ ስራ አስፈጻሚ አባል ጠጋ ይልና ፍትፍቱንም፣ ወሬውንም ሲፈተፍት ያመሽል።

ሚስት ለባሏ "ዳደኛህ መቶ ብር ልኮልሃለሁ" ትልና ከበርሳዋ ውስጥ አንዲት ሌላ ትንሽ ቦርሳ ታወጣና "እንከ" ትለዋለች። ባልም ለሚስቱ አሳቢ ኖሮ ዳደኛውን አመስግኖ "እኔ ለጊዜው ችግር የለብኝም። አንቺ ልጆች ይዘሽ ስለሚችግርሽ ላንቺ ይሁንሽ" ይላታል። ሚስትም ችግር ኖሮባት ኖሮ ሳታንገራግር መልሳ ከሚጠጠ. በርሳዋ ከታ እሷን ደግሞ ከትልቁ በርሳዋ ክትት ታደርጋለች። እጅሬ ኪዳዲድ አይት። ከመብል፣ ከመጠጥ፣ ከጨዋታ በኋላ በየምጋችን ለንግዳ ማረፊያ ብለን የፀጉር ቤቶችን፣ የልብስ መተኪያ የነበሩትን ለጓጃጅተን

እንግዲቱ እንዲያደርጉት አድርገናል። ይህ መኮንንም ሚስቱን ይዞ ወደ ማረፊያው ይሄዳል። በኪዳኔ አጃቢነት። ታዲያማ ከመጃታው ሲደርሱ ሚስት በርሳዋን ታስቀምጥና ወደ መፀዳጃ ቤት ለመሄድ ስትነሳ ባል ሊያሳያት አብሮ ብድግ ይለል። ተያይዘው ውልቅ፤ ኪዳኔ ብቻውን ቅርት። በርሳ መባደ ሆኖ...

ባልና ሚስት ከመፀዳጃ ቤት ሲመለሱ "መልኮም ሌሊት" ብሎ ውልቅ። እነሱም ተነፋፍቀው ኖሮ ወዲያው የፍቅር ጨዋታቸውን ጀምረዋል። ዕጊ ትዝ አለች። ምንው በመጣትልኝ። በየኒሽ መቼም ተስፋ ቆርጫለሁ።

በማግስቱ ጧት፤ እሁድ ማለት ነው፤ ሚስት ወደ አዲስ ለበባ ለመመለስ ቀድማ ትነሳና ባሏ ለሷ ሲያስብ እሷም ማስብ ነበረባትና ትንሽ ብሮች ልትሰጠው ፈልጋ በርሳዋን ከፍታ ማጠቃለልን ታወጣና ከፍት ስታደርግ መቶ ብሩ የለም። ከው ትላለች

"ምን ሆነን?" ባል ካጠገባ ቁም ይጠይቃል።

"መቶ ብሩን ወሰድከው እንደግ"

"እኔ አልወሰድኩም" እሱም ይደነግጣል።

"ታዲያ የት ደረሰ?" ትልና ትልቁን በርሳዋንና ያችኑ ትንሽ በርሳ ኑ ውለዱ ትል ጀመር። ባልየው ደግሞ የተኝባትን ዙሪያ ይመነቅር ጀመር።

ሚስት በርሳዋን እንዳባባ ምንም ነገር ስታጣ ቆም ብላ ትንሽ ታስብና "እንተ" ብራን የወሰደው ማታ አብሮን የነበረው መቶ አለቃ ነው። ወደ መፀዳጃ ቤት ስንሄድለት ነው የወሰደው" ትለዋለች።

"እኔ ተይ አያደርገውም። መኮንን ነው" ይላታል።

"በኔ ይሁንብህ፤ ብራን ያለሱ የወሰደው የለም" ትለዋለች በርግጠኝነት።

"እስቲ ለሁሉም ወድቆ አግኝተህ እንደ ሆነ ብዬ ልጠይቀው" ይለትና እሷን ከውጭ ንፋስ ላይ አስቀምጦ እሱ ወደ መኮንኖች መጃታ ክፋል ይገባል። ጓድ ኪዳኔን ግን ከመጃታው ላይ ያጣዋል። ከጠገቡ የሚተኝትን ሲጠይቃቸው በሌሊት ከታ ከተማ ብለው ካንድ ጓደኛው ጋር መሄዳቸውን ይነግሩታል። ወደ ውጭ ይወጣና ለሚስቱ ይህንኑ ይነግራታል። አጅራትም ትንታግ ኖራ።

"ብራ አልሄድም! ይህን ክብረቢስ ከስሽ ነው ክብሩን የማሳጣው" ትልና ከጉዞዋ ተሰናክላ ትቀራለች።

ማታ ጓድ ኪዳኔ ጥንብዝ ብሎ ሰከሮ በጓደኛው ተደግፎ ይመጣል። ባለ ብራ አመቤት ትጨሳለች። ያኒስ ባልየውም ጭሶ ኖሮ ተንደርድሮ ከመጃታው በመሄድ።

"ቀስ አድርገህ ጉድ ሳይፈላ የሰረከውን መቶ ብር አምጣ" ይለዋል። ቅንብራ ቅንብራ ይለል። በዚህ ላይ ደግሞ የሌላ አይነደረቅ መልሶ ልብ ያደርቅ" ነውና ከጓደኛው ጋር በመሆን በተደፈርኩ ባይነት ካልገደልኩ ይለል። እኛ ትርኢቱን እያዋን እንስቅ ጀመር።

"እንተ ሌባ! እዳ ልታስገባኝ እንጂ አቅም ኖሮህ አይደለም" ይልና ውልቅ ብሎ የሻለቃውን ጠርናፊ ወይም ካሳ ይዞ በመምጣት አንጠልጥሎ ወደ አህአዲሳቹ ያስወስደዋል። አህአዲሳቹ ሲጠይቁት መልስ ሰጭው አረቂ ይሆናል። ኢሱ ሲፈተሽ እምሳ ሰባት ብር ይገኛል።

እርሷ ለቅቅ ብር ውሃ በልቶታል። የሚያደርግት ቢያሉ ከሴታ የተሻነው ብር በኢግዚቢትነት ይያዝና እሱ ሰይደር ይለቀቃል። እንደ ደንፋ ነበር ያንጋው።

ጧት ቀርቦ ሲጠየቅ ወደላይ ወደታች በመርገጥ ለማምታታት ሞክረ። "እውነቷን" ሲሉት አህአዲሳቹ እንድ ነገር ሳይቀር ዝቅዝቅ። በመጨረሻ የሆነው ነገር የለም። እምሳ ሰባት ብር ለወይዘሮች ተመልሶ እሱ ተለቀቀ።

ሚስት ነጣቂ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት ደግሞ ጠላይ ከተቋቋመች ድርጅቶች መካከል አንዱ ነው። ተግባራዊ ሴቶችን እየጠበቁ ለሁለት ለስከት የግብረ ስጋ ግንኙነት መፈፀም ነው። ምናልባት ሌሎችን አረመኔነት ልንለው እንችል ይሆናል! ሚኒዲዶች ግን «እርካታን ይሰጠናል» ይላሉ።

ሚኒዲድ ባለፈው ሰዎንት ከባህል አዳራሽ ያንድ መኮንን ሚስት ከውቶቢስ እንደ ወረደች «የባልሽ ጓደኞች ነን፤ ነይ እንወሰድኸ» ይሉና ያመጣችውን ያገልግል ፍትፍት በመሸከም ወስደው ከባዶ ክፍል በመዝጋት ፍትፍቱን ፈትፍተው እሷንም ለምስት ሲፈተፍቷት አደሩ። ጧት ደም ሽንታለች። ጊዜው ይሆን እንደ እንዲህ ያስጨካኝ?

በእምነት ከሆነም ኢትዮጵያ አገራችን ክርስቲያን ነበረች፤ እስልምናም ቢሆን አላት በየቦታው በርግታ መስጊዶች፤ እስምሮ አጥተን ነው ተቀብራ የቀረች።

እንቁራሪቶች ከየኩራያቸው እየተገባረቁ ይሰታቸውን ይገልጻሉ። የተፈለፈሉትም ደርሰዋል። ቂርቂር... የሚል ድምፅ ይሰማል። ድረያው ደርቷል... አሁንኮ ነገ፤ ከገን ወዲያ ይች የኩራ ውሃ ድርቅ ስትል አለም ለማለት ነው። ያንድ ሰምን ቡረቃ። አያ እንቁራሪቶች! በሉስቱ እስከ ጊዜው ድረስ ጨፍሩ...

ከእንቁራሪቶቹ አልልታና ፍልቅልቅታ ጋር በትልልቅ ዛፎች ስር የኢንቤ መዝሙር ያስተጋባል። አቤት የዜማው ቃና፤ አእምሮን ይሰልጣል። አሁንም መኮንን በሞላ ተለቅቆበታል። መፅሃፍ ቅዱስ ያልጨበጡት መኮንኖች በጣም ጥቂቶች ናቸው። ልክ እንደ ማሌ ጥናት በከብ ይዘውታል። አያ ማሌ! በመፅሃፍ ቅዱስ ተተካ፤ ያሁሉ አብዮተኛ ነኝ ባይ መኮንን ዛሬ ቂጡን ገልቦ ያዘጠዝጣል። ጌሙን ያሳደገ የለም። ያንዳንዶቹ ልክ ያባ ማስያስን ግም አካላል።

አዲኛ ደቻላና በድሉ ጫኔ በጧት ነው ወደ ከታ የሄዱት። እንቢ ብዮቶች እንደ አብሬያቸው እንድሂድ ለምነውኝ ነበር። ለምን እንደ ሆነ እንጂ ሁሉም ነገር እያስጠላኝ መጥቷል። ብዮትንም መምረጥ ይዣሉሁ። ቁጣ ቁጣም ይለኛል። ምናልባት ተስፋ መቁረጥ ይሆናል።

ከምቲ ጭር ሲልብኝ ጊዜ ወደ ዋዩ ከተማ ምስየን በልኛ ወጣሁ። ከሆለታ እንደ መጣኝ ሰሞን ብቅ ብዬ ነበር። በተረፈ ዛሬ ገና መዝለቁ ነው። የመንገዱ ግራና ቀኝ እስከ ወንዙ ማዶ ድረስ በጥና ሻሂ መቱን ገጥሞ። በየባሉ ስር ይፈላል። የሚያፈሉት ደግሞ ኮረዳዎች ናቸው። በጥናውን ሻሂውን ሲቀዱ ባይኖቻቸውም መኮንኖቹን ይቀዳሉ። በጣዎቹም ከዚያው ወንዝ ለወንዝ ቂኝ ቂኝ... እያሉ ይንጋሉ። ንደቶች እገኝን ብለው ተደስተዋል። መኮንኖቹም ከወው ይሰቃሉ። አየ ጥርስ ሞኝ...

ከከተማው መሀል ስደርስ ደግሞ ሁለቱን የዋርካ ዛፎች ከሶ የሰፈረው መኮንን ብዛት ገበያተኛ መስጧል። ነገሩስ ገበያ ነው። የመዝናኛ ገበያ። አረቂው፣ በጥናው፣ ሻሂው፣ ቆሎው... የማይሸጥ ነገር የለም። ከፍተኛውን ገበያ አድርቀው የያዘው አረቂ ነው። በቡድን በቡድን ሆነው ጠርመሩ አረቂ እቅርበው ያን እየለጉ ይጨፍራሉ። ሴቶቹ ደግሞ የማያስቀው ሁሉ ያስቃቸዋል። በሰማይ ላይ የስጋ ቁራጭ እንደ ሚናጠቁ ጭልፊቶች የኛን ገንዘብ ይናጠቃሉ። እንዳንዶቹማ ዳሊያቸውን ሲነቀንቁት በሩቁ ይጣራል። አኛ ደግሞ ፈርዶብን የዳሌ ነገር አይሆንልንም። «ጥሬ ስጋና ሴትን ለወታደር ነው» ሲሉ አስማለሁ። በዚህ አባባል ቅር አስኛለሁ። ጥብስ መብለት ጠልተን ሳይሆን የመጥባሻ ጊዜ ስለሌለን ጥሬውን ጎራርደን፤ ተጣድፈን በሰላን ተተረተብን። ሻረ ስንቱ ነጋዴ በሺና እያወራረደ ሲገሽልጠው አያለሁ።

ሴትም ቢሆን ሚስታችንም ትሁን ወዳጃችን በወቅቱ የማግኘት እድል የለንም። ፍቅርን መጀመር እንጂ መጨረስ አንችልም። ይኸው እኔ ዛሬ እንኳን ዲሞክራሲ አለ እየተባለ በሚለፈፍበት ወቅት ፅጌን ጀመርኳት እንጅ መቼ ጨረስኳት።

እኔም ከዋርካው ስር ቁጭ ብዬ እንደ ሰዉ ሆንኩኝ። ሁለት ስኔ አረቂየን ላፍኩኝ። ያንዱ ስኔ አረቂ ዋጋ እንድ ብር ነው። «ጨሌ» ይሉታል። ንቡህ አረቂ ለማለት ነው። ከዚያ እያፎጫጫሁ ወደ ካምፕ ተመለስኩ። በቃ ደስታው ይኸው ነው። ባረቁ ሞቅታ የተሸዘረ መንፈስን ማደስ።

ወንዝ ለወንዝ ያሉት ሻሂና ቡና አፍሊዎች ከጣቱ አሁን ነው የደመቁት። አረቂውን፤ ጠላውን ሲገፍ የዋለው ከዚህ አረፍ ብሎ በጥናውን ሻሂውን ጠጥቶ፤ ተጫውቶ ወዲያውም የስኳር መንፈሱን አብርዶ ወደ ካምፕ ይመለሳል። ባህል አዲራሽ ስደርስ ኮላኔል ዘርጋውን ከዛፍ ስር ቁመው እገኝኳቸው። ትክዝ ብለው ነበር።

«ምነው ጌታዩ ብቻዎትን ቁመዋል?» አልኳቸው እጃቸውን ለመጨዘጥ ወደላቸው ሰጊድ።

«ባለቤቱ ዛሬ እመጣለሁ ብላ ልካለኝ ስለነበረ እሷን እየጠበኩ ነው። ምላድርግ ብለህ ነው፤ ሚንዲዶች ያፈኑብኝ እንደሆነ ብዬ ነው» ሲሉኝ ተሳታፊ።

«ዋዩ ውለህ ነው?» አሉኝ ከሰላምታ በጎል።

«አዎን፤ እራሴን ላዝኛና ብዬ።»

«ደግ አድርገሃል። እንዳንድ ጊዜ ያስፈልጋል። እነ በድሉስ?»

«እነሱ ጧት ነው ወደ ከታ የሂዱት።»

«እንተስ ለብረህ እትከትም ናሯል?»

«መከተቻው እንጅ ትግሩ ጌታዬ።»

«እሱስ ልክ ነህ። በዘመነ ደርግ ባደህን የቀረህ አንተ ነህ። ሌላውስ ትንሽም ቢሆን ከራሴ ጀምሮ በየምክንያቱ ያልበጩቀ የለም። ይህም ባይሆን በማእረግ አድኅ ጠቀም ያለ ደመወዝ እግኝቶ እነሱም በዛ እራሱን ያላሻሽለ የለም። አንተ ብቻ ነህ ተቀብረህ የቀረህ።»

«አዎን፤ ቀብረው ለስቀርተውኛል። የደርግ ካድሬዎች እንደ ጠላት ነበር የሚያዩኝ። ዛሬ ግን እኩል ወድቀናል። ግን ደግሞ ማን ያውቃል! ዘመኑ ጥሩ ከሆነ አንድ ቀን ከነሱ ልቂ አታይ ይሆናል።» አልኳቸው።

«ትልቃለህ እንጅ ምን ጥርጥር አለው። እገር አማን ከሆነ ትምህርትህን መጨረስ ነው። ከዚያ ስራና ደመወዝ ማግኘት ነው። ትልቅ ሰው መሆን ማለት ይህም አይደል? ለመሆኑ ምን አሏችሁ? የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ሊሄዱ ነው እየተባለ የተወራው ወሬ ውሸት መሆኑ ነው?»

«ውሸት ነው ጌታዬ። እነሱ ያሉን ነገር የለም። ሞገዲድ ያስወራው ወሬ ነው። በዋላ የሚለቁን አይመስለኝም።»

«አንድ ተረት ልንገርህ» አሉኝ ትንሽ ፈገግ ብለው።

«እሽ» አልኳቸው።

«አንድ ሰው አይኑን በጠና ይታመምና ሆስፒታል ይገባልህና 'አፕሬሽን' ይሆናል። ከዚያም የሱ አይኖች ከጥቅም ውጭ ስለሆኑ ወጥተው ይወድቁልህና በምትካቸው የድመት አይኖች ይገቡለታል። በሽተኛው ከመጠን በላይ ይደሰታልህና አይን ያስገባለትን ሃኪም፡- 'ደክተር እድሜዎን ያርዝምልኝ።' ከጨለማ አላቀው ብርሃን አሳይተውኛልና ከፍ ያድርግዎት' እያለ ይመርቅ ጀመር። ደክተሩም፡- 'አሁን አይኖችህ በደንብ አዩልህ? ሲል ይጠይቀዋል።' አዎን እንጅ። ቁልጭ አድርገው ያዩልኛል።»

«እስቱ ምን ምን ይታይሃል?» ብሎ ሲጠይቀው ምን ብሎ መለስ መስለሁ።

«ደክተር መንጋ አይሰኝ ይታዩኛል' ብሎልህ እርፍ» ሲሉኝ ሁላችንም ላቅን።

«እኛምኮ መንጋ ከብት ሆነው ጌታዬ። ሲነዱን መነዳት፤ ሊያጥሩን መታገር፤ እንቢተኛነትኮ እንዳንድ ጊዜ ያልተገራ ፀባይ ያላቸውን እብራተኞች ይገራል። ይኸው እነሱ ደርግን ገርተውት የለ አንዴ።»

«የኛን መንጋነትማ ምኑን ታወራዋለህ? አርባ ስምንተኛ ኮርሶች ሲመረቁ የትምህርት ቤቱ እዛኛ ምን እንዳሉ ስምተሃል?»

«እልሶማሁም።»

«እንግዲያው ልንገርህ፤ የቀድሞውን የሀረር ጦር እካዳማ ሲነቅቱ ነው 'እስራ' አምስትና ሃያ አጭ መኮንኖችን የቀድሞው ባለስልጣኖች ባምስት አመት አስልጥነው ያስመርቁ ነበር። ዛሬ ግን በውድ አብዮታዊ መሪያችን ብልህ አመራር አምስትና ስድስት ሺህ አጭ መኮንኖችን በስድስት ወራት ጊዜ ውስጥ ለማስልጠን ተችሏል' በማለት መንገስቱ ሀይለማርያምን እምነውታል።»

«እዚህ ነዋ አርባ ስምንተኛው ኮርሶች ግራሳ የተባሉት።»

አያሁኑኝ። "እነዚህ ወፎች ምነታቸውን" አልኩኝ እንጋጥጧል ወደ ዛፋ

"በነሱም ጎሳ ሳይኖር አይቀርም" አለኝ በድሉ እየሳቀ። ወዲያው ሌሎች ወፎች ግርር... ብለው ደረሱ። ለኮም ጎጆ አፍራሾች ወራሪዎች ኖረዋል። በጥንድ በጥንድ ሆነው ተናኑ። አፍላፍ አንደ ተናከሱ ከዛፋ ላይ ይወድቃሉ። ደግሞ አይላቀቁም። ሁለቱን አንደ ተናኑቱ ያዘኩት። ተቀባይነት አፋቸው ከፍት ከፍት ይላል። አሳዘኩኝ። ደግመው እንዳይተናኑ አልኩና በተለያዩ አቅጣጫዎች ለቀኝቸው። ይህን በማድረግ ደስ አለኝ። ሌሎቹንም "እሽ" ብዬ አባረርኩቸው።

"አንተስ ወፎቹን ገላገልካቸው፤ እኛን ከአሁኔ ማን ይገላግላን?" አለኝ በድሉ ከግንቡ ጥግ ተቀምጦ የምሰራውን አትኩሮ አየዋል።

"ፕሬዚዳንት ቡሽ ወይንም ኸርማን ኮሽን" ስለው ከልቡ ሳቀ።

"እውነቱን ነው፤ ምን ያስቀሳል? ከንግዲህ ሌላ ተቀናቃኝ ብት እስከሚል ድረስ አለምን የምታሽከረክር አሚረካ ነች። ለታሃድሶም የበቃነው በሷ ችሮታ ሳይሆን ይቀራል?"

ያን እለት ዛፋ ጭር ብሎ ዋለ። የጦርነት ውጤቱ ጭርታ ነው። ገና ዛሬ ነው መልሰው መቆቆም የጀመሩት። እኛ መቼ ይሆን የምንቆቆመው? ምኑን አንቆመዋለን፤ ባካልም፤ በመንፈስም ክልውስውስ ብለን። ስነምግባርም ጨርሶ እያጣን ነው።

ቆማር ጨዋታ ከመጠን በላይ ተጠናክሯል። ባንድ ስለት ውስጥ እስከ አንድ ሺ ብር ድረስ የሚበሉ እሱ። ካዲስ እስከ እስከ ክርታ ድረስ አስመጥተው መደብ በመስራት እያከራዩ በቀን ከሃያ እስከ ሶሳ ብር የሚያገኙ አሉ። ከክርታው የሚገኘው ገቢ «ጋቾታ» ይባላል። እውነትም ጋቾታ ሆኗል።

የሚዳ ላይ ቆማር ከተጀመረ ወዲህ የተቋው አትኩልት እንዳልነበረ ሆኖ ወደሚገል። የሙዝ ተከሎች እየተዘነጠቱ ለድልዳል ውለዋል። ለውበት መስመር ይዘው የተተከሉት ጥርብ ድንጋዮች እየተፈነቀሉ መተመዳ ሆነዋል። ከድንጋዮቹ ላይ ድንጋዮች ተቀምጠው መቆመር ነው። አሁኔላይም እየቆመረን ነው። ይህ ሁሉ ውድመት ሲደርስ እየገደ አይሉም። አንደ አውነቱ ከሆነ የግቢን ድልድይ ለማፋረስ ብንዘጋጅ ቀድመው መደሻ በመያዝ ይሰለፋሉ። አስራራቸው ሁሉ ከቶ ለገባን እልታለን፤ ማፍረስ ብቻ... መናድ ... መበተን ... በቃ ይኸው ነው ተግባራቸው።

እኔ እንዳንድ ጊዜ ድርጊታቸው ሁሉ ግራ እያጋባኝ ስለነሱ ተጠግኜ ለማጥናት ጥራላለሁ። አብዛኞቹ በድሜ ለጋ ከመሆናቸው የተነሳ ያመራራ ብቃት የላቸውም። የትምህርት ደረጃቸው አይነሱ። ከነበሩት እረኛ እስከ ግብራዎች ነው የተሰለፉት። እነዚህ ህዝብን መምራት ይገባቸዋል። አይፈረድባቸውም። ዋናውን ችግር የሚፈጥሩት ግን እንደዚህ ያሉት አይደሉም። ትንሽ ፊደል ቆጠርን የሚሉት ናቸው። ጨርሶ ከተከዘ ወዲህ ያለው አገርና ህዝብ ጠላት እንደ ወገን መስሎ አይታያቸውም። ሁሉን ነገር ከደርግ ጋር ያመሳሰሉታል። ለዚህም ነው ለሀገራዊ ድንቃ የላላቸው። ለመንግስት ገንዘብ ቁብ የላቸውም፤ ለህዝብ ሀብት አይጨነቁም። ከቻሉ ይዘርፋሉ፤ ካልቻሉ ደግሞ ያወድማሉ።

"ታዲያስ። ስድስት ሺህ አጨ መኮንኖችም አይደሉ እንዴ ባንድ ጊዜ የተመራቁት። ታዲያ እንደ መንጋ ከብት መንዳት ይነሱን እንዴ ጎርቆ? ምግባረ ብልሹስ ብንሆን ይፈረድብናል እንዴ? የቱን የመኮንንነት ስነምግባር ተምረን ነው? እረ ባዘህን ተወኝ ጎርቆ" አሉ በስጫት ብለው ወዲያው ደግሞ ቁንዳዩቱ እየተገራተረ የሚያንገዳግዳቸውን ሁለት መኮንኖች አዩና።

"እየውልህ፤ ከነዚህ ጋር ነው የታሰርነው! ወይኔ ዘርጋው!" አሉ ጭሰው። እኔም ጨዘኩ! ግን ምን እናደርጋለን? ጊዜው እራሱ ሰካራም ነው። ሁሉም ነገር ግልጥብጥ ያለበት። ወይ መቆየት! ደርግምኮ ተገብጠ!

በደል በጠባብኝ በቆረጥ አንጆቱ፤
ሞቱን እመኝ ነበር በየጥህነቱ፤
በመቆየቱ አይደል ይህንን ማየቱ።

ምእራፍ አስራ አንድ

ወፎች እንዲን እውቀው ጎጆ ሊቀልሱ፤
እኛ ብቻ ቀረን ተባልተን እስባለሁ።

ነሳሴ ወር ከገባ ዋል እደር ብሏል። ስማዬም፤ መሬቱም ቅልል ብሏል። አረንጓዴው ሳር ገርጥቶ ወደ ቢጫነት መለወጥ ይዟል።

የእንቁራራቶች ድምፅም ቀነሰ እያለ መጥቷል። በነሱ ምትክ ግራሳ ወፎች ከባኝት ጀምረው እንደ ተገጫጭ ነው የሚውሉት። ለጎጆ ስራ እየተጣደፉ ነው። ዛፋ ሁሉ የነሱን ጎጆ ተሽካሚዎች። እኛ ከምንተኛበት ክፍል ከበሩ አጠገብ አንድ ግራር ዛፍ አለ። ከትመውበታል። ሲነጋ ያን ዛፍ አንጋጥጧል ማየት ይገባለሁ። በጥንድ በጥንድ ሆነው ጎጆ ስራ ይጣደፋሉ። መኮንኖ... መብረር... ከዚያም ሳር ነጭተው ባላቸው ነክሰው በማምጣት ከግራሩ ቅንዝሎች ላይ አያይዘው መታታት፤ መተብተብ፤ ማጠላለፍ፤ ከዚያም ጎጆ ስርት፤ እንቁል ጣል፤ ጫጫት ፍልፍል፤ አምሳያን ተከቶ ማለፍ። እኔ ግን አምሳያ የለኝም። ቤትም የለኝም። ከማማ ልኬ ተጠግኜ ነው የምኖረው። አንድ ቀን ያባርሩኛል፤ ያው ዋታች መሆን ነው።

ከትናንት ወዲያ ግን ከረፋዱ ላይ ከፍተኛ ጦርነት ተነስቶ ነበር። ሁላችንም ጉድ ብለናል። መልካቸው ያው አንድ አይነት ግራሳ ወፎች ናቸው። ጎጂቸውን ምንዝርዝር እያደረጉ አፈራረሱባቸው። እንቁላሎቻቸው ከዛፋ ላይ እየጎሉ በመውደቅ እንበጭ እያሉ ፈረጡ። ጫጫቶች ደግሞ ገና ሳባ ያልበቀለባቸው እየወደቁ ትንሽ ከተገራፈሩ በጌላ ይሞታሉ። ግራ ተጋብኜ።

ታዲያ አንዱ ተስፋ የሚያስቀርጠን ይኸ አይነት ተግባራቸው ነው። የመከንኛቹ ቁጥር እየደራ መምጣት መንስኤው ተስፋ መቀረጥ ሳይሆን ይቀራል። ጨርሶ የመለቀቅ ነገር የለም።

ሽራዲድና ሞገዳድ ሰሞኑን አንዳናፈሱት ከሆነ አንድ ተባዝቶ የመጣ ፎርም አለ። ምናልባት እሱን ከሞላን በኋላ እንለቀቅ እንደ ሆነ አላውቅም። እረ እውነት ሆኖ በተገለጸን። እንደመላትን ቤታችን በቻለን። ግን ምን ቤት አለን? ያብዛቸቻችን ቤት የቀበሮ ጉድጓድ ነበር። እሱንም ተገኝቀናል። ለገሩ ዛሬም በሆን ጉድጓድ ውስጥ ነው ያለው። እረ መቼ ይሆን ደግሞ ከዚህ ጉድጓድ የምንወጣው?

29

ያባት የናታችን ስም ሞልተን ጨረስን፤
የኛ ስም ብቻ ነው የነደለብን።

ወርቹ በየገፉ ላይ ይንጫጫሉ። እንቁራሪቶቹ ግን ዐጥ ብለዋል። ኩራዎቹ መምጣጥ ስለያዙ ነው። አንዳንድ ጊዜ በላሩ ውስጥ እንጡጥ እንጡጥ ሲሉ እናቸዋለን። ዘለው ዘለው የት ይደርሱ ይሆን? አንድ ተረት አለኩ።

"እንቁራሪት የት ትሄጃለሽ?"
"መተማ።"
"እንደዚህ ብለሽ?"
"ልብማ።"
"አየ የመተማ ጉዘ! እውነትም ልብማ! እስቲ እንጡጥ... በይ!"
እንጡጥ...

እነሱም ጊዮን ምን ታርግ እሷን የምንመቅላት፤
መልእክት እኮ ነው ጎንደርን የፈታት።
ይህን ብላታችን አጥተን ተመልካች፤
ወንዶቹ ቁጭ ብለን ሴቲቱ ሄደች።

ዛሬ ቅፁን የምንሞላበት አለት ነው። ካንዳንዶች በስተቀር ያብዛኛው መኮንን ፊት ፊት ያለ ነው። ዘግየት ብዬ ነበር እኔ ወዳዳሪሽ የገባሁት። ውስጡ ጢም ብሎ ሞልቶ ዙሪያውን በመስኮት በስል አገርግሮ የቆመው መኮንን በግገር ያልተያዘ ግድግዳ ይመስላል። ሲጋራ ከያቅጣጫው ይስተሳለዳል። ነጭ ሽንኩርት አልሸተተም። ባፍንጫው የወተፈም አላየሁም። እሁን ደግሞ ለመገ መደሃኔት ነው የተባለው አረቂ ነው። መቀመጫ ስላጣሁ ከወደ በሩ በስል አገርግረው ከቆሙት ጋር ቆምኩ።

ታጋይ ሀገስ መጥቶ ከፊት ለፊታችን ሲቀመጥ አዳራሹ መጠኝ ፀጥታ ሲፈነባት። ከሱ በስተገራ በስል ከኛው ውስጥ

ለመዝጋቢነት የተመረጡ አምስት መኮንኖች ብእርና ቅፁን እስተካከለው ተቀምጠዋል። ቅፁን አግድመዬ አየሁት፤ እንሳላ ያካላል።

ሀገስ ከተቀመጠበት ተነስቶ እንዴት መሙላት እንዳለብን ካብራራልን በኋላ ተቀመጠ። ወዲያው መዝጋቢዎቹን ከበረቸው። "እኔን መዝግበኝ፤ እኔን አስቀድመኝ" ትንቅንቅ ሆነ። ሲጋፋ ደግሞ ከፀሀፊዎቹ ላይ ወደቀባቸው። የጦራ ጫጫታ ተፈጠረ። ሀገስ ተፈናጥሮ በመነሳት ትን አስከጫለን ነገረን።

"ዋእ! የት ለመድረስ ነው?! አየ የደርግ መኮንኖች!" ሲለን እብዛቸቻችን እርር አልን።

"እውነቱን ነው! የት ለመድረስ ነው? አየተስገገጡ የሚያሰድቡን?" አልኩት ካጠገቤ የቆመውን መኮንን።

"በመጀመሪያ የተመዘገበ ለማግባት ሲባል ጥያቄ አይባዛበትም ስለተባለ ነው" አለኝ።

"ማነው ይህን ያለው?"
"ሽራዲዶች" አለኝ ፈገግ ብሎ።
"ሀይ! ሽራዲ ሁሉ!" አልኩኝ በሽቄ።
ምዝገባው ቁጭ የሰላምና የመረጋጋት ኮሚቴዎችን ከመረጥን በኋላ ስማችን አየተጠራ ቅፁን እንድንሞላ ወስነን ስራው ተጀመረ። በወሰነው መስረት አምስት መኮንኖች ቅፁን ከሞሉ በኋላ በረድፍ ከኛ ፊትለፊት ቆሙ። ከዚያም ሀገስ የሞሉትን ለኛ በንባብ አሰማን። ከቤቱ ጥያቄ ስላልቀረባቸው ፈርመው ተቀመጡ። ሌሎች አምስት መኮንኖች ተተኩ። እንግዲህ እስራሩ በመጀመሪያ ቅፁን መሙላት ነው። ቀጥለው ተራ በተራ ወደ ሀገስ ይቀርባሉ። አንዳንድ ጥያቄዎችንም ይጠይቃቸዋል። ከቤቱ ጥያቄ ወይንም ተቃውሞ የቀረበባቸው መኮንኖች ቁመው ሲንቀጠቀጡ መዋላቸው ነው። በዚህ መልኩ እስከ እስራ ሁለት ሰአት ድረስ አስራ ሁለት መኮንኖች ብቻ ቅፁን ሞሉ። ብዙ ትግሮች ተከስተው ነበር።

ካዳራሹ ከመልቀቃችን በፊት ሀገስ ስለቅፅ አሞላሉ እስተያየት ስለጠየቀን አንዳንድ መሸሻል የሚገባቸውን ነገሮች ጠቆምነው። ከነዚህ ውስጥ አንደኛው የፀሀፊዎቹ ቁጥር ወደ አስር ከፍ አንዲል፤ ሁለተኛ ዝርዝር የሀይወት ታሪክን መጠየቁ ጊዜ ከማባከን በስተቀር ጥቅም ስለሌለው ዋና ዋናዎቹን ብቻ መጠየቅ እንደሚገባው አሳስብነው። እሱም በቀረበው ሀሳብ ቅር ሳይሰኝ ተሰማማ።

- ዋና ዋና ጥያቄዎች የተባሉት ወይንም በመኮንኖቹ አጠራር ስምንቱ ወርቃማ ጥያቄዎች የሚባሉት።
- 1ኛ. በዘመነ ደርግ የስራ ሀላፊነት፤
- 2ኛ. ቤት አለህ የለህም?
- 3ኛ. ባንክ ገንዘብ አለህ የለህም?
- 4ኛ. አሲፓ ወይንም የደህንነት እባል ነህ?
- 5ኛ. የደመወዝ መጠን።
- 6ኛ. ልዩ ሙያ።
- 7ኛ. ልዩ የገቢ ምንጭ።
- 8ኛ. የቤተሰብ ብዛት ናቸው።

ከዚህ ውጭ ያሉት ጥያቄዎች ይህን ያህል ዋጋ የላቸውም። "የት ተወለድክ! ያገልግሉት ዘመን! ብሄረሰብ! የትምህርት ደረጃ..." የሚሉ ናቸው። በዚህ የሰፊው ቅፅ መሙላት ተጠናቀቀ።

30

ጠፎቹ ሲከፈሉ እኔም እስከፋለሁ፤
እነሱ ሳፍ ሲያርቁ እኔ የት አርፋለሁ።

ጧትም ሆነ ቀን ከምትኖሩት ክፍል ብቅ ባልኩ ቁጥር አንጋጥሞ ያን ዘርፋፋ "ግራር ነው የምመለከተው። የጠፎቹን እንቅስቃሴ ለማየት። ነግቶ እስከ ማመሽ ድረስ እረፍት የላቸውም። መክላ፤ ነው። ጎጂቸውን ችምችም አድርገው ሰርተው ከጨረሱ ሰንብተዋል። የግራሩ ቀንዘሉት በሙሉ የጠፍ ጎጂዎች ተሰርቶባቸዋል። ነፋስ ሲነፍስ! የግራሩ ሳፍ ሲመዘመን የጠፍቶ ጎጂዎችም አብረው ይመዘመሉ። እኛም እየተመዘመን ነው።

ቅፁን በመሙላት ላይ ነን። ሁለተኛ ሳምንታችንን ይዘናል። ይህ ቅፅ መሙላት አውነትም በመጀመሪያዎቹ ቀናት ረገብ ያለና የቀዘቀዘ ነበር። መፈራራትም፤ ምን አገባኝም ነበረበት። አቤቱም ክንዳ ሻለቃ ጠጅ ሌላው ሻለቃ የመወያየ አዳራሽ የሚረወጡ አሳት የላሱ አጋላጭ፤ ፈልተዋል። አሁንም የዋሳ አይደለም። እንኳን ቀላጥ ጎና እናትና ልጅን ያስተናግዳል። ቀስቅሶ እኛን በጅው አስተናቃን ቁጭ አለ። ዛሬ እነሆንከ ባንድ በኩል ብር በጀንድ ያጭቃሉ። በሌላ በኩል ደግሞ ነፃ ትርኢት ያያሉ። በጥይት ቢገሉን እንኳን እንደዚህ አይረኩም። እስከ ጠጃዳኛው መተረፊያ መሳታያ ሆነነው ቁጭ አልን።

ከየታላቅ ጀምረን እያንዳንዱ ደመወዝ ከፋይና ገንዘብ ቤት ትንሹ ሰማኒያ ሺ፣ ትልቁ ሶስት መቶና አራት መቶ ሺ አስገብቷል። ግማሽ ሚሊዮን ሳይቀር ያስገቡ አሉ። ይኸ ሁሉ እንግዲህ ከቸክ ሌላ በጥሬ ገንዘብ ነው። የሚገባቸው ግን ይኸ ሁሉ ገንዘብ ሲገባ ያለ ህጋዊ ደረሰኝ መሆኑ ነው። አንዳንዶች «ታጋይ እክሌ» የምትል ፈርማ ያለበት ብባሽ ወረቀት ይዘዋል። አንዳንዶቹ ግን ባጃቸውን ቀርተዋል። ደግነቱ ዳግመኛ የሚጠይቃቸው ያለ አይመስለኝም። ቁምነገሩ ብሩን ማከረከባቸው ነው። ተረካቢዎቹ ታጋዮች ደግሞ መቶ ብር እንኳን ቆጥረው የሚያውቁ አይመስሉም። በአምሳይነት እንደ ታጨቀ ወሲዶ ሲዘረዝሩላቸው "ዋላ!" በማለት ከው ብለው ይደነግጣሉ። እየቆዩ ግን ስሙኒም አትመልጠን አሉ። ዛሬ ካይናቸው ላይ ገንዘብ በቅሱ ተንሰፍከው ሌላው ነው።

ታዲያ ይኸ ሁሉ ብር ወዴት ነው የሚገባው? መቼም ጠጂ መንግስት ካነዘና አልገባም። ጠጂ ላይ ነው የተጋዘው። ከስምንቱ ወርቃማ ጥያቄዎች መካከል «ቤትና ሌላ የገቢ ምንጭ» ከሚሉት ውስጥ እየተመዘዙ የሚወጡ ምስጢሮች እጅግ አስገራሚዎች ናቸው። ባለጉዳዮቹ ሽምጥጥ ቢያደርጉም የውስጥ አዋቂዎች እየተሳሉ ያወጣቸዋል። በሚስታቸው ስም ቡና ቤት

የከፈቱ፤ መኪና የገዙ፤ ኬክ ቤት የከፈቱ፤ ታክሲ የገዙ... ሁሉ ተጋልጠዋል። አንድ አዛውንት ሻለቃ ቤትና መኪና እያላቸው «ምንም ነገር የለኝም» ብለው ቅፁን ይሞላሉ። በጎላ ምስጢር አዋቂ ክሊላ ሻለቃ ይመጣና ጣቱን ይቀስርባቸዋል። ሀገስ ሆየ ከፊታችን ይገትራቸውና።

"ለምንድን ነው ምስኪን መስለው በቅፁ ላይ ምንም ነገር የለኝም" ብለው የሞሉት? ይላቸዋል።

"አሁንም ቢሆን ምስኪን ነኝ" ብለው መለሱ።

"እሽ፤ ምስኪንነትዎትን ይተውትና፤ ቤትና መኪና አለዎት የላዎትም?" ሲል ከረር ብሎ ጠየቃቸው።

"በርግጥም ምርጉ የተላጠ አሮጌ ቤት አለኝ።"

"ታዲያ በቅፁ ላይ ምርጉ የተላጠ ቤት" ብለው አይሞሉም ነበር? ሲላቸው እኛ አውነትን ሳቅን። እሳቸው ግን ላብ በግንባራቸው እየተንቀረቁረ አስር ጊዜ በመሃረባቸው ይጠርጉ ነበር።

"እስቲ ደግሞ ስለመኪናዎ ጉዳይ ያብራሩልን" አላቸው።

"መኪናዎ የባለቤቱ ስለሆነች ነው በቅፁ ላይ ያልሞላችን። ደግሞ አሮጌ ሆክስታችን ናት። ለልጆች ትምህርት ቤት ማድረሻ ብላ የገዛታችሁ" አሉ። ሀገስ በዚህ ጊዜ የሞሉትን ቅፅ ገልበጥ አድርጎ አየና።

"ባለቤትዎት የቤት እመቤት እንደ ሆኑ ነው በቅፁ ላይ የሞሉት። ታዲያ ገንዘብ ከየት አግኝተው ነው እርግጥን ሾልሰዎትን የገዛችሁ?"

"እ... ቀደም ሲል እኛ ከመንግስት ቤት እየኖርን ቢታችን ላንድ የውጭ ዜጋ ሶስት መቶ ብር በወር አከራይተን ያን በማጠራቀም ነበር የገዛችሁ" አሉ።

"ምርጉ የተላጠው ቤት ነው ወይንስ ሌላ?"

"ምርጉኩ እሁን በቅርቡ ነው የተላጠው።"

"አሁንም ሲገባ ነው የተላጠው? ይህሉ ይቀመጡ" አላቸው በንቀት እስተያየት እያያቸው። ሹክክ ብለው ተቀመጡ። አንድ መቶ አለቃ ደግሞ ተራ ይደርስውና ለጥያቄ ይቀርባል።

"ቤት አለህ ወይ?" ሲል ሀገስ ጥያቄውን ያቀርባል።

"እያውን" ይልና ይመልሳል።

"ስንት እስራኸው?"

"በነፃ" አለና ከራ ብሎ መለሰ።

"እንዴት በነፃ ትለኝለህ? በገንዘብ አስርተኸው ከሆነ በገንዘብ ነው በልና መልስልኝ" አለ ሀገስ ቆጣ ብሎ።

"እምስት ሳንተም አላወጣሁብትም። የኔ ቤት ናቅፋ ምሽግ ነው። አስራ ሰባት አመት የኖርኩበት። ዛሬ አሁንም ምትክ ቤት ሊሰጠኝ ይገባል" ሲል እኛ በላቅ ፈነዳን።

"ዋላ! ታሾፍብኛለህ እንዴት?" አለ ሀገስ ከተቀመጠበት በቁጣ እየተነሳ። እኛ በመላቃችንም በሽቆበታል።

"እኔ አላሸናፍኩብህም! ሀቁን ነው የምገግረህ!" አለው እሱም ተቆጥቶ።

“የጥርጥር የለውም” በማለት ሆነስ ሲተነትንልን ሽምብሉ በሁለቱ እጆቹ እራሱን ይዞ ተነሳ። ሀሰት ነው ለማለት።

“ይቀመጡ!” በሚጠየቁበት ጊዜ መልስ ይሰጣሉ” ብሎ አስቀመጠው። ቀይ ስለሆነ ፊቱ ባንድ ጊዜ ሳንባ መሰለ።

እንግዲህ ይህ ቅፅ መሙላት ይኸ ሁሉ ጉድ የተፍረጠጠበት፤ የኛም ማንነት ቁልፍ ብሎ የወጣበት ነው። ከሽንፈታች የበለጠ ይኸ አስበሳችን መዘራጠጣችን የበለጠ አሳፋሪ ሆነ። ዘራፊውን ዘራፊ ሲያጋልጠው እኛ እፋችንን ከፍተን መመልከት ነው። ባንድ ሰው ጉዳይ ብቻ ተገትረን የምንውልበት ቀን አለ። ያንዳንዶቹማ ስራ ጭራሽ ለማመን ያዳግታል።

ደርግና ስርአቱስ እንኳንም ሞቱ!

31

እንግዲህ አንግተን ከቀን ባደረሰን፤ በድላችንልና ካሸናችሁ ተባልን።

ከሰባት ቀናት በፊት ነበር ቅፁን ሞልተን የጨረሰንንው። ታዲያማ በቅፁ መሙላቱ ወቅት በምዝብራ የተጋለጡት መኮንኖች በትናንትናው እለት ከሁለቱም ክፍለ ጦሮች ተጋፈው እስር ቤት ታገሩ። ሁኔታዎች ሁሉ ከባድ እያሉ መጥተዋል። አብዛኛው መኮንን ተደናግጧል። አንዳንዶች እንደ ከብት እረኛ መኮብላል ጀምረዋል። ደግሞክ ቢያመልጡ ደህና ነበር። መያዛቸው የበለጠ መሳቂያ አደረገን እንጅ። ከትናንት ወዲያ ግብ ላይ አራት ሽለቆች ተይዘው መጡ። ባለፈው ሳምንት ደግሞ በሊሙ በኩል ሲያመልጡ ሲሉ ገበሬ ይዞ እስራ አንድ መኮንኖችን እምጥቶ አስረክቧል። እኛው በኛ አየሳቅን አሰነው።

ዛሬ የተሰበሰብነው ባህል አዳራሽ ነው። ከሁለቱም ክፍለ ጦሮች ተወጣጥተን ወደ ሁለት ሺ እንጠጋለን። ካዲስ አበባ የተሳደሱ ኮሚሽኑ ተወካይ ሊያነጋግሯችሁ ነው ተብለን ነው።

የኮሚሽኑ ተወካይና የተሳደሱ ማእከል ሀላፊ በጥቂት ታጋዮች ታጅበው በደርባ በር በመግባት ከፊት ለፊታችን ተቀመጡ። ጠየም ያሉ ናቸው።

የማእከሉ ሀላፊ መነፅራቸውን አስተካከሉና ሰላምታ አስጡን በኋላ “የኮሚሽኑ ተወካይ ስለተሳደሱ አላማና ተግባር ማብራሪያ ይሰጧችንልንና በጥሞና አዳምጧቸው” ብለው ንግግራቸውን ቆጭተው መድረኩን ለንግዳው ለቀቁላቸው።

እንግዳው በመጀመሪያ የደርግን ፀረ ዲሞክራሲነት ካወገኑ በኋላ “...ይህ መኮንን የዚህ ፀረ ሰላም አራማጅ ፋሽስት መንግስት ዋነኛ መሳሪያ ነበር። በመሆኑም ይህ ደርጋጋዊ አመለካከት ጨርሶ እንዲፋቅ ለማድረግ መኮንኑን ተሳደሶ ማእከል ማስገባት አስፈላጊ በመሆኑ ጠላይ ማእከል ውስጥ ባሁኑ ወቅት ትገኛላችሁ። የናንተ ጥረት ከታከለበት በኋላ በኩል ማንኛውንም ነገር አጠናቀን ጨርሰናል። በቅርብ ቀን ትምህርቱን

“ቀጭ በል!” አለውና አሱም በመቀመጥ ሲጋራ አቀጣጥሎ እከታትሎ ቡልቅ ቡልቅ አደረገና ትንሽ ከንዴቱ በረድ ሲል እያጨሰ መጠየቅ ያዘ። አንድ መቶ አለቃ ደግሞ ተጠርቶ ከፊቱ ሲቆም፡-

“መቶህ ምንድን ነው?” አለው።

“እየር መቃወሚያ” ሲል መለሰ።

“ስንት አይርጥላን ጣልክ?” ሲለው።

“እናንተ አይርጥላን የላችሁማ” ሲለው እኛ ላቅን። አሁንስ ሆነስም ላቀ። ሲግል እንደ ብረት ምጣድ ነው። ሲበርድ ደግሞ የገለባ ፍም ነው።

አንድ ሽምብል ደግሞ ለጥያቄ ቀርቦ “ባንክ ያለዎት ገንዘብ?” ብሎ ሲጠይቀው።

“ሶስት ብር ከ60 ሳንቲም” ይልና ይመልሳል።

“ይኸ ባንክ ገንዘብ እንዳለዎት አይቆጠርም” ሲለው።

“ካልነሰ ይኸም ያደራ እንጅ የኔ አይደለም” ሲለው።

ሆነስ ብው ብሎ።

“ሆን ብላችሁ አኔን ለማብሽቅ ነው እንደ!” አለና ከተቀመጠበት ተወራጩ። ወዲያው ደግሞ ሲጋራ ለከሰ። ለትንሽ ጊዜም በመቆጣቱ የተነሳ ቅፅ መሙላቱ ቀሞ ነበር። ከሲጋራው ጋር ቀጣውም አብሮ ስላለቀ የቅፅ መሙላቱ ተግባር ቀፀለ። አንድ ሽምብል ነበር ለጥያቄ የቀረበው። ወዲያው ከሆነስ ቀድመው ሁለት መኮንኖች በመነሳት፡-

“ሽሬ ላይ ጦሩ ሲደመስስ ግማሽ ሚሊዮን ብር ይዞ ወሎ በመግባት በልቶት ቀርቷልና ይጠየቅልን” አሉት። ሽምብሉ ደንግጦ ዝም ብሎ ቆመ።

“ይመልሱ እንጅ” አለው ተቆጥቶ።

“ግማሽ ሚሊዮን ብር ለግል ጥቅሜ ባውል ኖሮ ልጆቼና ባለቤቱ ዛሬ ከመቀሌ መጥተው ጃንሜዳ ከሰደተኞች ጋር ባልተቀመጡ ነበር” አለ እንደ እንባ እየተናነቀው።

“እውነት ሚስትዎትና ልጆችዎት ዛሬ ጃንሜዳ አሉ? በሰልክ እናረጋግጥ?” በማለት ሲያፋጥጠው።

“ዛሬስ ወጥተዋል” አለ ቀዝቀዝ ብሎ።

“መልካም፤ ዛሬ የት ነው ያሉት?”

“ከባለቤቱ እናት ቤት።”

“ከባለቤትዎት እናት ስራቸው ምንድን ነው?”

“ሆቴል አላቸው”

“ማን ዝላቸው?”

“እራሳቸው።”

“ገንዘብ ከየት አግኝተው?” ሲለው እንገቱን ደፍቶ ዝም አለው።

“ይሁሉ ይቀጥሉ” ካለው በኋላ “እኒህ ሽምብል ምስኪን መስለው ከናንተ ፊት ለመታየት ቢሞክሩም እኛ ግን አጣርተን የያዝነው ጉድ አለ። አሁን ጥያቄው ከተነሳ ብዬ ጠየኳቸው እንጂ የሚጠየቁበት ጊዜ ገና ነው። መኮንኑ በሚስታቸው ስም አንዲት ዳትስን መኪና የገዙ ሲሆን በሚስታቸው እናት ስም ደግሞ አንድ ሆቴል ገዝተዋል። ግማሽ ሚሊዮን ብር ብቻ ሳይሆን ካንድ ሚሊዮን ብር በላይ ለመብላታቸው

ትጀምረላችሁ። ሀንቦቱን እንደ ጨረላችሁም ወደ ሀብረተሰቡ ትቀላቀላላችሁ። በማለት ንግግራቸውን ጨረሱ። ወዲያው ለጥያቄ ብዙ መኮንኖች እጃቸውን አወጡ።

"ለመሆኑ ከኛ ምንድን ነው የምትፈልጉት? ለሰባት ቀናት ብላችሁ እምሥታችሁ ይኸውና አራተኛ ወራችንን ይዘናል። ዛሬ ደግሞ ጥቂት ቀናት የምትሉን ጥቂት እመታት ልታስቀምጡን ነው። ለምን ያህል ጊዜ እንደምታቆዩን ቁርጥ አድርጋችሁ ንገሩን። ስለመብታችን ጉዳይም ማወቅ እንፈልጋለን።" ብሎ ተቀመጠ። ሀሳቡን ደግፈን አዳራሹ እስከ ማንቀጥቅቅ አልፈዋል። እንደ መንገደልም ብለን ነበር። ሌላ መኮንን ከተቀመጠበት ተነሳ።

"እኔ ተጨማሪ አድርጌ የማቀርበው ጥያቄ ለመብታችንም አጠባባቂ ሆኖ ከዚህ ያለአግባብ ተግዘን ለማፈፀምብን በደል የውጭ ተመልካች ነጮቼ ይምጡልኝ።" አለኝ በቀጣ ተወራጭቱ ተቀመጠ።

"ሽም!" አሉ የነገራቸው ተወካይ ተቆጥተው። "ፈረንጅ መስሎኝ ሲያፋጀኝ የኖረው። መስሎኝ አመድ የመሰለ ነጭ ነው" ብሎ በጨንቀን ሳቅኝ። ንግግራቸውን ቀጠሉ። "ዛሬ ደግሞ የትኛውን ፈረንጅ እንጥራለን?" እያሽማግጠው ልክ ልካችን ነገሩን። ስለተካከሉ አይደል የሰጣቸው! የልባቸውን ተወጡ። "ይልቅ በመጀመሪያ ከኛ ምንድን ነው የምትፈልጉት?" ብሎ ለጠየኩኝ ብዙ የምንፈልጋቸው ነገሮች ይኖራሉ። እንደኛ መታካቸሁን በጀት የምንፈልገው ነው። ሀንቦት ደግሞ በሂደት እንጅ በሀያ አራት ሰአት የሚሰጠውን አይደለም። ዋናውና መዘንጋት የሌለበት ጉዳይ ግን ከኛነት መካከል አሁንም ቢሆን ገና ተመንጥረው መውጣት ያስባቸው ዘራፈጃቸው ነፍሰ ነጻቶች አድፍጠው እንዳሉ ናቸው። እነሱን በማጋለጥ በኩል እርብርብ ማድረግ አለባችሁ። በደሉኝታ መታፈን የለባችሁም።

"ለእው ጥያቄህ ለምን ያህል ጊዜ እንደምንቆይ የሚል ነው። በእውነቱ ይህን እኔም ብሆን አላውቀውም። ነገር ግን የኖንት ሙሉ ትብብር ከታከለበት እርግጠኛ ነኝ በጣም አጭር ጊዜ ብትቆይ ነው። በሰባትኛ ደረጃ የጠየኩው ስለመብት ጉዳይ ነው። የመብትን ጉዳይ በሰባት ደረጃ ከፍሎ ማየት ይቻላል።"

ደግሞ የጠረታ ደብተር ያላቸው ወይንም ዳግም ዘግቶች በዚህ ለምንት ውስጥ ትመለሱላችሁ። መብታችሁም እንደተጠበቀ ነው። 2ኛ. የድሜ ጣራችሁ እምሳ አመት የሞላችሁ የጠረታ ቅፅ የመጣ ስለሆነ ቅፁን ትሞላላችሁ። ስለመብታችሁ ግን የተሳደሰ ከሚሽኑ የሚያውቀው ነገር የለም። ምናልባት የጠረታ ኮሚሽን የሚፈታው ይሆናል።

3ኛ. በዚህ ክልል ውስጥ የምትገኙ መኮንኖችን (አብዛኞቻችሁ ማለት ይቻላል።) እንደ ገና በሰባት ክፍሉ ማየት ነው።

ሀ/ በግል ለሚሰጡዎት ወይንም መንግስት አስፈላጊውን ድጋግ ያደርግላቸዋል። ግብርናም ሆነ ንግድ እንዲሰማሩ ይደረጋሉ።

ለ/ ምንም እይነት መተዳደሪያ ለሌላቸው መንግስት መጠነኛ ለልጠና እየሰጠ እንዲሰፈላለንቱ ክፍት የሰራ ሲሆን ሲያገኝ አያወዳደረ ስራ ለማስያዝ ይሞክራል።

ሐ/ ያካል ጉዳት የደረሰባቸው ቦርድ እንዲወጡ ይደረጋል። በሀኪም ውሳኔም ጠረታ ማግኘት የሚገባቸው ወደፊት እንደ ሁኔታው ተጠንቶ እንዲያገኙ ይደረጋል። ከዚህ ውጭ ግን የሚወሰድ እርምጃ የለም። በማለት ማሳራሪያቸውን ጨረሱ። እኛ ጭም አልን። ለካ የሚያወራጨን ተስፋ ኖሯል። አሁን ግን ተስፋችን በመሟጠጥ ፀጥ አልን። ፀጥታችን ግን ጤነኛ አልነበረም። "ለላ ጥያቄ ካለን" አሉ ትንሽ ከተፋጠኑን በገላ። እኛ ግን ትንሹን አላልንም። ቁጭ እንዳሉ ጥለናቸው ወጣን።

ከነገ ይምረን ደግሞ "ግለ ሂሰ" እንደ ምናካሂድ ቅፁን ሞልተን የጨረሰን አሉት ነግረውናል። እረ ጉዳችን ገና ነው።

ምንፈራና፡ እስራ ሁለት

መቆየት መልካም ነው እየሁ ብዙ ነገር፤
ጠያቂ ሲጠይቅ አሳሪው ሲታሰር፤
ያ ሁሉ ድንፋታ ያ ሁሉ እብራት ሲቀር፤
ቶርቶ ሳይደረግ ሳይጥሩበት ጨንገር፤
የቆጠን የባሉን ደቀባጥር ጀመር፤
ለካ እንደዚህ ኖሯል «አብቱታዊ» ቦር?

32

ሰማዬ ጭው ብሎ ጉም የሚባል ነገር የለም። መሬቱም መደራረቅ ይህል። በጠላይ ማስከል ግራና ቀኝ የሚፈሉት ወንዞች ደከም እየሱ መጥተዋል። እያደር የማይደከመውና እየተሟሟቀ ያለው ንግድና ቁማር ጨዋታ ነው።

ለእው እስከዚህ እየሆኑቸው ነገር ግን ያለጤኝቸው ወደ ሰላላ የሚጠጉ ጥጆች ናቸው። በማስከሉ ውስጥ እንደ ጥጃ በሂደቶብት ሌሎች እየተከተሉ ከኛው ጋር ይጋፋሉ። ቀደም ሲል የማስልጠኛ ማስከሉ ነበሩ። እናቱቸው ስለታረዱባቸው ዛሬ እናት አልባ ናቸው። እኛም፤ እነሱም እኩል ነን። እኛም ከዋኝ የለን፤ እነሱም ከዋኝ የላቸውም። ቀተር ሲል ደግሞ ዝንብና ትንሹ ያሯራጠቸዋል። ፍዳ ነው የሚያሳያቸው። እኛንም አሁንም "እመት" እያለ ፍዳችንን እያሳየን ነው። ብናምንም አላመነን። ዛሬ ደግሞ ግለ ሂሰን የምንጀምርበት አለን ነው።

ቀደም ብዬ ነበር በመስኮት በኩል ወንበር የያዝኩት። ከጎኔ በደሉ ጫኔ ተቀምጧል። ስማችን ተጠርቶ እንዳለቃ ሀንብ ጠረጴዛውን መታ መታ አድርጎ ፀጥ ካለንን በጋላ በግለ ሂሰ ላይ በቅድሚያ ሀሳብ ወይንም አስተያየት እንድንሰጥበት ጋጠነን። በዚህ መሰረት ስለብዮታዊ መሪዎችን ፋሽስትነት፤ ስለቦርሳቱ አረመኔነት... እየተነሳ በተሰዩ መኮንኖች ውግዘት ወረደ። እነ መላኩ ተፈረ፤ እነ አሊ ሙላ፤ እነ ለገበ

በራሳው መጫወታቸው አግባብ አልነበረም" በማለት ሀገስ ለማግባቢያት ተጠቀመበት።

አንድ ያረብ ክልስ የመሰለ ወጣት መኮንን ተነሳና ደግሞ "ሎሚን ጦር ግንባር በነበርኩበት ወቅት ጠጅ ቤት ያላቸው አንዲት ወይዘሮ ነበሩ። በየጊዜው ጠጅ በዱቤ እየጠጣሁ በደመወዝ ወቅት እከፍላቸው ነበር። በመጨረሻ በሁኔታዎች አስገዳጅነት ሰባ ጦርመስ ጠጅ ጠጥቼ ሳልከፍላቸው ወዲህ ልመጣ ችያለሁ" ሲል እኛ ሳቅን።

"ቦቱ ከህ ማለት ነው?" አለው ሀገስም ስቆ።

በድሉ ነኝ አደረገኝና ወደቡ ዞር ስልለት "አፈር ይጠጣሉ! ሻቢያ የወገኖቻችንን የወርቅ ጥርስ በመደሻ እያወለቀ እንደ ገና ጠጅ የዱቤ ጠጣሁ ብሎ እዳ ይለደናል እንዴ!" አለኝ።

"አይዞህ አትስጋ፤ የሚነግራቸው የለም። ሀገስ የነሱ ወኪል አይደለም" አልኩት። ቀጥሎ የተነሳው ግለ ሂስ አውራጅ ሙከክ ብሎ የለመጨ ነው። ጨርሶ ዐህይ ነኩቶት አያውቅም። ነኝ ቢያደርጉት ፍርጥ የሚል ይመስላል። ማእረጉ ሻምቤል ነው።

"በ69 ዓ.ም. ተራ ወታደር ነበርኩ፤ ሁለት አህጉራዊትን ይዘን እንዲመረምሯቸው ለፖሊሶች ሰጠናቸው። ፖሊሶቹ ላይመረምሯቸው አህጉራዊት አይደለንም ብለውናልና ልንለቃቸው ነው ብለው ይነግሩናል። እኔና ንደኛዬ በራሳችን አነሳሽነት ፖሊስ ጣቢያ ሂደን አስወጥተን ወደ ጫካ በመውሰድ አንበርክን በጆሯቸው አስጠግተን ጥይት በመተኮስ አሳመናቸው። ከዚያ በኋላ መልሰን ለጣቢያው አስረክብናቸው። በማያገባኝ ስራ ገብቶ ይህን በመፈፀሜ ዛሬ ይፀፀተናል" ብሎ ሲቀመጥ በድሉ ወደ ጆሮዬ ጠጋ ብሎ።

"ውሸቱን ነው። ወደ ጣቢያ አልመለሳቸውም። ገለጥቻለሁ። ማእረጉንም ያገኘው ይህን በመከራቱ ነው" አለኝ።

"ታውቀዋለህ አንደኛ" አልኩት።

"ማወቅ አላውቀውም። ነገር ግን የሰው ደም የጠጣ ወዘ ያስታውቃል። አስተውለህ አየው፤ የደርግ የበኸር ልጅ ነው" አለኝ። ቢጨንቀኝ ቀና ብዬ አየሁት። እውነትም የፊቱ ወዝ ይቀዳል።

ሁለት መኮንኖች ደግሞ "የገበሬ ፍየሎችና በጎችን በልተናል" ብለው እራሳቸውን ወቅሰዋል። በዚሁ ሰአት ደረሰና ተቡትን።

ምሳየን በልቺ እንዳበቃሁ ከግንቡ ስር በመቀመጥ የወደቱን ጫጫታ አይምጥ ጀመር። ጫጫቶች ፊልፍለዋል። ከጎጂቸው ውስጥ ሲንጫጩ ይለማሉ። እናቶቻቸው የሳር ፍሬ፤ ትላትል ለቃቅመው በማምጣት ጠቅላቀውባቸው ተመልሰው ይበራሉ። ጫጫቶቻቸውን ሳያጠግቡ እንድ ነገር ወዳፋቸው አይሉም።

አነሱን አትኩሬ ባየሁ ቁጥር በትካዜ እዋኝለሁ። የወደቱን ጎጆ ባየሁ ቁጥር ጎጆ መያዝ ያምረኛል። ጫጫቶቻቸውን ሲመግቡ ሳይ ልጅ

አሳፋው... እየተጠቀሱ ተረግመዋል። በመጨረሻም በምዝብራም ሆነ በቀይ ሽብር ተዋጊያን የነበሩ መኮንኖች ግለ ሂስ ማውረድ እንደ ሚገባቸው ከተብራሩ በኋላ ሀገስ።

"እንግዲህ ስለ አላማው ይህን ያህል ከተነጋገርንና ለቤቱ ግልፅ ከሆነ በቀጥታ ወደ ግለ ሂስ እንገባለን" አለና ሲጋራ አቀጥጥሎ ሳብ እያደረገ የሂስ አውራጅ እጅ ለማየት አይኖቹን በዝግታ ከወዲያ ወዲህ እያዘዋወረ ያይ ጀመር። እዳራሹ ግን ፀጥታ ሰፍኖበታል። አስበስ መተያየት ሆነ። እንደ ቅፅ መመላቱ ሽሚያ አልተገጠመም።

"እንዴት ነው ዝም አላችሁላት? ግለ ሂስ የሚያወርድ የለም ማለት ነው?" አለ ሂስ ፈገግ ብሎ። ማንም መልስ አልሰጠም። ዝምታ ነግሷል። ቢጨንቀኝ እኔ እጅን አወጣሁ።

"እንዴ! ምን ልትሆን ነው?" አለኝ በድሉ።

"እሽ መቶ አለቃ ጎርፋ" አለኝ፤ ሀገስ የያንዳንዳችንን ስም ለመያዝ ሞክሯል።

"እንዴት ነው ጎበዝ? የማይቀርልን ከሆነና በመሰረተ ሀሳብ ከተሰማማን ጊዜ ባናባክን ጥሩ ነው። ምንው ፅዋው በኛ ሲደርስ ከበደን? ባንድ ወቅትኮ የነፍስ አባት ሆነን አህጉራዊትን አናዘን ነበር። የምንለው ካለ ማለት ነው" ብዬ ስቀመጥ።

"አህእዲዲግን ደግሞ ማን ያናዝዘው ይሆን?" አለኝ በድሉ ወደ ጆሮሃ ጠጋ ብሎ።

"ባለጊዜ" አልኩት።

ወዲያው አንድ መኮንን "ጥያቄ አለኝ" ብሎ ከተቀመጠበት ተነሳና "ይኸ ግለሂስ እንደ ቅፅ መመላቱ እያንዳንዳችንን ይመለከታል?" አለ።

"በርግጥ እንደ ቅፅ መመላቱ እያንዳንዳችሁን ላይመለከት ይችላል። የሆነ ሆኖ አይመለከትም ብላችሁ ደግሞ ብታደፍጡ የኋላ ጌላ በሂሱ ወቅት ችግር ላይ ትወድቃላችሁ። ስለዚህ ትንሽም ትሁን ግን ሂስ ብታወርዱ ነው የሚጠቅመው" ብሎ ሀገስ መልስ ሰጠ። አሁንም እስበሳችን እየተያየን ዝም አልገን።

ቀጠል አርጎ "ጊዜ ባንገድል ጥሩ ነው። ይኸ ግለ ሂስ ደግሞ የሚጠቅመው እናንተን ነው" ሲል አግባባን። ወዲያው አንድ ሻምቤል ብድግ ብሎ።

"እኔ የሚፀፀተኝ ለደርግና ለፋሽስታዊ ሥርዓት እራማጅ መሆኔ ነው። በተለይ የኢህፓ መሠረታዊ ድርጅት አንደኛ ፀሐፊ ሆኜ ማገልገል ዛሬ ይቆጫኛል። ከዚህ ውጪ ግን የሰራሁት ስራ የለም" ብሎ ተቀመጠ። ለካስ መድረኩ አስከሚከፈት ድረስ ኖሯል። ሽሚያ ገጠመ።

"እኔ የሚፀፀተኝ፤ ደም ያኔ በጦርነቱ ወቅት ገና ተራ ወታደር ነበርኩ። እናም ብዙ አላውቅም ነበር። አንድ የሶማሌ ወታደር ማረኩና ነዶኝ ስለነበር በጥይት ገድሃ እራሳውን በሳንጃ ዘግጣጠልኩት። ይኸ ይቆጫኛል" ብሎ ተቀመጠ።

"ትክክለኛ ግለ ሂስ ነው። ምንም እንኳን የጠላት ወታደር ቢሆንም በሰብላጭ ርህራሄ ሊይዙት ሲገባ መግደላቸውና ይልቁንም

ወልዶ መላም ያጓጓዥል። ግን የት ሆኑ? ኢትዮጵያ ውስጥ ሆኑ?
አልመካረውም! በየጊዜው ባለገዜ እየተነሳ የሚረግጣት አገር! እኔ
ብረጥ አንሶኝ ሌላ ተረጋጭ አልፈናርም። ወንጀል ነው!
በትኩረት እንደ ተዋጥኩ በድሉ መጥቶ ከጎኔ በመቀመጥ
"የሚሰራጭ ሃገር ካለ ቆሎ ብለህ ግለህ ማውረድ ነው" ሲል
ቀላደብኝ።

"እንኳን የማወርደው የምስቅለውም የለኝ።"
"ታዲያ ምን ያስተካክላል? ዘመነ ዲሞክራሲ ነው። የተሰማህን
መናገር ነው።"

"እኔን የሚያስተካክሉ እነዚህ ወጮች ናቸው። እኛ ዘህህ
ሳንቃነት እነሱ ጎጆ ሰርተው እንቀላል ጥሰው፤ ጫጩት ፈልፍለው
እያባደጉ ናቸው" አልሉት።

"አይዘህ፤ ከዚህ እንደ ተመላሰን ማስታወስ አጭጭ አድርገላለሁ።"
"ለጥሩ ጓደኝነትህ አመሰግናለሁ። እኔ ግን ማሳት ማግባት
አልፈልግም።"

"ለምን?" አለኝ ወደኔ አትኩሮ እየተመለከ።
"እኔ እየተሰቃየሁ ለምን ሌላ ስቃይተኛ አረጥራለሁ?"
"ይኸ የሞህነት ነው። ሌላው ቢቀር ስቃይህን የምትነግረው ልጅ
ለፍርህ ይገባል።"

"ለልጅ ንብረት፤ ቅርስ፤ ታሪክ ታወርሳለህ እንጂ እንዴት ስቃይ
ትናዘዝለህ?" ስል መልሼ መካኩት።

"የኢትዮጵያ አጣ ፋንታ ይኸው ነዋ! በደንቅህ ወደ ፊት
ንብረት፤ ቅርስ፤ ታሪክም ማውረስ አይቻልም። ታሪክ በመቶ አመት
ተወስኗል፤ ቅርስም ታቦት ሳይቀር እንደ ሽጥን እየተሸጠ ነው። የግል
ሀብትም በግልበተኞች እየተዘረፈ ነው። ታዲያ ምኑን ነው
የምታወርሰው? ስቃይህን ግን ማውረስ ትችላለህ። ስለዚህ ማሳት አግባብ
ልጅ ውለድ፤ ትግርህን ለልጅህ አካፍል። ማን ያውቃል? አንተ
የወለድከው ልጅም! ባለጊዜ ሊሆን ይችላል?" አለኝ ፈጣሪ ብሎ።

"ከዚህ ላይ ልክ ነህ። አምሳ አለቃ ሀይለማርያም ልጅ ወልደው
እንዲህ እይነት ልጅም እንድረጥር አልፈልግም። ይህም መረከም ነው።
በተለይም የውጭ ቅጥረኛ ሆኖ አገርን በትቶ ጨርቅ የሚያደርግ አባቱን
ገሎ እናቱን ላባቱ ባለንጣ የሚደር ልጅ ነው" ስለው።

"ልክ ነህ፤ ከምስላኝ ጎን ተሰልፈው አርበኞችን የጨፈፈሩ፤
የዝ ወገኖቻቸውን ቤት ያቀጠሉ፤ ንብረት የዘረፉ ስንት ባንዳዎች ነበሩ።
እንደዚህ አይታዩባቸውም" አይደሉ አባታቸውን ገለው እናታቸውን
ለአባታቸው ባለንጣ የሚደርግ አለኝ።

"አዎን" አልሉት።
"ታዲያኮ ባረም" ቢሆን ባንዳዎች በመካከላችን አለ።"

"ትክክል። ያውም ሁለት አይነት ባንዳዎች። እንደያዎቹ ጊዜ
የፈለረላቸው፤ በላት ከርሳቸው እየተገዙ ሰሞኑን የሚያተረምሱን
ናቸው። ሁለተኛዎቹ ያው ካዩት፤ ከቅድመ አያቶቻቸው የወረሰናቸው
ቀንደኛ ባንዳዎች ናቸው።"

110

የረጋ ጨዋታ ይዘን ላለ እነዚያ እናት አልባ ጥጆች እየተማሩ
ከወደ ፊት ለፊታችን መጡ። ትንችና ዝቅጥ መካራ ያሳያቸዋል።
ጭራቸው ከመካከለኛ አያርፍም! አስር ጊዜ ያወናጭታል! ትንችና
ዝቅጥ እኛንም አሳቅመዋል። እንደዚህ ጭራ የለን። በምን
እንከሰስለዋለን? ተያይዘን ማለት ነው እንጂ! እንዳንዱ ዝንባላን ከገራችን
ላይ ሲንደረን ደም ነው ዝረር የሚለው። እንዲህ አይነቱን ዝንባላ
ያካብረው ኗሪዎች «ቡትሪ ዝንባላ» ይሉታል። በቡትሪ አለቅን!

ታልቁ ጥጃ እየመራች ሌሎች እየተከተሉ ጥቅልል ብለው
ባጠገባችን አልፈው ሄዱ። አስተውለን እየናቸው! ደራርቀዋል።
ማለቃቸው የማይቀር ነው። ወተት ሳይጠግቡ እናቶቻቸው
ታረዱባቸው። ያለ እናት ታዲያ ስንቱን አብቅተው ወጥተው ነው ከርማ
የሚሆኑትን እርዕዲያ! በትማኝነት ያልቀታል!

ወዲያው ደግሞ በታች በኩል ያካብረው አርሶ አደሮች እሆኑት
ጀርባቸውን እያራገፉ እስከላቸው እንደ መጋመጥ እያሉ በኛ በኩል
መጡ። እነሱንም ዝንባላና ትንች እያጣደፋቸው ነው። ያውም እሆኖ
ሁሉን ቻይ ነበር። እኛን አለፍ እንዳሉ ትልቁ አለል አናፋ። ደግሞ ፈሱ
መቆረጫ የለውም። ቆረጥ... ቆረጥ... ያደርገው ጀመር። በድሉና እኔ
ሳቅን። ደርግም እናፍቶ እናፍቶ ነው ፈሰቱብን የሄደው።

እንደገና ወደ ጨዋታችን ተመልሰን እያለን "መካራ፤ መካራ"
አለ በድምፅ ማጉለያው! በዚህ ጊዜ ወጋችንን አቁመን ጀርቃችንን
አቆረፍን።

"የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ነገ ከጣቱ ሁለት ሰአት በግእከሉ
የባህል አጭሽ እንድትገኙ" በማለት ደጋግሞ አስተጋባ።

"እንኳን ደስ አለህ! ጨብጠኝ!" አለ በድሉ ቀልጠፍ ብሎ። ከኔ
በበለጠ ነበር የፈንደቀው።

"ገና ምኑ ታውቆ? የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ስለሉ" አልሉት።
"በቃ መሄዳችሁ ነው። ምንም ጥርጥር የለውም" አለኝና
በደስታ ተጨባጥን።

ደስታም ለካ እህል እያስጠላም። እራቴን በቅጡ አልጠሁም።
ሁለመናየ በደስታ ጠጠ። ሌሊትም እንደ ያንላት እንቅልፍ ወሰደኝ
እያውቅም።

ጣት ቁርሳችንን በልተን ልክ በተባለው ሰአት ባህል አጭሽ
ተሰጠላቸን። ወደ ሁለት መቶ እንጠጋለን። ወዲያው ፀጥራቸውን ያገፈፉ
ሁለት ታጋቸው መጥተው ከፊት ለፊታችን ተቀመጡ። ሁለቱም ሲጋራ
ያጨሉ ነበር። እስከላቸው ካሸነፉ በኋላ እንደኛው ወደኛ መለስ ብሎ
ሰላምታ ሰጠንና "የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ያልሆናችሁ ካላችሁ
ብትወጡልን ጥሩ ነው" አለ አትኩሮ እየተመለከተን። በርግጥም ለምን
እንደ መጡ እናውቅም! እምስት መኮንኖች ብድግ ብድግ እያሉ
ተከታትለው ወጡ። የሽፈዲድና የሞገዲድ አሳት ሳይሆኑ አይቀድሙ።
"ዛሬ የሰበሰባችሁ ትምህርታችሁን እንድትማሩ ከሚሸኑ
ፈቅዶላችኋል" ሲለን ንግግሩን አቁርጠን ሞቅ ያለ የደስታና የምስጋና
ጭብጨባ አጨበጨብን።

"እንግዲህ ትምህርታችሁን የምትማሩ መሆናችሁ አጠያያቂ
አይደለም። አጠያያቂው ከናንተ ጋር ወንጀላቸው ተቀላቅለው እንዳይሄዱ

ነው። ስለዚህ ሰሞኑን ታካሂዶት እንደ ክሊው ገሰ ሂስ ታካሂዳለችሁ። ይህም በራሳችሁ ፈቃደኝነት ይሆናል። አሁን ወደ ገሰ ሂስ እናመራለም እስከ ሲጋራ አቀጣጠል። እኛ እስከሰዓትን እየተያየን ምን አልን።

"እንዴት ነው? ጊዜ ባትገድሱ ጥሩ ነው። ሌሎች የምንሰራቸው ስራዎች ይኖራሉ። ቶሎ ብለን አስናቀን በዚህ ሰዓት ቀሩት ውስጥ መሄድ አለባችሁ" ሲል የሁላችንም ልብ አንጠብቃለሁ። ወዲያው እንደ መኮንን ብድን አለና።

"እኔ የፖሊስ መኮንን ስሆን የኢሳፓ አባልም ነኝ። የግንዛቤተኝ ነገር ቢኖር አሳዲሪ ለመሰረት አትራቢያ መርካቶ፣ ዘታተቁ መብረድ ደርባ በርካታ ደህን ላቡቲክ ነገር በመወጣር ሰፍረው ይኖሩ ነበር። ጣኔ ስለሆኑ ፀረ ህዝብ ሆይለት በነሱ በመጠቀም ትንሿ ስፈላሩ ይትሰሩ። ታናሱ ወደ አባሳ እንዲወጡ ተብሎ ተወስነ። በወቅቱ የፖሊስ ጠቅላይ አዛዥ የአቡት ሚ/ደራሲ ወርቆ በወደ እንደ ስንድ ሌላ መኮንን በመያዝ ቤተመንግስት ከጓደ ለገሰ እየሰሩ በር መሰረቱኝ ስለአፈጸሙ ከጓደ ለገሰ አስፋው ትእዛዝ ተቀብለን ወጣን። ትእዛዝም።

"ካሂዱበት ቦታ ሁከት ቢፈጥሩና ለማምጣት ቢሞክሩ በጥፊት እንድትረክፏቸው። ይህን ሳታደርጉ ቀርታችሁ እምልጠው ከዚህ ደርሰው ትገር ቢፈጥሩ በናንተ ላይ እርምጃ የሚወሰድ መሆኑን እንድታውቁ" የሚል ነበር።

"ከዚህ መሰረት በሌሊት በሰራጭት እስከወጣን በግራሰ ወደ ተባለው ቦታ ወሰድኛቸው። ለወር ያህል እንደ ተቀመጡ ሀይለኛ ሠናብ ጣል። በእውነት ዶፍ ነበር። መጠለያ አልነበራቸውም። ዳክ ነገር ነበር። ከላያቸው ላይ ተደረመሰ። ከላይ ሠናብ አስር ጎርፍ አጥለቀላቸው። 'ደረሰልን' እያሉ ይመሡ ነበር። ገን ምንም ልገደባቸው አልቻልንም። እርዳታ ሲያሉ ክልላቸውን ጥሰው በመውጣት በታባባሪው መርካ ያዙ። ሌሊት ነበር። ወደ ሰማይ እየቀዘገገ ለጥቅምታቸው ጥዘርን። ገን አልቻልንም። ያለን ምርጫ በተሰጠን መመሪያ ፊሊት መረዳን ነበር። በርካታዎቹን ገደለናቸው። እንደ ምንም ተወዳጅ ራሽን የተወሰኑትን አስተረጎ። ያመለሱትም በሆነ ሰራሃ አፋርሰው ሲሂሉ ከላ ጠባቂዎች አራቱን ገደሏቸው፤ የቀሩትን ደግሞ ይዘው በማምጣት ለኛ አስረከቡን። ይህ ደርጊት እድገ ይዘገንኛል። እንደ እውነት እነዚህ ጭቆኖች ድሃ አዲስ አበባ ውስጥ እንደ ከልተባለ በስተቀር ምንም አይነት ወንጀል አልፈወሙም ነበር። ወንጀላቸው ደህንነታቸው ብቻ ነው።

"ካሁ ጓድ ለገሰ አስፋውም ተይዟል። ጓድ ደራሲ ወርቆም የሉም። እኔ ሂራ ይህን ደባ ለመመስከር በመብቃቱ ባንድ በኩል ሀዘን ቢለማንም በሌላ በኩል ገን ደስታ ይለማንኛል። ይኸው ነው" ብሎ ተቀመጠ።

ታጋዩ ፊቱን ጭፍግግ አድርጎ "እዎን፤ የደርግ መንግስት እንደዚህ ያለ ነበር። ለጭቆኖች ፍሚክሊህ እያለ ጭቆኖችን ይጨፈጭፍ ነበር። እናንተም የዚህ ፋሽስት መንግስት መሳሪያ መሆናችሁ ይኸ ተግባራችሁ ይመስክራል" ለእና መደዳውን ወቀለን።

ከዚህ በኋላ የተካሄደው ግለ ሂስ የረባ አልነበረም። "የኢሳፓ አባልና የደህንነት ሰራተኛ ነበርኩ" የሚሉ ብቻ ነበሩ። በመጨረሻም በመኮንኖች ፊት በየሰዓታችን የመወያያ እድራሽ እንደ ምንቀርብ

ተነገረን። አላማውም ተቃውሞ ወይም ጥያቄ የተረጠበት ተማሪ ለትምህርት እንዳይለክ ማድረግ ነበር። በተረፈ ተዘጋጅተን እንድንጠባበቅ ተነገርን ካዳራሽ ወጣን።

"መልኩም አዲስ አመት!" ይላል ከመመገሪያ አዳራሽችን በር ላይ በጉልህ የተሳፈው የመልኩም ምቹት መግለጫ። እድራሹም ነው ተብሎ ተነገረኝ። አጠቃላይ በአርጭቆ ተደርገው በየጠረፊዛው ላይ ተቀምጠዋል። ወጋውን ተሟልቷል። በቃ መስከረም ባተ።

ሳንጠብቀውና ሳናስብው አሁን እንደ ስራዎችን እርዶ እንሸሸሸን። ስጋው ባይሆን ስንገቱ ነበር ደስ ያለንን። ምኑው ስራና ተግባሩም ስጋ ስጋ ቢሸት። ደስ ብሎን ነበር የተመገብነው። ምን ይሆናል ታዲያ እኛ ብንጠግግ በርካባ የሚቀሉ ደግሞ አሉ።

ተስፋፋሪች አፈር መስለው በርን ከዘው ቆመዋል። እንደ ጥጆቹ ከዋኝ ያሉ ልጆች ናቸው። መቼ ነው ከቆራሽ ልመና የምንገባለውን የሰውን እጅ እንደ ማየትኩ ስቃይ የለም። በሌላ በኩል ትርፍራፊ መልመድ ዋልጊነትን ያስፋፋል። ለም መሬት እያለን የኛ መሬብ እንቆቅልሽ ነው። ወደ ፊት ጭራሽ እንጃ፤ በጎሳ ተከፋፍሎ መናቀር እንጅ ስራን ማን ጉዳይ ብሎት። ሲርብ አንዱ ጎሳ ሂዶ ሌላውን መዝረፍ፤ ማቃጠል ነው። የገቢ ወንዝ እንኳን የስጉቱን ጉርፍ ዘጉቶ ባደረ። እንደ ሰሞን ደርግ «አባይ! አባይ! አንት የባድ ሲሳይ!» እያሉ በሬድዮ ያለዝን ነበር። አባይ ምን ያድርገን አልገደብም አለለ። ሂሳክ ከካትቱም እንኳን አባይን ልንገድብ ይቅርና በደም ካላ የተገደበችውም የቆቃን ግድብ እንዳንደረምላት ያስጋል።

መኮንኑ ሁሉ ምሳውን ከዘላ በኋላ ወደ ዋዩ ሂደ። ቅንብራ ለመቀንበር ነው። እነ አፋኛም ጥላውኝ ተደም ብለው ሂደዋል። እኔም ቀንብራ ለመምጣት ወደዚያው አመራሁ።

በህል አዳራሽ ስደርስ ቆም ብዬ አስተዋልኩት። ገዙፍ ነው። ከዚያ በሂሃ ላይ ተገፍፍፍ ግርማ ሞገስ አለው። ትናንት ከዚሁ አዳራሽ ለሁለተኛ ጊዜ ተማሪዎች ተሰባስበን ነበር። ማጣሪያ ተብሎ ነው፤ በርግጥም አጠፋ።

መሰንበኞችን በየምንወያይበት አዳራሽ ከመኮንኖች ፊት እየተረባን ንፁህ መሆናችን ተረጋግጦልን ነበር። እንደም ተማሪ ጉድፍ አለበት፤ ይቆይ አልተባለም ነበር። እኛም ቅዱስ ዮሐንስን አዲስ አበባ ለመዋል ቅንብረን ነበር። አሁን እንደ ግን ጎተተን። ከካትቱም ትናንት በሁለት በዓት ለበሰብንና።

"ይቅርታ አድርጉልን፤ የኢሳፓና የደህንነት አባል የሆናችሁ የተሃድሶ ትምህርቱ እስከ ሚያልቅ እንደ ማዘኛውም መኮንን ትቆያላችሁ። አሁን ውጤታችን ሲላቸው ታጋዩ እንዳቸውም ጥያቄ አላነሱም። ውልቅ ውልቅ አሉ። አላዘነን። የተረከው ሰማችንን እንደ ገና ባዲስ ተመዝግቦ ሰንዝ ተዘጋጅተን እንድንቀመጥ ተነገርን ካዳራሽ ወጣን። የኛ መሄድም ቢሆን አጠራጣሪ ነው።

ያው በስር ላይ ይገኛሉ። አሁን በመካከላችን የተገኙት አብረዋቸው በቆሙት መኮንን ላይ ሂስ አለኝ ስለሉ ነው።

"እነዚህኛው መኮንን ሽምብል ብሩ ፈይላ ይባላሉ። የማስተናገጃ አንዱ ደመወዝ ከፋይ ነበሩ። ሆኖ ለሰዎች ቀናት ያህል ከቆዩ በኋላ በፍትሀው አወገስ አበባ ከደፈሙበት ሊያዙ ችለዋል። አሁን በቀጥታ ወደ ሂሱ እንገባለን፤ በንቃት ተከታተሉ" አለንና ተቀመጠ። ወደያው መቶ አለቃ ለሚሉ ፈቀቅ ብሎ አንዲቆም ሆነና ሀያሊው መኮንን ማስታወሻውን ይዞ ከፊት ለፊታችን ከሽምብል ብሩ ጎን ቆመ። ማእረጉ መቶ አለቃ ነው። ሂሱ ተቆጣጣሪ የነበረ ነው። ጉርፎውን ሞረደና።

"ጓዶች! ሁላችሁም እንደምታውቁት እኔ ለመሂስ የምፈልጋቸው መኮንኖች ጠፍተዋል። ያሉትም ያው ባለፈው አጋልጫቸው ታስረዋል። እንግዲህ ከጠፉት መካከል አንዱ ሽምብል ብሩ ነበሩ። የዛሬውን ሂሱን የማቀርበው በሰባቸው ላይ ነው" አለና ገልጾቸው ብሎ እየውጡ። እጆቹን እጣምሮ ከደረቱ ላይ በማድረግ ፍርሃትና ድንጋጤ ወርቅ ቆማል። በርጩም ትርብትብት ብሎ ትል የወጋው ዱባ መሰላል።

ሀያሊው መኮንን ማስታወሻውን ገልበዋል አድርጎ አይቶ "ጓዶች! ከሁሉ አስቀድሜ ለመግለፅ የምፈልገው ለግል ጥቅም ብዬ አለመነሳትን ነው። ጥቅም ብሬልን ኖሮማ ሆለታ ለላን አርፈህ ተቀመጥ፤ ሀያ ሺ ብር እንከፍህ" ሲሉኝ አርፌ በተቀመጥኩ ነበር። የኔ አላማ ሀቅ እንድትወጣ ነው።

"ጓዶች! ምድር ጦር ማስተናገጃን የምታውቁ ታውቁላችሁ። ማስተናገጃ ሳይሆን ማሳበጃ ነበር። በርግጥም በሺ የሚቆጠሩ አብደውበታል። የማስተናገጃ ደመወዝ ከፋዮች ሀያ ሰዎች ሲሆኑ እዲት በምናደርግበት ወቅት ትንሹ ደመወዝ ከፋይ በካዝናው ውስጥ ሰማኒያ ሺ ብር ሲገኝበት ትልቁ ደግሞ መቶ ሃያ ሺ ብር ነበር። ከነዚህ ውስጥ አንዱ ሽምብል ብሩ ናቸው። በዚህ ስሌት ተነስተን በየወሩ ይህን ያህል ገንዘብ ተመላሽ በያደርጉ ኖሮ በትንሹ ሁለት ሚሊዮን ሰዎች መቶ ስልሳ ሺ ብር ይሆን ነበር። የአንዱ ዓመት ደግሞ ሌላ ሰዎች ሚሊዮን እንደ መቶ ሃያ ሺህ ብር ይሆን ነበር። ነገር ግን ይህ መስሪያ ቤት አብዮት ከፈነዳ ጀምሮ አዲት ተደርጎ ስለማያውቅ ምን ያህል ገንዘብ እንደተዘረፈና ግለሰቦች እንደበለፀጉበት በቀላሉ መገመት ይቻላል። 'ታዲያ አብዮት ከፈነዳ ጀምሮ አዲት ካልተደረገ አንተ እንዴት አዲት ልታደርግ ቻልህ?' የሚል ጥያቄ ሲነሳ ይቻላል። መልሱ።

"የማስተናገጃ አንዱ ንኡስ ክፍል በ1983 ዓ.ም. በመስከረም ወር የሰው ሀያል ሰላሳ አራት ሺ ሆኖ ሰለ አርፋ ሺ ሰው ተብሎ ደመወዝ ይጠየቅና ወቅቱ ሆኖ የስድስት ሺ ሰው ደመወዝ በነዓ ይባላል። ይህንን ጉድ መከላከያ ማኒስቲር ይደርስበትና የማስተናገጃ ደመወዝ ከፋዮች ካዝናቸው ታሽን እዲት እንዲደረጉ ትእዛዝ ለምድር ጦር ጠቅላይ ማምሪያ ይሰጣል። በትእዛዙ መሰረትም ባንድ ሻለቃ የሚመራ ሰዎች አባላት ያሉት ኮሚቴ ተቋቁመና የምርመራው ተግባር ተጀመረ። ከነዚህ መርማሪዎች መካከል አንዱ እኔ ነበርኩኝ። የሚገርማችሁ ነገር ታዲያ ሆለታ ሰለን ሀያ ሺ ብር እንከፍህ ያሉኝ ያኔ ሀያ ሰዎችም አላሉኝም ነበር። እንዲያውም 'አርፈህ ብትቀመጥ ይሻልሃል' ይሉኝ ነበር። ይህን ከሚሉኝ መካከል አንዱ ሽምብል ብሩ ነበሩ። በርግጥም የተወሰደ አርምጃ

"ዝግግ ተስፋ እንዳታደርጉ። የወፍ ወንዱ የኢህአዲግ ሆዱ አይታወቅም" ብሎ ውጭ ከወጣን በኋላ አንዱ ተማሪ አስቆናል።

ግለ ሂሱን የጨረሰነው ከትናንት ወዲያ ነበር። ችግሩ አንዱን ስንወጣው ሌላው እየተተካ ነው። በነፍሳችን ነው የተጫወቱበት። ከነገ ጀምረን ደግሞ ሂስ እናካሂዳለን አሉ። ይኸ ደግሞ አደገኛ ነው አሉ። ብዙ መኮንኖች ፈርተውታል። በተለይ ከደርግ ጋር ቀረቡታ የነበራቸው እንደ ጨው ሚመተው ሊያልቁ ነው።

ምእራፍ፡ አስራ ስስት

ለላውን ከመውቀስ! ወንድሙን ከማርከስ!

የመስከረሚ በሀይ ገረር ብላ አናት ትበጠባባላች። ሂሱም አናት ይበጠባባላል። ሂሱን ከጀመርን ሰዐተኛ ቀናችንን ይዘናል። ተፋፍሟል። የትርኢቶች ሁሉ ትርኢት ተብሏል። ከቅፅ መሙላቱ ጀምረው ተሸፋፍነው የተቀመጡትን ሁሉ እንደ ተርብ የሚያደፉ አጋላጭች እየመዘገቡ አወጧቸው። የሚያውቁቸውን ለመሸሽ ሲሉ ክፍላቸውን እየቀየሩ ያደፈሙትን ሁሉ ከያሉበት አጋለጧቸው። የማገርመው ግን ቁጥጥ ሲሂስ የነበረው ሳይቀመጥ ከዚያው ላይ "አንተም ተጠየቅ" ሲባል ነው።

አዳራሹ ግጥም ብሎ ሞልቷል። እኔ የዘውትር መቀመጫየን፤ በመስከረም በኩል ተሽቀዳድሜ ይገኛለሁ። ሀንስ ከፊት ለፊታችን ገብ ብሎ ሲጋራውን ካወጣ በኋላ በመጠጉ ፈገግ ብሎ "አንድ ነገር ልንገራችሁ?" አለኝ። ነገረን በሚል የጠቅላላችን ጆሮ ቆመ። "እኛ የማንኛውንም እምነት ተከታይ አንቀውምም። ሁሉም ሰው ይጠቅመኛል ያለውን እምነት መከተል ይቻላል። ነገር ግን በሃይማኖት ሽፋን ጴጌዝ ቆስጠጫች በየዓሉ ስር በሠሉት ፈንታ አርግማን እያወረዱ ናቸው። 'አጋላጩን ያዘልኝ። አይኑን ጨለማ፤ ጉልበቱን ቆጠማ፤ ወገኑን ሽባ አድርገህ! ጆሮውን ደፍኑህ መስማያ ንላልኝ አያሉ ይባላሉ" ሲለን እንደ ተለመደው አውነተን ሰቅን። በዚህ ላይ እንዳለን ሁለት የምድር ጦር ማስተናገጃ ደመወዝ ከፋዮች ባንድ ታጋይ እየተነዱ ገብተው ከፊት ለፊታችን ተነተሩ። የጠቅላላችን አይን አፈጠጠባቸው። የዛሬው ሂስ የተጣጣሪ ነው የሚሆነው።

ሀንስ ከተቀመጠበት ብድግ አለና "እነዚህ ከፊት ለፊታችሁ ቁመው የምታቀዩባቸው መኮንኖች የምድር ጦር ማስተናገጃ ደመወዝ ከፋዮች የነበሩ ናቸው። መቶ አለቃ ለሚላን የምታውቁቸው መስለኝ። ባለፈው በቅፅ መሙላቱ ወቅት በሰማኒያ ሺ ብር ተጠያቂ በመሆናቸው

ሀገሩ ከተቀመጠበት ተነሳና "እናመስግናለን መቶ አለቃ" ካለው በኋላ "በሰማኩትናገጽ ጉድ የሰማችሁ መስለኝ። ሰው ተጠብቶ የተባለበት ነው ማለት ይቻላል። እስቲ ደግሞ መቶ አለቃ ለመገለጽ የሚሉትን እንስማ። ይቀፅሉ" ብለውት ተቀመጠ።

ለሚላ ወጣ ብሎ በመቆም "ጓዶች፤ ቅድም እንደተገለፀው ባሁኑ ወቅት እኔ እስር ቤት እንገኛለሁ። እስር ካበቃኝ እንዲሁም እንዲሁም እንዲሁም። የማስተናገጃ እባላት እንደምታወቁት እሱና እኔ ጓደኞቻችን ነበርን። ሀቅ እንደተወጣ ብዬ እንደ እሱን ለመወንጀል ፈልጌ እያደለም። ይኸ ገደለኝ የተባልኩት ስማደያ ሺ ብር በሙሉ እንዲሁም። ይኸ እንደ ጊዜ አምስት ሺ ብር፤ እንደ ጊዜ ደግሞ እስር ሺ ብር በሱ አስተባባሪነት ለባለይ ጠባቂዎች ተብሎ እየተገኘለሁ። ቀሪውን ስልሳ ሺ ብርም ቢሆን ከሱው ጋር ነው ያጠፋሁት። እንደሱ እንኳን ንብረት አሳፈራሁም።

"ኸምባል ብሩ ፈይሳ ባለ ቀለም ቴሌቪዥን ገዝቶ ለወዳጅ ገዘ በረከት የሚያቀርብ መኮንን ነው። አሁን በቅርብ ጊዜ ደግሞ በዚችው በወዳጅ ስም እንደት ማኒባስ ገዝቷል። ከዚህ ሌላ እንኳን እኔ እሱም ቁጥሩን በትክክል የማያውቀው ገዝብ ዘርፍዋል" ብሎ ሂሱን ሲጨርስ፡-

"የኸምባል ብሩ የወዳጅ ስም ማን ይባላል መቶ አለቃ?" አለው ሀገሰ ስሚን ለመመዝገብ ማስታወሻ እያወጣ።

"የእኔን እስሩ ትባላለች" ሲለው ልቤ በድንጋጤ ዘለለች።

"ድረውን እየተከታተለችሁት መስለኝ። እስቲ ደግሞ ኸምባል ብሩ የሚሉትን እንስማ" አለ ሀገሰ የየእኔን ስም በማስታወሻው ከመዝገብ በኋላ። ኸምባል ብሩ ላብ በላብ ሆኖ ነበር። ያንገቱን ዙሪያ ሁሉ ጠራረገና ወደኛ ቀኝ ብሎ ለማየት ብዙ ተቅለሰሰ። ሳውቀው ትቢተኛና ጉረኛ ነበር። ዛሬ ግን መታት ብሏል።

"መቶ ሆይ ሺ ብር አለብህ ለተባልኩት አውነት ነው። በመተማመኛው ላይ ፈርሟለት ነበር። ከዚህ ውስጥም አሁን ስያዝ መቶ ሺ ብሩን አስረክብክለሁ" ሲል እዲተሩ አቋረጠውና።

"ሀሰት ነው ጓዶች። መቶ ሆይ ሺ ብሩ በመስከረም እዲት ስናደርግ ከነዝናቸው ውስጥ የተገኘ ተመላሽ ማድረግ የሚገባቸው ነው። አሁን ሲያዙ የተገኘባቸው መቶ ሺ ብር ግን እህላዲን አዲስ አበባ ለመግባት ሲገቡገቡ የግንቦትን ወር ደመወዝ ለጠሩ ክፈሉ ተብሎ የተሰጣቸው ነው። ይኸውም ቢሆን እሳቸው እንደ ሚሉት መቶ ሺ ብር ብቻ አይደለም። የዚህን አራት እጅ ይሆናል" በማለት አስተባባለች።

"አይዋሽ ኸምባል ብሩ። ካሁን በኋላ ውሸት እያዋጣችሁም።"

"እንዲህ ከሆነ ስለገዝቡ ጉዳይ ወደፊት የሚጣራ ይሆናል። አሁን የምለው የለኝም። ቴሌቪዥን ለተባለው አሁን የተያዘኩ እላት ታጋዮች ወስደውታል።" ብሎ ገም ሲል፡-

"በወዳጅዎች ስም የገዛት ሚኒ ባስሱ" አለው ሀገሰ።

"ባለቤቱ እንደ ወዳጅ አይደለችም። ይህ አባባል ይታረምልኝ" አለ ኮስተር ብሎ።

"ይቅርታ እርሳማለሁ። ስለሚኒባሳ ይቀፅሉ" አለው።

"በርግጥ በባለቤቱ ስም እንዲት የሰራች ሚኒባስ ገዝቻለሁ።"

"ገዝብ ከየት እያወጣው ገዢት?" ሲለው፡-

"በደመወዝ" ሲል እኛ ሳቅን።

"ለቤቱ ግልፅ መሰለኝ። ካሁን በኋላ ጥያቄና መልስ የሚያስፈልግ አልመስለኝም። አለ ሀገሰ። በዚህ ጊዜ ብሩ።

"እኔም በመቶ አለቃው ላይ ሂስ አሰኝ" አለ።

"ይቀፅሉ" አለው።

"መቶ አለቃው ችሎታ የሌለው ደካማ ነው። እንኳን ደመወዝ ከፋይ ሊሆን ይቻላል ተረኛ ዘብ ማውጣትም አይቻልም። ደመወዝ ከፋይ ለመሆን የቻለው አምስት ሺ ብር ቅድሚያ ጉብ በመክፈሉ ነው። ከዚህ ሌላ ደግሞ ምንም ነገር የለኝም ይላል እንደ በኛቱ ስም አገር ቤት ጠጅ ቤት መክፈቱን አሜውተኛል" በማለት የራሱን ሂስ አቀረበ። ለሚላ ደግሞ በመወራጨት፡-

"ሀሰት ነው ጓዶች! እኛቱ ጠጅ ቤት አላት 'አልኩት እንደ' በኛቱ ስም ጠጅ ቤት ከፈትኩ' አላልኩትም" በማለት መለሰ። ኸምባል ብሩ በበኩሉ ለመናገር ሲቃጣ ሀገሰ ከሰለጠውና።

"ቤቱን ሳየው ድካም የተሰማው ይመስላል። በይህ ላይም ስለት ደርሷል። ስለዚህ ለዛሬው በዚህ ቢቃንክ?" ሲል ሀሳብ አቀረበ። በመስማማት አጨብጨቡን። በዚህ ውይይቱ አበቃ። እኛ ከመውጣታችን በፊት ኸምባል ብሩና መቶ አለቃ ለሚሳን ጣት ያመጣቸው ታጋይ ይዟቸው ሃደ።

"እየ የእኔን! ለካ የብሩ ሆነሽ ነው የጠፋሽኝ" አልኩኝ ካዳራሹ ስወጣ። የት አግኝታ ጠላፊችውን የፍቅር ቀበኛ። ቅናት በገዝገኝ!

እኛን ደስታ እራቀን እንደ አላቲስ ብሩህ ቅዳሜ ነበር። ምሳ ባልተን እንዳበቃን ከነምጋችን ጀርባ ካለው አንድ ዘርፋፋ ግራር ስር ሃደን ተቀመጥን። ጥላው ደስ ይላል። እኛ ግን ጥላ የለንም። መስከረም ከጠባ ጀምሮ ከዚህ ዛሬ ስር መቀመጥ አዘውትረናል። ሲከፋን መተካገር፤ ደስ ሲለን መመደብ፤ ሲደክመን ማረፊያ አድርገንዋል።

ሂሱ ከተጀመረ ወዲህ በግላችን ማሰብ ይዘናል። እንደነት አጥተናል። መተካዘን ጠፍቷል። አንዱን ጥሎ ሌላው ለማለፍ እሩጫ ተይዟል። ሁኔታዎች ሁሉ አሳቢ እየሆኑ መጥተዋል። በተሃድሶ ማእከሉ ውስጥ ትካሌ ገንቧል። ወያኔዎች በስንጥር እንጨት ቆጠላችንን እየመነቀሩ በማጥፋት አስባችን አስተናቅደን። በፓስቲኬው፤ በኢኮኖሚው፤ በአስተዳደሩ ሲናቀር የኖረው መኮንን ዛሬ ጉርቦ ለጉርቦ ተናንቆል። ይሉኝታ፤ ትህትና፤ መቻቻል የሚባል ነገር የለም። እራሳን እድግ ሌለውን ለመቅበር እሽቅድም ተይዟል።

ከዛቶ አር ሰባታችንም እንደተቀመጠን ከወደታች በኩል ኮላኒል ዘርጋው መጡ። ስናያቸው ፈገግ አልን። ካጠገባችን ሲደርሱ ከተቀመጠንበት በመነሳት እነባርታችንን ገለፅንላቸው።

"እር በግዜር ተቀመጡ" ብለው ቀልጠፍ በማለት ካጠገባችን ተቀመጡ።

"የነሽምባል ብሩ ነገር አላስገረመዎትም። ጌታዬ?" አላቸው አዳኝ።

"ሁላችንም እናነገርንለን አዳኝ። በመንጋ ተመርተን መንጋ ሁን የቀረን። እር ዛሬስ ሳንቀረድ ከዚህ በተላለፍን። ምኑው የምስራቁ ጦርነት ጊዜ መታገጥ ቢሆን ያህል አሉ የድምፃቸው ቃና እንደ መሰበር ብለው። እንደዚህ ሲሉ አሳዘንን። ደግና ምሁር እንደ ዲራቶ የተናቀባት ዘመን። እር ዲራቶስ ተጠቅሞ ይጠቅማል።

"በዚህ አይነትማ ምኑን እንላገለግለን? በየምክንያቱ ያስረዳል እንጂ" አላቸው። ይህን ሰሞን አዳኝ ከቶኛ ትካዜ ውጦታል። ሙክ ብሉ መናገር አቀማል። ተጠቅልሎ መተኛትም ይዟል። በተለይ ሂሱ ከተጀመረ ወዲህ ሲጋት ገብቶታል።

"ልክ። ነፃ። እኛና ባይ እንስቶ ይለጥፍባናል። ጎዝዝ ከቶ ጊዜ ነው የመጣዘን። አብረን የበለን። አብረን የጠጣውን። ባንድ የጦር አውድማ አብረን የተሰለፍንውን እንደዚህ ክፍልፍል አድርገው አስበሳችን ያናክሱን! ህገቡ እንደት አድርጎ አንድነት ኖሮት እንደሚችላቸው እግዚአብሔር ይወቅ። ትንሿን ጥፋትን በመተው ትልቁን ጥፋት በመመስት እኛ እንድንታችንን አጠንክረን ያልተቆደንባቸው ህብረተሰቡ እንዴት አድርጎ ይቆያቸዋል? ይኸ ጎሳ የተረሳ፣ ይኸ ዘር የተጨቆነ፣ ይኸ ዘር ደግሞ ጨቆነ እያሉ በመከፋፈል እንደ ፊላት በዚህ አገር ባይ ይፈነዳባቸዋል። እር እግዚአብሔር ፍርዱን ይስጠን። እር ይቻን አገር ይቅር ይሰጣታል" አሉ ምርር ባለ አነጋገር።

"መቶ አለቃ ዘከራም ነገር እያመጣ ነው ጌታዬ" አላቸው አዳኝ። ከሰጋቱ ጋር ነው የሚጫወተው።

"እሱ ደግሞ ምን ልሁን ነው የሚለው? ታስሮ የለም እንዴ?" አሉ ግንባራቸውን ከፍቅር እያደረጉ።

"ቢታሰር መቼ አረፈ። አስመጋቢ መኮንኖች፣ የክብብ ሃላፊዎች፣ ተቆጣጣሪዎች፣ የደመወዝ ትኬት ቆራጮች የነበራችሁ ሁሉ አንጻንድ ሺ ብር አዋጥታችሁ ለሚስቱ ካልሰጣችኋት እጋልጣችኋለሁ። እኔ ብቻ ታስራ አልቀርም" ብሎ ይኸውና ውስጥ ለውስጥ በመላክ ማስሰካት ይዟል" ሲላቸው ብልጭ አሳቸውና።

"እምስት ሳንጥም እንዳታዋግ! ይህ ለብ! የነበረው አልበቃው ብሎ አንደገና ግለሰቦችን እያስፈራራ መዝረፍ ይፈልጋል? እር ከምን አይነቱ ጊዜ ደረሰን? ምኑው እናንተ በሽተኛ ውሻ ይመስል ዛብሩ!" አሉ በብርቱ ተቆጥተው።

"ከጎልኮ ግሬትና ቅስቀሳ አለ ጌታዬ። እነሆስ ሌሎችን ከጠቆማችሁና ካጋለጣችሁ እናንተን እንፈታችኋለን" አያሉ ይላባክታቸዋል" አለ በድሉ።

"የህህስ ቅስቀሳና ሴራ መሆኑንም መቼ አጣሁት በድሉ። እንዴት መሰረነታቸውን መገንዘብ ያቅተናል ብዬ እንጅ። ጎዝዝ እንደየ፣

ሁለት የ እንታለል። ከዚህ ወዲያ እንዴት ስንታለል እንፍራለን? እእምሮ ቢናረንማ የደርግም ድርጊት ትምህርት ሊሰጠን ይገባ ነበር።

"ቆይ ታያላችሁ ያልተጫወቱባቸው እንደ ሆነ! እእምጠው፣ እእምጠው ነው እንደ አገዳ የሚተፋቸው" አለ በድሉ።

"በቀር ሊሾሟቸው፣ ሊሸልማቸው ኖሯል። በደርግ ጊዜ እንደ የተለመደ ነገር ነበር። እንዴ የፖለቲካ ድርጅት ሲመታ ወደ ደርግ ልጥፍ እየተባለ ከቀን ተደርሶ ነበር። እነሆስ ግን በዚህ መንገድ የሚጓዙ አይደሉም። ዘር ለማንሰ ነው ጥረታቸው። መመሪያቸው ከዘር ጋር የተቆራኝ ነው" አሉ ኮሎኒል። እኔ ደግሞ እሳቸው ዘርን ሲያነሱ በእእምሮ የ አንድ ነገር ተጫረብኝ።

ዘረዋች በወቅቱ ዘርተው አበቀሱ፣
ሞቶቹ ቀራችሁ አረም ስትነቅሉ።
የኩን ፍራ መስሎኝ አንሽጅ ብሎም ለው፣
መጭ ሆኖ አገኘሁት እርግ የላሬ ሰው።

ለጥቂት ጊዜ በመካከላችን ዝምታ ሰፍኖ ሳለ በድሉ ትንሽ በቀልድ ሊያዝናን ፈልጎ አስቀድሞ እሱ ፈገግ በማለት "ጌታዬ ሌላምኮ አስገራሚ ነገር አለ" አላቸው።

"ምንድን ነው ደግሞ?" አሉ ወደሱ አፍጥጠው አያዩ።

"የሽምባል ብሩ ሚስት የተባለችው የገርቶ ወዳጅ ሆና ተገኘች" ሲላቸው።

"እትለኝም! አውነት ነው ጎርቶ?" አሉ ወደኔ በመዛር።

"ስመ ሞክሽም ልትሆን ትችላለች ጌታዬ።"

"የሰው ሚስት አባልገሃለ! አኒኮ እንደዚህ ያለህ እትመስሰኝም ነበር። የሚነዳድ አባል ሆንክ እንዴ?" ሲሉ ቀልድ ጨመሩበት።

"የለም ጌታዬ፣ የሰው ሚስት አባልነትም። የተባለችው ሴት የኔ ወዳጅ ከሆነች አሉ ነው የነጠቀኝ። ከኔ ጋር ግንኙነታችን የቆየ ነው። እሷ ከሆነችም ወዳጅ ትሆናለች እንጂ ሚስቱ አትሆንም። ባል አገባታ በሰማኒያ መታሰር አትፈልግም።"

"እዲያ" ጅል፣ የሚሰማማትን ስታገኝ ለምን አታገባም። የጦሩ ብር ያልቀው ባንተ ወዳጅ ነዋ! በዚህ አይነትህ አንተም ከተጠያቂነት አታመልጥም። በተዘዋዋሪም ቢሆን ሳይደርሱ አይቀርም።"

"በሚገባ ደርሶታል። ጥርጥር የለውም" አለ በድሉ።

"ታዲያ ምን ትጠብቃለህ በድሉ? ይህን ትድ ለህሽ ጠቁመህ ከዚህ እትላገልም" ሲሉ ተሳሳቅን።

"ሁለተኛ ክፍለ ጦር ባንዱ የኸለቃ አዳራሽ ውስጥ የተካሄደ ሂስ ልንገራችሁ" አለ በድሉ አስቀድሞ ፈገግታውን በማድመቅ።

"እስቲ ንገረን፣ መቼም ጉዳችንን ማለቂያ የለው" አሉ ኮላኒል።

"ከዚያው አዳራሽ ውስጥ የሚወያይ ወዳጅ ነው ያመጣው። መቶ አለቃው የክብብ ሀላፊ ነው። ሻለቃው ደግሞ የብርጌድ አሳዥ ነበሩ። መቶ አለቃው ሻለቃውን ሲሂስ 'ከየጊዜው የክብብ ገንዘብ እምጣ እያሉኝ እንቢ እንዳልላቸው ደግሞ አለቃየ ስለሆኑ በመፍራት የሚጠይቁኝን ገንዘብ እሰጣቸው ነበር። ስለዚህ በማስታወሻዬ አይዝ

ሰለሃሰ፤ ጠቅላላ የወሰዱት ገንዘብ ህያ ሺ ብር ነው ይልና ይሄላል። ሽለቃው በበኩላቸው መልስ ሲሰጡ።

ያለው ሁሉ ትክክል ነው። እምነት ስለው ይሰጡኝ ነበር። ነገር ግን እንደ የቀረው ሃሰ አልፈው አረድተው ከሆነ እኔ እስታውስዋለሁ። ገንዘብ እምነት እያልኩ እንደ ተጠቀሙ ሁሉ ማስታወሻም እምነቴን እያልኩ ተጠቅሞታለሁ። ለሱ የማትገባ ቆንጆ ማስታወሻም። በግላ ሂሳብ ወቅት ይህን ንግሥት ባለማውረድ ቤቱን ይቀርቃል እጠይቃለሁ። ብለው እርግጥ ሲሉን እዳድኛና እኔ ስንሰቅ ከላኔል በቤቱት እጅግቸው እራሳቸውን ያዙና።

“መተናል ሕዝብ አለን ትላለችሁ፤ ለመሆኑ መጨረሻቸው ምን ሆነ በድሉ?” ሲሉ ጠየቁት።

“መጨረሻቸው ማህበራዊ ሁለቱም አስር ቤት ሆኑ።”

“እንግዲህ ማህበራዊ ስንቅ ታቀብላለሁ” ሲሉ እንደገና ሰቅን።

“በሉ ሕዝብ ልግባና ልታችኋለሁ። አሱና ተነስተው ሂዱ። እራሱ ምን ታቀብላለሁ? አሉ ተቀምጠው አልቀረም። እኛም ሕግ ለመጠየቅ ተነስተን ሂድን። እራሱ ላይ ነበር ከላኔልን ያዩናቸው። ተገብተው ላይውሉ አልቀረም። ልታቸው ከብረቱ ብሎ አይደሉባቸውም ቀልተኛዎች። አላንጋግረውም። እራታቸውንም የረባ አልበሉ። ትተውት ነው የወጡት። አዳዲሱም ነፃነቱ ነው ትተውት የወጣው። ያውም አጅሬ የሆዱ ነገር አይሆንለትም ነበር። እኛም ስለነሱ ተጨቅን።

እኔና በድሉ አረጋ ብለን እራታችንን በልቱን ስንሂድ አዳኛ ከበረከቱ ጋር ብንገባ ሁሉ ተቀምጦ ሲተካከል አገንነው። ሂደን ከገቡ ተቀመጥን። ቀዝቃዛ ነፃነት በርጋታ ሽው አያለ ያልፋል። ሁሉ ታችን በንጋግር አሉ ገዢት እንዳለ ነበር። ለማበረታታችንም ተቸግርን። ሀመሙ የውስጥ ሆነ። ወይ ግልፅ አድርጎ ምስጢርን ቢገነዘብ ኖሮ ትግሩን በተጋራ ነበር። ለመጠየቅ ደግሞ ከበደን። በርግጥ አንድ ሰዎን አስመጋቢ መሆኑን መሆኑን እናውቃለን። ገንዘብ ያባዘን አያባዘን ግን የምናውቀው ነገር የለም። ከሰዎች ሁኔታው ስናየው ግን ሳይባዘንበት አልቀረም። ሂሉን እንደ ጦር ነው የረራው።

በጨንቀን አንዳንድ ጊዜ ወደ ሰማይ እናንጋጥጣለን። ከተወለደች እራት ቀናት የማይቆይ ጨረቃ ማጭድ መስላ ከጠራው ሰማይ ላይ ተለጥፋ ትታያለች። ጊዜውም ማጭድ ነው። ጠማማ! አጭዶ የሚጥል፤ ከሞት ጋር ጥያቄ ጥቅ ብለው ልክተዋል፤ እንደ ራንዲሽ። የኛ ልት ግን አልፈንም። ፍጥዝ ቅጥዝ ባለው። ጀርጃቸውን ብቻ አልፈን አልፎ ለድምፅ ማተላለፍ አንስተን። እሉቱ ቅዳሚ በመሆኑ ካዲስ አባባ ጠያቂ ዘመድ የሚመጣቸው መኮንኖች ይጠራሉ። ከድምፅ ማክሊያው አጠገብ አገርግረው ጥሪ የሚጠበቁ መኮንኖች በርካታ ናቸው። የሚጠሩት ደግሞ እየተጣደፉ ይሄዳሉ።

“መቼ አለቃ ጎርፋ እንደሸው! ባህል አዳራሽ ድረስ ዘመድ ይፈልግዎታል” ሲለን የደስታ ድንጋጤ ከተቀመጥኩበት አነጠረን።

“ወኔ ነች!” ለሰ በድሉ ቀልጠፍ ብሎ።

“እንኳን ደስ አለህ” ለሰን አዳኛ ቀጥለው። ለሁለቱም መልስ ሳልሰጣቸው ፈጥኝ በመነሳት ተጣድሬ ሂድኩ።

“ከእንግዳ ማረፊያዎ መኝታ አዘጋጅለች። እኔ አብራው ልሂድ” በማለት በድሉ አረፍቶ ደረሰብኝና “በፍቅር ተርቢ ነበር፤ ዛሬ ይለፍልህ” አለኝ በመነገር ላይ እንዳለን።

“ተው አስቀድመህ ስሜቱን አታነሳሳው። አክስቲም ልትሆን ትችላለች” አልኩት።

“በኔ ይሁንከህ ዕኔ ነች።”

ካዳራሽ ስደርስ አውቶብሳቸው መታን ተደርጎኛለሁ ተመዋል። መርካቹ አውቶብስ መናከሪያ ሆኗል። ሀገብ ይንጫጫል። ትርጉም ሌላ ነው። ታጋቶች ከገዢው በር ላይ በመቆም ያልተጠራ ወደ ውስጥ አጭደዋል ይከላከላሉ። እነ ኪዳዲ፣ ማኒዲ፣ አመዲ፣ ስርገው እንዳይገቡ ነው። ከውጭ እንዳይገቡ የተከላከሉት መኮንኖች ጭፍቅ ብለው ቆመው ወደ ውስጥ ይመለከታሉ። ከውስጥ ደግሞ ካዲስ አባባ የመጡት እንግዶች ካዳራሽ በር ራሳው ወደ ውጭ አፍጥጠው ያያሉ። በመሀል እንደገና ወደ ላይ ወደ ታች ሽርጉድ አያሉ።

“እረጋ በሉ፤ እንዳትገባላቸው፤ ተጠርተውላችኋል፤ ካላችሁበት ድረስ እየመጡ ይወስዱኝኋል” በማለት እንግዶቹን ያስተናብራሉ። ጫጫታው ጆሮ ይጠልዛል።

“መቼ አለቃ ጎርፋ እንዳሻው መጥቻለሁ” አልኩት ከበሩ ላይ እንዳንገባ የሚከላከለውን ታጋይ። የሰም ገርዘር የያዘበትን ወረቀት እየና በርሰስ ምልክት አድርጎ አስገባኝ። በድሉ ከበሩ ቁም ቀረ። ከኪዳዲ ደር።

ካዳራሽ በር ላይ ያለው ትልቁ ፍለጋ ራሱን ተመሳሳይነት ግቢውን አድምቃታል። የላት እራቶች እሱን ከበው ይርዝባሉ። ብርሃን ፍለጋ ... እኛስ የላት እራት ሆነን ቀርተን የለ ...

አይኖቼ በግንባት ቃዘጡ። የልብ ምቴም ጨመረ። እምር እምር ያልብኝ ጀመር። እየጋት። እንደ መብረከሪክ አልኩ። ያልጠበክኩኝ ያላሰብኩት በመሆኗ ይሆን የተብረከሪኩት? የኔንክ አሰፋ ነች። በመሆኗ ቀማለች። ግርግሩ እንግዳ ነገር ሳይሆንባት አልቀረም። ደግሞ ነጠል ብላ ብቻውን ነው የቆመችው። ከጠገባ ልደርስ ስል እሷም እየችኝ። ጥርሶቿ ተፈለቀቁ። እኔም ፈገግ አልኩ። ወዲያው።

“የኔ ጎርፍ” ብላ አቅፍ ስታደርግኝ የሽቶዎ መለዝ አውድ አይተገኝ።

“ጎርፍዬ ደህና ነህ?” ለላችኝ ተሳታፊነት ካብቃን በጋላ። የለበሰችው ቀይ የባህር ማዶ ቀሚስ አንድኛዋን የበረሃ እንቁ አስመስሏታል። በዚህ ላይ ልስልስ ብላ ለምጭታለች። ድንገት ቅናት ወረረች። ተሽቀርቆ ሳያት እንዳት ነገር በአእምሮ የመጣ። ሽምብል ብሩ በመካከላችን እንደ ጋራጣ ሲላግ ታዩኝ።

“ደህና ነኝ” አልኩት ጀንን ብዬ።

“እማየ ትመት፤ አውነትም ደህና ነህ። የታሰርክም አትመስል። እምሮብላል” ለላችኝ ያን ዘንድል በርሳዋን ወደ ትክሻዋ ከፍ እያደረገች። አትኩራ ባየጋት ቁጥር ቅናት ደረጃውን ጨመረብኝ። ሽምብል ብሩን ልትጠይቅ እንደመጣች ነበር። እሱን ስታጣ ነው እኔን ያከጠራችኝ። “ነይ እንሂድ” ለማለት ከበደኝ። ገም ብያት ቆምኩ። ከገራ ስር ዲብ የሚያክል እገልግል ገብ ብሏል። ለብሩ የመጣ ፍትፍት መሆን አሰበት።

ፊት ጨርሶ ፈገገኛ አባ። እርሷም ግራ እንደመጋባት ብላ አይናይኔን አየች።

ከኔ በኋላ እየመጡ ቤተሰቦቻቸውን እየያዙ ይወጣሉ። እኔ ግን የኔ ያልሆነችውን ይዠገግ ለመሄድ ከፋኛ ከበደኝ። ደግሞስ የተገናኘው ድንገት ቢሆንም፤ እኔን ያስጠራችኝ ፅጌ ብትሆንኝ፤ እንደ ገና መንገደኞቼን እስተዋልክኸኝ የለችም። ወደሷ መለስ አልኩና።

"እንቺ ነሽ እንደ ያስጠራችኝ" አልክት። ድንገት ነበር ካፈ ያመለጠኝ።

"ለላ የምታስጠራህ አለች እንዴ?" አለች ፊት ስብስብ ብሎ።

"ማለቱ..." ብዬ ለመናገር ያስብኩትን ሳልጨርስ አቋረጠችኝ።

"እማየ ትሙት እንዳታስቀይመኝ። ምን ለማለት እንደፈለክ ገብቶኛል። ደግሞ የመጣሁት አንተንም ለመጠየቅ ነው። ለሁሉም በኋላ እንደርሰብታለን። አሁን ደካሞኛል፤ ወደምትወስድበት ውሰደኝ" አለች በትብብር መልክ። ከግሯ ስር ያለውን አገልግል አንስቼ በመስከም።

"በደ ነይ" ብደት ቀደም አልኩ። በርሳዋን ወደ ትከሻዋ ከፍ አድርጋ ተክተለችኝ። ከውጭው በር ስንደርስ።

"ምንካህ? ዋልክሳ?" አለኝ በድሉ የኒነሽን ስረቅ አድርጎ እያየ።

"ከውስጥ ያለው ትርምስ የወገ መስላህ እንዴ? አልኩትና የኒነሽ አሰፋ ቆዩ ለስተዋውቀው ደንገጥ አላና እጁን ጨበጣት። ከዚያም አገልግሉን ተቀበለችኝ።

"እናንተ ቀስ ብላችሁ ኑ፤ እኔ ልሂድ" ብሎን ነጠቅ ነጠቅ እያለ ተራመደ።

"ይህን ሽምብል አውቀዋለሁ" አለችኝ።

"የት ቦታ?" አልክት።

"ከመቶ አለቃ ለሚሰ ሰርግ ላይ።"

"መቶ አለቃ ለሚሰ የባልሽ ጓደኛ?" ድንገት ቅናት ብልጭ አለብኝ።

"እማየ ትሙት፤ እንደዚህ እንድትለኝ አልፈልግም" ባለቤትሽ የምትለኝ ድረዝኛል እንዴ።

"አዳራሽ ሙሉ ህዝብ በተሰበሰበበት ነው" ሚስቱ ነች ብሎ የወሸከተልኩ። ደግሞስ ከተጋባችሁ ምን አሳፈረኩ? ይኸው ልትጠይቁው መጥተሽ የለም እንዴ።

"በቃ ዘጋ" አለችኝና "እከባ፤ እሱም ብሎ ባለሚሰሽ" አለችው። እንዲህ ስትሰው ደግሞ ደስ አለኝ። ንቃዋለች ማለት ነው።

"ም ተብለን ትንሽ እንደ ሄድን ቆም አልኩና "እንድ ስህተት ስርተናል" ባለች።

"ምንድን ነው?" አለችኝ።

"ሽምብል በሩ የታሰረው ወደ ጓለችን ነው። አገልግሉን እንኳን አቀብለው የምንመጣውን" አልክት። ሆኖባዬ ነበር ይህን ጥያቄ ያነሱት።

"ሐሰ አይደለም" የመጣሁት። ላንተ ነው። ደግሞ እንድ ከፈጠረ በሶ ሰጥቼዋለሁ። ያን እየሰጠበብ ይጣጣ" አለችው በንቀትና በግድለኝነት እንጋገር።

"አይተሽዋል እንዴ?" አልክት እንደገና ንዴት እየመጣለች።

"እያን" ስትለኝ።

"እሱ አስረኛ ስለሆነ እንደ ማታገኘው ስታውቁ ነዎ እኔን ያስጠራችኝ" ባለት ቆም አለችኝ።

"እማየ ትሙት ጎርፋ! በምን ተጣለችኝ እንዳትል፤ መኝታ አጥቼ እንዳይመስልህ እንተን ያስጠራሁህ። ለአስረኞች ቤተሰቦች ተብሎ አዳራሽ ውስጥ ተዘጋጅቶ ነበር። ከዚያ ማድር አቸል ነበር" አለችኝ። የድምፅዋ ቃና እንደ መሰበር አለ።

"በደ አሁን እንሂድ" አልክት እንደ ገና ለዘብ ብዬ፤ አሳዘዝችኝ። ካባቱ የሽምብራ ማሳ ያገኘኋት አደረክት።

ወደ መኝታ ከፍል ይህን ልገባ ስል "ወደዚህ ይዘሃት ና" አለኝ በድሉ ከንግዳ ማረፊያዋ በር ላይ ቆሞ። አጠፍ ብለን ሄድን። ገና ከበሩ ስንደርስ የሰንደሉ ሽታ ተቀበለን። አዳኛ ደኝሳ ተፍ ተፍ ይላል። ወደ ውስጥ ስንገባ ደግሞ የኔ ፍራሽ መጥቶ በሚገባ ተነጥፍዋል። ገሩም ጫንብ!

ካዳኛ ደኝሳ ጋር አስተዋወክትና ከፍራሹ ላይ አስተመጥኳት። ድኔም ስለያዛት ነው መሰል ፍገዝ ባለላች። እኔም ባለስተይማት አልቀረሁም። ምን ላድርግ! ቅናት አቃጠለኝ።

"አይዘሽ" አልክትና ከኒኔ ተቀመጥኩ።

"ውሃ ጠማኝ" አለችኝ፤ ቀልጠፍ ብዬ በመንሳት ከመኝታ ከፍላ ሂደ ቀዝቀዝ ያለች የኮዳ ውሃ አምጥቼ ስጠኋት። ሽምጥጥ አድርጋ ጠጣችኝ።

"አሁ! ተቃጥሃ ነበር" አለችኝ።

"እኔ ልቃጠልልሽ" ባለች።

"ምን በወጣህ! እኔው ልቃጠልልህ እንጂ" ስትለኝ እቅፍ አድርጌ ከንፈርቼን ሳምክኸው።

"እማየ ትሙት ባለጌ ነህ" አለችኝና ቶሎ ብላ ወደ በሩ እቅጣጫ አየች። እነበድሉ እንዳያዩን ብላ ነበር። እነሱ ደግሞ ቡና ለማፍላት ይጠይፋሉ። ወጣ አልኩና።

"ባድሉ! ሂድና ኮለኔልን ይዘህኸው ና፤ ቡናም እንዲጠጡ" ብዬው ተመልሽ በመግባት ከኒኔ ተቀመጥኩ። ኩርትም ብላ በንግዳ ወገ ነበር የተቀመጠችው።

"ዘና ብለሽ ተቀመጭ" አልኩና ጋቢያን አለበስኳት። አዳኛ ደኝሳ ከውጭ ቡናውን አድው እድው እያደረገ ቢወትጥ የኔም ልብ አብሮ እድው እድው ማለት ያዘ። ትክ ብዬ አየኋት። ፈገግ አለችልኝ። እቅፍ አድርጌ ልስማት ስል ኮለኔልና በድሉ እየተነጋገሩ ነበ። እርሷም እኔም ቁመታችንን ሙሉ ተነሳገላችው።

"እረ በግዜር! እንደምን ዋልሽ" በማለት ቀልጠፍ ብለው እጁን ጨበጣችኝ ተቀመጡ።

"አዲስ አበባ እንዴት ነው? ስለኛ ምን ይወርዳ?" አሏት ከተረጋጋን በኋላ።

"መስከረም ከጠባ እንኳን ስለናንተ ብዙም አይወራም" አለኝቸው።

"ይህን ተይወና እስቲ እንዴት እንደ ተገናኝቶ ገነረጃ።

እውነት ተጋብታችኋል?"

"ሚስቱ ነች አለ እንዴት።"

"አምን። መኮንኖቹ በተሰበሰቡበት 'በባለቤቱ ስም ሚኒባስ ገዝቻለሁኝ' አለ ስለት።"

"ከርሰም! ይህን ሁሉ ምን አስለፈራልው!" አለች ተቀጥታ። ቀጠል አድርጋ "እኔ ደግሞ ሰው መስሎኝ ድንገት እኔን ገንዘብ ከየት አምጥተኝ ዝሸ። ብለው የጠየቁኝ እንደ ሆነ አልኩልሁና ድሬዳዎ ሂደ አነስቲን አማካርኳት። ምንም ችግር የለበት! እኔ ገንዘብ ስጥቸኸ እንደገዝክት ማስረዳት ነው። ብላኝ ይህን ሁሉ ጨርሽ እመጣልሃለሁ አጅሬ አምኗል። እማየ ትሙት ወንድ አይደለም!"

"መቼ መሰለህ የሱን ወንድነት የታዘብኩት? አሁኔ 7 አዲስ አበባ በገባ ማግስት 'መሳሪያቸውን አስገቡ' ብሎ በፊደል ጥሪ ሲያደርግ ለምን ጧት ከላሹንና ሽጉጡን ይዞ አይነሳልሁም። 'እር በፈጠረህ! ሲሆን ሁለቱንም አታስረክብ፤ አስረክብህ' ካልከም ባይሆን ሽጉጥህን አስተር ብዬ ለመጓዙት። እማየ ሳትቀር 'እር ነውር ነው ልጅ! ወንድ ልጅ መሳሪያውን ተሸክሞ ወስዶ እንኩ አይልም።' ብትለው ሰምቶን ነው! ወስዶ አስረክቦ መጣ።"

"ይገርምሃል፤ በፊት 'አንቺን ቀና ብሎ የሚያይ ወንድ ባቶ ነው የማዳርሰው! አንቺን ደግሞ ከቂጥሽ ላይ ነው የማቀምሽሽ! እያለ በሽጉጡ ያስፈራራኝ ነበር። ለካ ቡካቲያም ኖሯል" ስትል ብሽቅ ብሏት ተናገረች።

"ሶማኒያ አስራችሁ ኖሯል?" ስል ነካ አደረኳት።

"የምን ሶማኒያ? እር እባክህ ተወኝ" ብላ ከተኛችበት እንደ መገለበጥ ስትል የጡቶቿን መሀል አየሁት። የጧት ሙራ የፈነጠቀበት መስሏል።

"መቼስ ከመሬት ተነስቶ ሚስቱ ነች አይል።"

"ባጋጣሚ ተገናኝን፤ ከዚህ በኋላ በጉልበቱ ገብቶ ጉብ አለ። ግንኙነታችን ይኸው ነው።"

"እስቲ ከመጀመሪያው ስለግንኙነታችሁ ገነረጃ?"

"ምን ያደርግልሃል?"

"ባውቀው ደስ ይለኛል። እንቺ የፍቅር ሰው እንደ የትዳር ሰው አይደለሽም። እንዴት ሊያጠምድኸ ቻለ? በፍቅር አንበርክኽኽ ነበር ማለት ነው?" ስለት።

"ድገቴም ማንበርክክ!" ብላ የታች ከገፈሯን ለጠጥ ስታደርገው በከገፈሮቹ እንቅ እድርጌ ምጥጥ አደረኳት። ወደ ሰውነቱ ጥብቅ አለችልኝ።

"ምናለ የኔ ሆነሽ ብትቀረ!"

"አሁንስ ያንቶ አይደለሁ። የማን ሆንኩብህ?"

"የብሩ ሆነሽል።"

"እይት ይብረር ስሙን አትጥራብኝ!"

"ውሸትሽን ነው። ትወደዋለሽ።"

"መረሳታችን ነም" አሉ ራሳቸውን ነቅንቀው።

እየተጫወትን እዲኛ ያረለውን ቡና ከጠጣን በኋላ አጃችንን ተጠጥባን ያን የጤና፣ ቁጭ የሚጻክል አገልግል ከፈትኩት።

"ሙቀቱ አጠሽቶት ይሆን?" አለች ስጋ በማለት።

"ይህና ነው። ምንም አልሆነ" አልኳት። እንደራውን ከላይ በፊያው አገሳሁለትና በማንክያ ገመፀመስ ሳይርነው እንቀላሉና መላላጫው ዝክንትሉ መጣ።

"በሉ እንግዲህ" አልኩ አመቻችቼ ከመሀከላችን እያስተመጥኩ። "ጎርፉ! ይኸ ነባር እንዴት ነው?" አሉኝ ከሰኔል የኛ ድርሻ ብቻ ነወይ በሚል ያሽሙር ጥያቄ።

"ይተረሱ ጌታዬ፤ ከዚህ የማተርፍ ያለም።"

"እኔማ ይገላለሁ። ብደስቲ የኔመቤት፤ ጎርፉ አጥርሳት እስቲ፤ አልበላችም!" አሉኝ። ከመላላጫው ልጩ በፍትፍት አገረብኳት። ልደግማት ስል።

"እማየ ትሙት በጄ አሳለሁኝ" ስትል ተከላከለችኝ።

"ይችን ብቻ" ብዬ አስባኛ፤ አገረብኳት።

ቀንጆ እራት ነበር የሰላነው። ከሰኔል መራርቀው ሲመጡ ልንሸኛቸው እኔና በድሉ አብረናቸው ወጣን።

"እንተ ጎርፉ፤ ይችን እንክይ የመሰለች ልጅ አሳልፈህ ለብሩ ትሰጥ? የማትረባ!" አሉ በሸቀው።

"ጌታዬ፤ እሷም ባል ማግባት አትፈልግ። እኔም ማስት የሚባል ነባር አልፈልግ። ሁሉታችንም አስብንበትም አኖውቅ።"

የሆነ ሆኖ ጠይቃለችኝ።

"አዎን! ጠይቃለችኝ።"

"በል የዛሬን መቼም የኩባር እንግዲህ ነች። ውሽን ያካላ ውሽ፤ ነገ በጣት አሳፍረህ መላክ አለብህ። ይኸ ነባር ይሰማና ደግሞ የስረኛ ሚስት ይዞ አደረ ተብለህ እንዳትቀረጽ። በሉ አሁን ተመለሱ" ብለውን ሂዱ።

ተመልሰን ስንገባ ካዲኛ ጋር እረጋ ያለ ጨዋታ ይዘው ነበር።

"እዲኛ! እኛ እንሃድ፤ መንገደኛ ነች! ትረፍበት" አለ በድሉ እንደ ቆመ።

ሁለቱ ሲወጡ ተከትያቸው በመውጣት ሽንት አድርገዋቸው ተመለስኩ። ስንገ ደመና ገልባ የወጣች የምሽት ጨረቃ መሰለ ጠበቀችኝ። ልብሷን አውልቃ በውስጥ ልብሰ ብቻ ነበረች። በኛን ቀረቀርኩትና እኔም ተጣድፈ ልብሷን አወለኩና ተስብባግቤ ጥምጥም አልኩባት።

"እስቲ ቀስባል፤ በመጀመሪያ ሰመኝ" አለችኝ፤ ከንፈሮቻዋን ሳም አደረኳቸው። ትንሿ አንገቷ ከጣራው ተገጠልጥላ ዘቅዝቃ ታየናለች።

"ቅድም አስተምከኝ አይደል።"

"ምን ብዬ?"

"ብሩን ነው ልትጠይቁ የመጣሽው ብለህ።"

"እማየ ትሙት ካንተ አላደርሰውም። ከሱ አብልጪ እንደምወድህ ማረጋገጫ ልሰጥህ"

"እስቲ ስጭኝ።"

"አሁን አዲሱን የገባ ጊዜ እኔና አንተ አለቤርን ለሰባት ቀናት አልቆየንም? እየወልህ! ያኔ ብሩ ከቤት ትራስ አቅፎ ያደር ነበር። እስከዚህ ነው የማፈቅርህ። አሁን ሳመኝ" አለች። ጉንጮቿን ሳምካቸው።

በካንን በካንን ከነፋ. እንደተመታ እምራ ተዘርገው። ላብ በላብ ሆነን ነበር። በጀርባዋ ጋደም ብያለሁ። እሷ ከጎኔ ለጠፍ እንዳለች ነው። ድንገት አይኖቿን ሳይ ፅኔ ጥርሶቿን ብልጭ አድርጋ በእእምርየ ሽው ብላ አለፈች።

"ሆለታ አንኳን መጥተሽ ሳትጠይቁኝ ቀረሽ። ለነገሩ እኔም ጠያቂ አላጣሁም" አልኳት ኮራ ብዬ።

"ማንኛ የጠየቀችህ?" ስትል ከወደራሷ ቀና አለች።

"ፅኔ ነች።"

"የማናት ፅኔ?" ስትል ግንባሯን ሰበሰበችው።

"አታውቂያትም። ፍቅረኛዋ ነች።"

"እማየ ትሙት ቅሌታም ነህ" በማለት ኩርፍ ብላ ፊቷን በማዞር ተጠቅልላ ተኛች። ስለቀናችልኝ ደስ አለኝ።

"ተቆየምሽ እንጾ የኔ?" ብዬ ከወደ ፊቷ ገለጥ እደረኳት።

"በቃ ዝጋ" እማየ ትሙት አበሽከኝ። የማናባቷ ፅኔ ነች? ፅኔላዋ ይርገፍና!"

"እትሰደቢያት።"

"አፍቅረሃታል ማለት ነው?"

"በሚገባ እንደ" ስለት ለትንሽ ጊዜ በገምታ አስተዋለችኝና።

"እማየ ትሙት እንዴት ሞኝ ኖራለሁ። ከኔ ሌላኮ ሴት የምታፈቅር አይመስለኝም ነበር።" አለች በመገረም።

"እንቺ ከኔ ሌላ አፍቅረሽ የለ እንዴት?"

"በቃ ዝጋ!" ብላ እንደ ገና ተጠቅልላ ልትተኝ ስትል አቅፍ አድርጌ አስቀረጸትና ሳም አድርጌ አባጠልኳት።

"ገርፋዬ ለምንድነው ግን የምታስቀይመኝ?"

"እይዞሽ። ስለማፈቅርሽ ነው።"

"አሁንም ከኔ የበለጠኝ አግኝተሃል። እማየ ትሙት አትደልለኝ።"

"የኔ ሙች አልደልልሽም።"

"ለመሆኑ ስራዋ ምንድን ነው?" ስትል ጠየቀች።

"ቡና ቤት ነው የምትሰራው" ስለት ከት ብላ የንቀት ላቅ ሳቀችና።

"ቅልስልስ! ቡና ልትጠጣ ገብተህ ስትቀበለሰስ እግኝታሃለች ማለት ነዋ? እማየ ትሙት ኤድስ አስያዝክኝ" አለች ፊቷን በመጠየቁ አይነት አካፍታ።

"እንቺ እንደ ምታባበረው የቡና ቤት ሴቶች ብቻ የኤድስ በሽታ አስተላለፊዎች አይደሉም። እንቺም! እኔም ባንድ እስካልተወሰን ድረስ

የበሽታው አስተላለፊዎች ነን" ስለት ዝም አለች። እኔም ለትንሽ ጊዜ ዝም ብዬ ቆየሁና።

"ካብሩ ጋር እንዴት እንደተገናኙትሁ ንገረኝ ብዩሽ ነበር?" አልኳት ቀስ ብዬ።

"እንተ በመጀመሪያ ፅኔን እንዴት እንዳገኘህት ንገረኝና?"

"እኔማ አንቺን ፍለጋ ከሆለታ ተነስቼ አዲስ አበባ ሄደ ስልክ ብደውል 'የለታም ሆለታ ሂዳለች' ተባልኩ። ለካ ብሩን ጥያቄ ኖሯል የሂድሽው። በዚህ ተናድጀ ካንድ ቡና ቤት ጎራ አልኩኝ። ከዚያ ፅኔን አገኘሁኝ። አብረን አደርገን። በሰምንቱ ሆለታ መጥታ ጠየቀችኝ። ባጭሩ የግንኙነታችን ሁኔታ ይኸው ነው።"

"እሽ ማድረግስ ይዘሃት አደር፤ እንዴት ታፈቅራታለህ?"

"ይኸ ከባድ ጥያቄ ነው። በደንቅሽ ገና ሳይት ነው ያፈቀርኳት።"

"አሁን ከኔ አብልጠህ ታፈቅራታለህ?"

"ይኸም ከባድ ጥያቄ ነው። አልመልሰውም። ልዋሽን ደግሞ አልፈልግም።"

"እማየ ትሙት ጠልተሽኛል። ገና ስታገኝኝ ጀምረህ ነው በነገር የጠበጠዝክኝ። ከድሮው የተለየ ፀባይ ነው ያየሁለሁ። በፊት ብትቀናብኝም እኔን ማስቀየም አትፈልግም ነበር። ዛሬ ግን ሆን ብለህ ነው የምታበሽቀኝ።"

"የኔ ሙቺ። አንቺን ሆን ብዬ ለማብሽቅ አላማ የለኝም።"

"አሁን ከዚህ ስትሂድ ከፅኔ ትሂዳለህ?"

"ብሂድም እንደማትቀየሚ ተስፋ አለኝ። ምክንያቱም አንቺ ባለባል ነሽ።"

"ዝጋ! ደግሰህ ድረሽኛል!" ኩርፍ አለች።

"የኔና የፅኔን ግንኙነት ነገርኩሽ። በይስቲ ደግሞ ያንቺና የብሩን ግንኙነት ንገረኝ።" አልኳት። ትንሽ ዝም ብላ ቆየችና።

"እየወልህ፤ የተገናኘው ከመቶ አለቃ ለሚሳ ሰርግ ላይ ነው። ባይኖቹ ነው የማረከኝ። በእለቱ እድራሻ ተለዋውጠን ከሰባት ቀናት በጋላ ተገናኝን። እኔ እንኳን ይህን ያህል አልነበርኩም። አሱ ነው ሞትኩልሽ ያለው። መቶ መቶ ብሩን ሲመዘው ያንድ ብር ያህል እንኳን አይቆጥረውም ነበር። ከሽቶ ጀምሮ ከባህር ማዶ ከሚመጡ ምርጥ ልብሶች ባይነት እንዳንድ መሉ ልብስ ገዝቶልኛል። ይኸ ሁሉ ሆኖ በፍቅር አላንበረከክኝም ነበር። እማየ ትሙት፤ እንዳንድ ጊዜ የምሰራው ስራ ልክ አልነበረም። እሱ ገንዘቡን እያፈሰሰ እኔ ሌላ ወንድ አግርጥ ነበር" ብላ ፊገግ አለችና።

"እንድ ጊዜ ታዲያ ስንዝናና እምሽተን 'ወደ ቤቱ ልሂድ' ስለው 'አደርሽ' ብሎ ችክ አለብኝ። 'እናቱን አሟታል! አልሞክረውም' ስለው 'እንግዲያው አብራሽ ሂጄ አያቸዋለሁ። እንቺንም አደርሰሽለሁ' ብሎ በመኪና ይዞኝ ሂደ። በርግጥም እማየን አሟት ስለነበር ጠይቁት ተመለስ።"

"በማግከቱ ከረፋቶ ላይ ብሩ ሆኖ ሽንጥ ስጋ፤ ታናሽ ታላቅ፤ ፍራፍሬ ካይነት በመኪናው ጭኖ ከተፍ አይልሁም። ደነገጥኩ። ትንሽ

ሲያንጋግረን ቆይቶ ከሄደ በኋላ እማየ እንኳን ደንቁት 'የረሽ ራረሽ ዛሬ ገና ከትልቅ ሰው ወደቅሽ አለችኝ። ከዚህ በኋላ እማየን ልጠይቅ እያለ ጧት ማታ ይመላለሳልህ ጀመር። ከማፀ ጋር ለምን ስምና ጦርቅ አይሆኑልህም መሰለህ። ቢሞት ባዶ እጁን አይመጣም።

"እንድ ቀን ምሽት ታዲያ እሱ እንደ ተቀመጠ ለምን ሀይለኛ ገዢ አይዘንብልህም። ብሩ ሆኖ ከዚያው አድር አለልህ። እየውልህ፤ ቤትን ለወንድ ልጅ ማሳየት ትርፋ ይኸው ነው።

"ሰንበተልህና 'ከልተጋዝ' ብሎ ለምን መዝገብ አይልልህም። 'አርፊህ ተቀመጥ፤ እኔ ባል የሚባል ነገር አልፈልግም' አልኩት። እማየን መቆማያ መቀመጫ አሳጣት። እማየ ደግሞ አኔን 'ብሩን ካላገባሽ ብላ ጭቅጭቅ አደረገችኝ። እንድ ቀን ምርር ብዬ ስናገራት የጤናሽ አይደለም ልጄ ባል የሚያስጠላ ነገር' ብላ ጠብ እርግፍ አድርጋ ተወቅኝ። እጆራ ግን መቸ ተስፋ ቆርጠልህ። ጭቅጭቅ ሲያደርግኝ ጊዜ ከመሰረድ ቤቴ ያስር ቀን ፈቃድ ተቀበልኩልህና ድሬዳዋ ጭልጥ። እሱን ኸሽት።

"ፈቃዱን ጨርሽ ስመለስልህ ለምን ተነፋፍቶ አይጠብቁኝም መሰለህ።

"የት ሄደሽ ነው?" አለኝ።

"የትሰ ብሄድ አንተን ምን ያገባሃል" አልኩት። ለምን በጥሬ እያሙለኝም መሰለህ። እማየ ትሙት ዘልየ ነው እንደደመት ፊቱን የባጠነኩት። ገሮውን ደሞ ላንቀው ስል መነጫጨቅኝና ወጥቶ ሲሄድ ከበሩ ድረስ ተከትሎ 'ዳግመኛ ከዚያ ቤት ብትመጣ ትዋረዳለህ' ብዬ አስጠነቀኩት።

"ዳግመኛ ብቅ አይልም ስል በማግኘቴ ከመሰረድ ቤት ስመጣልህ ባለቀለም ቴሌቪዥን ለምን ገብ ብሎ አይጠብቀኝም መሰለህ። 'የማነው?' ስለት እማየን 'ኸምባል ብሩ ነው ያመጣው። ትናንት የኔነሽን አስቀደሚያታለሁ። ነሳ ነው የገዛሁለት ብሏል። ልጄ አሁን ይመጣል፤ ፊት እንዳትነሽው። የወንድ ልጅ ጦር መጥሮ ነው።' ብላ ተማፀነችኝ።

"እየውልህ፤ ማታ ሲመጣ ፈገገ ብዬ ተቀበልኩት። በይቅርታ መልክም ተሳሳምን። ከዚህ በኋላ ብሩ ሆኖ ቀስ እያለ በመለላለስ ጓዙን እንደ ባንድ አያንጠለጠለ በመምጣት ተጠቃሎ ቁጭ አለልህ። እንዲህ ሲል ቆየልህና ባለፈው አመት በኔ ስም ሚኒባሲን ገዛልህ። ከዚህ በኋላ እኔም ስኮን አልኩና ከሱው ጋር ለጠኩኝ። ታዲያ ምን ይሆናል! አሁን እጁን ገብቶ ነገሩን ሁሉ ፍርስርሶ አደረገው፤ እንጅቱ ይፍረሰና!

"ብሩ ሆኖ አድፍጦ ቆይቶ ለሰሰት ቀናት ያህል ሆለታ ገብቶ ነበር። ልጠይቀው ብሄድ ወደ አዲስ አበባ ሊመጣ መኪና ሲጠባባቅ አገኘሁት። 'ምነው?' ብለው።

"መጥፋት አለብኝ አለኝ።

"ክፍሉ አጥፍተሃል እንዴ? ስለው።

"ክፍሉ የበለጠ የመገንባት ገንዘብ አጥፍቻለሁ። ይህንን ያህል ልልሽ አልቻልም" አለኝ። እንደ ፈረደብኝ ከሱው ጋር ተመለስኩ።

"እንዲት አክስት አሉት፤ ከሳቸው ጋር ለትንሽ ቀን ደሀና አድፍጠልህ ሳለ ጨለም ሲልለት እየመጣ ማደር ያዘልህ። 'ተው

ነክስትህ ቤት ተቀመጥ' ብለው አልቡማኝ አሉ። ማን እንደ ጠቆመበት አላውቅም" ከሌሊቱ ስድስት ሰአት ሲሆን የቤቱን በር እንዲከተው በማስከፈት እንጠልግለው ይዘውት ሄዱ። ጧት እሱን ይዘው መጥተው ቴሌቪዥኑንና አስቀምጭ ያለኝ መቶ ሺ ብር ነበር እሱን አስረክቦ። ቤቴን በፍታሽ ምንቅርቅር አደረጉት። እንደቱን ነው ቁርጥ ያደረጉት። 'እረ እነዚህን አሁን አዲሱን ይንቀሳቸው! በሰው ጉሮሮ ሳንገዛ የሚሰኩ! ከዚያ ወደዚህ አንጠልግለው አመጡት አልሃለሁ። ከዚህ ሌላ የምትፈልገው ነገር አለ?' አለችኝ።

"ባክነሽ ባክነሽ ክብሩ እጅ ላይ በመውደቅሽ በጣም አገዛዝሻለሁ። እንቺን ተጋራኝ ብዬ ሳይሆን እቅድ የሌለው ገፍጥ ነው። መኪናና ቴሌቪዥን የግልሽ ስለፈቀረሽ ከጁ እንዳትወጭበት እንደ እንደ ሰው ለመሆን ብሎ አይደለም" አልኩት።

"በል አሁን ልተኛሁት፤ ደክሞኛል" አለችኝ አይኖቿ ግርብብ እያሉ።

እኔ ድክም ልበልለት። ጧት መነሳት አቅቷት ነበር። ለሳፍራት ወደ መኪናው ይገባኑ ስሃድም እግሮቿ እስርስር ብለው ስትራመድ እንደ እግረ ተክል ልጅ ፍንግል ፍንግል እያለች ነበር። ተስፋም ሳትቆርጥ አልቀረችም። እኔም እንዲህ ሁኔ ሳያት አባዘነችኝ። ቢጨንቀኝ።

"አይዘነሽ! እንድ ብለሽ አትባሳጩ። እኔ በቅርብ ቀን ስለምመጣ ለሁሉም እንመክራለን" ስለት ፈጠን ብላ።

"እንተን ነጥለው ይለቁሃል እንዴ?" አለችኝ።

"አምን፤ የዩንቨርሲቲ ተማሪዎች ተሂዳላችሁ ብለውናል" ስለት የከበዳት ነገር ትንሽ የቀለለት መለለት።

"በል አሽ፤ እንደ መጣህ ደውልልኝ። ይች ፅኒ ከምትላት ብትሄድ ወጥልህ። እማየ ትሙት እንዳንጠላ"

"ማይለሽም እንጠላም" አልኩት ፈገግ ብዬ።

ለሳፍራዎች ተመለስኩ። ከገንዲህ የኔነሽ የኔ ትሆን ይሆን? ፅኒንስ እንዴት እደርጋታለሁ? ወደ ካምፕ ስመለስ አስብ የነበረው ይህንኑ ነበር።

የኔነሽ ... ፅኒ ... የኔነሽ ፅኒ ...

ምእራፍ፡ አስራ አራት

«አልሆነ ብሎ ነገሩ ሲጠየር፤
ውጥረቱ እንዲላ የላውን ወጥሮ»

37

አለቱ ሰኞ ነው። ወደ አዳራሽ ስንገባ ፊታችን እንደ ጨረገን ነበር። ይህን ሂስ ተላቀዋል። ከዚህ ማት በሰላም የተገባለ ትልቅ ሰው ነው።

ሀገስ ሲጋራውን እያጨሰ ገባና ሰላምታ ከሰጠን በኋላ "ዋዛሬውን ሂሳችንን የምንጀምረው በምድር ጦር ጥገና ይሆናል። በጥምና ተከታተለ" አለንና ሀያሲው እንዲነሱ ተደረገ። ማእረጋቸው ሻለቃ ነው። አጠር ያሉና ጥቁር ናቸው።

"ንጹህ፤ እኔ ለመሂስ የምፈልጋቸው መኮንኖች የሉም። ጠፍቶታል። ነገር ግን ደባውን ለናንተ ለማሳወቅ ነው" አሉና ማስታወሻቸውን ገለግለን አድርገው አይተው።

"የጥገና መምሪያ የወር የስራ ማስኬጃ መቶ ሺ ብር፤ ፒቲ ካሽ አስር ሺ ብር፤ የውሎ አበል አስር ሺ ብር ሲሆን በድምሩ መቶ ሀያ ሺ ብር ነው። አንድም ቀን ግን በተገባው ሁኔታ ተሰርቶበት አያውቅም። ገንዘቡን ግን ባለስልጣኖች ይከፋፈሉታል። አዛዥን፤ ፖለቲካ ሀላፊን፤ ደህንነትን ማን ይናገራል? ማንስ ሌቦች ናቸው ይላል? እነሱኩ ከሚኒስትሮች ናቸው።

"ሌላው ድራማ በምድር ጦር ጥገና እውቅ ጠጋኞች እያሉን ለመብላት ሲባል በክፍሉ ቢጠገኑም ከሶስትና ካሬት ሺ ብር በላይ የማያስወጡትን ወደ አምቺ እየተላኩ ሰላናና አርባ ሺ ብር ተበልቶባቸዋል። ይኸም ባልከፋ ነበር። በዚያው ሰጥመው የሚቀሩት ብዙ ናቸው። የማውቀው እስከዚህ ድረስ ነው" ብለው ተቀመጡ።

ቀጥሎ የቀረበው ሂስ በምድር ጦር ድርጅት መምሪያ ላይ ነበር። አንድ ሽምባል ናቸው ሀያሲው።

"እንደሚታወቀው በ66 ዓ.ም. ጦሩን ካስቆጣውና ለመፅ ካነሳሳው አንዱ የቀላብ አቅርቦት ጉዳይ ነበር። ደርግ ስልጣኑን እስኪያደላድል ድረስ የጦሩን ጥያቄ የመሰሰ በማስመሰል ያዳ ነጭ ጤፍ፤ ንዑህ ምስር፤ ምጥን በርበሬ ... ለጦሩ እንዲቀርብ ተብሎ ከፍተኛ በጀት ይመደባል። ነገር ግን በነጭ ጤፍ ፊንታ አብቁ የገዘበት ጥቁር ጤፍ፤ በምጥን በርበሬ ምትክ እርድና ስጋቶራ ወይም የገጨት ፍቅፋቂ ተቀላቅሎ እስከነ እግሩ እየተፈጨ ይቀርብለት ጀመር። ጎበዝ፤ ደርግና ከጎኑ ያለላፋቸው ባለስልጣኖች ህሊና የሚባል የላቸውም። ከላይ የዚህዘርኩት ትርፍ የባለስልጣኖችን እንጂት ባለማጥገብ ሌላ ዘዴ መጠቀም ነበረባቸው። ይኸውም።

"ለጦሩ የተዘጋጀው ቀለብ ወደ ተለያዩ ክፍሎች ሲላክ አንዱ ኩንታል መቶ ኪሎ መሆን ሲገባው እነ አጆራ ግን ከያንዳንዱ ኩንታል

ላይ ሀያና ሶላስ ኪሎ እየቀነሱ ጆንያውን እያጠፉ በመስፋት ግንባር ያለው ጦር በመቶ ኪሎ ሂሳብ እንዲረከብ ይደረጋል። የተቀነሰው ይሚላና እየተሰፋ ለመርከቶ ነጋዴ ይሸጣል። በዚህ መልኩ እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ተዘርፍዋል።

"ይህ በእንዲህ እንዳለ በ77 ዓ.ም. ይህን ምስጢር የሚያውቁ በቅጣት መልክ ወደ ኤርትራ ይዛወራሉ። ይህን ጉድም ከዚያ ላለው ጦር ይነግራሉ። አሰራሩንም ያሳያሉ። በዚህ መሰረት ወደ ሰሜን የሚላክ ቀለብ እየተረገፈ እንደ ባንድ ሲመዘን በአጥፍ ጉድለት ያሳያል። በዚህ የተነሳ ለመከላከያ ሚኒስትር ሪፖርት ይደረጋል። ሀገር መከላከያ ሚኒስትርም ለምድር ጦር ደብዳቤ ፅፎ ድርጅት መምሪያ አዲት እንዲደረግ ያዛል። አዲት ሲደረግም ከ69 ዓ.ም. እስከ 77 ዓ.ም. ድረስ ወደ ሌሎች የጦር ክፍሎች የተላከውን ሳይጨምር ወደ ሰሜን ጦር ግንባር ከሚላከው የተባለው አስራ አምስት ሚሊዮን ብር ነበር። የሚገርመው ግን ተገባ ተባለ እንጂ የተወሰደ እርምጃ የለም።

"እንግዲህ በዚህ ሁኔታ ነው ጦሩ በቁመ ቆዳው ተገፎ ስጋው የተባለው። እንዲህ አይነት ግፍና በደል እየፈፀሙበት ነው 'አብዮታዊ ጦር ግንባሩን እያጥፍም!' ይሉት የነበረው። እሱ ግን አንጀቱ ታጥፍዋል። ጨርሻለሁ" ብለው ተቀመጡ።

ምድር ጦር መዘቀኛ ሻለቃም ከኛው ጋር ነበር የሚወያየው። ነገር ግን መሰንቆ ወይም ሳክስፎን ሸጧል ተብሎ አልተሂለም። ንዑህነቱን አድንቅናል። ምድር ጦር መሃንዲስም ፍንክች አላለም። ሌላው ለህገህ ያልተገረው ሰላማዊ ፖሊስ ነው። የግለሂሉንም ሆነ የሂሱን በር ክርችም አድርጎ ዘግቶ "እኛ የስራችን ፀባይ ከሆነሁ ጋር ስለሆነ ሆክሶ ያጋልጠን" ብሎ ቁጭ።

ባህር ሀይልም በመጀመሪያ ደህና ነበር። በመጨረሻው ግን አነህነስ ሞገድ ለቀቀበትና ተበሻጭ ቁጭ አለ። ባህር ሀይላችን ከቀይ ባህር ማእለል ቢያመልጥም ከግቢ ጎርፍ አላመለጠም።

አየር ሀይላችንም በመጀመሪያ በሩን አልከፈተም ነበር። ጎላ ግን ነፋስ በረገደበት። አሱም ያው ቢራቢሮ ሆኖ አረፈው። ብቻ ሁሉም ዝርጥርጡ ወጥቷል።

በዚህ ሰአት ደረሰና ተብተን። መቼ እንሰባሰብ ይሆን? የገነው ሂስ ደግሞ በጣም ነው የተፈራው። ገና ከማታው ጀምረን ነበር ወሬ ሽው ያለን። መቶ አለቃ ዘከረ በበርካታ መኮንኖች ላይ የሂስ በትሩን ለመሰገዝር ዝታል አለ። አዳኛ ደቻላ አዳር አላደረም፤ እንደ እቃስተ ነው ያንጋው። እኛም ቢሆን ስለሱ አምጠናል።

ቁርሳችንን በልተን ወደ አዳራሹ ስናመራ ልክ ጭር እንዳለች ደሮ ተንክርፍፈን ነበር። ገብተን ቦታ ቦታችንን ይዘን ተቀመጥን።

"ሰምታችኋል? ሂሱ ዛሬ ነው አሱ የሚያልቀው። ያ-ጉድቢላ ፊት ዘከረም ይመጣል አሉ። ባያዋርደን አይቀርም" አሉን ኮለኔል ዘርጋው በሹክሽክታ አነጋገር።

"እሱ ከመጣማ ምኑን ተረፍነው ጌታዬ? እሱኩ ሰው ይዠልሙት ያለ ሰው ነው" አላቸው በድሉ።

ባዳራሹ ውስጥ የሹክት-ክታ ድምፅ ይለማል። ሁሉም አፍላፍ፣ ገጥሞ ያቀኩቱካል። ከመስጋጠቻው ለየት ያለ ሁኔታ ነው የሚታየው። የሁሉም ፊት በርግን።

ሀገሪት ትንሽ ዘግቶት ብሎ ክብር የገባው። እሱ ከመቀመጡ መቶ አለቃ ዘክረ ባንድ ታጋይ እየተሳገገ ገባ። ልክ ከጫካ ውስጥ ድንገት ብቅ እንዳለ እስከራ አውራ በደንበር አስተያየት አየነው። እውነትም ከላኔል እንዳሉት "ጉድቢላ ፊት ነው!" ፍልተድጉድ ያለ ጉድ ፍጥረት። ከሀገሪት ፊት ለፊት ካግደሚ ውንበር ላይ እንዲቀመጥ ተደረገ። ከዚያም ሀገሪት ከተቀመጠበት ተነሳ።

"ዘረው እሱን ሂሳብን አናጠናቅቃለን። ስለዚህ እንዳንድ በስነምግባር ብልሹነት የታወቁ መኮንኖች አድፍጠው ስላሉ አነሱን በማጋለጥ በኩል እርብርብ ማድረግ አለባችሁ። ትምህርቱን በዚህ ሳምንት ውስጥ ስለምንጀምር ከዚህ ነፃነት መሄድ አለባችሁ። አብሮ መብላትና መጠጣት ወይም በጓደኛነት በደሉኝታ መታራን የለባችሁም። እሁን ወደ ሂሳብ እንገባለን። በቅድሚያ መቶ አለቃ ዘክረ በመኮንኖች ላይ ሂሳብ እሳን ስላሉ በመካከላችን ይገኛሉ። መድረኩን ለላቸው እለቃለሁ" ብሎ ሊቀመጥ ሲል።

"ከዚያ በፊት ማሳሰቢያ አለን" በማለት አንድ ሻምበል ተነሶቶ "በማጋለጥ በኩል እርብርብ ማድረግ አለባችሁ" ላልከው በበኩላችን የተረባረብን ይመስለናል። በምዝራ፣ በዳህ ግድ፣ በስልጣን ያላግባብ የባለትን ክፍል ጎደል አጋልጠን ሰጥተናል። ተሸፋፍነው ያሉም ክሉ ወደፊት ቀስ እያልን አናወጣቸዋለን። አንድ ነገር ግን መታወቅ ያለበት ይመስለናል። በዘመነ ደርግ ይነሰም ይብዛ፤ ለመፍር ሲባልም አብሮ ያልበላና አብሮ ያልጠባ የለም። ተገነክቷል። ባይዘርናም ሲዘርፍ እያየ ዝም ብሏል። ባይዘርናም ሲዘርፍ እያየ ዝም ብሏል። የደርግን አላማ ደግሎ "ገራጁን በማውጣት መፈክር ያላሰማ፣ ደውደም፣ ያላለ የለም። ታዲያ ይህን ሁሉ እንስር ካላችሁ ቀለብም፣ የማሰራደ ስጋም አጋጥኝም። ይህን ነገር ልታስቡት ይገባል።

ስሉ እስር ቤቶች ሁሉ ትምህርት ቤቶች ይሆናሉ" ብሎን ነበር። ዋል አደር ብሎ ግን የወረሰውን ቤት ሁሉ እስር ቤት አድርጎት ነበር። አናንትም ስትገቡ ሰላምና መረጋጋት ብላችሁ ነበር። መልሳችሁ አራሳችሁ በማድፍረስ ይችሉ አንዲት አይና ኢትዮጵያ ጨርሳችሁ እንዲታጠቁባት። "ግለሰቦች ስህተት ላይ እንዳይጥሏችሁ መጠንቀቅ አለባችሁ። ደርግን መቀመጥ ያለበት ግለሰቦች ናቸው። የግለሰቦችን ጥቆማ ብቻ ይላችሁ ሰው ያላግባብ ባታሰሩ ጥሩ ነው። ለማንኛውም ማሰር መፍትሄ አይሆንም። ማሰርና መግደል መፍትሄ ቢሆን ኖሮ ደርግ አይወድቅም" ነበር። ከሱም ውድቀት መማር አለባችሁ። ጨርሻለሁ" ብሎ ሲቀመጥ ሀገሪት ቀበል ብሎ።

"ተገቢ ማሳሰቢያ ነው። ተቀብሮታለሁ። በዚህ ነገር ላይ አሳብ እድገባችሁ። ተጠቅሞበት ወደጎም ሂሳብ ተካሂዶበት ቢታሰርም መኮንን የሚሆነው ነገር የለም። እኛ ማጣራት አናደርጋለን። አሁን ጊዜ ሳናባክን ወደ ሂሳብ እንግባ። መቶ አለቃ ዘክረ ይነሱ" አለው። የቸኮሰ ይመስላል። ዘክረም ቀልጠፍ ብሎ በመነሳት ፊቱን ወደኛ አዙሮ በመቆም ከክሱ

ወረቀት አወጣ። "ጓደኛ! አንድ ምታስታውሱት እኔ የታሰርኩት በቅፅ መመላት ወቅት ነበር። ከኔ የበለጠ የመዘበሩ ግን እስካሁን አድፍጠው ተቀምጠዋል። በሂሳብ ወቅትም እስከላቸው ይገለጻሉ ብዬ ነበር። አላወረዱም። በሂሳብ ወቅትም እስከላቸው ይገለጻሉ ብዬ ነበር። ተሸፋፍነው ፀጥ አሉ። ዛሬ እኔ አወጣቸዋለሁ" አለና እያደኛን ዘወርወር አድርጎ አዳራሹን ቃኘው። ፀጥ ብለን ወደሱ እፍጥጠናል። ጎንብስ ብሎ የያዘውን ወረቀት አየና።

"ከዚህ ቀጥሎ ስማችሁን የምጠራው ወደዚህ ትወጣላችሁ" አላ በተለካዝ መልኩ። ተስፋ የቀረጠ ይመስላል። ሀገሪት ደግሞ ለማስተናበር ተነሱቶ ቆመ። ወዲያው መጥራት ያዘ። የተጠሩት እየሄዱ አገርንገረው ቆመ። ሁሉም ዘለው ሊያንቁት የከጀሉ ይመስላሉ። በመጨረሻው።

"ሻምበል አዲኛ ደቻላ!" ሲለው ጠረጴዛውን በሱጢ ደልቆ ብድግ ብሎ ሂደ። እምሳ ሰባት መኮንኖችን እየጠራ አወጣቸው። ጎላማ ጠቅላላችን አራድን።

ከዚህ በኋላ ተጋራው ከጀርባ ካለችው ክፍል ታጎሩ። ክፍሏ ጠባቸው ፀጉራቸውን እየጫጨ ይጓጫጫ ጀመር።

"ይሱሉ መቶ አለቃ ዘክረ በያንዳንዳቸው ላይ የሚያውቁትን ሂሳብ ያቅርቡ" አለው ሀገሪት።

"ጦሩን የሚያስመግቡ መኮንኖች ዱቄትም፣ ስኳርም፣ ጨውና ሽንኩርት ሽጠው ተጠቅመዋል። የከበብ ሀላፊ መኮንኖች ደግሞ ስኳር፣ ሽሂ ቅጠል፣ ቢራና አልኮል መጠጥ ከማከፋፈያ አያወጡ አያር ባዩር ሽጠው ተጠቅመዋል። ጦሩን የሚቆጣጠሩ መኮንኖችም ጉብ እየተቀበሉ ድረዳዋ በመላክ ሳልባጅ ሳይቀር እያስነገዱ ትርፍ ለጋራ ይጠቀሙ ነበር። የደመወዝ ትኬት ሰራ መኮንኖች ከወታደር ላይ ከ10-20 ብር፣ ከመኮንኖች ላይ ደግሞ አስከ 50 ብር ድረስ ጉብ ሳይቀበሉ የደመወዝ ትኬት አይሰጡም" እያሰ ሲተነትን ከመሀል አንድ መቶ አለቃ ብድግ ብሎ።

"እውነቱን ነው፤ እኔን ሰላሳ ብር በልተውኛል!" ሲል እኛ አውክተን ሳቅን። እስካሁን ሌላው ሌላው ሲያልቅብን ጭብጨባና ሳቅ አላለቀብንም። ጭብጨባው ልማድ ሆኖ ነው። ሳቅ ግን የብሽቀትም፣ የመገረምም ነው።

ዘክረ ዘክሃክ ሲጨርስ ከጀርባ የተዘከከባቸው፣ "እኛም በሱ ላይ ሂሳብ አለን" እያሉ ተገጫጩ። ሀገሪት ወደነሱ መለስ ብሎ እያየ።

"ለጠቅላላችሁ አድል መስጠት አልቻልንም። ለሁለት መኮንኖች ብቻ እንዲናገሩ አልቻልንም" አለና ልዲኛ ደቻላና ላንድ ሻምበል ፈቀደላቸው። ወዲያው እየተወራጨ ከጉረኛዋ ወጡና በቅድሚያ አዲኛ እንዲናገር ተፈቀደለት።

"ጓደኛ! መቶ አለቃ ዘክረን የምታውቁ ታውቁታላችሁ። እልም ያለ ሊባና ዘራሬ ነው!" በማለት እጁን ወደኛ አወናጭሮ ሲናገር ሀገሪት አቋርጠውና።

"ዋእ! ሻምበል! መላደብ አይችሉም! ባግቡ ነው መሂሰ ያለብዎት!" በማለት ሲያስጠነቅቀው።

"እኔን ዘርፍላለሁ ሆኖ" አሉ ጣታቸውን ወደሱ በመቀስር ከቆሙበት ሳይንቀሳቀሱ፤ "እኔ ዘርጋው ቀማኝ እየሄድኩኝ በጅብሎ አልሄድም፤ ታስፎ ለፍርድ ስታቀርቡኝ ያኔ ይኸ የተገተረው ሲጋራ አህራ ይመስከርብኝ፤ ቃሉ ይሸው ነው!" አሉ እንደ ተማጋች ክንዳቸውን አወራጁትው።

"መታሰርማ አይቀርልሁትም፤ ይለሉ ወደዚህ ይምጡ" ሲላቸው ቀልጠፍ ብለው ሄዱ። በዚህ ጊዜ በድሉ ከተቀመጠበት በመነሳት።

"ከላኔል ወደ እስር ቤት ከመወሰዳቸው በፊት ሽምቡሉ በላቸው ላይ አለኝ የሚለውን ሂስ ቢያቀርብኝ ብንሰማው ጥሩ ነበር። ምናልባት ከግል ቁም ተነስቶ ሊሆን ይችላል። በተደጋጋሚ ሁኔታ ከስራ ገበታው ላይ ባለመገኘቱ አንድ ጊዜ አምሳ ብር አንድ ጊዜ ሆኖ ብር ከደመወዙ ላይ ቀጥተውት ነበር። ይህን እኔ አውቃለሁ። ከዚህ ሌላ ሂስ አለኝ የሚል ከሆነ ያቅርበውና እንሰማው" ብሎ ሲቀመጥ እኔ ደግሞ "ተጨማሪ" ብዬ ተነሳሁና።

"አንተ እኛን አታውቀንም። እኛ ግን እስከላችን እንተቀመጥን። በተለይ ካንድ ክፍል የመጣነው ማን ምን እንደነበረ እናውቀዋለን። በመስራቱ አንድ ሰው ባንድ ሰው ላይ ሂስ አለኝ ሲል በመጀመሪያ ደረጃ ያ ሰው ሰው ሆኖ ሲገኝ ነው። አለበለዚያ ግን እርሻስ ሰው ሰው ይረከባል።

"መቼም" ሰው ለማያውቀው ሰው ነው የሚመስከረው። ከላኔል ዘርጋው ቀደም ሲል አለቃየ ነበር። ከሶማሌ ጋር በተካሄደው ጦርነት ታላቅ ጀግንነት ያስመዘገቡ ነበሩ። አገሪቱ ትኩረታቸው የነበሩ መኮንን ናቸው። በሰነድ ግባርም በሆነ ከላኔል ዘርጋው የተከበሩ ናቸው። እርግጥ እንደ ነውር ከተቆጠረባቸው ሲሆን ሀይለማርያም ናቸው። ሞላ ሂዘ አይወዱም። በዚህ የተነሳ ስነምግባር የጎደላቸው መኮንኖች እይወዱቸውም። ከዚህ ውጭ ግን ከላኔል ዘርጋው አንክን አይገኝባቸውም።

"እኔ እንደ አሁኑስ እየሰጋሁ ነው። ይች እገር ጨርሳ ታሪክ እንዳታብ። ምናልባትም እንደ ቀን የጋራ ችግር ይገኘውን ይገኝ የሚረለግበት ወቅት ይመጣ ይሆናል። ስለዚህ ጥሩ ስም ያላቸውን አዘውትቶት በረባ ባረባው ባናንላታቸው ጥሩ ነው። እና ሽምቡሉ ብድሉ እንዳለው መኮንን ሂሱን ያቅርብና እንሰማው። ከዚያ በኋላ አስተያየት ለመስጠት ያመቻናል" ብዬ ተቀመጥኩ። ሀገስ ባንገራ ያልተደሰተ መሆኑን ፊቱ ያስታወቅበት ነበር።

"እስረኝ የመረጠት አራባቸው ናቸው። የናንተን የምስክርነት ቃል አላቸው የሚመርጡት ፍርድ ቤት ሲቋቋም የዚያን ጊዜ ቀርባችሁ ልትመስክሩላቸው ትችላላችሁ" በማለት የምፀት መልስ ሰጠኝ። ወዲያው አንድ ታጋይ ይሟቸው ሄደ። ወደ እስር ቤት። አዳራሹ ጭርታ ሞጠው። አድባራችን ነበር። ልብሳችንን የተገፈፍን ያህል ነው ርቃናችንን የቀረነው።

ሀገስ ሲጋራውን አጭቦ ከጨረሰ በኋላ ከተቀመጠበት ተነስቶ "እንግዲህ ሂሱን ጨርሰናል። አሁንም በሆነ አድፍጠው የተቀመጡ ካሉ ወደፊት ልታጋልጧቸው ይገባል። እስኩን ሳይረጋችሁት ተሳትፎ አመለግናለሁ። በዚህ ግሉባት።

"እኔን ዘርፍላለሁ ሆኖ" አሉ ጣታቸውን ወደሱ በመቀስር ከቆሙበት ሳይንቀሳቀሱ፤ "እኔ ዘርጋው ቀማኝ እየሄድኩኝ በጅብሎ አልሄድም፤ ታስፎ ለፍርድ ስታቀርቡኝ ያኔ ይኸ የተገተረው ሲጋራ አህራ ይመስከርብኝ፤ ቃሉ ይሸው ነው!" አሉ እንደ ተማጋች ክንዳቸውን አወራጁትው።

"መታሰርማ አይቀርልሁትም፤ ይለሉ ወደዚህ ይምጡ" ሲላቸው ቀልጠፍ ብለው ሄዱ። በዚህ ጊዜ በድሉ ከተቀመጠበት በመነሳት።

"ከላኔል ወደ እስር ቤት ከመወሰዳቸው በፊት ሽምቡሉ በላቸው ላይ አለኝ የሚለውን ሂስ ቢያቀርብኝ ብንሰማው ጥሩ ነበር። ምናልባት ከግል ቁም ተነስቶ ሊሆን ይችላል። በተደጋጋሚ ሁኔታ ከስራ ገበታው ላይ ባለመገኘቱ አንድ ጊዜ አምሳ ብር አንድ ጊዜ ሆኖ ብር ከደመወዙ ላይ ቀጥተውት ነበር። ይህን እኔ አውቃለሁ። ከዚህ ሌላ ሂስ አለኝ የሚል ከሆነ ያቅርበውና እንሰማው" ብሎ ሲቀመጥ እኔ ደግሞ "ተጨማሪ" ብዬ ተነሳሁና።

"አንተ እኛን አታውቀንም። እኛ ግን እስከላችን እንተቀመጥን። በተለይ ካንድ ክፍል የመጣነው ማን ምን እንደነበረ እናውቀዋለን። በመስራቱ አንድ ሰው ባንድ ሰው ላይ ሂስ አለኝ ሲል በመጀመሪያ ደረጃ ያ ሰው ሰው ሆኖ ሲገኝ ነው። አለበለዚያ ግን እርሻስ ሰው ሰው ይረከባል።

"መቼም" ሰው ለማያውቀው ሰው ነው የሚመስከረው። ከላኔል ዘርጋው ቀደም ሲል አለቃየ ነበር። ከሶማሌ ጋር በተካሄደው ጦርነት ታላቅ ጀግንነት ያስመዘገቡ ነበሩ። አገሪቱ ትኩረታቸው የነበሩ መኮንን ናቸው። በሰነድ ግባርም በሆነ ከላኔል ዘርጋው የተከበሩ ናቸው። እርግጥ እንደ ነውር ከተቆጠረባቸው ሲሆን ሀይለማርያም ናቸው። ሞላ ሂዘ አይወዱም። በዚህ የተነሳ ስነምግባር የጎደላቸው መኮንኖች እይወዱቸውም። ከዚህ ውጭ ግን ከላኔል ዘርጋው አንክን አይገኝባቸውም።

"እኔ እንደ አሁኑስ እየሰጋሁ ነው። ይች እገር ጨርሳ ታሪክ እንዳታብ። ምናልባትም እንደ ቀን የጋራ ችግር ይገኘውን ይገኝ የሚረለግበት ወቅት ይመጣ ይሆናል። ስለዚህ ጥሩ ስም ያላቸውን አዘውትቶት በረባ ባረባው ባናንላታቸው ጥሩ ነው። እና ሽምቡሉ ብድሉ እንዳለው መኮንን ሂሱን ያቅርብና እንሰማው። ከዚያ በኋላ አስተያየት ለመስጠት ያመቻናል" ብዬ ተቀመጥኩ። ሀገስ ባንገራ ያልተደሰተ መሆኑን ፊቱ ያስታወቅበት ነበር።

"እስረኝ የመረጠት አራባቸው ናቸው። የናንተን የምስክርነት ቃል አላቸው የሚመርጡት ፍርድ ቤት ሲቋቋም የዚያን ጊዜ ቀርባችሁ ልትመስክሩላቸው ትችላላችሁ" በማለት የምፀት መልስ ሰጠኝ። ወዲያው አንድ ታጋይ ይሟቸው ሄደ። ወደ እስር ቤት። አዳራሹ ጭርታ ሞጠው። አድባራችን ነበር። ልብሳችንን የተገፈፍን ያህል ነው ርቃናችንን የቀረነው።

ሀገስ ሲጋራውን አጭቦ ከጨረሰ በኋላ ከተቀመጠበት ተነስቶ "እንግዲህ ሂሱን ጨርሰናል። አሁንም በሆነ አድፍጠው የተቀመጡ ካሉ ወደፊት ልታጋልጧቸው ይገባል። እስኩን ሳይረጋችሁት ተሳትፎ አመለግናለሁ። በዚህ ግሉባት።

ከሂሉ ቀጥሎ የሚኖረን ፕሮግራም ትምህርቱን በቀላሉ መጀመር ነው። በርግጥ ከትምህርቱ ጋር ጎን ለጎን የምናካሂዳቸው ተግባሮች ይኖሩናል።

"ለሌላው የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ስለሚሂዱ ለሌላ አሸናፊት የሚያደርጉ ከየሽለቃው አምስት መኮንኖች ይመረጡ ስለተባለ እኛም እንመርባለን" በማለት እንደ ቆመ ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ መርጠን ጨረስን።

"መልክም፤ በሚቀጥለው አስከምንገናኝ ዘለም ያቆዩን" ብሎ አሰናበተን። ካዳራሹ ስንጣጣ ልክ አውራ እንደ ሌላው ንብ ብትጎትን አልን። በተለይ እኔና በድሉ ጫንቃ ቀሉን ነበር።

ጓዞቸውን ጠቅልለን ከታሰሩበት መስደን አስረኩብናቸው። እዳኛ ደታላ ገና ንድቱ አልበረደለትም። ኮሰኔል ግን ስኮን ብለዋል። እንዲያውም ለኔ በመጨረሻ።

"ጎርፉ፤ ከሱን በጋላ እኛን ልጠይቅ ብለህ እንዳትመጣ። ከትምህርትህ እንዳትሰተጉጋል። ሀገሪ መሄጃው አይታወቅም። እኔን በምን እንዳጠመደኝ ታውቃላችሁ? ያኔ የበደልነውን ሀዝብ መልሰን አንክላለን" ብሎ ያለን ጊዜ በተናገርኳት ቃል ነው ቁም ይዞ ይህንን ነፈዝ ያስነሳብን" አለ።

"ምንም አይደል ጌታቄ፤ አይኖረዱ። ደግና ምንጊዜም ቢሆን እንደ ታሰረኝ እንደ ተገደለ ነው።"

"እረ እንደዚህ መሆኔን ባውቀውስ ለሰርም አልበቃ ነበር። ሌላምና መረጋጋት፤ ዲሞክራሲ እየተባለ ነው ጉድ የሆንኩት" አሉ በብርቱ እየበቃቸው።

እነሱን ተሰናብተን ወደ ካምፕ ስንመለስ ያዲስ አበባ ጉዞ ደግሞ ስንቅር አለብን። እውን ይሆን?

38

እኛን ለመሸገት ከሁለቱም ክፍለ ጦሮች የተመረጡት መኮንኖች ቀድመው በታችውን ይዘዋል። የክብር አንግዶች መሆናቸው ነው። እኛም በደብታ ፈንደቅደቅ ብለን ከነሱ ጎን ተቀምጠናል። ከፊትለፊታችን የኢትዮጵያ ሰንደቅ አላማና የኢህአዴግ አርማ ተስቅሏል። ከግድግዳው ላይ የተለጠፉ መፈክሮች እንዲህ የሚሉ ናቸው።

-ኢህአዴግ ለትምህርት ያለው አመለካከት ህዝባዊና ዲሞክራሲ ያዊ ነው።

-እውቀታችንን ለሀገር ግንባታ እናውላለን! የማእከሉ ሀሌ መጥተው በታችውን እንደ ያዙ የተማሪዎች ተወካይ የመግቢያ ንግግር ካደረገ በጋላ ለሁለት ቀናት ያጠናነውን መዝሙር ዘመርን።

"ድንቅ ህይወት ይምጣ በኢትዮጵያ፤

የሌላም ህይወት በኢትዮጵያ፤ ጦርነቱ ጠፍቶ ሌላም ይሰፈንበት፤ መረገጡ ቀርቶ ፍትህ ይሰፈንበት፤ ረሃብ ተወግዶ ጎተራው ይሙላበት፤ ድንቁርና ይጥፋ እውቀት ይፍለቅበት፤ ደምርህ ድንቅ ነው ኢህአዴግ ግንብት።።

ከዚህ በጋላ የመኮንኖች ተወካይ ንግግር አድርጎ ሲጨርስ የማእከሉ ሀሌ የመዝጊያ ንግግር አድርገው ያሸናፍቱ ፍጥጫ ሆነ። በማግስቱ አንክላኔልን እስር ቤት ሂደ በመሰናበት ጉዞን ወደ አዲስ አበባ አደረሰ። በድሉ ጫኔ ባቻውን ያለ ጓደኛ ቀረ። እባዛን። እኔ ግን ከጣላይ ተገለገለኩ።

ምእራፍ አስራ አምስት

ሌብ የሚሰርቀው ካለው ቤት ገብቶ ነው፤ ኢትዮጵያን ያጠፋት ወደ ጦላው ነው፤

39

የግብን ወንዝ አስከምንገባር ድረስ በፍፁም ለላመናቸውም ነበር። «ተመለሱ» ይሉና፤ አያልን ስጋት አድርብን ነበር። እረ ምናቸው ይታመናል?

ጫን ያለ ገዝብ የነበራቸው የእጥፍ እጥፍ እየከፈሉ በሁለት ላንድሮቨር በመሳፈር በተሰቡት አለት አዲስ አበባ ገብተው አድረዋል። ከአለት ጉርስ የማያልፍ ገንዘብ ያለን ግን ባንድ የእርዳታ መኪና ታጭቀን ሲጎት ውሎ ምሽት ላይ ወልቂጤ ይዞን ገባ። ለመጀመሪያ ጊዜ ከታሪክንበት በረሃ ወጥተን የወገን ጠረን ሸተተን። ደስ አለን። ወልቂጤ አድረጎ ጧት ለየራሳችን መኪና እየፈለገን በመንጠልጠል ወደ አዲስ አበባ እግራ አውጭኝ ሆነ። እኔ እንደ አጋጣሚ አንድ መለስተኛ እውቀብስ አግኝቼ ተሳፈርኩ። ዋጋው ግን እጥፍ ነበር። ወደጀ የገባሁበት ስለነበረ ቅር አልተሰኘሁም። ብቻ አከተፍት፤ አዲስ አበባ ያደርሰኝ።

አዲስ አበባ የገባሁት ልክ ስድስት ሰአት ሲሆን ነው። ከጃንሚዳ ስነሳ ይገባቸውን የጉዞ ቦርሳዮን አንጠልጥዮ ብቅ ስል እማማ ልኩ።

"እልል!" አሉ። በዚህ ወቅት ደግሞ የሰፈር ሴቶችና ልጆች ከያሉበት ብቅ ብቅ አሉ። ወዲያው ካንገቱ ላይ ተጠምጥመው ይሰሙኝ ጀመር። እሳቸው እንደ ለቀቁኝ ደግሞ የመንደሩ ሴቶችና ህፃናት ሰፈሩብኝ። ሁሉም ተራ እያገባሁ ሳምካቸው።

"መቶ አለቃ ጎርፉ፤ ግብስቲ ልጄ" አሉ እማማ ልኬ በደብታ ድብርክ ድብርክ እያሉ። መቶ የተቀበረ ማሕረግ "መቶ አለቃ" ይሉኛል።

"ምን የሚያስደስት ነገር ሆኖ ነው በቴሌቪዥን የምትረዳው።"
 "ማስደስትስ አታስደስቱም ልጄ! ምንው እንደዚህ ፍርድክስሳችሁ ወጣን ለጥቂት ጊዜ እንኳን አንድ መሆን አቃታችሁ?"
 "ተይኛ እባዛሽን እትዩ ሰናይት" አልኳት ቀበሌን የነካችብኝ ያህል ተስምቶኝ። ፊቴንም አጨረገኩት።
 "ያለም መሳቂያ ነው የሆናችሁት" ስትል ደገመችኝ።
 "እኛም በኛ ስቀናል" አልኳት።
 "ለመሆኑ አላማቸው ምንድን ነው?"
 "እትዩቱን በጎሳ ከፋፍሎ መግዛት።"
 "በዚህ ጉዳይ ላይ ያሏችሁ ነገር አለ?"
 "አዎን።" ብሄር፤ ብሄረሰቦች የራሳቸውን እድል በራሳቸው መወሰን አለባቸው። እስከ መንግሥል ድረስ ነው የሚሉት።
 "እሁን ሁሉም ብሄረሰብ መንግሥል ነው የምንፈልገው ቢሉ ሊፈቅዱላቸው ነው?"
 "ወኔው ካላቸው።"
 "ወኔውማ ፍጅቸው እናንተን በታትነቆችጋል" አለችኝ በሽመጥ አነጋገር።
 "እትዩቱንም መበታተን አያቅታቸውም።"
 "ግን ለዚች አገር መፈራረስ የደርግ ድርሻ የለበትም ትላላህ?"
 "የሚገባ አለበት እንደ። እሾሁን ጠርጎ እንቅፋቱን ከልቱ፤ ሁሉን ነገር እምቻችቱ ነው የጠበቃቸው።"
 "ልጆቻችንን ሁሉ ጨፍጭፎ ጨርሰህ፤ ሀብታችንን ሁሉ እንደ ሳይቀር ወርሶህ ደርግ ፈረጠጠ አገርን አፍርሰህ" ተብላልኮ እትዩ ሰናይት።
 "እንዳንድ ሰዎች ደግሞ ከደርግ እነዚህ ይሻሉ ይላሉ። እንታ እንዳየሃቸው ይኸ አባባል እውነት ይመስልሃል?"
 "ከወያኔዎች ተለጥፈው የሚመጡ እነዚህ ይሻሉ ቢሉ አግባብ አላቸው። ውሻ በሰላበት ይጫሃልና፤ ለሀገሱ ግን ሁለቱም ገሃነሞች ናቸው። እናበልጥ ከተባለ ግን በበኩሉ ደርግ ይሻላል ባይ ነኝ። ምክንያቱም ደርግ እራሱ ይዘርፋል፤ ይጨፈጭፋል እንደ በጎሳ፤ በቆንጭ፤ በዛይማኖት ከፋፍሎ እላጨፋጨፈም። እነዚህ ግን የጎሳ መርዝ እየዘሩ ናቸው። ለእትዩቱ ቀርቶ ላፍሪኮም የሚተርፍ። በዘረፋውና በጭፍጨፋውም ቢሆን ከደርግ አይተናክሩም። ሁለቱም ግን ያው ካንድ ኩሬ የተቀዱ በመሆናቸው በቅርብ የተለያዩ ይምሰሉ እንደ በይዘት እንደ ናቸው።"
 እነጋገሪ ካንደታ ገባ መሰለኝ ለትንሽ ጊዜ ትክክል ብላ ቆይታ "እድሜ ሰጥቶን እንደ ደርግ የነዚህም ውድቀት ለማየት ያብቃኝ። ፈጣሪዬ እባዛሽን እትዩቱን ጠብቃት" አለች በመጨረሻ በመማየት።
 ከዚህ ጊዜ ለፍሬ ጣት ቁርሱን በልጅ ለመፋድ ስላለ እንከ ወዲህ ወዲያ ስትል ለትክህ መሳሪሪያ እንኳን እንዳይቻልግህ ብላ

ከገዛት መጣሁ እንደ በድል አድራጊነት ምርኮ ይዞ አልመጣሁኝ። የሆነ ሆኖ በጎታት አልታየሁም። ሁሉም በሀዘንና በርህራሄ ነው የሳሙኝ። ይህ የመከበርና የመወደድ ምልክት ነው።
 የእንኳን ደህና መጣህ ግርግሩ ጋብ ሲል የምባለው አቀረቡለኝ። በትኩሃ የተጎተከተክ የሽር ወጥ ነበር። ፈርዶብኝ የሽር ወጥና ወተት አልወደም። ወተትን እንኳን ጠልቸው የቀረሁት በልጅነቴ በዘርፍቆ ስጠባ እንዲት ባለማርሳ ጠንቅቆ ወግታኝ ነው። በትውከት የወጋችኝ መርሻ ባይወጣልኝ ኖሮ እምታ ነበር አሉ። እኛቱ ነቺ የነገረችኝ። በዚያው ወተትን ጠልጄው ቀረሁ። ሽር ወጥን ግን በምን እንደጠላሁት ምክንያቱን እላውቅም። ብቻ አልወደም። እማማ ልኬም አለመውደደን ደህና አድርገው ያውቃሉ። ምርጫ እንዳጡ ገባኝ። ሁለት ጊዜ ያህል ጎራርሼ ተውኩት።
 "ተውከው? እንተ ሽር ወጥ አትወድ" አሉ እንደ መጨነቅ ብለው።
 "ከመንገድ ምላ ስለሰላሁ ነው" አልኳቸው። እንዳያስቡ ብዬ እንደ ከነጋ ምንም ነገር አልቀመስኩም። ግን ደግሞ አዲስ እጠባ በመግባቱ ተደስቼ ነው መሰል ርህብ የሚባል ነገር አልተሰማኝም።
 ውሃ አሞቁልኝና የጠላይን እድፍ ተለቃስኩት። እእምሮዬ ጠላይ ሆኖ እንዳይቀር እንደ እድፋኑስ ውብ እድርጊ ታጠባኩት።
 እኔ ሰውነቴን ስታጠብ ለሳቸው ደግሞ መኝታ ቤትን ጠራርገው ሃንቡን ትንኚ ከረራቴን ለማጥፋት ጭላጭሱን እግፈጠፈጠበት። የሰንደሱ የእጣት ሽታ ሌላ ነበር። ጫጉላ አስመስሰውታል። ጫጉላ ብል ፅጌና የኒኒሽ ትዝ ለሉኝ። ኪሊ ባዶ ሆኖ እንደ ዛሬ ካንዲ ጋር መሞሽር ነበረብኝ። እንግዲህ ገንዘብ እስከማንኛ ድረስ አድፍጫ የፍቅርን ርዛብ መራብ ነው።
 አስር ሰአት ላይ ወዳክስቴ ለመሄድ ስንሳ።
 "የት ትሄድ ጎርፉ?" አሉኝ እንጋጠው አያዩኝ።
 "አክስቴጋ መሄዴ ነው፤ እንዳይሰጥ" አልኳቸው ወደ በሩ እያመራሁ።
 "ከዘስትህጋ ከሆነሽ ደግ" አሉኝ ከተል እያሉኝ። እኔም ፈጠን እያልኩ ሄድኩኝ። ከነስቴ ቤት ድርስ ስል።
 "ጎርፉ! እንኳን ደህና መጣህ!" አለችኝና ለመላላም ተቃቀፍን።
 "ዛሬ ነገ ስል መጥቼ ሳልጠይቅህ መጣህ! መጨነቁ ግን አልተረፈኝም" አለችኝ ተሳስመን ከቤታን በጎላ።
 "ከዚህ ሁኔታ ከተጨነቅሽልኝ ይበቃሽል።"
 "ትምህርቱን ጨርሰህ መጣህ?"
 "ጨርሽ መጣህ። የዲሞክራሲ ዲግሪ ጭኝ" ስለት ሳት አለችና የሚበላውን የሚጠጣውን አቀረብኳልኝ። እርሶኝ ስለነበር እየተጠየቁት ነበር የጎረሰኩት። ደግሞ የምወደውን የስጋ ወጥ ነበር ያገኘሁት። ስጋን ማን ይጠልል። እርጉም ካልሆነ በስተቀር ...
 "በቴሌቪዥን እንተን አለየሁህም" አለችኝ በልጅ ከባቃሁ በጎላ የረጋ ጨዋታ ስንጀምር።
 "አልተነሳሁም" አልኳት።
 "ለምን?"

ድፍን መቶ ብር ሰጠችኝ። እንደ ይሰጣት። እንደህ ህጪ የፍቅር ቀን ነች።

እሷን ተሰናብቼ እንደ ወጣሁ ቀጠሮ ለመያዝና ወዲያውም መምጣቱን ለማሳሰር ለየኔነሽ ደውልኩለት። ለጊዜው «የለችም» ተባልኩት። ትንሩኳን እስከምስማው ትኩሃ ገዢ። አልሆነም። ከቤቱ ወጥቼ ወደየትም ሳልሄድ ዋልኩ።

እስር ስለት ላይ ሽክ ብዬ ለብሽ ወጣሁና ለየኔነሽ ደውልኩለት። አሁንም «የለችም» አሉኝ። ብሽቅ አለኝ። መቼ ይሆን ከቤቷ እርግታ የምትቀመጠው? ቅብኝብኝ። ከሰላይ መምጣቱንና የሰላክ ቁጥራን ሰጥቼ ስልኩን በመዘጋት ጉዞየን ወደ መርካቶ አደረኩ። ከፊጋ።

በጣና የገበያ አዳራሽ በኩል አድርጌ ሽቅብ አቀናሁ። ለሰበሰቢ ከተሟ ልምሰል እንቺ እርምጃዬና አስተያየቴስ እንግዳ ደራሽ ገጠራ እመስላለሁ። ሁሉም ገዢ ድንግርግር አለብኝ። ሰጪ ሲያዩት ያስፈራል። ጨርሶ ተስፋ የማይቀረጥበት ፊት የለም። የሁሉም ፊት የመከራ ፊት ነው። ደግሞ ሁሉም ወራሪ እንደመጣበት ግራ የተጋባና መሄጃው የጠፋው ይመስላል። በርግጥም በታታኝ ወራሪ መጥቶብታል።

በልማዴ መርካቶ አካባቢ ሞቅ ደመቅ ያለ ነበር። ጫጫታው እራሱ ሀይወት ነበረው። አሁን ሳየው ግን ሀይወት አልባ በድን ባንዳቸ ሀይል እየተገፋ የማይቀረጥበት ይመስላል። እግዚአ ነው ሰው እያዩ ሀይወት ማጣት ... በጨንቀኝ ከዚያ ግድም ፊትሰክ አልኩኝ።

ከሆቴሉ ስደርስ እረጋ ብዬ እርምጃዬን እየቆጠርኩ ጸባሁና ጥግ ይዞ ተቀመጥኩ። ወዲያው ደግሞ አይኖቼ ወዲያና ወዲህ ቃበዙ። ዕኔን ፍለጋ። ለምን እንደ ሆነ እንደ የልብ ምቴም ናር ናር ማለት ይዞ ነበር። አየኝት። ከወዲያ ጥግ በኩል ብቸዋን ቁጭ ብላ በትካዜ ተውጣለች። እኔ ልተነገላለት። እንዲት ወጣት አስተናጋጅ መጥታ "ምን ልታዘዝላለች?" አለችኝ።

"ሻሻ" አልኳት። መሰስ ብላ ልትሄድ ስትል "ዕኔን ጥራልኝ" አልኳት። ሄዳ ስትነግራት ቀና ስትል አየችኝ። ከወ ብላ ደነገጠች። የደስታ ድንጋጤ። ከሰማይ የወረደኩ ነው የመሰለት። ወደኔ ስትመጣ ከተቀመጥኩበት ተነስቼ ጠበኳት። ከቅሬ ስትገባልኝ ጉንጮቿን አገላብጫ ሳምኳቸው። ተስመው አለቀደም። አሁንም እያገለበጠች ሳመችኝ።

"ደህና ነህ" አለችኝ ተሳስመን ከበቃን በጎላ ከፊት ለፊቱ እየተቀመጠች።

"ደህና ነኝ" አልኳት በፈገገታ ተውጫ።

"እውነትም ደህና ነህ። ትንሽ ጠቁረሃል እንቺ።"

"መጥቆማ ቦታው በረሃ አይደለ።"

"መጥቼ ሳልጠይቅህ፤ መቸስ ታዝበኸኛል።"

"አልታዘበኩሽም። ሆለታ የጠየቅኸኝ ይበቃኛል" አልኳት።

ኸረው መጠልኝ። ፉት ሳደርገው ትኩስ ነው። ፅጌም ትኩስ ነች። ዛሬ በንግመው ማደራችን ነው። ስለሰላይ ቆይታዬ እየወራን እያለን "እራሴህ መጥታ አልጠየቀኝህም?" አለችኝ።

"የሚገርምሽ ነገር እንደ ሽምቤል አፍቅራ ኖሮ እሱት ልትጠይቅ ስትመጣ እግረመንገዱን ጠየቀችኝ" ስለች።

"ቅሌታም ነች" ስትል እንጓጠጣቸው።

ከእር ስለት ጀምሮ መንሰቱ ስለ ከበደኝ አልጋ እንድትይዝ ብር ሰጥታት ወጣ አልኩ። ከዚያው መርካቶ እነሰቢ አራኩም፤ አሁንም የማየው የተንክላወስ ሀይወት ነው። እዳስ እጠባ የናፈቀችኝን ያህል ባንድ ጊዜ አስጠላችኝ።

እስራ እንደ ተኩል ሳይ ወደ ፅጌ ተመለስኩ። መጠጥ ቤቱ በመሸተችታ ታፍንኋል። መቀመጫ በግጥቴ ወደ ባንክኒው ጠጋ ብዬ በመቆም ድራፍት አዘዝኩ። ገልመጥ ብዬ ፅጌን አየኋለች። እሷም አይታኝ ኖሮ ጥርሶቿን ገለጥ እድርጋ ወደኔ መጣች።

"መቀመጫ አጣህ አይደለ?" ብላ በጎኔ ሻጥ አለች። በከንደ እትፍ አደረኳትና።

"ድራፍት እዘኝ" አልኳት። ሁለታችንም እየተዘወዙን ጨዋታችንን ቀጠልን።

መሸተችው ሁሉ እየተጣደፈ ከጠጣ በኋላ እንደ ስለት ሳይ ወልቅ አለ። መጠጥ ቤቱ ባደውን ቀረ። ያውምኮ ስለት አላፈ እስከ እኩለ ሊሊት ድረስ ተራዝሞ ነበር። ሀይወት ነው መራዘም ያልቻለው። እኔና ፅጌ ግን ዘና ብለን ቆይተን ልክ በሌላቱ ሂሳብን አስረከባ ወደ መኝታ ከፍላችን ገባን። አቤት ቸከላችን! ጋደም ከማለታችን ተናገርነው። ጎምቺቹ ነው መሰል የዶሮ ያህል እንኳን አልቆሁም። ደግሞ ያመመኝ ለመምሰል እንደ ማቃሰት አልኩኝ። እፍራ ነበር።

"ምን ሆነኝ?" አለችኝ። አጠያየቁ ሌላ ትርጉም ያለላ ነበር። እሷም አምርቷን ሳትወጣ ነው የተናጠበችው።

"ጠላይ በረሃ ስለሆነ ሰውነቱ መቀቱን ተሳምዶት ቆይቶ አሁን ደግሞ ያዲስ አጠን ተዝቃዛ አየር መለማመድ አቃተኝ መሰል ተዝለፈለፍኩ" አልኳት።

"አይዘህ፤ አሁን ትለማመደዋለህ" አለችና እትፍ እድርጋ ከንፈርቼን ሳም በማድረግ "እስቲ አንተ ደግሞ ሳመኝ። አልናፈኩህም?" አለችኝ።

"እረ ናፍቀኸኛል" አልኩና ጉንጮቼን፤ ከንፈርቼን ተራ በተራ ሳምኳቸው። የፍቅር ስሜቱ ወዲያው ተነሳ። አሁንም ተስጥባግቤ ኖሯል።

"ቀስ በል" አለችኝ ትንሩኳ አየርጠ። እንዳለችኝ እረጋ አልኩ። እውነትም ስከት ብዙ ምስጢር አለው። ከዚህ በኋላ ምን እንደ ወሸከትን አሳስታውሰውም። ደግሞ የስቅስቅታ ድምፅ ታስማ ነበር። እኔ ደግሞ አጠቃጋት እያልኩ ብክን አልኩት።

"አሁን ከንፈራ ቆለሰ" አለች የታችኛውን ከንፈራን ሳብ እድርጋ ይዟ።

"እንኳን ቆለሰ" ስለት እንገባን እትፍ እድርጋ በመያዝ ከንፈርቼን ቅርጥጥ አደረገቻቸው።

"እንዴ! ምንካሽ?" አልኩና መስጫኳት።

"እስቲ አለማመውን ቅመሰው"

"ጅል! እኔ ታዲያ ሳምኩሽ እንደ ነከሰኩሽ አንዴ።"

"እንደ ሽንኩራ እንዳ አልመጠኛክኝም!" አለችኝ።

የፍቅር ተሃድሶ ይልል እንዲህ ነው። በሚገባ ታደስኳት። የኒ ጥንቅብ ባንቺ ላይ ይኸ ጠማማ ጊዜ አይደለም። ጧት ቁርሳችንን በልተን እሷም ወደ ቤቷ፤ እኔም ወደ ቤቱ ...

40

ስል። "ጋሽ ጎርቱ" አለችኝ የማማ ልኬ ጎረቤት ልጅ ወደ ቤቱ ልገባ

"አቤት" አልኳት ቆም አያልኩ።

"ትናንት ማታ ሁለት ጊዜ ስልክ ተደውሎልኩ ነበር። 'እንደ መጣህ ደውልልኝ.. የኒነሽ ነኝ ተብላል' በማለት መልክቷን አድርሳ መለስ አለች። እኔም መልክቷን ተቀብቼ ወደ ቤት ገባሁ። ወዲያው ወጣ ብዬ ልደውልላት አልፈለኩም። አስቲ እኔ ደውዩ ሳጣት የሚሰማኝ ስሜት ይሰማት፤ እርር እንደምል እሷም እርር ትበል አልኩና መኝታ ቤት ገባሁ ለጥ አልኩ።

እስር ስለት ተኩል ላይ ጧት መልክት የገረገች ልጅ "ስልክ" አለችኝ። ተጣድረ ወጣሁ። የኒነሽ እንደሆነች አልተጠራጠርኩም። ስልኩን አንስቼ።

"ሀሎ!" ከማለቱ በስድብ አጣደፈችኝ። ትግስቷን አስጨርሽት ኖሯል። አሰይ! እኔም አንደዚህ ነው ድብን የምለው።

"ፀጊረዳዋ ይርገፍና! ፀጊ አለቃህ አለች! ከነጋ አስቃሁን ያልደወልክልኝ? ወይንስ መልክቱ አልደረሰህም ማለት ነው?"

"መልክትሽ ደርሶኛል። ልደውልልሽ ስል ነው ለትንሽ የቀደምሽኝ።"

"እማየ ትመት አትረባም! በጣም ነው ያበሽክኝ!"

"እኔ እንኳን አልበሽኩም እንደ መጣሁ ሁለት ጊዜ ደውዩ ያጣሁኝ።"

"ዝጋ! እንተማ ምን ትበሽቃለህ! ተለዋጭ አግኝተሃል! እማየ ትመት ተጫውትህብኝ የምትቀር እንዳይመስልህ!"

"እሽ አሁን የት እንገናኝ?" ስለት።

"ብሄራዊ ቲያትር አጠገብ ጠብቀኝ" ብላ ስልኩን ዘጋች። ጊዮርጊስ አለፍ ብዬ ባንድ ቁጥር አውቆብስ ተጋብቼ ብሄራዊ ቲያትር አጠገብ ዱብ አራ፣ኛ አይኖቼን ወዲያና ወዲህ አቅብዘዋለሁ፤ የለችም። ቀጭኔያታለሁ ማለት ነው። ቆም ብዬ ስቅብጠሰጥ በፊት ለፊቱ እየተወረገገች መጣች። ዛሬስ ያን ዘንቢል ቦርሳዋን አልያዘችም። በሱ ምትክ አነስተኛ ጥቁር ቦርሳ አንግታለች። ቡና አይነት ጉርፍ ቀሚስ ለብሳለች። ሽንሽናቱ እንከት ብሎ ዳሊዋን አሳምሮታል። በላይ የለበሰችት ነጭ ሽሚዝ ደግሞ የበለጠ አስወጣታለች። ስትቀርብኝ ፈገገ አልኩኝ። እሷም ፈገገ አለች።

"የኒ ጎርቱ እንኳን ደህና መጣህ!" ብላ ለመሳሰም ተቃቀፍን። ተሽምቼ ጉንጮችዋን ሳምኳቸው።

"እንተ ደህና ተገላገልክ፤ ጎሽ" አለችኝ ተሳታፊዎች ስናበቃ።

"እንብሩም ይለቀቃሉ። ይዘገያሉ እንደ ምንም አይመጣባቸውም" አልኳት። ሆን ብዬ የተናገርኩት ሳይሆን እሷን ያፅናሁ መስለላች ነበር። እሷ ግን ወረረችኝ።

"አይት ይብረርና! እሱን አልጠየኩህም!" ስትለኝ ደነገጥኩ።

ጎን ለጎን እያወራን አገድም አለፍንና አስፖርት ኮሚሽን ፊት ለፊት በውይይት ተሳፍረን ወደ አስመራ መንገድ ሄድን።

እም በፊት ስንደርስ ደግሞ በሌላ ታክሲ ተሳፍረን ካንድ መናፈሻ ሆቲል ገባን። ይህ ሁሉ ሲሆን በላ መሪነት ነው። እኔ ዛሬ የሷ እንግዳ ነኝ። ሆቲሉን ግን ከዚያ በፊት ከሳው ጋር ተዝናንተንበታል። የቆዩ ትዝታ ውልብ አለብኝ።

ወደ ሆቲል ሳንገባ በቀጥታ ወደ መኝታ ክፍል ነበር ያመራነው። አስተናጋጁ ገና ሲያየን በፈገግታ ተሸቆጠቀጠ። ገና ሳንጠይቀው።

"ይኸኛው ይሻላችኋል። እንሰላው አሁን ነው የተለወጠው" አለንና ቀደም ብሎ በድን ክፍቶ ሲገባ ተከትለነው ገባን። እውነትም የተሻለ ክፍል ነው። ጥሩ ጠረን አለው። እኔ ከወንበር ላይ ተቀመጥኩ። የኒነሽ ደግሞ ካልጋው ጫፍ ቀጭ ብላ ጣራ ግድግዳውን ቃኝቸው። አስተናጋጁ ደግሞ አጃቹን አጣምሮ በመቆም።

"እሽ ምን ልታዘዝቸሁ?" አለን። የኒነሽ ተሸቀዳድማ።

"የሚበላ ጥብስ ታመጣልናለሁ። ሙማ እንዳይበዘቡት። የሚጠጣ ደግሞ ቀዝቃዛ የጠርመሽ ቢራ" ስትለው ተጣድሮ ወጥቶ ሄደ። ከተቀመጠችበት ተንክታ በክፍሉ ውስጥ እንደ መንገራደድ አለችና ጫማዋን አውልቃ ካልጋው ላይ ጋደም አለች። አልጋው አረገረገ። ይህንኖ የእኔ አይኖች ደግሞ እንደ መቅበዝዝ አሉ። ወዲያው ቀልጠፍ ብዬ ተነሁና ካልጋው ጫፍ በመቀመጥ በክንዴ እቅፍ ሳደርጋት።

"እማየ ትመት! ዛሬ ከኔና ከፀጊ ማንን እንደምታፈቅር ሳትነግረኝ እንድ የፍቅር ጨዋታ የለም" አለችኝ ኮስተር ብላ።

"እንዳንድ ጊዜክ ታስገርሚኛለሽ! የማታውቁያትን ቤት ለምንድን ነው እምርረሽ የምትጠያት?"

"ባውቃትማ ኖሮ እንቅ እድርጌ ይዥ ግብ ነበር የማደርጋት" አለችኝ አይኖቼን አፍጥጣ። ጠጋ አልኩና ከንፈርቼን ሳደርጋቸው።

"እማየ ትመት እረፍ ብዩሃለሁ" ብላ በጸ ገፋ ስታደርገኝ አስተናጋጁ በድን አንኳኩቶ ገባ። የጠርመሽ ቢራ ይዛልን! ትንሿን ጠረጴዛ ወዳልጋው ቀረብ አድርጎ ከፈተና ከዚያ ላይ አስቀምጦልን ሲወጣ ቢል።

"እንዳትመላለስ አራት ጠርመሶች ጨምሮ" አልኩት።

"እሽ" ብሎ ውልቅ አለ። በዙም ሳይቆይ ተመልሶ መጣ። ጥብሱም፤ ቢራውም መጣልን። አቀራርቦልን ሲወጣ በድን ተረቀርኩት። ከንግዱህ ወዲያ ኮሽታ መስማት እንፈልጋለን። መብላት ስንደምር አክታትላ እገረብሻለን። እኔም እገረብኳት። የፍቅር ምልክት ይሆን እንዴን

ቀንን ቀን ሲወልደው፤ ሳምንትን ሳምንት ሲተካው፤ ለንደኛዋ፤ ለሽምባል በድሉ ጫኔ ደብዳቤ ሳልወሰነች ለንድ ወር አለፈ። ለንደት ይታዘባለች? ምን ላደርገ፤ ላይ ታች አባባላቸውን። ማህበራዊ ኑሮውም አልተለመደችም። ምስትልቅል ነው ያለብኝ። ምናልባት ዲሞክራሲ ሳይሰርዝኝ ቀርቶ ይሆን? እስቲ ለማንኛውም የኒን ትግር ወደ ጎን ልተውና ዳብዳቤ ልጥላት።

"ለውድ ዓደኛዬ ለሽምባል በድሉ ጫኔ! ለጤናህ ለንደምን አለህልኝ? እኔ በጣም ደህና ነኝ። በድሉ እስኩን ደብዳቤ ያልገኛኩልህ የተደላደለህ ህይወት ባለመጀመሪያ ነው። ዛሬም ቢሆን የተሳካልኝ ነገር የለም። ትምህርቱንም አልጀመርኩ። ወደ ፊትም ተሳካቸዋል፤ የምናገር አይመስለኝም። ጣሄ ይኖርኩኝ ተስፋ አዲስ አበባ ስገባ ጨርሶ ተግባራዊ።"

"እየወልህ! አዲስ አበባ የብዶች ከተማ መስላለች። ጉስቱልቁል ብላ ለዛዋን እጥታለች። እንኳን አዲስ አበባ ልትሆን ቀርቶ አርጌ አበባም አትመስል። አርጌ አበባስ ክሽል ቢልም በውስጡ እንቡጥ ስለሚቆጥር ተስፋ አለው። አዲስ አበባ ግን ፍሬ አልቆጠረችም። በባዶው አበባዋ አየረገፈ ነው።"

"በርእት የለም። ሰምን ብሎ የሚጠይቅም የለም። ዘመን ዲሞክራሲ ነው። መንገዶች ሁሉ መገባደጃ ሆነዋል። ድልድዮች ሳይቀሩ ጉልት ዝብያ ተመስርቶባቸዋል። የሚገርምህ ደግሞ ሁሉም ሻጭ እንደ ገዥ የለም ... የሻጭ ዘመን ..."

"ለኛ የታደለን! የህብረ ብሄሩ ጦር ትራሬ ምንብ በየደረሱበት ሁሉ ተዘርግቶ እየዋለሁ። እንዲያውም አዲስ አበባን ያቆሽሻት እሱ ነው። ለካ ለኛ መሰጠቱ የተቋረጠው አዲስ አበባ ሰጥሞ በመቅረቱ ኖሯል። እንገዳህ ይኸ ሁሉ ተጠረቃቅሞ ዲሞክራሲ ነው።"

"የቆሸሻ መፍሰሻ ጦሮች ተደፍነው ከፋች በማጣታቸው የተነሳ በየጎዳናው ዳር ለዳር ቆሸሽው ስለሚፈስ ሽታው አፍንጫን ይለንጋል። ውስጥ ለውስጥ ባሉ የሰፈር መንገዶች ማለፍ አይቻልም። ሽንት ቢቶች ስለማይመጡ ምልተው በመፍሰስ፤ እንዳንደቹም ክስር በመፈንዳት ካትራሚ የመሰለ ምልግልግ ነገር ባይ ሰርቶ ይፈሳል። እንዳንድ ቦታ ያለምንም ማጋነን አናቶች ካልተጠነቀቁ በስተቀር ህፃናትን ውጦ ያስተራራል። ረገሬን አበጀቷል። በዚህ የተነሳ ዛሬ ያዲስ አበባ ህዝብ ያስምና የጥገገገ ምሽግ ሆኗል። የማይሰል አታገኝም። ኑሮውም ያስላል። ባጠቃላይ አዲስ አበባ ጠንብታለች። ማህበራዊ ኑሮው ራሱ የተግማማና የተጨማሪ ነው።"

"በድሉ! ዛሬ አዲስ አበባ ውስጥ ስራ የሚባል ነገር የለም። ባንዳንድ ቢሮዎች እየቀረጡ ነው። ነበር። ምንም እይነት የስራ እንቅስቃሴ አለባቸው። አለቆች ወይንም የስራ ሀሳዶች ጥሻ ውስጥ አድፍጣ እንደተቀመጠች ጥንቸል አይኖቻቸውን አያቀርቧልም እንደ

ገን ከማውቃት ላይ ተብላለች። ትብጥብጥ ሆናለች። ፅጌ አመል ሳታስወጣት አልቀረችም።

በልተን ነቢያን በጌላ ተጣጥበን በጢራ አወራርደን ካልጋው ወጥተን ጋደም አልገን። ወዲያው እቅፍ እድርጌ ከገፈርቻለን ምጥጥ ሳደርጋቸው አይኖቹ ስልምልም አያሉ።

"እስቲ እስኩን ልቀቀኝ በወጥ አንተኛ" አለች። ለቀኳትና ልብሳችንን አወላልቀን ከንገላው ውስጥ ገባን።

"እማየ ትመት ጎርቱዬ ከዚያች ፅጌ ከምትላት ላትደርስ ቃል ግባልኝ።"

"ምን አይነት ቃል?"

"ማልልኝ።"

"መሃላ መጥፎ ነው።"

"በራሱ ስለማትተማመን ነው አይደል መሀላውን የፈራሽው?"

"አሁን አንትን ከሌላ ወንድ ላትደርሽ ማይ ብልሽ ትምያለሽ?"

"እማየ ትመት በፈለከው መንገድ አስምለኝ፤ እምልላለሁ"

"ከመቼ ወዲህ ነው ግን ባንድ ቆራቢ የሆንሽው?"

"አሁላዲግ አዲስ አበባ ከገባ ወዲህ" ስትለኝ ሳኩኝ።

"አሁላዲግ ሲበታትንና የቆረቡትን ሁሉ ሲያፋታ እንጂ ለንድ ሲያደርግ አለባሁም" አልኳት።

"ይልቅ ቀልድን ተወውና ከፅጌ ላትሂድ ቃል ግባልኝ።"

"እቅጩን እንድንገርሽ ትፈልገያለሽ?"

"እሽ ንገረኝ"

"እንቺንም፤ ፅጌንም አልተውም። ሁለታችሁንም በስተል አፈቅራችኋለሁ።"

"ዝጋ፤ ሁለታችንን ባንድ ጊዜ ማፍቀር አትችልም። ወይ እሷን ወይ እኔን መምረጥ አለብህ።"

"በሷና ባንቺ መካከል ምርጫ የሚባል ነገር የለም። ስትፈልግ እንቺ ጥይኝ። ያኔ ከጠንባሽ አልደርስም። እሷም ብትሆን ከጠላትኝ ዞሬ አለቀትም።"

"እስከዚህ ድረስ ካንጀትህ ገብታለች ማለት ነው?"

"በሚገባ እንጅ።"

"አኔስ?" አለች።

"እንትማ በደምስሬም ትራውጫለሽ። ያንች ነገር አይሆንልኝም።" ስላት እቅፍ አድርጋ ሳመኳት። እኔም ሳምኳት። በዚህ ነገር ላይ ዳገመኝ አልተመለስኩም። የፍቅርን ነገር ታውቀዋለችኝ።

የወያኔ መንግሥት ብቻ ነው የሕዝብ ፍቅር የማይገባው። ተጠልቶ፤ ተተፍቶ፤ በራሱ ነቅዞ በራሱ ካልሰነነ በስተቀር መከርም የለው።

ከምሽቱ አንድ ሰአት ላይ ነበር ወደ ቤታችን የተመለስነው። አብረን ማደር አልቻልንም። ተጣፍቶአች፤ ማን ያውቃል፤ አዳር ቀጠሮ የያዘችለት ወንድ ሊኖራት ይችላል። እሷ መቼም ባንድ ለትወለን። እኔም ብሆን በጥንድ ማስኬዱን ተያይዬዋለሁ።

ነገር የማጠባበቅ ይመስላል። ሁሉም የሰጥ ናቸው። ቅሬታ ለሚ ከሚቱ የሚባል በየመስሪያ ቤቱ ተቆቁሞ የሰራ ሀላፊዎችን ያተራምሳል። ያገልግላል። ዘመን፣ የዜግነት መብት ከግምት ውስጥ የማይወጣ አይደለም።

"በዚህ ልክ የለማጥ ጋጋታ አያላውታለሁ። የለማጥን ብዛት ስታይ የኢትዮጵያ ህዝብ በጠቅላላው ልመና ተሰማራ ወይ ያለሃል። ባጠቃላይ የጠወለጥና የጠዘባ ሀይሎች ነው የምታቀው። ከሰው ፊት ላይ ፈገግታ አታይም። የሁሉም ፊት የጨለመ ነው። የሀገሩን ፊት እንኳን አይባዳሽ ሆኗል። የሚተቀመጥም አንድ ተኳረቱ ሁሉ ተጋፍተው ይተላለፋሉ።

"የማገርም ደግሞ ነጋ ጠባ ስልፍ ነው። መደበኛ ስራ ስልፍ ነው ማለት ይቻላል። ስልፍን፣ ጨካኝው ጨካኝ ሲደክማቸው ይዘታሉ። ከሁሉም የሰደደቱ ስልፍ ታዲያ የምዕራብ አዲስ አበባ ህዝብ ተሰልፎ ያቀረበው ጥያቄ ነበር። ጥያቄውም «መቀበሪያ ቦታ አጣን፤ ይሰጠን» የሚል ነበር። አየውልህ፤ እንግዲህ ሁሉም ሞቱን አውቆ ላስከራት ማስተመዳደር ቦታ ይጠይቃል። አንድ ላንግቱ ማስገቢያ ጎደ የምቀልበበት ቦታ አጣህ ብዬ ስበላጭ ለካ ላስከራን መጣም ሶስት ክንድ መራት ይቻግራል። ሳይሆን ነው የገባኝ። ዋናው ነገር ሰው በቁሙ የሞተ መሆኑን ተረዳልኝ። ሀይሎች ትርጉም እየታለች።

"ከተጨናነቀ ህዝብ መሀል ሆኑ ብቸኝነት ይለማሃል፤ ፍርሃት ይውጥሃል። ሳይሆን አዲስ አበባ ውስጥ ጎሰኝነት ነገሶ ዘውድ ጭኗል። በሰፈር፣ በጎዳና ስትሂድ ጎሰ ጎሰ ይሸትሃል። ሳትወድ በገድ ጎሰ ፍላጋ ታንፈንጎላለህ። አለበለዚያ አርቃህን መቅረቱ ነው። ሳይሆን ከራሳቸው ባህል፤ ኢትዮጵያዊ ወግ የለም። ከሳካኝውም ነፍሰኛ፤ ትምክህተኛ፤ ይሉሃል። የማይሰጡህ ስም የለም።

"የኢትዮጵያ ራዲዮ ጣዚያም ዋነኛ ስራው የሰላምታን የሰብሰባ ጥሪ ማስተላለፍ ነው። ጎሳዎች ተደራጅተው የት እንደ ሚደርሱ አላውቅም። በመብራት እየተፈለጉ የፖለቲካ ድርጅት እንዲመሰርቱ እየተደረገ ነው። ጋፋት ብቻ ሊገኝ አልቻለም።

"በድሉ! ታዲያ ያዲስ አበባ ህዝብ ትስስር እንዲህ እንዳይመስልህ። ልንከራበት የሚገባን ህዝብ ነው። ይህን ሁሉ ውዝግብር ተቆቁሞታል። ዘረፋና ውዝግብርና ፈሰመው የሉም ማለት እትላለሁ። ይህን ስልህ ግን ተራ ኪስ አውላቂዎች የሉም ማለት አይደለም። ነገር ግን ህዝቡ ያለ ፀጥታ አስከባሪ አረፍ ብሎ የጸላት ተግባሩን ይከፍራል። ይብዛ ሲያከናውን ውሉ ሲመሽ ወደ ቤቱ ይገባል። ሳይሆን ያዲስ አበባ ህዝብ ብቻ ሳይሆን መላው የኢትዮጵያ ህዝብ ለራሱ ዳኛ፣ ለራሱ ፀዮታ አስከባሪ ሆኖ ሲታይ ኢትዮጵያዊ ጨዋት ምን ያህል ታላቅነት እንደሆነ ያከራል። የጎሳ መሪዎች ነን የሚሉ ከዚህ ህዝብ ምን እንደሚማሩ አላውቅም። ህዝቡ የሆዱን በሆዱ አምቆ በመያዝ ይሰለቅባቸዋል። ግን የሚገባቸው አይመስሉኝም።

"አባቶቻችን በባዶ እግራቸው ላይ ወጥተው ታች ወርደው፤ ያህያ ሽንት እየጠጡ ከቅኝ ገዥዎች ጋር ተናገረው ሳይሆን መሳሰሉትን አገር ቢያቆዩን የሰድብ ናዳ ይወርድባቸዋል። ይህን ተብሎ መራት ፍላጋ ነው የሄዱት ተባለዋል። አውነት አጋደን ወርደው ከኢጣሊያን ጋር

የተናነቁት የነዳጅ መራት ፍላጋ ነበር? አደዋ ድረስ ዘልቀው የተፋለሙትን የክብር ድንጋይ ፍላጋ ነው? እራቅ ምን አስከደን? ትናንት 69 ዓ.ም. ከሶማሌ ጋር በተካሄደው ጦርነት ከጎንደር፣ ከጎንደር፣ ከወሎ፣ ከሸዋ ሞረር ቀንበሩን ስቅሎ የዘመተው ሚሊሊያ ስራዊት መራት ፍላጋ ይሆን? ይኸ ስራዊትም ነፍሰኛ ይሆን እንደ? የዛሬው ስራዊትስ ከትግራይ ተነቅሎ የመጣው የመሃል ኢትዮጵያንና የደቡብ ኢትዮጵያን ህዝብ ከማራ ቅኝ ተገዥነት ነፃ ለማውጣት ይሆን? ሁሉንም ታሪክ ይፍረደው!

"እይውልህ! ከትግራይ፣ ከወሎ፣ ከሲዳሞ፣ ከጋሞጎፋ... የዘመቱትን ሚሊሊዎች ያልጠቀስኳቸው ነፍሰኛ ስልህን ነው። ነፍሰኛ ማለት መሳሪያ ያገባ የጥንት ስራዊት እንዳይመስልህ። አማራ ማለት ነው። ነጋዴም ይሁን ገበሬ አዋሽና ግብን ከተሻገረ ነፍሰኛ ነው። ታዲያ አማራ ከሆነ ነው።

"የጀግኖች ስምማ እንዳይነሳ ውግዘት የተደረገ ይመስላል። መጥፎውን በመጥፎታቸው መውተስ፣ ጥሩውን በጥሩነቱ ማሞገስ የለም። የጤፍ ቅንጣት የምታካል ስህተት እየፈለጉ መሳደብና ማራከስ ብቻ ነው።

"እንግዲህ ከሌለ አዲስ አበባ ይህን ያህል ካልኩህ ይበቃሃል። የቀረውን ስትመጣ ትደርስበታለህ። ያው አንገትህን ደፍተህ ለመኖር ነው። የምትሰራው ስራ የለህም። በጎልማሳነትህ እጆቻህንና እግሮቻህን አጣጥረህ መገለት ነው። እኔን ጭንቅላቴን እየበጠጠው ያለው አንዱ ይኸ ነው። ወንዞች፣ ሀይቆች፣ ለም መራት እያለን ስራ ፈት ሆነን እንራባለን። ዘር መቆጠሩን ትተን ወንዞችን ገደብን፤ በመስፍ ተጠቅመን ዘር ብንዘራ ከምዕዋት እንገላገል ነበር። ወንጌንም ከርሃብ ሰቆቃ ከመገላገል የበለጠ ታላቅ ስራ አልነበረም። አለበለዚያ ግን ጊዜው ያለፈበትን ቆንቆና ዘር እየቆጠሩ ለሰልጣን መቆያ ሲባል ወንጌን አስቡሉ ማባላት ከወንጀል ሁሉ የከፋ ወንጀል ነው። ይህን በጦርነትና በርሃብ የደቀቀ ህዝብ አንድ ወገን ቅማል ተጠብቆ በጎሳ ተጠቃቅሶ መመጥመጥ ጭራቅነት ነው።

"በድሉ! እኔ እንጃ፤ ጭንቅ አያለኝ ነው። አለበት ጊዜ በአእምሮሃ ውስጥ የሚመለስሰው ደርግ በ67 ዓ.ም. ባፍላው አንድ ጨለ አህያ ሲያኖሩ ይለው የገባው ነው።

የማትረባ ፍየል ዘጠኝ ትወልዳለች፤
ልጆቿም ያልቃሉ አሏም ትሞታለች!

"እውነትም! የማትረባ አናት ነች። ማህበሩ ያልተባረከ። በድርቅ፣ በጦርነት፣ በርሃብ፣ ልጆቿ እንደ ቅጠል እረግፈዋል። ዛሬም እየረገፉ ናቸው። ይህን ተብሎ በጎሳ የሚከፋፍሏትንና የሚበቃትን አፈራረጥ። እረ የማይነጥፍ ደም እንዳይተክል ያሰጋል፤ የመቆ ለመት ታሪክ እየተተረከ አልቂት መጋባቢ በጅጉ ከብድኛል። የጎሳ መሪዎች ምን ያህል ይሆን? ወንጌን ወንጌን ወይንስ ሰው? አገር ወይንስ መንደር? የትኛው ነው መቀደም ያለበት?

"እንዳንድ ጊዜማ የሌለ ታሪክ እየተፈጠረ ህዝብን ለማጨፋጨፍ በጊዜን እርከፍክራው ለመጫር የሚጣደፉትን የጎሳ የፖለቲካ ድርጅቶች

ምእራፍ፡ አስራ ስድስት

እነዚህ በልገሾች እቦት ሊቀናጡ፤
አማራን አድኑት ብለው ትእዛዝ ሰጡ።

42

ሁሉም እንኮ፤ን ደፍቶ ይቆዝማል። የማይተካዝ፤ የማያዝን የለም። እኔም ከቆዝማዎቼ ቆዝማ፤ ከተካዝቼ ተካዥ ሆኛለሁ። ከፖለቲካው ትኩሳት ሌላ ኑሮውም ከብደኛል። ልወጣው አልቻልኩም። ከደርግ የሰቆቃ እገዛዝ ማከተም በጎላ ሌላ ቅስም የሚሰበር፤ ጀርባ የማያንቀጥ አገዛዝ ይመጣል ብሎ ማኘም ዜጋ አልገመተም ነበር። ግን መጣ፤ የውም በጎላ፤ በብሔር፤ በቋንቋ ከፋፋሉ የሚያፋልም።

ዛሬ አዲስ አበባ ውስጥ እያነጋገረ ያለው የበደኛ አልቆት፤ ያርባ ጉት ጭፍጨፋ ነው። ሀዘቡ በቀጣ ጎንፍሏል። በአሁኑኛ ላይ ቅንጣት አመኔታ አጥቷል። በተለይም የማራው ሀዘብ ጦሩ የሚሰበቀው፤ ጎራደው የሚሰላው፤ ጠመንጃው የሚወለወለው ሰባት አንደሆነ በውል ተገነዝቦታል። አማራ የዘመኑ ታዳጅ እውራ ሆኗል።

በየቀኑ ግን «በደርግ የተጨረጨፋ ስማዕታት» እየተባሉ አዕማቸው ተቆፍሮ እየወጣ ሀዘቡን ያስለቅቅታል። ጉድጓዶቹ ግን እፋቸውን ከፍተው እያድሩም፤ ያኑ ለሊት ይዳረግባቸዋል። እነዚህም አንድ ቀን በራጎቻቸው አዕማቸው ወጥቶ ይለቀቃሉ ይሆናል። የኢትዮጵያ ሀዘብ መቼም ሲያለቅስ እንዲኖር ተፈርዶበታል።

የጎረሰ አይፈታም፤ የተያዘ አይለቀቅም፤ ጥፍርፍር ያለ ጊዜ ሆኗል። የጣላይ መኮንኖችም ወራ ደብዘዝ እያለ መጥቷል። የሾምባል በድሉ ጫኔ ደብዳቤ ገና ዛሬ ነው የደረሰች። እጅግ ዘግይቶ ነው የሃፈለች። ምን ያድርግ? የማጋለጥ ዘመቻ የደብዳቤ መሃፊያ ጊዜ አሳጥቶት ነው። አገሪቱ፤ በሁሉም ተጋልጦ እርቃኛን ሆኖ ታሪካዊ ጠላቶቿ እየሳቁበት አይደል። ያልታደለች አናት፤ ከብሯን በልጃቿ የተገፈፈች።

"ለውድ ጓደኛዬ ለመቶ አለቃ ጎርፋ አንደሽው! ለጤህ አንደምን አሰህልኝ። አኔ ከነሀንስ ንዝነዝ በስተቀር በጣም ደህና ነኝ።

"ጎርፋ፤ የተሃድሶ ትምህርታችንን አጠናቀናል። የቀረን ጊዜ በጣም እጭር ነው። አንድ ዙር ግምገማ ካካደኝ በጎላ ጉዞ ወደ አዲስ አበባ ነው። እነ ሀንስ ንግረውናል። እንግዲህ ተቀላጥኤን ለመጨረስ የበቃነው ከነሀንስ ጋር በመግባባታችን ነው። መጨቃጨቆና መነታረኩ እርባና እንደሌለው ተረድተናል። የመቶ አመት ታሪክም ከማስገም አልፎ አስቆናል። ኢትዮጵያም ብቸኛዋ አፍሪካዊት ቅኝ ገዢ ሀገር መሆኗን ነግረውናል። ታዲያ መሳቅ ይነበን? በእውነት ነው የምልህ በዚህ ይዞታቸው የሚቀዕሉ ከሆኑ የኢትዮጵያ ሀዘብ መከራ ነው የወደቀበት።

ላይ ይደንቃል። ሀዘቡ ተላልቆ መራቷ ባደግን ብትቀር ምን ይጠቀማሉ? አባቶች እንኳን የሚሉት ነገር ዋሽቶ ያስታርቃል እንጂ ዋሽቶ እያጣም ነው። እረ በጎላ ደም ማድረቁ ይቸግራል! ለትውልድ ጠንክ አይተክል።

"መታወቅ ያለባት ግን የሰው ልጅ የቋንቋ ድንጋይ አለመሆኑ ነው፤ ካንድ ቦታ ተጎልቶ አይኖርም። ከቦታ ወደ ቦታ፤ ካገር ወደ አገር በፍልሰት፤ በንግድ፤ በባህርነት ይንቀሳቀሳል። የኢትዮጵያ ሁኔታም ከዚህ ውጭ አይደለም። ደግሞክ የሰሜን ወደ ደቡብ፤ የምስራቅ ወደ ምዕራብ፤ የመሀሉ ወደ ዳር፤ የዳሩ ወደ መሃል በታሪክ አጋጣሚዎች ተቀላቅሎ በፍቅርና በሰላም ተጋብቶ የሚኖር ሀዘብ እንደ፤ ከሩት ምስራቅ ወደንም ካውሮጋ መጥቶ የሰፈረ ሀዘብ አይደለም። ለምን መበጫጨቁን አንድ መረጡት አልገባኝም? ለጊዜው በወረቀት ላይ ካርታ ስሉ ቋንቋን መስፈርት በማድረግ 'ይህ የኔ ክልል ነው' ማለት ይቻል ይሆናል። የሀዘቦችን የረደም ጊዜ የታሪክ ትስስር ፈዕዋ መብጣጠስ ግን አይቻልም። ይልቁንም የማይጠፋ እሳት እየተጫረ መሆኑ መታወቅ አለበት። በመሰረቱ ቋንቋ ብቻውን የክልል መስፈርት ሊሆን አይችልም፤ ከዘር አይወረስም፤ ከማህበራዊ ግንኙነት አንጀ።

"እየውልህ! የዘመኑ ሊቃውንት በዲሞክራሲ ሽፋን ይዘውልን የመጡት ፍልስፍና ቋንቋን መስፈርት በማድረግ አገርን መብታትን ነው። አንድ ቡትቶ ጨርቅ ሊበጫጭቁን ሽርጉድ እያሉ ናቸው።

"በድሉ ባገር ጉዳይ ላይ ብቻ አንዳለላችሁ ይገባል። ከዚህ ውጭ የምዕፍልህ ነገር ስላጣሁ ነው። ከየኔነሽና ከዕጊ ጋር ጥሩ ግንኙነት አለኝ። ዘርግጥ የኔነሽ ከዕጊ እንዳልደርስ ደጋግማ አስጠንቅቃኝለች። እኔ ግን ዕጊን የምተውበት አንጀት እላገኛለሁ። ዐባዩ ሽጋ ወለላ ማርነትክ።

"በል በድሉ፤ ለክላኒል ዘርጋውና ለሾምባል አዲኛ ደቻላ የጠበቀ ሰላምታ አቅርቧልኝ። ከባንዳ መኮንኖች በስተቀር ለመላው መኮንንም የከበረ ሰላምታ አድርሰልኝ። ባንዶችን ግን አሁንም ቢሆን ተዋጓቸው። ባንዶች የታሪክ ጠላቶቻችን ናቸው።

"መልኩም ተሃድሶ! ያንተው መለኦ ጎርፋ አንደሽው! አዲስ አበባ።"

"ግርፋ፤ አጋላጭ የነበሩ መኮንኖች ባንዳ መባላቸው ቀርቶ ከንደሞች ተብለዋል። እነሆነሽ በነሱ ተጠቅመው ተጠቅመው ተጋላጭ ሲያሰቁ ዘመር በሱ አሏቸው። በዚህ አንጀታችንን አርሰውናል። አንዳንዶቹ ከነሆነሽ እግር ላይ ወድቀው በማልቀላቸው አዲስ አበባ ከንመለስ ለኛ የሚታደል የርዳታ ስንድ እሱ አሉ፤ እሱን ትሽከማለችሁ ብለው ቃል ገብተውላቸዋል። እንግዲህ ጎርፉ አንድ ምክር ልምክርና ልሰናበትሁ።

"ሁለት ማፍቀር አደገኛ ነውና ከሁለት አንዱን መምረጥ ይኖርብሃል። ይህን ከገንርኩህ ይበቃሃል። ከሰኔልና አዲኛ ሰላም ብለውሃል። ያንተንም ሰላምታ አድርጋለሁኝ። በል እስከምንገናኝ ድረስ በሰላም ያቆየኝ። ኢትዮጵያንም ከዘረኞችና ከከፋፋዮች እግጥለብኩር ይጠብቃች። ያንተው በድሉ ጫኔ፤ ጠላይ።"

* * *

የበድሉን ደብዳቤ አንብቤ አንደጨረስኩ ወዲያው ላንደዩና ለመጨረሻ ጊዜ ጥቅኩለት።

"ለውድ ጓደኛዬ ለሾምብል በድሉ ጫኔ፤ ከተጋዛችሁበት በረሃ አንድትወጡ መልካም ምቹቱን ስገልጸልህ የኔንም ደህንነት ጨምሮ እየገለበኩኝ ነው።

"በድሉ፤ የዓፄክልኝ ደብዳቤ ደርሶኛል። እውነትም ሆነ ውሸት፤ ታሪክም ሆነ ተረት፤ ነፍጠኛም ሆነ ትምክህተኛ፤ ከነሆነሽ ጋር ተግባብታችሁ የተሃድሱ ትምህርታችሁን በመጨረሻችሁ እንኳን ደስ አላችሁ። ቆም ነገሩ ከታደሱችሁበት በረሃ የምትወጡበት ቀዳዳ መፈጠሩ እንጂ የታሪክን ነገርማ ተወው፤ ታሪክ ይፍረደው።

"የመቶ አመቱ ታሪክ ይልቅ ከዚህ አዲስ አበባ ሊቃውንትን እያወያየ ነው። በደንቅህ የሰበት ሺህ ዘመን ታሪካችን ወደ ሰባት ሺህ ክፍ ብሏል። ደግሞ የመቶ አመቱ ታሪክ በግሪግ ጋንዲስቶች የሚገፋ እንዳይመስልህ። በማስረጃ የተደነፈ ነው። የነሱስ አዕምህሉ እያንጋገረ ነው። ወያኔዎች ማኅፋዳው እጥሯቸዋል።

"በሰፊው ደብዳቤዬ እንደ ገለበኩልህ ሣፊም አዲስ አበባ መደበኛ ስራ ስልፍ ነው። ሣፊስ የፈራሁት ሴቶችም ተሰልፈው 'ኤረ የወንድ ያለህ' ያሉ እንደሆነ ብዬ ነው። ታዲያ በዚህ ሳምንት ውስጥ ከተካሄዱት ስልፎች ሁሉ ደመቅ ያለውና የሽግግር መንግስቱም ከፍተኛ ትኩረት የሰጠው የምንገልጽ ህውልት እንዲፈርስ ብሎ የጠየቀውን ስልፊኝ ነው።

"የዝንጀራ ጎረር ባጠለቁ የፈረሰኛ ስልፊኞች አዲስ አበባ ተጥለቀላቸች። ስልፋን የጠራውና ያቀናበረው እህደድ-እህላዲን የተባለው የፖለቲካ ድርጅት ነው ይባላል። ስልፊኞቹ በፈረሰኞቻቸው ላይ ሆነው እየፎከሩና እየጨፈሩ የምንገልጽ ህውልት ከፋኛ ገላምጠውት አለፋ። ከመደረግመሰ ያራዳው ገደርገስ አዳኝነው። በአዲስ አበባ ዙሪያ ያሉትን አሮሞዎች ሰብስበው ነው መፈክር አስከመው ያዘሩቸው።

"በማግስቱ ታዲያ ምን ተደረገ መሰለህ፤ የምንገልጽ ህውልት የብር ቀለም እንዲቀባ ተደረገ። ጅንጉ ምንገልጽ ሣፊ ተንቆጥቆጠ ባንዲራውን ይዞ ተጀንኗል።

"አንዳንድ ፖለቲከኞች እንደሚሉት ከሆነ እህላዲን በየቦታው የሚጭሩት የጎሳ ግጭቶች ብልጭ እያሉ ድርግም በማለታቸው አንጀቱ ሳይቆስል አልቀረም ባይ ናቸው። እና የምንገልጽ ህውልት ይፍረስ መባሉ ሌላው መክራው ነው። ምክንያቱም እሮሞው አፈርሳህሉ ሲል እማራው አላስፈርከም ብሎ ይነሳል። በዚህ ወቅት እምባኛሮ መፈጠሩ ስለማይቀር ደም መፋሰስ ይከተላል። ከዚህ በጎሳ ባማራውና በእሮሞው መካከል የማይጠፋ እሳት ተቀጣጠለ ማለት ነው ይላሉ። ነገር ግን እማራው አንኳንስ አይፍረስ ብሎ ሊነሳ ይቅርና ለስልፋም ቁም ነገር አልሰጠው። በዚህ ሲከሸፍ ደግሞ በሌላ መጠ።

"በማግስቱ የብር ቀለም እንዲቀባ የተደረገው እሮሞው ይፍረስ እያልን እንዴት እንደገና ታስፈጠራችሁ ብሎ ረብሻ ያነሳል ተብሎ ተጠብቆ ነበር አሉ። ብቅም ያለ የለ። አየህ የህዝቦችን ጥንካሬ። ይኸ ሁሉ የታላቅነቱና ያስተዋይነቱ ውጤት ነው። ሌረኞች ሌራቸውን ታቅፈው ቀሩ።

"አንዳንድ የሳይማኖት መሪዎች ደግሞ የሚሉት ከፖለቲከኞቹ አስተያየት የተለየ ነው። በዘመነ ደርግ 'አብዮት ልጁን ትባላለች' እየተባለ ኢትዮጵያ ልጇቷን እንደ አራስ ድመት ቆረጠጥማ የበላች ስለሆነ ፍጽሞ ገና ነው ባይ ናቸው። አንዲህ ከሆነ ደግሞ ሣፊም ቢሆን የአብዮት ስም አይነሳ እንጂ ሌሊት ሌሊት የጠፈ አፈና አለ።

"በድሉ፤ የሰሞኑ ሌላው አዲስ ነገር ደግሞ እህዲን-እህላዲን የተባለው የፖለቲካ ድርጅት በህርዳር ላይ ጉባኤ ከፍቶ የማራው ብንኛ ተጠሪ ድርጅት እኔ ነኝ ብሎ ብቅ ብሏል። ሣፊ አዲስ አበባ ውስጥ ዋና የመንጋገሪያ አጀንዳ ሆኗል። አብዛኛው ህዝብ ሁሉም ነገር እቃ ቆጭታ እየሆነ ነው። በማለት ይስቃል። ፊደ፤ ሽመጡ ለጉድ ነው።

እኛ የምናውቀው እህያ በጭነት ጀረበው ተገጣጥቦ ወገቡ ሲደቅ፤ እንዲህ የደለበስ የማሪ እህያ አይተንም አናውቅ።

"አንደ ምታስታውሱው በ83 ዓ.ም. በሰኔ 24 ኮንፈረንስ እህዲን ተወካሉ ነበር። እማራን ወካሉ ግን አልቀረበም፤ አራሱን አንጀ። እንዲያውም በወቅቱ እማራን የሚወክል ድርጅት ባለመቅረቡ የተነሳ 'ወደ ፊት እራሱን አደራጅቶ ይቀርባል' ተብሎ ነበር የታለፈው። ታዲያ ሣፊ ያቶ እህላዲን ልጅ እህዲን ምን አላሰበውና ነው 'ብቸኛ ተወካይ' ሆኖ የቀረበውን ይህ አድራጉ፤ እማራዎችን አስቆጥቃል። 'ጌታ የሌላትን እህያ ሁሉ ይጭናታል' እያሉ የሚቆጩ ደግሞ ጥቂቶች አይደሉም። አንዳንዶቹ ደግሞ ባማራው ላይ እየተወሰደ ያለው እርምጃ ስለሰነወ ለነፍሱ ብሎ ነው እያሉ ያሽማግላሉ። የውስጥ አዋቂዎች አንደሚሉት ከሆነ ደግሞ እህዲን ቀደም ሲል ፋኖ በነበረበት ወቅት ፋክራው 'ዘራፍ' እማራ ገዳይ፤ ስለነበረ በዚህ ማካከሻ ቢሆንኝ ብሎ ነው ይላሉ። የማራ እዛውንቶች ደግሞ 'ደርግ ሲቀጣጠቧት በመጫኛ ጣሊት' በማለት

"ከሁለት አንዱን ምረጥ፤ ሁለት መፍቀር አይቻልም ነው፤ ብለው ላልኩኝ የኢንሽራን ወይም አኒን ወይም ዕጊን ምረጥ" ብለኝ ነበር። እኔ ግን ሁለቱንም አልተውጣጥም፤ ሁለቱንም በእኩል አፈቅራቸዋለሁ። አንዱን አፈቅራ ሌላውን በግድ ጠልቻለሁ፤ ካንኝ አልደርስም የምልበት ሀሊና የለኝም። ከሌለኩ እነሱው አንቅረው ይትፋኝ። ያኔ ለመቁረጡ አውቅበታለሁ። በተረፈ ግን የኢንሽራን ሆነ ፀጊን ከአቅፊ ማውጣት አልሻም። የረሳገ ደግሞ እንደኔ ሊያፈቅራቸው ይችላል። ለማንኛውም በዚህ ጉዳይ ላይ ስትመጣ አንመካከርበታለን።

"ከዚህ በተረፈ ከባላይ መጥታችሁ ከቤተሰቦቻችሁ ጋር ለመቀላቀል ያብቃችሁ። እነ ኮሎኔልንም እንግዚአብሔር ያስፈታችሁ። በልልኝ። እንግዲህ በቅርብ ቀን መምጣታችሁ ስለማይቀር ደብዳቤ አልዕፍልሁም። በል ያው፤ ያንተው መ/አ ጎርፉ እንደሽው፤ ክልል 14፤ አዲስ አበባ።"

43

በጎንዘትና በልዩ ልዩ ምክንያት የተጋለጡ መኮንኖች ተለይተው ሲቀሩ ታህባስ ማለቂያ ላይ ሌሎች የሰላይ መኮንኖች አዲስ አበባ ገቡ። የሞቱት ያሳዘናሉ እንደ ያሉትስ ከቤተሰቦቻቸው ጋር ተቀላቀሉ። ጣላይ የቀሩትም በሆን ይዘገያሉ እንጂ የሚሆኑት ነገር የለም። አንድ ቀን ከዘመዶቻቸው ጋር ይቀላቀላሉ። አንደኛው የሚበሉት ካፌር ጋር ተቀላቅለው የቀሩት ናቸው። እንዲህ ሲያልፍ ቀን መ/አ ሀይለማከል ሀይወቱን አሳለፈ። ዛሬ የሱ ቤተሰቦች ሀዘንና ረሃብ አንድ አሳት ይጠብባቸዋል። ልጆቹ ቂም አርግዘው ቂም ነው የሚወልዱት። ኢትዮጵያም የልጅ ጠላት አላጣችም፤ ለአድገትም አልታደለችም።

ኢትዮጵያ በየጊዜው በሰልጣን ጥመቶች እጅ እየወደቀች ልጆቿ ያላግባብ ሲጨፈጨፉባት ፍረዋል። ዛሬም እየተጨፈጨፉ ነው። ማህፀኗ ሁል ጊዜ ቂም ፀንሶ በቀል አንደወለደ ነው። ያልተባረከች አገር። ከበድሉ ጫኔ ጋር አንድ ምሽት ተገናኝተን ድራፍት እየጠጣን በጥሩ ሁኔታ አሳለፍን። ኮሎኔል ዘርጋውና ሽምቤል አዳኛ ደቻሳንም አስታወሰናቸዋል። ስለ የኢንሽና ስለ ፀጌ ጉዳይም አንስተን ተጨውተናል።

"የኢንሽን ትተህ ፀጌን ብታፈቅር አይሸልህም?" አለኝ።
 "ለምን?" አልኩት።
 "የኢንሽ ሃጂ ናት" አለኝ።
 "ለመሄድማ ፀጌንስ ምን የሚያግዳት ነገር አለ?"
 "እሱስ ልክ ነው።"
 "ይልቅ ኢትዮጵያን ከጎሳ ደዌ ይገላግላት አትልም!" ስለው።
 "ይገላግላት!" ይህን የዘር በሽታ ከምድረ ገፅዋ ያጥፋላት!" አለ።
 "ልብ ያለው ልብ ይበል። ልብ የሌለው ግን ቅጤቱን ታቅፎ ይቀራታል እንጂ ኢትዮጵያ የምትሆነው ነገር የለም" ስለው።

እስተያየታቸውን በምሳሌ ይደመድማሉ። የሚገርመው ደግሞ ይሽው ድርጅት እህሊንም እውክላለሁ፤ የዘጉፋት ወራሽ እኔ ነኝ ይላል።

ሱሌው ሱሉ ቀጥሮ ሲያስጨርስ ሲያቅራራ፤ ሲያስጨፍር ሰምቼ፤ ጀግና አገገህ ብዬ ዘልዬ ልገባ እኔም ተሳታ።

"በዚህ በዐህር ዳሩ ጉባኤ ላይ አዲስ የታሪክ ግኝትም ተከስቷል። ከዚህ በፊት ስንት የታሪክ ሊቃውንት ተመራምረው ያልደረሱበት፤ አውቁ የጂኦግራፊ ምሁር ፕሮፌሰር መስፍን ወ/ማርያም እንኳን 'አማራ የሚባል ዘረኛ ብሔር የለም'። ወደ ፊት መፍጠር ይቻል እንደሆነ አንጂ።' እያሉ ሲከራከሩ ብቸኛው ያማራ ተጠሪ ድርጅት ግን ሶስት ያማራ ዝርያዎች እንዳሉ በጉባኤው በይፋ አስታወቀ። እነሱም፡-

- 1ኛ. ጭቁን አማራ፤
- 2ኛ. ትምክህተኛ አማራ፤
- 3ኛ. ነፍጠኛ አማራ ናቸው። እንግዲህ እህዲን-አህላዲን የሚወክለው ብሄር ጭቁንን አማራ ነው።
- "ትምክህተኛ አማራ የተባለው ደግሞ ፕሮፌሰር፤ ደክተሩ፤ ባለማስተርሱና ትንሽ ነቃ ነቃ ያለውን ሁሉ ያጠቃልላል። 'የትምክህተኞች ጎራ ይደረመሳል' እየተባለም መፈክር እየተሰተጋበረ ነው። 'ጎራ' የሚባለው የትምክህተኞች መስበሰቢያ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ መሆኑ ነው። በቅርብ ቀን ወረራ ሳይካሄድበት አይቀርም ተብሎ ተፈርቷል።

"ነፍጠኛ አማራ ደግሞ ከቁጥር ሶስት ክልል ውጭ በሌሎች ክፍላት ሀገር ተሰባጥሮ የሚኖረው ነው። ይህ ብሔር 'መሬት ፍለጋ የሄደ ነው...' ተብሎ ቅስቀሳ የሚደረግበት ነው። ወደፊት ተደራጅቶ አራሱን ከአልቂት ካልተከላከለ በስተቀር የቆንጨራ አራት ከመሆን አይድንም የሚሉ ብዙዎች ናቸው።

አርሲን ምንካው በስሜት ተነዳ፤
 እህል ሳይታገረው ዝብ የሰጋዳ።
 በሀረርም በኩል ጩኸቱ በርክቷል፤
 ሰው እየታራሰ እስር ቤት ተከቷል፤
 የሰለውን አንዳ አማራስ ተፈቷል።

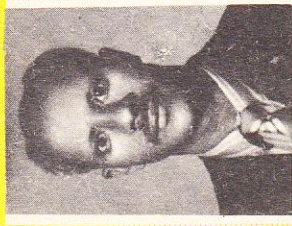
"ሌላው ያዲስ አበባ አላዛኝ ገፅታ የቀድሞ ጦር አባላት የጀግናና የቀስሰኛ ሚዳያቸውን ዘርግተው ሲለምኑ ጉድ ያሰኘውን ያህል አሁን ደግሞ ዲግሪያቸውን እንጥፈው የሚለምኑ ወጣቶች መታየት ይዘዋል። ዲሞክራሲ ቤትረፈረፍም ተምሮ ስራ የማግኘት ነገር የማይታሰብ ሆኗል። በኬሚስትሪም ይመረቅ በባይኦሎጂ ምድብ ስራ 'ቤኒአሎጂ' ሆኗል። ዛሬ ሁሉም እየተዘጋጀ ያለው ለስራ ሳይሆን ስልቸውን ሰፍቶ ለልመና ነው። ያልቅ ትልቅ ስጋት የፈጠረው ወደ ፊት ልመናም በጎሳ ሳይሆን አይቀርም ተብሎ ነው። እንግዲህ ይህን ሁሉ ስትመጡ ትደርሱበታላችሁ። ያው እናንተም የጥይት ኮረጃችሁን ይዘችሁ ለቁራሽ ልመና መዘጋጀት ነው።

"ልክ ነው፤ እግዚአብሔር ይጠብቃታል!" አለኝ። ከዚያም "ለቤናችን" ብለን የድራፍት ብርጭቆዎቻችንን አንስተን በማጋጨት ተነገርን።

"እንዲያውኮ ጎርቱ፤ ያለፍንበትን ሂደት መለስ ብዬ ሳከበው ይደንቀኛል፤ አጠብቂኝ የጠበቀ፤ ሰው በሰው ላይ ተራምዶ፤ ጓደኛውን አሳልፎ በመስጠት ራሱን ለማስንበት የተፍጨረጨረበት የክፉ ፈተና ጊዜ ነውኩ ያሳለፍኑው" አለ በድሉ ተከዝ በሉ።

"መቼም ከሰነበትን የወደፊቱንም በጊዜው እናየዋለን፤ ተስፋ የማደርገው ግን ከኛ ውድቀት አዲሱ ትውልድ ትምህርት ያገኛል ብዬ ነው" ስለው ቀበል አደረገኛ።

"ከኛ ውድቀት ካልተማረማ አንደኛው ወይም በሰላ ሁኔታ ጊዜ ያስተምረዋል።" አለኝና ድራፍታችንን እየጨለሰንን በየባለታችን ተጓዝን...

ካብቲን ቀደም ያሳተማቸው መጻሕፍት፡-

1. ዳር አስከዳር፤
2. ጥቁር ደም፤
3. ጥልፍልፍ፡፡

ደራሲው መ/አ አንዳርጌ መስፍን

«... አገር እናት ነች፤ አገር ሚስት ነች፤ አገር ልጅ ነች፤ አገር ሀብት ነች፤ ሲያገኙ መደሰቻ፤ ሲያጡ መተከዣ፤ ሲሞቱ መቀበሪያ፡፡ ያለአገር ምንም ነገር የለም...»

«... ለመሆኑ የጎሳ መሪዎች ምን ያስቡ ይሆን? ሰው ወይስ ወንበር? አገር ወይስ መንደር? የትኛው ነው መቀደም ያለበት?...»

«... ሆኖም ሰው ከሆዱ ሌላ አገርም፤ ዘመድም የለው... በሆዱ ብቻ እየተገዛ ውርደትን ክብሩ አድርጎ ይኖራል!...»

«... እኔ ባባይ ጎንደራ፤ በናቴ ትግሬ ነኝ፤ ባለቤቴ ግማሽ አሮሞ፤ ግማሽ ደግሞ አደሬ ናት፡፡ የኛ ልጆች የየትኛው ብሔረሰብ አባል ሊሆኑ ነው?...»

«... እንዲያው ይኸ ሠራዊት ሲመለመል ባፈሳ፤ ሲረሸን ባፈሳ፤ በርድ ሲወጣ በመንጋ፤ ሲሸሸ በጅምላ፤ በመጨረሻም እጅ ሲሰጥ እየተሻማ በጠቅላላ ሆነ!...»